

Α.Τ.Ε.Ι ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Ο ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ – ΜΥΚΗΝΩΝ ΤΟΥ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΧΩΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΝΙΚΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΔΑΟΥΣΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2014

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η διερεύνηση της χωρικής ενότητας του Δήμου Άργους – Μυκηνών ως προς την ανάδειξη και ανάπτυξη μορφών εναλλακτικού τουρισμού υπό τη κατεύθυνση του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού. Σκοπός πάντα είναι η βιώσιμη χωρική ανάπτυξη. Ο εναλλακτικός τουρισμός βοηθά ενεργά προς αυτή τη κατεύθυνση.

Αρχικά επιχειρείται να δοθεί η θεωρητική διάσταση των παραπάνω εννοιών καθώς και η λεπτομερής εννοιολογική προσέγγιση για κάθε μια από αυτές. Μέσα από τον εναλλακτικό τουρισμό αναδεικνύονται δύο πολύ σοβαρά ζητήματα όπως, πως θα γίνει η διαχείριση και η προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, στοιχεία που δίνουν ταυτότητα στην περιοχή του Δήμου και πως θα στηρίξει ο εναλλακτικός τουρισμός την πραγματική οικονομία, δηλαδή την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα. Στη συνέχεια δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο τρίπτυχο ενέργεια – τεχνολογία – άνθρωπος, για να δειχθεί πως στη σύγχρονη πραγματικότητα τα πάντα κινούνται γύρω από αυτό.

Ακολουθεί, η μελέτη και η απόδοση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της χωρικής ενότητας – οντότητας όπως ο πληθυσμός, το ανάγλυφο, οι τομείς παραγωγής, οι υδάτινοι πόροι, τα μνημεία και ο πολιτισμός, η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά και καταλήγει σε μια ανάλυση SWOT με σκοπό να αναδειχθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που απορρέουν από το εσωτερικό περιβάλλον και οι πηγές ευκαιριών από το εξωτερικό περιβάλλον. Επιπρόσθετα, γίνεται προσπάθεια να αποτυπωθούν σε βάθος οι τομείς κυρίως του εναλλακτικού τουρισμού αλλά και της ενέργειας που αφορούν την χωρική ενότητα του Δήμου φτάνοντας έτσι σε μια άλλη ανάλυση SWOT που απορρέει από τους τομείς αυτούς.

Τέλος, μέσα από τον στρατηγικό χωρικό σχεδιασμό δίνονται εκείνες οι κατευθύνσεις και οι προτάσεις ώστε να αντιμετωπισθούν καλύτερα τα αναδειχθέντα προβλήματα και να γίνει πιο εύκολα και πιο σωστά η εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της χωρικής ενότητας αυτής, ενώ μέσα από συνεντεύξεις με εκπροσώπους θεσμών και φορέων καθώς και από τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων από το τοπικό πληθυσμό αναδεικνύεται η άποψη της κοινωνίας της περιοχής φτάνοντας έτσι σε πολύ σημαντικά συμπεράσματα.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ν.Π.Δ.Δ.: Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου

Δ.Ε.: Δημοτική Ενότητα

δ.δ.: δημοτικό διαμέρισμα

Ε.Π.Α.Ε.: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας & Επιχειρηματικότητας

Ε.Τ.Π.Α.: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

Φ.Ε.Κ.: Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

Α.Μ.Ε.Α.: Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες

Μ.Μ.Μ.: Μέσα Μαζικής Μεταφοράς

Ι.Κ.Α.: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Ο.Τ.Α.: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Ο.Γ.Α.: Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων

Η/Υ: Ηλεκτρονικός Υπολογιστής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ</u>	4
<u>ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ – ΠΙΝΑΚΩΝ – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ</u>	8
<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	10
<u>ΜΕΡΟΣ 1^ο</u>	12
<u>ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ ΜΥΚΗΝΩΝ</u>	12
1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	12
1.2 Το Άργος.....	15
1.3 Οι Μυκήνες.....	18
1.4 Αρχαία Λέρνα.....	19
1.5 Αρχαιολογικός χώρος Αχλαδόκαμπου.....	19
<u>ΜΕΡΟΣ 2^ο</u>	21
<u>ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</u>	21
2.1 Τουρισμός.....	21
2.2 Εναλλακτικός τουρισμός.....	22
2.3 Ο προϋπολογισμός της πράξης “Εναλλακτικός Τουρισμός”.....	24
2.4 Μορφές εναλλακτικού τουρισμού.....	27
2.4.1 Αθλητικός τουρισμός αναψυχής.....	27
2.4.2 Θαλάσσιος τουρισμός.....	28
2.4.3 Τουρισμός υπαίθρου.....	29
2.4.4 Αγροτουρισμός.....	30
2.4.5 Γαστρονομικός τουρισμός – οινοτουρισμός.....	31
2.4.6 Τουρισμός υγείας και ευεξίας – θεραπευτικός τουρισμός.....	33
2.4.7 Επαγγελματικός τουρισμός.....	33

2.4.8 Θρησκευτικός τουρισμός.....	35
2.4.9 Κοινωνικός τουρισμός.....	35
2.4.10 Οικοτουρισμός – Αειφόρος τουρισμός.....	37
2.4.11 Πολιτιστικός τουρισμός – Φυσική & πολιτιστική κληρονομιά.....	40
2.4.12 Ιαματικός τουρισμός – Θερμαλισμός.....	44
<u>ΜΕΡΟΣ 3^ο</u>	45
<u>Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ</u>	45
<u>ΜΕΡΟΣ 4^ο</u>	46
<u>Η ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</u>	46
<u>ΜΕΡΟΣ 5^ο</u>	47
<u>ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ – ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΑΝΘΡΩΠΟΣ</u>	47
<u>ΜΕΡΟΣ 6^ο</u>	49
<u>ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΧΩΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ</u>	49
6.1 Σχεδιασμός.....	49
6.2 Στρατηγικός σχεδιασμός.....	50
6.3 Χωρικός σχεδιασμός.....	52
<u>ΜΕΡΟΣ 7^ο</u>	55
<u>ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΓΟΥΣ - ΜΥΚΗΝΩΝ</u>	55
7.1 Πληθυσμός.....	55
7.2 Το ανάγλυφο ανά Δημοτική Ενότητα.....	56

7.2.1 Δ.Ε. Λέρνας – Δ.Ε. Νέας Κίου – Δ.Ε. Αχλαδόκαμπου.....	56
7.2.2 Δ.Ε. Άργους.....	57
7.2.3 Δ.Ε. Κουτσοποδίου.....	57
7.2.4 Δ.Ε. Λυρκείας.....	57
7.2.5 Δ.Ε. Αλέας.....	58
7.2.6 Δ.Ε. Μυκηνών.....	59
7.3 Τομείς παραγωγής.....	60
7.3.1 Πρωτογενής τομέας.....	62
7.3.2 Δευτερογενής τομέας.....	63
7.3.3 Τριτογενής τομέας.....	64
7.4 Υδάτινοι πόροι – Προβλήματα υφαλμύρωσης.....	64
7.5 Η σημασία της γεωγραφικής θέσης και προσπελασιμότητα.....	69
7.6 Μνημεία και πολιτισμός.....	72
7.7 Φυσική και πολιτιστική κληρονομιά στη περιοχή του Δήμου.....	80
7.8 Ανάλυση swot (1).....	83
<u>ΜΕΡΟΣ 8^ο</u>	88
<u>Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ</u> <u>ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΡΓΟΥΣ – ΜΥΚΗΝΩΝ</u>	88
8.1 Οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού ανά Δ.Ε.....	88
8.1.1 Δ.Ε. Άργους.....	88
8.1.2 Δ.Ε. Αλέας.....	91
8.1.3 Δ.Ε. Νέας Κίου.....	94
8.1.4 Δ.Ε. Αχλαδόκαμπου.....	98
8.1.5 Δ.Ε. Κουτσοποδίου – Δ.Ε. Λυρκείας.....	100
8.1.6 Δ.Ε. Μυκηνών – Δ.Ε. Λέρνας.....	103

8.2 Επαγγέλματα και επιχειρήσεις που μπορούν να αναπτυχθούν μαζί με τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού.....	105
8.3 Η ενέργεια στο Δήμο Άργους – Μυκηνών.....	108
8.4 Ανάλυση swot (2).....	113
8.5 Στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός για το Δήμο Άργους – Μυκηνών.....	115
<u>ΜΕΡΟΣ 9^ο</u>	122
<u>ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ</u>	122
9.1 Συνεντεύξεις.....	122
9.2 Αποτελέσματα έρευνας πεδίου εφαρμογής μέσω ερωτηματολογίου.....	128
<u>ΜΕΡΟΣ 10^ο</u>	144
<u>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</u>	144
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	146
<u>ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ</u>	147
Ιστοσελίδες για εικόνες.....	151
<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ</u>	153

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ – ΠΙΝΑΚΩΝ – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Σελίδες

Κατάλογος Χαρτών:

- Χάρτης 1: Απεικονίζει το Νομό Αργολίδας 14
- Χάρτης 2: Απεικονίζει τις περιοχές της Ελλάδας που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα υφαλμύρωσης 68
- Χάρτης 3: Απεικονίζει τις σημαντικότερες περιοχές της Ελλάδας για τα πουλιά 83

Κατάλογος Πινάκων:

- Πίνακας 1: Δείχνει τις Δημοτικές Ενότητες και τα δημοτικά διαμερίσματα του Καλλικρατικού Δήμου Άργους – Μυκηνών 13
- Πίνακας 2: Δείχνει τη κατανομή της δαπάνης των 20.000.000€ της πράξης “Εναλλακτικός Τουρισμός” ανά Περιφέρεια 25
- Πίνακας 3: Δείχνει το νόμιμο πληθυσμό του Δήμου Άργους – Μυκηνών ανά δημοτικό διαμέρισμα μέχρι το 2011 55
- Πίνακας 4: Δείχνει την απασχόληση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου ανά Δημοτική Ενότητα 61
- Πίνακας 5: Δείχνει τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού και τον αριθμό και το ποσοστό των ερωτηθέντων που τις γνωρίζουν 134
- Πίνακας 6: Δείχνει τις πηγές ενημέρωσης των ερωτώμενων ως προς τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού 135
- Πίνακας 7: Δείχνει τον αριθμό και το ποσοστό των ερωτώμενων στην άποψή τους για το ποια ή ποιες μορφές εναλλακτικού τουρισμού μπορούν να αναπτυχθούν στην περιοχή του Δήμου 136
- Πίνακας 8: Δείχνει τους λόγους σύμφωνα με τους οποίους οι ερωτώμενοι δεν έχουν δραστηριοποιηθεί με τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού 137
- Πίνακας 9: Δείχνει τους λόγους σύμφωνα με τους οποίους οι ερωτώμενοι έχουν δραστηριοποιηθεί με τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού 138
- Πίνακας 10: Δείχνει τον αριθμό και το ποσοστό των ατόμων που δραστηριοποιήθηκαν ανά μορφή ή μορφές εναλλακτικού τουρισμού 138
- Πίνακας 11: Δείχνει τα χαρακτηριστικά εκείνα που

μπορούν να αναδείξουν τον εναλλακτικό τουρισμό και την αύξηση της επισκεψιμότητας στη περιοχή του Δήμου Άργους – Μυκηνών	141
--	-----

Κατάλογος Διαγραμμάτων:

• <u>Διάγραμμα 1:</u> Δείχνει το ποσοστό του Φύλου των ερωτηθέντων	129
• <u>Διάγραμμα 2:</u> Δείχνει τα ποσοστά της επαγγελματικής ιδιότητας των ερωτηθέντων	130
• <u>Διάγραμμα 3:</u> Δείχνει τα ποσοστά ως προς το τόπο διαμονής των ερωτηθέντων	130
• <u>Διάγραμμα 4:</u> Δείχνει τα ποσοστά για το αν ο τόπος στον οποίο διαμένουν οι ερωτώμενοι αποτελεί επιλογή τους ή όχι	131
• <u>Διάγραμμα 5:</u> Δείχνει τα ποσοστά της ποιοτικής οικονομικής κατάστασης των ερωτηθέντων	131
• <u>Διάγραμμα 6:</u> Δείχνει την ηλικιακή σύνθεση των ερωτηθέντων	132
• <u>Διάγραμμα 7:</u> Δείχνει τα ποσοστά των απόψεων των ερωτηθέντων για το κατά πόσο η γεωγραφική θέση του Δήμου βοηθά στη προσέλκυση τουριστών	133
• <u>Διάγραμμα 8:</u> Δείχνει τα ποσοστά των ερωτηθέντων που έχουν ή όχι ακολουθήσει μορφές εναλλακτικού τουρισμού	137
• <u>Διάγραμμα 9:</u> Δείχνει τα ποσοστά των τόπων διαμονής για τους θετικά απαντήσαντες ως προς την ενασχόληση με τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού	139
• <u>Διάγραμμα 10:</u> Δείχνει τα ποσοστά του χρονικού διαστήματος διαμονής	139
• <u>Διάγραμμα 11:</u> Δείχνει τα ποσοστά των εποχών διαμονής των τουριστών εναλλακτικού τουρισμού	140

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο σκοπός της πτυχιακής αυτής εργασίας είναι η μελέτη των μορφών εναλλακτικού τουρισμού και πως αυτές μπορούν να αναπτυχθούν με τη βοήθεια του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού στη χωρική ενότητα του Δήμου Άργους – Μυκηνών. Η μελέτη των μορφών εναλλακτικού τουρισμού μας δίνει τη δυνατότητα να αντιληφθούμε σε πρώτο στάδιο ποια είναι εκείνα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που μπορούν να βοηθήσουν μια περιοχή που έχει δυνατότητες αξιοποίησης του εναλλακτικού τουρισμού με ήπια συμπεριφορά. Στη συγκεκριμένη περιοχή δίνεται ιδιαίτερη σημασία στη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά χωρίς όμως να γίνεται απόλυτη επικέντρωση εκεί αφού διαθέτει και άλλα πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός βοηθά στο να διευθύνει τις δραστηριότητες όλων των εμπλεκόμενων φορέων και θεσμών ώστε να παρθούν οι κατάλληλες αποφάσεις και να αναδειχθεί στη περιοχή ο εναλλακτικός τουρισμός μέσα από τη λογική της αειφόρου ανάπτυξης.

Τα πρώτα έξι μέρη της εργασίας αφορούν το θεωρητικό πλαίσιο των πιο πάνω στοιχείων και αποδίδονται ως εξής:

- Στο πρώτο μέρος γίνεται αναφορά στα ιστορικά στοιχεία για τέσσερις Δημοτικές Ενότητες του σημερινού Δήμου Άργους – Μυκηνών που στην αρχαιότητα αποτέλεσαν σπουδαία κέντρα πολιτισμού όπως το Άργος, τις Μυκήνες, τη Λέρνα και τον Αχλαδόκαμπο.
- Στο δεύτερο μέρος γίνεται η μελέτη και η απόδοση των ορισμών και της χρησιμότητας των μορφών του εναλλακτικού τουρισμού.
- Το τρίτο μέρος αναφέρεται στο πως η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά μπορεί να βοηθήσει τις συνδεδεμένες με αυτή μορφές εναλλακτικού τουρισμού και πως ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός μπορεί να συμβάλει θετικά προς αυτή τη κατεύθυνση.
- Το τέταρτο μέρος επικεντρώνεται στο γεγονός της στήριξης της απασχόλησης μέσα από τον εναλλακτικό τουρισμό και πως η ανάδειξη αυτού εξαρτάται κατά πολύ από αυτό το γεγονός.
- Το πέμπτο μέρος δίνει ιδιαίτερη αναφορά στο τρίπτυχο τεχνολογία – ενέργεια – άνθρωπος, καθώς ο σύγχρονος τρόπος επιβίωσης και ανάπτυξης βασίζεται πάνω από όλα σε αυτό.
- Στο έκτο μέρος γίνεται προσπάθεια απόδοσης του ορισμού του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού μέσα από τη μελέτη καθεμιάς έννοιας ξεχωριστά όπως σχεδιασμός, στρατηγικός σχεδιασμός και χωρικός σχεδιασμός.

Το έβδομο μέρος αναφέρεται στο αναπτυξιακό προφίλ του Δήμου Άργους – Μυκηνών με τη μελέτη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών για τη χωρική αυτή ενότητα που έχουν να κάνουν κυρίως με τον πληθυσμό, το ανάγλυφο, τους τομείς παραγωγής, τους υδάτινους πόρους και τον πολιτισμό.

Το όγδοο μέρος αναφέρεται συγκεκριμένα σε κάθε Δημοτική Ενότητα ποιες είναι εκείνες οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν, ποια είναι εκείνα τα επαγγέλματα και οι επιχειρήσεις που συνδέονται με τη κάθε μορφή τουρισμού, ποια είναι η ενεργειακή κάλυψη του Δήμου και ποια είναι η

προσπάθεια που γίνεται ώστε στη περιοχή να παράγονται μορφές εναλλακτικής ενέργειας. Τέλος, μέσα από το πρίσμα του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού δίνονται προτάσεις αναπτυξιακού κυρίως χαρακτήρα μέσα από τα στοιχεία των αναλύσεων SWOT του παρόντος και του έβδομου μέρους.

Το ένατο μέρος περιλαμβάνει το ερευνητικό κομμάτι που πραγματοποιήθηκε στη περιοχή του Δήμου και έγινε προσπάθεια να καταγραφεί με το καλύτερο δυνατό τρόπο η άποψη εκπροσώπων φορέων και θεσμών καθώς και να αναδειχθεί η άποψη των πολιτών του Δήμου για το θέμα της παρούσας πτυχιακής εργασίας μέσα από τη χρησιμοποίηση των ερωτηματολογίων.

Οι επιμέρους στόχοι της εργασίας είναι:

- Να γίνει η καλύτερη κατανόηση της εννοιολογικής προσέγγισης των μορφών εναλλακτικού τουρισμού
- Να γίνει η καλύτερη κατανόηση της εννοιολογικής προσέγγισης του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού.
- Να αποτυπωθεί το αναπτυξιακό προφίλ της περιοχής ώστε να αναδειχθούν τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες του εσωτερικού περιβάλλοντος καθώς και οι ευκαιρίες και οι απειλές του εξωτερικού περιβάλλοντος
- Να αποτυπωθούν οι δυνατότητες της κάθε Δημοτικής Ενότητας ώστε να καθοριστεί σχετικά με το ποιες μορφές εναλλακτικού τουρισμού μπορούν να αναπτυχθούν.
- Να αναδειχθεί η ιδιαίτερης σημασίας αναφορά στην ενέργεια και στην τεχνολογία σε συνδυασμό με τη καλύτερη διαχείριση του ανθρώπου ώστε να μην είναι δέσμιος τους.

Τέλος, ένα από τα βασικά ερωτήματα που προσπαθεί να δώσει απάντηση η συγκεκριμένη εργασία είναι στο πως μπορούν να ενσωματωθούν οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού στον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό χώρο της περιοχής του Δήμου ώστε με τον κατάλληλο σχεδιασμό να επέλθει η βιώσιμη και ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη χωρίς όμως να χαθεί η πολιτιστική του ταυτότητα και να αλλοιωθούν τα ήθη και τα έθιμά του.

ΜΕΡΟΣ 1^ο

ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ ΜΥΚΗΝΩΝ

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ο Δήμος Άργους Μυκηνών, περιλαμβάνει περιοχές οι οποίες είναι πολύ σημαντικές, και σε εθνικό επίπεδο και σε ευρωπαϊκό και σε διεθνές επίπεδο. Σύμφωνα με το Ν.3852/2010 (Καλλικράτης), μειώθηκαν οι δήμοι (α΄ βαθμός αυτοδιοίκησης) στην Ελλάδα, σε αριθμό που φθάνει τους 325 ενώ σαν β΄ βαθμός αυτοδιοίκησης ανέρχονται οι Περιφέρειες με συνολικό αριθμό στην Ελλάδα τις 13. Ένας από τους 325 Δήμους είναι και ο Δήμος Άργους – Μυκηνών. Προέκυψε από την συνένωση των προϋπαρχόντων Δήμων κατά το σύστημα Καποδίστριας, όπως (Άργους, Μυκηνών, Κουτσοποδίου, Λέρνας, Λυρκείας, κοινότητα Νέας Κίου, κοινότητα Αλέας και κοινότητα Αχλαδόκαμπου). Οι παραπάνω αποτελούν πλέον Δημοτικές Ενότητες του νέου Δήμου (Ν.Π.Δ.Δ.). Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται τα δημοτικά διαμερίσματα ανά Δημοτική Ενότητα στο Δήμο.

Πίνακας 1

Δημοτικές Ενότητες & δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου Άργους – Μυκηνών κατά το Καλλικρατικό σύστημα

Δ.Ε. Άργους	Δ.Ε. Μυκηνών	Δ.Ε. Κουτσοποδίου
δ.δ. Άργους	δ.δ. Μυκηνών	δ.δ. Κουτσοποδίου
δ.δ. Δαλαμανάρας	δ.δ. Λιμνών	δ.δ. Βρουστίου
δ.δ. Ελληνικού	δ.δ. Μοναστηρακίου	δ.δ. Μαλαντρενίου
δ.δ. Ήρας	δ.δ. Μπόρσα	δ.δ. Σχινοχωρίου
δ.δ. Ινάχου	δ.δ. Νέου Ηραίου	
δ.δ. Κεφαλαρίου	δ.δ. Προσύμνης	
δ.δ. Κουρτακίου	δ.δ. Φυχτίου	
δ.δ. Λάλουκα		
δ.δ. Πυργέλας		
Δ.Ε. Λέρνας	Δ.Ε. Λυρκείας	Κοινότητα Αλέας
δ.δ. Μύλων	δ.δ. Λυρκείας	κ.δ. Σκοτεινής
δ.δ. Ανδρίτσης	δ.δ. Γυμνού	κ.δ. Αγίου Νικολάου
δ.δ. Κυβερίου	δ.δ. Καπαρελίου	κ.δ. Αλέας
δ.δ. Σκαφιδακίου	δ.δ. Καρυάς	κ.δ. Φρουσούνας
	δ.δ. Κεφαλοβρύσου	
	δ.δ. Νεοχωρίου	
	δ.δ. Στέρνας	
	δ.δ. Φρεγκαίνης	
Κοινότητα Αχλαδόκαμπου	Κοινότητα Νέας Κίου	

Πηγή: Ίδια έρευνα

Χάρτης 1

Πηγή: **Δικτυακός τόπος:** <http://www.in2greece.com/>

Ιστοσελίδα: <http://www.in2greece.com/xartes/argolidas.htm> .

Σύμφωνα με τον επιχειρησιακό σχεδιασμό (2012 – 2014) του Δήμου Άργους – Μυκηνών¹, το Άργος, οι Μυκήνες, η Λέρνα, ο Αχλαδόκαμπος, ήταν κατά την πορεία των χρόνων από την αρχαιότητα έως και σήμερα, πολύ σπουδαία κέντρα πολιτισμού, τεχνών, εμπορίου, γεωργίας, ναυτιλίας και στρατιωτικών δυνάμεων. Αυτά τα κέντρα ενισχύονταν και από την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στις κοντινές και γειτονικές περιοχές, και έτσι η συμβολή τους ήταν μεγάλη. Τα πρώτα ίχνη κατοίκησης στην συγκεκριμένη περιοχή φαίνονται στο λόφο με την ονομασία “Ασπίδα” το 4000 – 3500π.χ. Η αρχαιολογική έρευνα έδειξε ότι ο λόφος ξανά κατοικήθηκε το 2000π.χ. Η εποχή αυτή ονομάζεται μέση εποχή του χαλκού. Στην κορυφή του λόφου είχε αναπτυχθεί ένας πολύ σημαντικός οικισμός, από τον οποίο

¹ Δήμος Άργους-Μυκηνών, «Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών», Άργος, Ιούνιος 2012, σ.σ. 42 – 51.

ήρθαν στο φως πολυάριθμα κτίσματα. Σιγά – σιγά, από το 1986π.χ., και μετά, έχουμε την μεταφορά των οικισμών από τον λόφο στην προσκείμενη σε αυτόν πεδιάδα.

1.2 Το Άργος

Οι πρώτοι οι οποίοι κατοίκησαν στην περιοχή του Άργους ήταν αυτόχθονες με την ονομασία “Πελασγοί”, ενώ οι πρώτοι οι οποίοι αποίκησαν στο Άργος ήταν Φοίνικες έμποροι και στη συνέχεια γύρω στο 1986π.χ. ήρθαν Αιγύπτιοι με αρχηγό τον βασιλιά Ίναχο. Την περίοδο της βασιλείας του Ινάχου, και το Άργος αλλά και ολόκληρη η Πελοπόννησος γνώρισαν μεγάλη άνθηση εμπορική και οικονομική, γι’ αυτό και ονομάστηκε Ινάχου γη. Την πόλη του Άργους την δημιούργησε ο γιός του Ινάχου “Φορωνέας”, ο οποίος τον διαδέχθηκε στο θρόνο. Η πρώτη ονομασία της πόλης ήταν “Φορωνικό άστυ”, και θεωρείται η πρώτη πόλη του κόσμου. Στην συνέχεια η πόλη πήρε την ονομασία “Άργος”, από τον γιο της Νιόβης, (κόρη του Φορωνέα), ο οποίος γιος ονομαζόταν “Άργον”. Γύρω στο 1572π.χ. ήρθε στη πόλη του Άργους ο Δαναός.

Εδώ επικρατούν δύο παραδόσεις:

- Ο Δαναός ήταν από την Αίγυπτο
- Ο Δαναός ήταν Αργεΐος

Στην εποχή του Δαναού, γνώρισαν μεγάλη άνθηση οι τέχνες και η ναυτιλία. Η πολιτιστική ταυτότητα μέχρι τη στιγμή εκείνη μετράει πολλές μεταβολές. Η επόμενη πολιτιστική μεταβολή έρχεται στα τέλη του 12^{ου} αιώνα π.χ., όπου η κάθοδος των Δωριέων εξουδετερώνει το Μυκηναϊκό κράτος και έτσι το κέντρο του Ελληνισμού μετατοπίζεται στο Άργος. Έτσι ιδρύεται το “μέγα Αργεΐον κράτος”. Ο Τήμενος, είναι αυτός που μετατρέπει το Άργος σε μητρόπολη της Αργολίδας για την εποχή εκείνη. Η περιοχή ακμάζει πάλι το 800 – 500π.χ. Ο βασιλιάς “Φείδων”, είναι αυτός που έφτασε το Άργος την περίοδο 770 – 730π.χ. στην μεγαλύτερη ακμή του. Μετέτρεψε ξανά το Άργος ύστερα από πολλούς αιώνες σε κέντρο της Πελοποννήσου και ήταν αυτός που έκοψε για πρώτη φορά Ελληνικά νομίσματα από χαλκό και άργυρο με έμβλημα την χελώνα. Εκτός των άλλων, ανθεί σημαντικά και η μεταλλουργία και γίνεται το Άργος το 700π.χ. το σημαντικότερο κέντρο μεταλλουργίας σε ολόκληρη την Ελλάδα. Έπειτα, κατά τον 7^ο αιώνα π.χ., το Άργος έρχεται σε σύγκρουση με μία άλλη μεγάλη Ελληνική πόλη της Πελοποννήσου εκείνη την περίοδο, την Σπάρτη. Τον 6^ο και 5^ο αιώνα π.χ., αναπτύσσεται στο Άργος η χαλκοπλαστική, με μεγαλύτερο χαλκοπλάστη τον Αγελάδα, στην σχολή του οποίου φοίτησαν ο Μύρων, ο Πολύκλειτος και ο Φειδίας.

Η σύγκρουση Άργους και Σπάρτης που είχε αρχίσει τον 7^ο αιώνα π.χ. κατέληξε σε πόλεμο το 496π.χ. . Τα τόσα χρόνια αντιπαλότητας των δύο πόλεων, δείχνει την σπουδαιότητά τους. Το 496π.χ., τον πόλεμο κήρυξε ο βασιλιάς της Σπάρτης Κλεομένης, ο οποίος ήταν και ο νικητής της μάχης και κατόρθωσε να φονεύσει 6000 Αργείους πολεμιστές, αριθμός πολύ σπουδαίος για την εποχή εκείνη. Μετά τον πόλεμο αυτό, η πόλη του Άργους συνέχισε να διατηρεί την ανεξαρτησία της. Το 460π.χ. η πόλη συμμαχεί με την Αθήνα και έτσι μετατρέπεται το πολίτευμα του Άργους σε Δημοκρατικό. Την περίοδο του Πελοποννησιακού πολέμου (431 – 404π.χ. αιώνα) η πόλη του Άργους παραμένει ουδέτερη, μένοντας στο πλευρό των Αθηναίων με εξαίρεση το 421π.χ., που συμμαχεί τελικά με την Αθήνα. Αν και αναμίχτηκε στον πόλεμο, το Άργος συνεχίζει να κυριαρχεί στην περιοχή. Οι εχθροπραξίες όμως με την Σπάρτη δεν έχουν σταματήσει αφού η Σπάρτη βοηθά μερικούς ολιγαρχικούς της πόλης του Άργους να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα. Το καταφέρνουν το 418π.χ. και έτσι το πολίτευμα από δημοκρατικό μετατρέπεται σε ολιγαρχικό. Όμως το 417π.χ. ο λαός καταφέρνει να καταλύσει το ολιγαρχικό πολίτευμα και επαναφέρει τη δημοκρατία.

Στα τέλη του 4^{ου} με 5^{ου} αιώνα π.χ., χτίζεται το θέατρο του Άργους, ένα από τα μεγαλύτερα θέατρα της αρχαιότητας με 83 σειρές καθισμάτων, το οποίο είναι σκαλιστό στο βράχο. Ο 3^{ος} και ο 2^{ος} αιώνας π.χ. χαρακτηρίζονται ως εποχές μεγάλης ταραχής για το Άργος ύστερα από την εισβολή των Αιτωλών και των πόλεμο με την Σπάρτη και ενώ στις αρχές του 2^{ου} αιώνα π.χ. περισσότερες Ελληνικές πόλεις κηρύσσονταν ελεύθερες, το Άργος παραμένει στην κατοχή του Σπαρτιάτη βασιλιά Νάβι έως και το 196π.χ.. Η απελευθέρωση της πόλης επιτυγχάνεται το 195π.χ.. Από το 195π.χ. έως και το 146π.χ., το Άργος επαναπροσχωρεί στην αρχαϊκή συμπολιτεία, όπου αποτελεί μια περίοδο ευημερίας μέχρι τον τερματισμό του δεσμού αυτού. Το 146π.χ. η Πελοπόννησος περνά σε Ρωμαϊκά χέρια και αποτελεί Ρωμαϊκή επαρχία.

Στην διάρκεια της Ρωμαϊκής κυριαρχίας το Άργος γνωρίζει ξανά μεγάλη περίοδο ακμής. Γίνονται πολύ σημαντικά έργα στην περιοχή όπως για παράδειγμα το "Αδριάνειο υδραγωγείο", όπου κατασκευάστηκε τον 2^ο αιώνα μ.χ. για την περισυλλογή των υδάτων από διάφορες περιοχές της Αργολίδας με σκοπό τη μεταφορά τους στο Νυμφαίο, το οποίο αποτελείται από δύο δεξαμενές και βρίσκεται σήμερα πάνω από την πόλη του Άργους. Το Νυμφαίο, αποτελεί και αυτό μεγαλειώδες έργο του Ρωμαίου αυτοκράτορα Αδριανού και αυτό επειδή έλυσε το πρόβλημα υδροδότησης του Άργους κατά τους θερινούς μήνες.

Η πόλη του Άργους και η γενικά η περιοχή, παρακμάζει ύστερα από την επιδρομή των Γότθων το 267μ.χ. και των Οστρογότθων το 395μ.χ.. Σιγά – σιγά όμως τον 4^ο και 5^ο αιώνα μ.χ. η πόλη ανοικοδομείται ξανά, ενώ το θέατρο ξανά επισκευάζεται για να δώσει αίγλη στην περιοχή. Την ίδια περίοδο έχουμε την

κήρυξη του χριστιανισμού, πιθανότατα από τον απόστολο Ανδρέα και την οικοδόμηση πολλών χριστιανικών ναών.

Το 552μ.χ. ισχυρός σεισμός προκαλεί την κατάρρευση πολλών κτηρίων και η πόλη αρχίζει να παρακμάζει και πάλι. Οι επιδρομές των Σλάβων (το 580 – 590μ.χ.), και η επιδημία της πανούκλας φτάνουν την πόλη σε πλήρη κατάρρευση έως και το τέλος του 7^{ου} αιώνα μ.χ.. Το 805μ.χ., έχουμε ξανά τον εκχριστιανισμό της περιοχής και η Πελοπόννησος επανέρχεται σταδιακά σε υψηλή άνοδο. Μια από τις σημαντικές παρουσίες ανά τους αιώνες θεωρείται ο επίσκοπος Άργους και Ναυπλίου Άγιος Πέτρος (850 – 922μ.χ.). Ο αγώνας του σπουδαίος, τα κηρύγματά του αναρίθμητα, το φιλανθρωπικό του έργο μεγάλο ενώ μετατρέπει την επισκοπή του σε ισχυρό κέντρο του πολιτισμού με τα σχολεία που ιδρύει. Το 10^ο με 12^ο αιώνα μ.χ., εκτός από την πολιτιστική άνθηση του Άργους έχουμε και την οικονομική. Από το 1204μ.χ και μετά το Άργος αλλάζει χέρια συνεχώς. Συνεπώς αλλάζει και πολιτιστική ταυτότητα. Πιο συγκεκριμένα 1204, το Άργος κατακτιέται από τους Φράγκους σταυροφόρους. Το 1388 περνά στους Βενετούς. Στην πόλη του Άργους εδρεύει ο Λατίνος επίσκοπος Αργολίδας ενώ διέθετε δικό του Βενετό διοικητή.

Στη συνέχεια επέρχεται ο πρώτος Βενετό-τουρκικός πόλεμος και το Άργος αποτελεί σημαντική περιοχή και για τους δύο. Την Κυριακή των Βαΐων στις 3/4/1463, το Άργος πέφτει στα χέρια των Τούρκων. Η δεύτερη Ενετική κυριαρχία διαρκεί από το 1686 έως και τον Ιούνιο του 1715, οπότε το Άργος είναι ξανά υπό Οθωμανική κατοχή. Την περίοδο της απελευθέρωσης από τους Τούρκους, το Άργος βρίσκεται στο επίκεντρο των γεγονότων και σηκώνει την σημαία του ξεσηκωμού στις 23/3/1821, με επικεφαλής τον Σταματέλο Αντωνόπουλο. Ιστορικές στιγμές την περίοδο εκείνη αποτελούν οι προετοιμασίες για την πρώτη εθνοσυνέλευση που έγινε στον Ιερό ναό του Αγίου Ιωάννη, απέναντι από το αρχοντικό του Μακρυγιάννη, και η τέταρτη εθνοσυνέλευση που έγινε στο αρχαίο θέατρο του Άργους το 1829.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας, ένας από τους λαμπρότερους πολιτικούς ηγέτες της νεότερης Ελλάδας, γίνεται Κυβερνήτης στην τότε πρωτεύουσά της το Ναύπλιο. Την περίοδο διακυβέρνησής του έχουμε την ανέγερση σπουδαίων δημόσιων κτηρίων που δίνουν ακόμη και σήμερα μεγαλοπρέπεια στην πόλη του Άργους. Επίσης το 1829 δημιουργήθηκαν οι στρατώνες του Καποδίστρια. Το 1830 χτίστηκε το Δημαρχείο και το 1831 το πρώτο δημοτικό σχολείο του Άργους το οποίο λειτουργεί έως και σήμερα. Στα τέλη του 19^{ου} και του 20^ο αιώνα το Άργος άρχισε και πάλι να ακμάζει και αναπτύσσεται ολοένα και περισσότερο το εμπόριο, η βιομηχανία και ο πολιτισμός με εξαίρεση των περιόδων του 1^{ου} και 2^{ου} παγκοσμίου πολέμου, τον εμφύλιο πόλεμο προς το τέλος της δεκαετίας του 40 και την περίοδο της επταετίας της δικτατορίας.

1.3 Οι Μυκήνες

Οι Μυκήνες έχουν θεμελιωθεί πάνω σε ένα ύψωμα ανάμεσα σε δύο λόφους, με κυριότερο σκοπό την καλύτερη εποπτεία της Αργολικής πεδιάδας για τυχόν αντιμετώπιση οποιουδήποτε εχθρού. Σύμφωνα με ιστορικά στοιχεία, τα πρώτα ίχνη ανθρώπινης κατοίκησης στο συγκεκριμένο χώρο παρατηρούνται από την 7^η χιλιετία π.χ., ενώ πλήθος ευρημάτων δείχνουν πως οι Μυκηναίοι είχαν αναπτύξει πάρα πολύ την εμπορική τους διασύνδεση με χώρες της Μεσογείου. Όμως τα περισσότερα από τα σημερινά ευρήματα όπως τα κυκλώπεια τείχη, η πύλη των Λεόντων και ο τάφος του Ατρέως, ανήκουν στην ύστερη εποχή του χαλκού, δηλαδή την περίοδο 1350 με 1200π.χ..

Η οχύρωση της Ακρόπολης των Μυκηνών, γίνεται σε τρία στάδια. Στο πρώτο στάδιο, χτίζεται ο πρώτος περίβολος πάνω στο βράχο με κυκλώπειο σύστημα. Το 1250π.χ. η οχύρωση επεκτείνεται και χτίζεται η πύλη των Λεόντων, ενώ είναι πολύ πιθανό την ίδια περίοδο να οικοδομείται και ο τάφος του Ατρέα. Το 1200π.χ. έχουμε το τρίτο στάδιο οχύρωσης όπου τα τείχη επεκτείνονται με σκοπό να ενταχθεί σε αυτά και η υπόγεια κρήνη. Το 1100π.χ., στοιχεία δείχνουν πως μεγάλες φυσικές καταστροφές (πιθανότατα και σεισμός), οδηγούν στην εγκατάλειψη των Μυκηνών. Η συγκεκριμένη περιοχή παρέμεινε ελάχιστα κατοικημένη έως και την κλασική περίοδο. Το 468π.χ. τις Μυκήνες τις κατέκτησε το Άργος έπειτα από τη συμμετοχή των Μυκηνών στους Περσικούς πολέμους, ενώ παρόλο την κατάκτησή τους από το Άργος η περιοχή παρέμεινε εγκαταλελειμμένη.

Η ανάδειξη της Ακρόπολης των Μυκηνών έγινε από τον Ερρίκο Σλήμαν το 1874μ.χ.. Ο Γερμανός στη καταγωγή ερασιτέχνης αρχαιολόγος, μετρά πολλές επιτυχίες καθώς έφερε στο φως και τις Μυκήνες και τα ερείπια της Τροίας. Πολλά ευρήματα δείχνουν το μεγαλείο του Μυκηναϊκού πολιτισμού. Ευρήματα όπως αντικείμενα, και σημαντικά έργα επιβίωσης. Τα ευρήματα από τις ανασκαφές βρίσκονται κατά κύριο λόγο:

- α) Στο αρχαιολογικό μουσείο των Μυκηνών που βρίσκεται στο εσωτερικό της Ακρόπολης των Μυκηνών
- β) Στο εθνικό αρχαιολογικό μουσείο
- γ) Σε μικρότερα μουσεία σε όλη την Ελλάδα

Σήμερα ο αρχαιολογικός χώρος των Μυκηνών δέχεται μεγάλο αριθμό επισκεπτών – τουριστών, τουριστών – μελετητών, αφού είναι μια περιοχή διεθνούς εμβέλειας. Αποτελούν πηγή πολιτισμού και γνώσης, ενώ μεταφέρουν στη σημερινή εποχή την ομορφιά και τον πολιτισμό μιας άλλης εποχής, στοιχεία που είναι απαραίτητα να τα ξέρουμε σαν λαός ώστε να μπορέσουμε να κατανοήσουμε καλύτερα την ιστορία μας και να χρησιμοποιήσουμε τη γνώση που απορρέει με

σκοπό την ανάπτυξη της προσωπικής καλλιέργειας, της κοινωνικής κουλτούρας και παιδείας και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.

1.4 Αρχαία Λέρνα

Η αρχαία Λέρνα πρωτοκατοικήθηκε στη νεολιθική εποχή, δηλαδή γύρω στο 6000π.χ. και οχυρώθηκε για πρώτη φορά το 2500π.χ.. Γνώρισε μεγάλη ακμή την περίοδο 1600 – 1100π.χ.. Πλήθος ευρημάτων που προήλθαν από ανασκαφές στην περιοχή, δείχνουν έντονη εμπορική δραστηριότητα. Η ανάπτυξη του εμπορίου στηρίχθηκε κατά κύριο λόγο από τη καλή γεωγραφική θέση της περιοχής και την άμεση διασύνδεσή της με άλλους παραθαλάσσιους κόμβους. Όλα αυτά αποδεικνύουν περίτρανα πως η αρχαία Λέρνα ήταν ένα από τα ισχυρότερα κέντρα εκείνης της εποχής μετά το Άργος, όσον αφορά την συγκεκριμένη περιοχή. Η Λέρνα είναι επίσης γνωστή και για την αφθονία των υδάτων της, αφού και τότε και σήμερα συμβάλει ουσιαστικά και κατά μεγάλο βαθμό στην υδροδότηση της Αργολικής πεδιάδας. Η Αργολική πεδιάδα αποτελούσε και αποτελεί μια εύφορη πεδιάδα, η ανάπτυξη της οποίας δίνει ώθηση ανάπτυξης και στις άλλες περιοχές που συνδέονται με αυτή. Τα τελευταία χρόνια στα δημοτικά διαμερίσματα της Δημοτικής Ενότητας Λέρνας αναπτύσσονται κατά κύριο λόγο, ο πρωτογενής τομέας και ο τουρισμός.

1.5 Αρχαιολογικός χώρος Αχλαδόκαμπου

Νοτιοανατολικά της κοινότητας Αχλαδόκαμπου του Δήμου Άργους – Μυκηνών, βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος του Αχλαδόκαμπου. Για την ακρίβεια, εκτίθενται τα ερείπια της Ακρόπολης της αρχαίας πόλης “Υσιαί”. Η πόλη αυτή, χρησιμοποιήθηκε από το Άργος ως προπύργιο απέναντι στη Σπάρτη για τις μεταξύ τους συγκρούσεις. Η πόλη καταστράφηκε το 417π.χ. και δεν ξαναχτίστηκε ποτέ. Τα ερείπια των οχυρών φάνηκαν πολύ χρήσιμα για την άμυνα των Ελλήνων απέναντι στους τούρκους το 1821 κατά την εξέγερση των Ελλήνων, ενώ σε πολύ μικρότερο βαθμό απέναντι στους Γερμανούς και τους Ιταλούς στον β΄ παγκόσμιο πόλεμο.

Πλήθος αρχαίων ευρημάτων στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Άργους – Μυκηνών, μαρτυρούν πως δικαιολογημένα η περιοχή θεωρείται την εποχή εκείνη το κέντρο του κόσμου. Η χωροθέτηση Ακροπόλεων, απλών οικισμών, οικισμών λατρείας των θεών, οικισμών ψυχαγωγίας και εμπορικής δραστηριοποίησης, δείχνει πως η περιοχή αυτή ούτε ήταν ούτε είναι τυχαία. Σε πολύ μεγάλο βαθμό η κατοίκηση στα προαναφερθέντα σημεία, οφείλεται και στην ύπαρξη άφθονων

υδάτων όπως (ποταμός Ίναχος, πηγή Κεφαλαρίου, Λέρνη, πηγή Κεφαλόβρυσου). Η ύπαρξη νερού παίζει σπουδαίο ρόλο όχι μόνο για την ανάπτυξη ενός πολιτισμού (οποιοδήποτε πολιτισμού), αλλά και για τη συντήρησή του. Επιπρόσθετα, χρησιμεύει στην επιβίωση του πληθυσμού, στην ανάπτυξη της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, στο εμπόριο, στη δημιουργία οχυρών για την αντιμετώπιση εχθρών καθώς επίσης και στη δημιουργία οικισμών και γενικότερα κτισμάτων.

Η Αργολική πεδιάδα ήταν και είναι από τις πιο εύφορες στην Ελλάδα. Σήμερα αποτελεί την πιο σημαντική μαζί με τον Μεσσηνιακό κάμπο στην Πελοπόννησο. Η ανάπτυξη δύο πάρα πολύ μεγάλων πολιτισμών όπως ο Μυκηναϊκός πολιτισμός και αυτός που αναπτύχθηκε στην περιοχή του Άργους, οφείλονται κατά κύριο λόγο στη δύναμη των εδαφών του Αργίτικου κάμπου, εδάφη που χιλιάδες χρόνια τώρα συνεχίζουν να δίνουν καρπούς στους ανθρώπους που τα καλλιεργούν. Χαρακτηριστικό του σημερινού Δήμου Άργους – Μυκηνών, είναι πως τέσσερις από τις οχτώ Δημοτικές Ενότητες του Δήμου, ήταν κάποτε κέντρα μεγάλων πολιτισμών που έδωσαν στο σήμερα γνώσεις αναρίθμητης αξίας. Πολιτισμοί όπως το Άργος, η Λέρνη, οι Μυκήνες και ο Αχλαδόκαμπος που αποτελούσαν περιοχές πρώτο-κατοίκησης πληθυσμών ακόμα και από το 5000π.χ., έτσι τουλάχιστον απορρέει από τις μελέτες των αρχαιολόγων και από τα ευρήματα της περιοχής. Χωρίς αμφιβολία θα πρέπει να δοθεί ώθηση στη περεταίρω έρευνα σε ολόκληρη την επικράτεια του Δήμου, για να έρθουν στο φως και άλλες αποκαλύψεις και να δοθούν απαντήσεις σε ερωτήματα όπως:

- Ποιος ήταν ο ρόλος των ορεινών κατοικημένων περιοχών
- Ποια ήταν η αμυντική γραμμή των κέντρων
- Ποιες ήταν οι συνεργασίες των κέντρων με γειτονικές περιοχές για λόγους στρατιωτικούς, εμπορίου και θρησκευτικούς.

ΜΕΡΟΣ 2^ο

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

2.1 Τουρισμός

Ο τουρισμός σαν έννοια περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις²:

- α) Διαδικασίες παραγωγής, διανομής και κατανάλωσης υπηρεσιών και αγαθών.
- β) Διαδικασίες αλληλεπίδρασης, επικοινωνίας, ανταλλαγών μεταξύ διαφόρων κοινωνικών ομάδων και διαφορετικών πολιτιστικών χαρακτηριστικών.
- γ) Διαδικασίες δημιουργίας μέσα από τη χρήση περιβαλλοντικών, φυσικών και ανθρωπογενών πόρων.

Ανάλυση:

α) Σε αυτή τη διάσταση του τουρισμού εκφράζεται μία σειρά ανταλλαγών μεταξύ καταναλωτών και παραγωγών οι οποίοι προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες. Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες αυτές απορρέουν από διάφορους τομείς και διαμορφώνουν το τουριστικό προϊόν το οποίο διατίθεται ως ενιαίο πακέτο. Υπάρχουν δύο κατηγορίες παραγόντων που επηρεάζουν τη διαμόρφωση του τουριστικού προϊόντος:

- Στους σχετικούς με το χώρο υποδοχής παράγοντες όπως τουριστικά καταλύματα και δίκτυα περιήγησης.
- Στους παράγοντες εκείνους που διαμορφώνουν την καταναλωτική διάσταση όπως είναι οι συνθήκες της αγοράς και οι προτιμήσεις των καταναλωτών – τουριστών.

β) Αυτή η διάσταση εκφράζεται μέσα από δραστηριότητες που έχουν να κάνουν με επίσκεψη μνημείων ή συμμετοχή σε τοπικές γιορτές. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η τριβή μεταξύ του πληθυσμού υποδοχής και των επισκεπτών. Έτσι έχουμε την ανταλλαγή πολιτιστικών στοιχείων που έχει ως αποτέλεσμα την διεύρυνση και την ανάδειξη πολιτισμών σε άλλες περιοχές.

γ) Διάφορες δραστηριότητες του τουρισμού ή της υπαίθριας αναψυχής χρειάζονται περιβαλλοντικούς, φυσικούς και ανθρωπογενούς πόρους, ούτως-ώστε να επέλθει μια ισόρροπη και βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η καλύτερη εισροή περιβαλλοντικών στοιχείων με σκοπό την ομαλή ανάπτυξη ενός τουριστικού τοπίου.

---

² Κομίλης Π.,(2001), «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – Η εναλλακτική προοπτική αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης», Αθήνα: Προπομπός, σελ. 21.

Γενικά, ως τουρισμός μπορεί να οριστεί, η δραστηριότητα του ελεύθερου χρόνου του ανθρώπου που περιλαμβάνει μία σειρά από διαδικασίες και ενέργειες όπως:

- Παραγωγής, διανομής και κατανάλωσης προϊόντων και υπηρεσιών.
- Επικοινωνίας, ανταλλαγής πολιτιστικών χαρακτηριστικών και διαφόρων αλληλεπιδράσεων.
- Δημιουργίας, μέσα από τη χρησιμοποίηση περιβαλλοντικών, φυσικών και ανθρωπογενών πόρων³.

2.2 Εναλλακτικός τουρισμός

Ο εναλλακτικός τουρισμός περιλαμβάνει το σύνολο των τουριστικών υπηρεσιών οι οποίες διακρίνονται ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες, τις προτιμήσεις και τα κίνητρα των τουριστών. Απευθύνονται σε ένα εξειδικευμένο κοινό, τηρούν τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και συμβάλουν στην άμβλυση της εποχικότητας της τουριστικής ζήτησης⁴.

Ο εναλλακτικός τουρισμός όπως προκύπτει δεν περιορίζεται μόνο στην ανάδειξη μιας περιοχής ως τουριστικής, αλλά αποσκοπεί στην διαφοροποίηση και στον εμπλουτισμό της κάθε περιοχής με μορφές εναλλακτικού τουρισμού, τις οποίες μπορεί να αναδείξει, και οι οποίες μπορούν να την ισχυροποιήσουν. Για τον λόγο αυτό απαιτείται σε πρωταρχικό στάδιο η μελέτη και η έρευνα στην περιοχή η οποία θα οδηγήσει σε ασφαλή συμπεράσματα για τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες της περιοχής. Μέσα επίσης από την έρευνα θα προκύψει αν μπορεί ή όχι να αναπτυχθεί κάποια από τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Δηλαδή να οδηγηθούμε μέσα από την μελέτη σε ένα ασφαλές συμπέρασμα ότι μπορεί να υπάρξει δραστηριοποίηση των ανθρώπων στον τομέα “εναλλακτικός τουρισμός”.

Η πράξη “Εναλλακτικός Τουρισμός”, αποτελεί μία επιμέρους πρωτοβουλία της ειδικής υπηρεσίας πολιτισμού και τουρισμού στο πλαίσιο του «Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» 2007 – 2013 (Ε.Π.Α.Ε). Η συγκεκριμένη πράξη αποσκοπεί:

- Στην διαφοροποίηση και στον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος στη Ελλάδα με την επιχειρηματική αξιοποίηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

³ Κομίλης Π.,(2001), «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – Η εναλλακτική προοπτική αιεφόρου τουριστικής ανάπτυξης», Αθήνα: Προπομπός, σ.σ. 21-22.

⁴ Ελληνική δημοκρατία,(Υπουργείο ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ναυτιλίας – Υπουργείο πολιτισμού και τουρισμού), «Νέα πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή προτάσεων έργων προς ένταξη στην πράξη Εναλλακτικός Τουρισμός του “Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα” 2007–2013 (Ε.Π.Α.Ε)», (Φ.Ε.Κ. 3110Β/2011), 1.2. «Σκοπός της πράξης “ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ”», σελ. 44443.

- Στην ανάδειξη και τουριστική αξιοποίηση του φυσικού και πολιτισμικού αποθέματος.
- Στην άμβλυνση της εποχικότητας της τουριστικής ζήτησης.

Πιο συγκεκριμένα λοιπόν, η επένδυση σε μία περιοχή είτε είναι Δήμος είτε είναι περιφέρεια είτε είναι χώρα, μπορεί να δώσει πολλαπλά οφέλη, αρκεί να υπάρχει σωστή διαχείριση. Στην περίπτωση του Δήμου Άργους – Μυκηνών που περιλαμβάνει περιοχές με διαφορετικότητες στον πολιτισμό, στο περιβάλλον, στην κοινωνία, στη γεωργία, στις κλιματολογικές συνθήκες και στην πανίδα μπορεί να αναπτυχθεί χωρίς καμία αμφιβολία όποια μορφή εναλλακτικού τουρισμού συνδέεται με τα παραπάνω χαρακτηριστικά ή όποιες μορφές μπορούν οι άνθρωποι να στηρίξουν.

Η λογική της ανάπτυξης μορφών εναλλακτικού τουρισμού συνδέεται απαραίτητα με μια άλλη λογική, αυτή της αειφόρου ανάπτυξης. Δηλαδή ότι η δραστηριοποίηση μιας ομάδας ανθρώπων σε μια περιοχή που τείνει στη θεμελίωση και στην εδραίωση μιας κάποιας μορφής εναλλακτικού τουρισμού, θα πρέπει να συνοδεύεται από μια ορθολογική χρήση συγκεκριμένων παραγόντων.

Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να είναι:⁵

- 1) Οικονομία: Είναι αναγκαία σε περιόδους κατάρρευσης ενός εδραιωμένου οικονομικού συστήματος η σωστή χρήση και η σωστή αξιοποίηση οικονομικών πόρων που θα δώσουν λύσεις σε θέματα επενδύσεων (τεχνολογικού και μηχανολογικού εξοπλισμού, μελέτη και έρευνα απασχόλησης ανθρώπινου δυναμικού).
- 2) Κοινωνία: Η αποδοχή μιας κατάστασης και η συμμετοχή είναι δύο βασικά ζητήματα που σταθεροποιούν μία κοινωνία και επιφέρουν συνοχή στο σύνολο αυτής. Η ανάγκη κάθε κοινωνίας είναι η επιβίωση των ανθρώπων της μέσα από πρακτικές υγιούς ανταγωνιστικότητας. Ένα μεγάλο πλεονέκτημα της σημερινής κοινωνίας έναντι των παλαιότερων κοινωνιών, είναι η άμεση επαφή του κάθε ανθρώπου με σύγχρονα τεχνολογικά μέσα. Άρα μιλάμε για κοινωνίες άμεσα εξαρτημένες από την τεχνολογία. Αυτό σημαίνει πως οι σύγχρονες κοινωνίες έχουν άμεση εξάρτηση σε οποιαδήποτε μορφή ενέργειας δίνει δύναμη σε κάθε μορφή τεχνολογίας. Επομένως, το πλεονέκτημα αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αντίθετα αποτελέσματα λόγω μη ορθολογικής αξιοποίησης αυτού.
- 3) Περιβάλλον: Παρότι το περιβάλλον διαχωρίζεται σε φυσικό και ανθρωπογενές, δηλαδή η διαφορά του φυσικού από το ανθρωπογενές είναι ότι στο φυσικό δεν υπάρχει ανθρώπινη παρέμβαση ούτε καν ανθρώπινη

⁵ Μπεριάτος Η. – Παπαγεωργίου Μ.,(2010), «Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα (Ελλάδα – Μεσόγειος)», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, σελ. 25.

δραστηριότητα, εντούτοις, λόγω της ανεξέλεγκτης δραστηριοποίησης του ανθρώπου στα μεγάλα αστικά κέντρα, σε βιομηχανικές μονάδες μεγάλης παραγωγικότητας αλλά και έντονης επιβάρυνσης του περιβάλλοντος και στην έντονη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων σε όλα ανεξαιρέτως τα καλλιεργήσιμα εδάφη του πλανήτη, οδηγούμεθα στο συμπέρασμα ότι οι παρενέργειες τις ανθρώπινης δραστηριότητας έχουν φτάσει και σε περιοχές που δεν έχει καν ακουμπήσει “ανθρώπινο πόδι”. Δηλαδή η υπερθέρμανση του πλανήτη, η έντονη ξηρασία, η υπεράνλτηση ενεργειακών πόρων, η εξαφάνιση οποιασδήποτε μορφής ζωικής ύπαρξης, είναι κάποια παραδείγματα έντονων προβλημάτων της ανθρωπότητας που δεν αφορούν μόνο τις ανθρωπογενείς περιοχές αλλά ολόκληρο τον πλανήτη.

Ο πλανήτης λοιπόν, υφίσταται ως πράξη ζωής χάρη στην ισορροπία που επικρατεί μεταξύ των διαφόρων ειδών ζωής που τον κατοικούν. Η αιεφόρος ανάπτυξη λοιπόν που στηρίζεται σε αυτούς τους τρεις παράγοντες (οικονομία, κοινωνία, περιβάλλον) έρχεται για να δώσει ώθηση ανάπτυξης αυτών χωρίς να υποθηκεύει την προσπάθεια ανάπτυξης της ανθρωπότητας στο μέλλον. Μια περιοχή όπως είναι και ο Δήμος Άργους – Μυκηνών, η κοινωνία της οποίας θέλει τώρα ή θελήσει στο μέλλον να δραστηριοποιηθεί στον τομέα του εναλλακτικού τουρισμού, θα πρέπει πρώτα και πάνω απ’ όλα να δώσει έμφαση στην αιεφόρο ανάπτυξη. Δηλαδή στην ορθολογική χρήση των τριών παραγόντων που την αποτελούν.

2.3 Ο προϋπολογισμός της πράξης “Εναλλακτικός Τουρισμός”

Ο συνολικός προϋπολογισμός που θα διατεθεί μέσω της πράξης “Εναλλακτικός τουρισμός”, ανέρχεται σε **20000000€**, και συγχρηματοδοτείται από το Ε.Τ.Π.Α της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από εθνικούς πόρους⁶. Ο πίνακας που ακολουθεί περιλαμβάνει την κατανομή της δαπάνης της πράξης “Εναλλακτικός τουρισμός” ανά Περιφέρεια.

---

⁶ Ελληνική δημοκρατία,(Υπουργείο ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ναυτιλίας – Υπουργείο πολιτισμού και τουρισμού), «**Νέα πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή προτάσεων έργων προς ένταξη στην πράξη Εναλλακτικός Τουρισμός του “Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα” 2007–2013 (Ε.Π.Α.Ε)**», (Φ.Ε.Κ. 3110Β/2011), 1.3. «Προϋπολογισμός της πράξης», σελ. 44444.

Πίνακας 2

Η κατανομή της δαπάνης των 20.000.000€ της πράξης "Εναλλακτικός τουρισμός ανά Περιφέρεια.

Επιχ./Περιφερειακό πρόγραμμα	Περιφέρεια	Διαθέσιμη δημόσια δαπάνη
<u>Επιχ. Πρόγραμμα</u> <u>Ανταγωνιστικότητα</u> – <u>επιχειρηματικότητα</u>	Ανατολική Μακεδονία – Θράκη	13.645.616€
	Ήπειρος	
	Θεσσαλία	
	Ιόνια νησιά	
	Δυτική Ελλάδα	
	Πελοπόννησος	
	Βόρειο Αιγαίο	
Επ. προγ. Μακεδονίας - Θράκης	Δυτική Μακεδονία	930.498€
	Κεντρική Μακεδονία	938.490€
Επ. προγ. Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου	Στερεά Ελλάδα	1.789.031€
Επ. προγ. Αττικής	Αττική	1.618.456€
Επ. προγ. Κρήτης & Νήσων Αιγαίου	Νότιο Αιγαίο	1.077.909€
//////////////////// Σύνολο //////////////////////		20.000.000€

Πηγή: Ελληνική δημοκρατία,(Υπουργείο ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ναυτιλίας – Υπουργείο πολιτισμού και τουρισμού), «Νέα πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή προτάσεων έργων προς ένταξη στην πράξη Εναλλακτικός Τουρισμός του "Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα" 2007–2013 (Ε.Π.Α.Ε)», (Φ.Ε.Κ. 3110Β/2011), 1.3. «Προϋπολογισμός της πράξης», σ.σ. 44444-44445.

Πιο συγκεκριμένα:⁷

- Το ποσό των 13.645.616€, από το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα» για τις οχτώ πιο πάνω Περιφέρειες του (πίνακα 2), εντάσσεται στον άξονα προτεραιότητας 2, «ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εσωστρέφειας». Η προτεραιότητα 2 περιλαμβάνει ειδικούς στόχους που αφορούν:
  - 1) Στην υποστήριξη και στην αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων με έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση και στην τυποποίηση και πιστοποίηση των Ελληνικών προϊόντων και επενδύσεων.
  - 2) Αναβάθμιση και μετεξέλιξη της επιχειρηματικότητας ανάγκης σε επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων.
- Το ποσό των 930.498€ από το επιχειρησιακό πρόγραμμα Μακεδονίας – Θράκης (Δυτικής Μακεδονίας), εντάσσεται στον άξονα προτεραιότητας 5 «ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα στη Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας», και αφορά τον εμπλουτισμό της παραγωγικής δομής με καινοτόμες ιδέες και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στις επιχειρήσεις.
- Το ποσό των 938.490€ από το επιχειρησιακό πρόγραμμα Μακεδονίας – Θράκης (Κεντρική Μακεδονία), εντάσσεται στο άξονα προτεραιότητας 4, «ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας», και αφορά την ενίσχυση της εξωστρέφειας στις επιχειρηματικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην Κεντρική Μακεδονία.
- Το ποσό του 1.789.031€ από το επιχειρησιακό πρόγραμμα Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου (Στερεάς Ελλάδας), εντάσσεται στον άξονα προτεραιότητας 8, «ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα Στερεάς Ελλάδας», και αφορά την επιχειρηματική αξιοποίηση του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη σχεδιασμού προώθησης βιώσιμης παραγωγής.
- Το ποσό του 1.618.456€ από το επιχειρησιακό πρόγραμμα Αττικής (Αττική), εντάσσεται στον άξονα προτεραιότητας 3, «ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της ψηφιακής σύγκλισης στην Περιφέρεια Αττικής».
- Το ποσό του 1.077.909€ από το επιχειρησιακό πρόγραμμα Κρήτης και Νήσων Αιγαίου (Νότιο Αιγαίο), εντάσσεται στο άξονα προτεραιότητας 6, «ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου», και αφορά την ενίσχυση των επενδυτικών σχεδίων των μεταποιητικών επιχειρήσεων, των εμπορικών επιχειρήσεων και των τουριστικών

⁷ Ελληνική δημοκρατία,(Υπουργείο ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ναυτιλίας – Υπουργείο πολιτισμού και τουρισμού), «**Νέα πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή προτάσεων έργων προς ένταξη στην πράξη Εναλλακτικός Τουρισμός του “Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα” 2007–2013 (Ε.Π.Α.Ε)**», (Φ.Ε.Κ. 3110Β/2011), 1.3. «Προϋπολογισμός της πράξης», σελ. 44445.

επιχειρήσεων, δίνοντας έμφαση στην προώθηση της καινοτομίας, στην προστασία του περιβάλλοντος και στην διαφοροποίηση των προϊόντων και των υπηρεσιών.

2.4 Μορφές εναλλακτικού τουρισμού

Το γεγονός ότι η πράξη του εναλλακτικού τουρισμού συνδέεται με την αιψόρο ανάπτυξη, οδηγούμαστε στην κατεύθυνση ότι μπορούν να υπάρξουν σχέδια επενδύσεων στην ευρύτερη περιοχή ενός Δήμου, μιας Περιφέρειας ή μιας χώρας και να έχουν ως βασικό στόχο την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως είναι οι ακόλουθες:

- Αθλητικός τουρισμός αναψυχής
- Θαλάσσιος τουρισμός
- Τουρισμός υπαίθρου
- Αγροτουρισμός
- Γαστρονομικός τουρισμός – Οινοτουρισμός
- Τουρισμός υγείας και ευεξίας – Θεραπευτικός τουρισμός
- Επαγγελματικός τουρισμός
- Θρησκευτικός τουρισμός
- Κοινωνικός τουρισμός
- Οικοτουρισμός – Αειψόρος τουρισμός
- Πολιτιστικός τουρισμός – Φυσική & πολιτιστική κληρονομιά
- Ιαματικός τουρισμός – θερμαλισμός

2.4.1 Αθλητικός τουρισμός αναψυχής

Αυτή η μορφή τουρισμού ενθαρρύνει τον επισκέπτη στην συμμετοχή του σε δραστηριότητες που συνδέονται με τον αθλητισμό⁸.

Τα είδη αθλητικού τουρισμού είναι⁹:

α) Μαζικός λαϊκός αθλητισμός

---

⁸Ελληνική δημοκρατία,(Υπουργείο ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ναυτιλίας – Υπουργείο πολιτισμού και τουρισμού), «**Νέα πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή προτάσεων έργων προς ένταξη στην πράξη Εναλλακτικός Τουρισμός του “Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα” 2007–2013 (Ε.Π.Α.Ε)**», (Φ.Ε.Κ. 3110Β/2011), 1.2. «Σκοπός της πράξης “ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ” 1.2.1Αθλητικός τουρισμός αναψυχής», σελ. 44443.

⁹Ατσαλάκης Μ.,(2003), «**Αθλητικός τουρισμός (σημειώσεις)**» - Έχει αναφερθεί στο: Πετροπούλου Α.,(2009 -2010), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Πάτρα: βιβλιοθήκη & κέντρο πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών, **Ιστοσελίδα:** http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2499/1/Nimertis_Petropoulou%28A%29.pdf , σελ. 88.

β) Αθλητισμός επιδόσεων

γ) Ελιτίστικός αθλητισμός

Ανάλυση:

α) Ο λαϊκός αθλητισμός σημαίνει ότι είναι αθλητισμός προσιτός σε όλους τους ανθρώπους. Ο αθλητισμός αυτός περιλαμβάνει κυρίως αθλοπαιδιές, ναυτικά αγωνίσματα, το κυνήγι, την αλιεία, την ποδηλασία, μερικά από τα αθλήματα του χειμερινού τουρισμού και μερικά από τα ορειβατικά αγωνίσματα. Σκοπός του μαζικού λαϊκού αθλητισμού είναι η συμμετοχή στον αθλητισμό ανθρώπων κάθε ηλικίας. Η συμμετοχή αυτών των ανθρώπων στον αθλητισμό θα επιφέρει σωματική και πνευματική ευεξία, βελτίωση της φυσικής κατάστασης και θωράκιση της υγείας.

β) Ο αθλητισμός επιδόσεων είναι προσιτός μόνο σε ορισμένες ομάδες πληθυσμού και για συγκεκριμένες ηλικίες. Σε αυτή τη μορφή αθλητισμού συμμετέχουν κυρίως αθλητές, επαγγελματίες ή ερασιτέχνες, που στόχο έχουν να πετύχουν μια καλή επίδοση και να αμειφθούν είτε υλικά είτε ηθικά.

γ) Ο ελιτίστικός αθλητισμός, είναι προσιτός μόνο σε ορισμένες πληθυσμιακές ομάδες που κατέχουν κάποιο είδος πλούτου και μπορούν να ανταπεξέλθουν οικονομικά στις απαιτήσεις (οικονομικές, υλικές κτλ), αυτής της μορφής αθλητισμού.

Τα τελευταία χρόνια, χρησιμοποιείται πάρα πολύ ο αθλητικός τουρισμός στα προσφερόμενα τουριστικά πακέτα που κύριο στόχο έχουν την όλο και περισσότερη προσέλκυση τουριστών. Ο αθλητισμός χρησιμοποιείται ως κομμάτι ενός προγράμματος για την διατήρηση της φυσικής κατάστασης και την διατήρηση της υγείας των τουριστών – επισκεπτών.

2.4.2 Θαλάσσιος τουρισμός

Η μορφή αυτή του τουρισμού έχει να κάνει με την συμμετοχή του επισκέπτη – τουρίστα με εμπειρίες που συνδέονται με το θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον όπως, θαλάσσιες περιηγήσεις, ιστιοπλοΐα, δραστηριότητες παράκτιου περιβάλλοντος¹⁰. Αναμφίβολα στην σημερινή εποχή, ο θαλάσσιος τουρισμός

---

¹⁰ Ελληνική δημοκρατία,(Υπουργείο ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ναυτιλίας – Υπουργείο πολιτισμού και τουρισμού), «**Νέα πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή προτάσεων έργων προς ένταξη στην πράξη Εναλλακτικός Τουρισμός του "Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα" 2007–2013 (Ε.Π.Α.Ε)**», (Φ.Ε.Κ. 3110Β/2011), 1.2. «Σκοπός της πράξης "ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ" 1.2.2 Θαλάσσιος τουρισμός», σελ. 44443.

αποφέρει τα περισσότερα κέρδη στον επενδυτή από οποιαδήποτε άλλη μορφή τουρισμού. Παρέχονται πάρα πολλές υπηρεσίες δραστηριοτήτων για αναψυχή και χαλάρωση που μπορούν να ανταμείψουν τον επισκέπτη – τουρίστα για οποιαδήποτε επιλογή και να κάνει. Όμως σαν αποτέλεσμα των πιο πάνω, έχουμε την υποβάθμιση των περισσότερων παράκτιων ζωνών με την συνεχώς αυξανόμενη προσέλευση επισκεπτών και αυτό οδηγεί στην δημιουργία πολλών προβλημάτων.

Παράκτια ζώνη δεν σημαίνει πως είναι μόνο τα παραλιακά συγκροτήματα και οι διάφορες εκμεταλλεύσεις από τα τουριστικά καταλύματα. Οι παράκτιες ζώνες εκτός από τα παραπάνω, περιτοιχίζονται από οργανωμένους οικισμούς με ομαλές συνθήκες διαβίωσης και έρχονται συνεχώς σε επαφή με την μεγάλη κινητικότητα που δημιουργείται. Άρα, ο θαλάσσιος τουρισμός πρέπει να είναι τόσο παραγωγικός και συναλλαγατοφόρος, όσο μπορεί να αντέξει μια περιοχή, διότι περαιτέρω επιβάρυνση δημιουργεί και περαιτέρω προβλήματα στη μορφή αυτού του τουρισμού¹¹. Στην Ελλάδα ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί την πιο βασική μορφή τουρισμού και όχι άδικα, αφού η χώρα μας περιλαμβάνει πληθώρα εκμεταλλεύσιμων παράκτιων περιοχών που συνεχώς ολοένα και περισσότερο αναπτύσσονται τουριστικά. Βέβαια, το ότι διαθέτει πολλές παράκτιες ζώνες δεν σημαίνει ότι πρέπει να δοθεί όλη η προσήλωση στην ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού καθώς η Ελλάδα διαθέτει και άλλα συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη και άλλων μορφών τουρισμού που δεν συνδέονται με τη θάλασσα.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό πρόβλημα που παρατηρείται στο θαλάσσιο τουρισμό, είναι η περιβαλλοντική επιβάρυνση που προκαλείται από τα τουριστικά καταλύματα και από τις επιχειρήσεις μαζικής εστίασης και αναψυχής που αναπτύσσονται στις παράκτιες περιοχές. Δεν τηρούν τους περιβαλλοντικούς κανόνες, δημιουργούν καταστρέφοντας περιοχές με μοναδικό σκοπό το κέρδος και την ενδυνάμωση των επιχειρήσεών τους. Αυτό θα ενισχυθεί πιο πολύ αν οι παράκτιες ζώνες περάσουν ολοκληρωτικά σε ιδιωτικά συμφέροντα. Έτσι με αυτόν τον τρόπο δεν ενισχύεται ο θαλάσσιος τουρισμός αλλά αντιθέτως αποδυναμώνεται.

2.4.3 Τουρισμός υπαίθρου

Η μορφή αυτού του τουρισμού, ενθαρρύνει τον επισκέπτη στο να αποκτήσει μοναδικές εμπειρίες που συνδέονται με το «φυσικό περιβάλλον», εξαιρουμένων

---

¹¹ Σφακιανάκης Μ.,(2000), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Αθήνα: Έλλην – **Έχει αναφερθεί στο:** Πετροπούλου Α.,(2009 -2010), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Πάτρα: βιβλιοθήκη & κέντρο πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών, **Ιστοσελίδα:** http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2499/1/Nimertis_Petropoulou%28A%29.pdf , σ.σ. 129-133.

των αστικών, των θαλάσσιων και των παράκτιων περιοχών¹². Όπως υπογραμμίζεται και πιο πάνω, η Ελλάδα διαθέτει και άλλες περιοχές με πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Ένα λοιπόν από αυτά είναι και ο τουρισμός υπαίθρου, ο οποίος αναλύεται σε τέσσερις κατηγορίες:

1) Ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο οποίος αναπτύσσεται σε περιοχές με έντονα χαρακτηριστικά ή καλύτερα, σε περιοχές με ελάχιστη ανθρωπογενή παρουσία και ανάπτυξη σύγχρονων δραστηριοτήτων. Σκοπός αυτού, είναι οι τουρίστες να αποκτήσουν γνώσεις γενικά για τη φύση και το περιβάλλον και να κατανοήσουν πως χωρίς αυτό, η ανθρώπινη παρουσία διατρέχει κίνδυνο και πολλά ζωικά και φυτικά είδη πάνω στον πλανήτη απειλούνται με ολοκληρωτική εξαφάνιση. Επιπλέον πρέπει να γίνει αντιληπτό πως η ζωή δεν υπάρχει μόνο στα αστικά συγκροτήματα αλλά και έξω από αυτά.

2) Τουρισμός παρατήρησης γλωρίδας και πανίδας, ανάπτυξη αυτού του τουρισμού έχουμε μόνο σε περιοχές που διαθέτουν στοιχεία γλωρίδας και πανίδας, ικανά και αξια προς παρατήρηση. Επίσης εδώ, εκτός από παρατήρηση έχουμε και αναζήτηση σπάνιων ειδών γλωρίδας και πανίδας σε μέρη απομακρυσμένα ή μη, αλλά που όμως δεν είναι εύκολα προσβάσιμα. Η Ελλάδα διαθέτει πολλές τέτοιες περιοχές και αυτό κατατάσσεται αναμφίβολα στα συγκριτικά της πλεονεκτήματα.

3) Ο περιπατητικός τουρισμός, ο οποίος αναπτύσσεται στα μονοπάτια των περιοχών της υπαίθρου. Είναι πάρα πολλοί οι ορειβατικοί σύλλογοι στην Ελλάδα, οι οποίοι διοργανώνουν περιπάτους και πεζοπορίες σε διάφορες υπαίθριες περιοχές σε ολόκληρη την επικράτεια.

4) Περιηγητικός τουρισμός, στον οποίο περιλαμβάνονται οι περιηγήσεις και οι εκδρομές σύντομου χρονικού διαστήματος στις περιοχές της υπαίθρου.

2.4.4. Αγροτουρισμός

Ο αγροτουρισμός είναι η δραστηριότητα του τουρισμού που αναπτύσσεται σε περιοχές μη αστικού χαρακτήρα, από ανθρώπους προσκείμενους στη γεωργία και μη, οι οποίοι μέσα από τον αγροτουρισμό προσβλέπουν στην απόκτηση ενός

---

¹²Ελληνική δημοκρατία,(Υπουργείο ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ναυτιλίας – Υπουργείο πολιτισμού και τουρισμού), «**Νέα πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή προτάσεων έργων προς ένταξη στην πράξη Εναλλακτικός Τουρισμός του “Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα” 2007–2013 (Ε.Π.Α.Ε)**», (Φ.Ε.Κ. 3110Β/2011), 1.2. «Σκοπός της πράξης “ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ” 1.2.3. Τουρισμός υπαίθρου», σελ. 44443.

συμπληρωματικού εισοδήματος, τόσο από την μίσθωση καταλυμάτων όσο και από την τροφοδοσία με προϊόντα τοπικής παραγωγής προς τους τουρίστες¹³.

Ο αγροτουρισμός είναι μια ήπια μορφή βιώσιμης ανάπτυξης και πολύ-δραστηριότητας στον αγροτικό χώρο. Ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να γνωρίσει τις αγροτικές περιοχές, ασχολίες, την παραδοσιακή κουζίνα και τα τοπικά προϊόντα καθώς και την καθημερινή ζωή των κατοίκων. Επίσης η δραστηριότητα αυτή φέρνει τον επισκέπτη – τουρίστα σε επαφή με τα φυσικά και πολιτισμικά στοιχεία του χώρου αυτού, με σεβασμό πάντα στο περιβάλλον και την παράδοση. Ταυτόχρονα, ο τουρίστας μπορεί να δραστηριοποιηθεί και να ψυχαγωγηθεί μέσα από ασχολίες και δραστηριότητες που έχουν να κάνουν με την ύπαιθρο, όπως:

- Σκάψιμο, όργωμα και πότισμα χωραφιού
- Τάϊσμα, πότισμα, καθάρισμα και άρμεγμα των ζώων.
- Η φύλαξη των ζώων στα εξωτερικά αγροτεμάχια
- Η συλλογή καρπών από τα δέντρα (π.χ. ελιές)
- Διάφορες άλλες χειρονακτικές εργασίες που έχουν να κάνουν με την κατανόηση της ζωής, της κουλτούρας και της επιβίωσης των ανθρώπων που εξαρτώνται από τη γη και τα ζώα.

Ο αγροτουρισμός διακρίνεται σε διεθνές επίπεδο από δύο μορφές¹⁴:

α) Εκείνη όπου οι επισκέπτες – τουρίστες φιλοξενούνται σε μεγάλα αγροκτήματα και συμμετέχουν στις γεωργικές εργασίες αλλά και στην καθημερινότητα και τον τρόπο ζωής των ίδιων των εργατών. Η μορφή αυτή είναι γνωστή ως «farmhouse holidays», δηλαδή διακοπές σε αγροκτήματα. Εμφανίζεται κυρίως σε χώρες της βόρειας Ευρώπης με μεγάλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις όπως, στην Γερμανία και την Αυστρία.

β) Εκείνη που προβλέπει την φιλοξενία των επισκεπτών – τουριστών σε μικρά καταλύματα όπου μαζί με την διαμονή προσφέρεται και πρωινό γεύμα. Η μορφή αυτή του αγροτουρισμού είναι γνωστή ως «bed and breakfast» και εμφανίζεται σε χώρες με μικρές γεωργικές περιοχές.

2.4.5 Γαστρονομικός τουρισμός – οινοτουρισμός

Ο γαστρονομικός τουρισμός, είναι εκείνη η μορφή εναλλακτικού τουρισμού, που ενθαρρύνει τη συμμετοχή του επισκέπτη – τουρίστα σε αναζητήσεις και εμπειρίες

¹³ Παπακωνσταντινίδης Λ.,(1993), «Αγροτουρισμός σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη», Αθήνα: Δωρικός, σελ. 20.

¹⁴ Παπακωνσταντινίδης Λ.,(1993), «Αγροτουρισμός σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη», Αθήνα: Δωρικός, σ.σ. 19-20.

που συνδέονται με την ανάδειξη της τοπικής κουζίνας και της ιδιαίτερης γαστρονομικής ταυτότητας μιας συγκεκριμένης περιοχής¹⁵. Η ανάπτυξη και η κυριαρχία αυτής της μορφής τουρισμού εξαρτάται από τις εξής επιμέρους ενέργειες:

- 1) Διακριτή ενσωμάτωση της τοπικής κουζίνας στα προσφερόμενα εδέσματα.
- 2) Δημιουργία ή και διάχυση γαστρονομικών και οίνο-τουριστικών διαδρομών.
- 3) Επισκέψεις σε μονάδες και εργαστήρια παραγωγής και μεταποίησης τοπικών προϊόντων όπως:
  - I. Ελαιολιβεαία
  - II. Αγροκτήματα
  - III. Αμπελουργικές ζώνες
  - IV. Οινοποιεία
- 4) Ειδικά σεμινάρια γευσιγνωσίας από ειδικούς γαστρονόμους
- 5) Εκπαιδευτικές ξεναγήσεις με σκοπό την εκμάθηση για την προέλευση των πρώτων υλών που χρησιμοποιούνται στα εργαστήρια μαγειρέματος και στα οινοποιεία.
- 6) Ειδικές εκθέσεις μόνιμου χαρακτήρα.
- 7) Εφαρμογές εικονικής περιήγησης.
- 8) Διάφορες ψυχαγωγικές εκδηλώσεις.

Επιπρόσθετα, ο οινοτουρισμός έχει ως στόχο την επαφή του επισκέπτη – τουρίστα με την γεύση, την κατανάλωση ή ακόμα και την αγορά του οίνου από το μέρος παραγωγής του. Επίσης μπορεί να έρθει σε επαφή με τον τρόπο συγκομιδής των σταφυλιών από τους αμπελώνες και με τον τρόπο μετατροπής τους σε κρασί στα οινοποιεία. Η μετατροπή από σταφύλι σε κρασί ή και από κρασί σε τσίπουρο, είναι μια πολύ επίπονη, χρονοβόρα και πολυάσχολη διαδικασία, που όμως είναι πολύ ενδιαφέρουσα και συναρπαστική για το ανθρώπινο μάτι, τη στιγμή μάλιστα που δεν έχει έρθει ακόμα σε επαφή με μια τέτοια διαδικασία. Οι δρόμοι του κρασιού, είναι το πέρασμα εκείνο από τις μεγάλες αμπελουργικές εκτάσεις όπου το ανθρώπινο μάτι χάνεται μέσα στο καταπράσινο φόντο, στα οινοποιεία όπου γίνεται η μετατροπή σε κρασί και καταλήγει στο τραπέζι του κάθε νοικοκυριού.

---

¹⁵ Ελληνική δημοκρατία,(Υπουργείο ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ναυτιλίας – Υπουργείο πολιτισμού και τουρισμού), «**Νέα πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή προτάσεων έργων προς ένταξη στην πράξη Εναλλακτικός Τουρισμός του “Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα” 2007–2013 (Ε.Π.Α.Ε)**», (Φ.Ε.Κ. 3110Β/2011), 1.2. «Σκοπός της πράξης “ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ” 1.2.4. Γαστρονομικός τουρισμός», σελ. 44444.

2.4.6 Τουρισμός υγείας και ευεξίας – Θεραπευτικός τουρισμός

Αυτή η μορφή τουρισμού απευθύνεται σε επισκέπτες – τουρίστες που θέλουν να συνδυάσουν τις διακοπές τους με υπηρεσίες πρόληψης και θεραπείας, διατήρησης ή βελτίωσης της υγείας τους, συμπεριλαμβανομένης και της κατηγορίας των Α.Μ.Ε.Α.¹⁶. Σκοπός είναι η επίτευξη της σωματικής, πνευματικής και συναισθηματικής χαλάρωσης και αναζωογόνησης του επισκέπτη – τουρίστα, μέσα από τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες μπορεί να είναι :

- 1) Πρόγραμμα υγιεινής διαβίωσης και υγιεινής διατροφής
- 2) Πρόγραμμα ενεργητικής άθλησης
- 3) Πρόγραμμα ψυχικής ισορροπίας
- 4) Πρόγραμμα ομορφιάς
- 5) Πρόγραμμα αδυνατίσματος

Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται είτε σε άτομα που πάσχουν από κάποιας μορφής ασθένεια είτε σε άτομα υγιή που απλώς αποζητούν στιγμές ανανέωσης και χαλάρωσης για να ξεφύγουν από το στρες και από τους ρυθμούς ζωής της καθημερινότητας.

2.4.7 Επαγγελματικός τουρισμός

Ο επαγγελματικός τουρισμός, θεωρείται ο τουρισμός όπου, διάφοροι επαγγελματίες κατά την διάρκεια ενός επαγγελματικού ταξιδιού τους, θα δραστηριοποιηθούν εκτός από την δραστηριότητα του επαγγέλματός τους και με τουριστικές δραστηριότητες¹⁷. Το επαγγελματικό ταξίδι είναι αυτό που ωθεί τους επαγγελματίες και ασχολούνται με τουριστικές δραστηριότητες. Ο επαγγελματικός τουρισμός εμφανίστηκε για πρώτη φορά στις ΗΠΑ την δεκαετία του 60, ενώ στη συνέχεια αναπτύχθηκε πάρα πολύ και στις χώρες της δυτικής Ευρώπης. Ο επαγγελματικός τουρισμός διακρίνεται ανάλογα με το σκοπό του επαγγελματικού ταξιδιού.

---

¹⁶ Ελληνική δημοκρατία,(Υπουργείο ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ναυτιλίας – Υπουργείο πολιτισμού και τουρισμού), «**Νέα πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή προτάσεων έργων προς ένταξη στην πράξη Εναλλακτικός Τουρισμός του “Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα” 2007-2013 (Ε.Π.Α.Ε)**», (Φ.Ε.Κ. 3110B/2011), 1.2. «Σκοπός της πράξης “ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ” 1.2.5. Τουρισμός υγείας και ευεξίας», σελ. 44444.

¹⁷ Σφακιανάκης Μ.,(2000), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Αθήνα: Έλλην – Καραβαρίτη Κ.,(1992), «**Επαγγελματικός τουρισμός**», Αθήνα: INTERBOOK – **Έχει αναφερθεί στο:** Πετροπούλου Α.,(2009 -2010), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Πάτρα: βιβλιοθήκη & κέντρο πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών, **Ιστοσελίδα:** http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2499/1/Nimertis_Petropoulou%28A%29.pdf, σελ. 56.

Διακρίσεις επαγγελματικού τουρισμού:

α) Συνεδριακός τουρισμός, στον οποίο σκοπός του επαγγελματικού ταξιδιού είναι η συμμετοχή των επαγγελματιών σε οποιαδήποτε μορφή συνεδρίου. Στο συνέδριο, οι επαγγελματίες συζητούν, ενημερώνονται και παίρνουν αποφάσεις. Ταυτόχρονα, μέσα από αυτή τη διαδικασία μπορεί να προβληθεί και ένα νέο προϊόν ή μια υπηρεσία που έχει σχέση με το είδος και τη μορφή του συνεδρίου. Στον ελεύθερο τους χρόνο, οι επαγγελματίες που συμμετέχουν στο συνέδριο, αναπτύσσουν οποιασδήποτε μορφής τουριστική δραστηριότητα.

β) Τουρισμός εκθέσεων, αναπτύσσεται όταν το επαγγελματικό ταξίδι γίνεται με σκοπό τη συμμετοχή των επαγγελματιών σε μία έκθεση. Η έκθεση μπορεί να περιλαμβάνει είτε προϊόντα, είτε έργα τέχνης είτε υπηρεσίες. Άρα, έκθεση είναι η συλλογή προϊόντων, έργων τέχνης και υπηρεσιών σε ένα χώρο που ονομάζεται “εκθεσιακός χώρος”, και έχει ως βασικό στόχο, οι επισκέπτες του χώρου να γνωρίσουν, να θαυμάσουν και να αγοράσουν εκθέματα.

γ) Τουρισμός κινήτρων, ο οποίος περιλαμβάνει τουριστικά πακέτα που λειτουργούν ως κίνητρα και ωθούν τους επαγγελματίες να τα αποκτήσουν έχοντας ως βασικό κριτήριο την καλή τους απόδοση. Τα τελευταία χρόνια οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν διάφορα ταξίδια ως δώρο προς τους καλούς και αποδοτικούς εργαζομένους της επιχείρησης με στόχο βέβαια να τους ωθήσουν στη περαιτέρω αύξηση της απόδοσής τους μέσα από την ευχαρίστηση που δίνει πάντα ένα ταξίδι. Το κίνητρο, είναι η ενασχόληση με δραστηριότητες που δίνει το τουριστικό πακέτο, η χαλάρωση και η αναζωογόνηση που προσφέρει ένα ταξίδι σε αυτόν που το απολαμβάνει καθώς και οι γνώσεις που θα αποκομίσει από το ταξιδιωτικό προορισμό.

Εκτός όμως από την υλική επιβράβευση, υπάρχει και η ηθική επιβράβευση. Δηλαδή, η αναγνώριση της καλής και αποδοτικής εργασίας του εργαζομένου, η εκτίμηση στο πρόσωπό του από τους ανωτέρους του, η επίτευξη στόχων και η συνεχής εξέλιξη στην καριέρα του. Επομένως, η υλική και η ηθική αναγνώριση, στο πρόσωπο ενός εργαζομένου, δίνει πολλές δυνατότητες εξέλιξης, αναπτήρωσης του ηθικού του, μεγαλύτερη αύξηση της αποδοτικότητάς του στον εργασιακό χώρο και μεγαλύτερη εξειδίκευση πάνω στο αντικείμενό του¹⁸.

---

¹⁸ Σφακιανάκης Μ.,(2000), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Αθήνα: Έλλην – Καραβαρίτη Κ.,(1992), «**Επαγγελματικός τουρισμός**», Αθήνα: INTERBOOK – **Έχει αναφερθεί στο:** Πετροπούλου Α.,(2009 -2010), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Πάτρα: βιβλιοθήκη & κέντρο πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών, **Ιστοσελίδα:** http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2499/1/Nimertis_Petropoulou%28A%29.pdf, σελ. 69.

2.4.8 Θρησκευτικός τουρισμός

Ο θρησκευτικός τουρισμός είναι μια κατηγορία τουρισμού, που τα τελευταία χρόνια ολοένα και αναπτύσσεται. Αυτό συμβαίνει διότι κυριαρχεί η τάση της επιστροφής στις ρίζες, φυγής από αστικά κέντρα και αναζήτησης τόπων θρησκευτικής λατρείας με σκοπό, είτε τη μελέτη και τη προσκύνηση σε αυτούς τους τόπους λατρείας είτε απλά για τουριστικούς λόγους. Άρα, ο θρησκευτικός τουρισμός υπάρχει, είτε επειδή αναπτύσσεται στους ανθρώπους το θρησκευτικό συναίσθημα, το οποίο λειτουργεί ως κίνητρο για να μεταβούν στους τόπους θρησκευτικής λατρείας και διεξαγωγής θρησκευτικών εκδηλώσεων με στόχο την ικανοποίηση των θρησκευτικών τους αναγκών, είτε επειδή επιθυμούν απλώς τη φυγή από τα αστικά κέντρα και ξεκινούν μια διαδικασία αναζήτησης τόπων θρησκευτικής λατρείας με απώτερο σκοπό να μεταβούν σε αυτούς και να συνδυάσουν μελέτη, απλή περιήγηση και άλλες τουριστικές δραστηριότητες¹⁹.

Η μορφή αυτή του τουρισμού είναι περιορισμένης χρονικής διάρκειας, από μία έως και τρεις ημέρες. Τα τουριστικά πακέτα για θρησκευτικό τουρισμό είναι σχετικά φθηνά από εκείνα άλλων μορφών εναλλακτικού τουρισμού. Τα οικονομικά οφέλη για τους θρησκευτικούς τόπους οποιασδήποτε περιοχής είναι πάρα πολύ σημαντικά και χρήσιμα για τις τοπικές οικονομίες οι οποίες αναπτύσσονται με πιο αργούς ρυθμούς. Στην Ελλάδα οι τοπικές οικονομίες, ενισχύονται χάρη στο θρησκευτικό τουρισμό στις εξής χριστιανικές εορτές:

- α) Χριστούγεννα
- β) Ευαγγελισμός
- γ) Πάσχα (ιδίως τη Μ. Παρασκευή, το Μ. Σάββατο και τη Κυριακή του Πάσχα)
- δ) Δεκαπενταύγουστος

Αυτές είναι κατά κύριο λόγο οι χριστιανικές εορτές για τις οποίες ενισχύεται πιο πολύ ο θρησκευτικός τουρισμός στην Ελλάδα.

2.4.9 Κοινωνικός τουρισμός

Σύμφωνα με το διεθνές γραφείο κοινωνικού τουρισμού, κοινωνικός τουρισμός είναι το σύνολο των σχέσεων και διεργασιών που προκύπτουν από τη πολιτεία,

---

¹⁹ Σφακιανάκης Μ.,(2000), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Αθήνα: Έλλην – Μοίρα Π., «**Από το προσκυνητή στον θρησκευτικό τουρίστα**», τουριστική επιστημονική θεώρηση, INTERBOOKS – **Έχει αναφερθεί στο:** Πετροπούλου Α.,(2009 -2010), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Πάτρα: βιβλιοθήκη & κέντρο πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών, **ιστοσελίδα:** http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2499/1/Nimertis_Petropoulou%28A%29.pdf, σ.σ. 154-155.

βάση ορισμένων προγραμμάτων, για τη συμμετοχή στο τουρισμό, των κοινωνικών στρωμάτων με βασικό κριτήριο το χαμηλό εισόδημα²⁰. Οι ρίζες του κοινωνικού τουρισμού φτάνουν μέχρι και το 1920, όταν το διεθνές γραφείο εργασίας οργάνωσε το πρώτο διεθνές συνέδριο για τον ελεύθερο χρόνο των εργαζομένων. Εκεί αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά το δικαίωμα όλων των εργαζομένων στο να κάνουν διακοπές. Στην Ελλάδα, ο κοινωνικός τουρισμός εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το 1982, όταν ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού και η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, άρχισαν τα πειραματικά προγράμματα κοινωνικού τουρισμού²¹. Το 1984 – 1985 πάνω από 220.000 άτομα έκαναν χρήση του δικαιώματος για κοινωνικό τουρισμό, ενώ η διάρκεια των διακοπών καθορίστηκαν σε 7 ημέρες με αντίστοιχες διανυκτερεύσεις και απολάμβαναν εκπτώσεις και προσιτές τιμές σε διάφορες υπηρεσίες είτε του τουριστικού καταλύματος, είτε στα Μ.Μ.Μ. είτε στους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία²².

Φορείς και δικαιούχοι κοινωνικού τουρισμού

Οι φορείς οι οποίοι είναι κατά κύριο λόγο αρμόδιοι στην Ελλάδα για το κοινωνικό τουρισμό είναι:

- 1) Ο Ελληνικός οργανισμός τουρισμού, ο οποίος είναι υπεύθυνος για ολόκληρο το πληθυσμό της χώρας.
- 2) Η εργατική εστία η οποία είναι υπεύθυνη για τους ασφαλισμένους στο Ι.Κ.Α
- 3) Η γενική γραμματεία νέας γενιάς, η οποία είναι υπεύθυνη για τη νεολαία της χώρας.

Εκτός όμως από αυτούς, υπάρχουν και άλλοι φορείς δημόσιοι ή ιδιωτικοί που αναλαμβάνουν προγράμματα κοινωνικού τουρισμού όπως είναι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α), κρατικές και ιδιωτικές τράπεζες καθώς και τουριστικές επιχειρήσεις.

---

²⁰ Σφακιανάκης Μ.,(2000), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Αθήνα: Έλλην – Έχει αναφερθεί στο: Παπουτσάκη Κ.,(2010), «**Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού – Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων**», Ηράκλειο: Α.Τ.Ε.Ι Κρήτης, **Ιστοσελίδα:** <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2010/PapoutsakiKleio/attached-document-1268897887-978035-12135/Papoutsaki2010.pdf>, σελ. 60.

²¹ Σφακιανάκης Μ.,(2000), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Αθήνα: Έλλην – Ηγουμενάκης Ν.-Καραβαρίτης Κ.-Λύτρας Π.,(1998), «**Εισαγωγή στο τουρισμό**», Αθήνα: INTERBOOK – Έχει αναφερθεί στο: Πετροπούλου Α.,(2009 -2010), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Πάτρα: βιβλιοθήκη & κέντρο πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών, **Ιστοσελίδα:** http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2499/1/Nimertis_Petropoulou%28A%29.pdf, σελ. 110.

²² Ηγουμενάκης Ν.-Καραβαρίτης Κ.-Λύτρας Π.,(1998), «**Εισαγωγή στο τουρισμό**», Αθήνα: INTERBOOK – Έχει αναφερθεί στο: Παπουτσάκη Κ.,(2010), «**Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού – Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων**», Ηράκλειο: Α.Τ.Ε.Ι Κρήτης, **Ιστοσελίδα:** <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2010/PapoutsakiKleio/attached-document-1268897887-978035-12135/Papoutsaki2010.pdf>, σελ. 61.

Οι δικαιούχοι προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού από όπου και αν προέρχονται είναι:

- 1) Εργαζόμενοι και συνταξιούχοι με χαμηλό εισόδημα
- 2) Άνεργοι, είτε βραχυχρόνιοι είτε μακροχρόνιοι
- 3) Άτομα με ειδικές ανάγκες
- 4) Πολύτεκνοι με χαμηλό εισόδημα
- 5) Πολιτικοί πρόσφυγες
- 6) Ασφαλισμένοι του Ο.Γ.Α
- 7) Ανύπαντρες μητέρες
- 8) Γυναίκες και άντρες εν χηρεία
- 9) Νεολαία για τα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού της γενικής γραμματείας νέας γενιάς
- 10) Οι ασφαλισμένοι του Ι.Κ.Α, για τα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού της εργατικής εστίας²³.

2.4.10 Οικοτουρισμός – Αειφόρος τουρισμός

Ο οικοτουρισμός, αποτελεί το αποτέλεσμα αναζήτησης για βιώσιμες και οικολογικές πρακτικές ως προς την ανάπτυξη του τουρισμού. Στα τέλη της δεκαετίας του 80, ο οικοτουρισμός αποτελούσε μια εξειδικευμένη μορφή φυσιολατρικού τουρισμού και τουρισμού περιπέτειας. Στις αρχές της δεκαετίας του 90, οι απαιτήσεις των ταξιδιωτών αυξήθηκαν, στην αναζήτησή τους για έναν προορισμό που θα αναπτύσσεται ο οικοτουρισμός²⁴. Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, έχει παρατηρηθεί η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση για οικοτουρισμό, ως αποτέλεσμα απομάκρυνσης από το αστικό τοπίο και αναζήτησης περιοχών με έντονο το στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος²⁵.

---

²³ Σφακιανάκης Μ.,(2000), «Εναλλακτικές μορφές τουρισμού», Αθήνα: Έλλην – Έχει αναφερθεί στο: Παπουτσάκη Κ.,(2010), «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού – Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων», Ηράκλειο: Α.Τ.Ε.Ι Κρήτης, **Ιστοσελίδα:** <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2010/PapoutsakiKleio/attached-document-1268897887-978035-12135/Papoutsaki2010.pdf>, σελ. 60.

²⁴ Lindberg & McKercher,(1997) – Έχει αναφερθεί στο: Παπουτσάκη Κ.,(2010), «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού – Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων», Ηράκλειο: Α.Τ.Ε.Ι Κρήτης, **Ιστοσελίδα:** <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2010/PapoutsakiKleio/attached-document-1268897887-978035-12135/Papoutsaki2010.pdf>, σελ. 73.

²⁵ Ανδριώτης Κ.,(2006), «Αειφορία. Εναλλακτικές μορφές τουρισμού», Ηράκλειο: Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό ίδρυμα Κρήτης, Έχει αναφερθεί στο: Παπουτσάκη Κ.,(2010), «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού – Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων», Ηράκλειο: Α.Τ.Ε.Ι Κρήτης, **Ιστοσελίδα:** <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2010/PapoutsakiKleio/attached-document-1268897887-978035-12135/Papoutsaki2010.pdf> σελ. 73.

Ο οικοτουρισμός είναι γνωστός και με άλλα ονόματα, όπως οικολογικός τουρισμός, περιβαλλοντικός τουρισμός, φυσιολατρικός τουρισμός. Είναι γνωστός ακόμα και με διάφορους προσδιορισμούς όπως ήπιος, μαλακός, πράσινος κτλ., οι οποίοι αποδίδονται και σε άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Αυτές οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού μπορεί να είναι ο πολιτιστικός τουρισμός, ο μορφωτικός τουρισμός και ο αγροτουρισμός. Για τη καλύτερη κατανόηση της έννοιας “οικοτουρισμός”, εκτός του ότι πρέπει να μελετηθεί σε βάθος κάθε μια από τις πιο πάνω αποδόσεις ως προς την ονομασία, θα πρέπει να γίνει μια προσεκτική εννοιολογική προσέγγιση για την απόδοση ορισμού του οικοτουρισμού.

Στη προσπάθεια απόδοσης ενός ορισμού, ικανού να δίνει απαντήσεις για το τι είναι τελικά ο οικοτουρισμός, διαπιστώθηκε μεγάλη σύγχυση, και αυτό επειδή υπάρχουν αντικρουόμενες θέσεις και απόψεις σε διεθνές επίπεδο ως προς την έννοια, τις δραστηριότητες και τις μορφές του οικοτουρισμού. Υπάρχουν τρεις προσεγγίσεις της έννοιας του οικοτουρισμού. Στη πρώτη εννοιολογική προσέγγιση επισημαίνεται ότι “ο οικοτουρισμός αποτελεί μια προσπάθεια αποτροπής ή πρόληψης των προβλημάτων και των επιπτώσεων του μαζικού τουρισμού”²⁶. Σύμφωνα με αυτή τη προσέγγιση, ο οικοτουρισμός χρησιμοποιείται ως αντίδοτο απέναντι στο μαζικό τουρισμό και όχι ως μια εναλλακτική προοπτική τουρισμού.

Στη δεύτερη εννοιολογική προσέγγιση, δίνεται έμφαση στις περιβαλλοντικές παραμέτρους και ορίζεται ως οικοτουρισμός “η περιβαλλοντικά υπεύθυνη ταξιδιωτική δραστηριότητα σε σχετικά άθικτες φυσικές περιοχές με στόχο την απόλαυση και γνωριμία των φυσικών αλλά και των ενταγμένων στο φυσικό περιβάλλον αγαθών”²⁷. Σύμφωνα με αυτή τη προσέγγιση, δίνεται έμφαση στο περιβάλλον, και καθιστά υπεύθυνο για τη διατήρησή και ανάδειξή του, από τη μια τον επισκεπτόμενο πληθυσμό και από την άλλη τον ντόπιο πληθυσμό. Ο επισκεπτόμενος πληθυσμός θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικός κατά τη διάρκεια του ταξιδιού ενώ ο ντόπιος πληθυσμός δεν θα πρέπει να επιτρέψει την αλόγιστη εισροή αγαθών οποιασδήποτε μορφής στο φυσικό περιβάλλον.

Στη Τρίτη και τελευταία προσέγγιση του οικοτουρισμού, αναφέρεται πως ο οικοτουρισμός δεν αποτελεί ξεχωριστή μορφή εναλλακτικού τουρισμού, αλλά καλύπτει ορισμένες μορφές του όπως, Πολιτιστικός τουρισμός, Μορφωτικός

---

²⁶ Mowforth M.,(1993), «**Eco-tourism: terminology and definitions**», Research Report Series, No 1, Dept. of Geographical Sciences University of Plymouth – Έχει αναφερθεί στο: Κομίλης Π.,(2001), «**ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – Η εναλλακτική προοπτική αιεφόρου τουριστικής ανάπτυξης**», Αθήνα: Προπομπός, σελ. 34.

²⁷ Ceballos – Lascurain H.,(1996), «**Tourism, Ecotourism and Protected Areas, IUCN (World Conservation Union) – Έχει αναφερθεί στο:** Κομίλης Π.,(2001), «**ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – Η εναλλακτική προοπτική αιεφόρου τουριστικής ανάπτυξης**», Αθήνα: Προπομπός, σελ. 35.

τουρισμός, Αγροτουρισμός και Τουρισμός περιπέτειας²⁸. Σύμφωνα με αυτή την εννοιολογική προσέγγιση, ο οικοτουρισμός αποτελεί μια υπερσύνδεση των μορφών εναλλακτικού τουρισμού όπως Πολιτιστικός, Μορφωτικός, Περιπέτειας και Αγροτουρισμού. Αυτή η προσέγγιση βρίσκει σύμφωνους, τόσο το συγγραφέα Π. Κομίλη όσο και εμάς, καθώς πιστεύουμε πως οι παραπάνω μορφές εναλλακτικού τουρισμού δίνουν εκείνα τα συνθετικά στοιχεία δημιουργίας και ισχυροποίησης του οικοτουρισμού.

Δεδομένου ότι η αιεφόρος ανάπτυξη στηρίζεται σε τρεις πολύ σημαντικούς παράγοντες όπως οικονομία, κοινωνία και περιβάλλον, βγαίνει το συμπέρασμα ότι για να επέλθει το επιθυμητό αποτέλεσμα που είναι η λογική της αιεφορίας στον τουρισμό και πιο συγκεκριμένα στις μορφές εναλλακτικού τουρισμού, θα πρέπει να υπάρξει συνεργασία και σύμπλευση των τριών πιο πάνω παραγόντων. Ο οικοτουρισμός, εμπεριέχει όλα εκείνα τα στοιχεία που χρειάζεται, ώστε να οδηγήσει σε ένα αποτέλεσμα βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης καθώς περιλαμβάνει τους βασικούς παράγοντες της αιεφόρου ανάπτυξης σε έντονο βαθμό. Με τον όρο βιώσιμη ανάπτυξη, περιγράφεται “η διαδικασία μετασχηματισμού όπου η εκμετάλλευση των πόρων, η κατεύθυνση των επενδύσεων, ο προσανατολισμός της τεχνολογικής ανάπτυξης και οι προσαρμογές στο θεσμικό πλαίσιο, εναρμονίζονται με τις μελλοντικές και τις σημερινές ανάγκες”²⁹. Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, διαγράφεται η στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη η οποία εστιάζεται στο συνδυασμό τριών επιμέρους επιδιώξεων όπως, αποτελεσματικότητα στην οικονομία και στη κοινωνική συνοχή καθώς και προστασία του περιβάλλοντος.

Γεγονός είναι, πως τα τελευταία χρόνια αυξάνεται όλο και πιο πολύ η ζήτηση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Χάρη σε αυτό το γεγονός, θα πρέπει να ενισχυθεί όσο το δυνατόν περισσότερο η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης σε περιοχές όπου αναπτύσσεται ο εναλλακτικός τουρισμός. Έτσι έχουμε τα λεγόμενα πρότυπα βιώσιμης ανάπτυξης για αυτές τις περιοχές, τα οποία είναι τα εξής³⁰:

- Η προώθηση πολιτικών ελέγχου της τοπικής τουριστικής ανάπτυξης, οι οποίες πολιτικές θα προστατεύσουν το περιβάλλον, το πολιτισμό και την ιστορία της κάθε περιοχής
- Η δημιουργία προϋποθέσεων, ώστε να επέλθει η σύνδεση εκείνων των μορφών εναλλακτικού τουρισμού στις οποίες υπερτερεί μια περιοχή

---

²⁸ Mieczkowski Z.,(1995), «**Enviromental Issues of tourism and recreation, University Press of America, Lantars, Maryland – Έχει αναφερθεί στο:** Κομίλης Π.,(2001), «**ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – Η εναλλακτική προοπτική αιεφόρου τουριστικής ανάπτυξης**», Αθήνα: Προπομπός, σελ. 36.

²⁹ Κοκκώσης Χ. – Τσάρτας Π.,(2001), «**Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον**», Αθήνα: Κριτική, σελ. 137.

³⁰ Κοκκώσης Χ. – Τσάρτας Π.,(2001), «**Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον**», Αθήνα: Κριτική, σελ. 127.

- Απαραίτητη προϋπόθεση, είναι η διαδικασία εκείνη της συμμετοχής όλων των εμπλεκόμενων φορέων να ενδυναμωθεί, ώστε να επιτευχθούν δύο πολύ βασικοί στόχοι:
  - I. Η περεταίρω στήριξη της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης
  - II. Η συν-διαχείριση της όλης διαδικασίας από τους εμπλεκόμενους με αυτήν φορείς που θα βοηθήσει και τελικά θα ενισχύσει την κοινωνική συνοχή μιας περιοχής.

Ο οικοτουρισμός αποτελεί βοηθητικό εργαλείο στη διαδικασία της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί το πιο σημαντικό όπλο για τη προστασία των φυσικών περιοχών³¹. Αυτό πραγματοποιείται και με:

- Δημιουργία εισοδημάτων
- Περιβαλλοντική εκπαίδευση – ευαισθητοποίηση
- Περαιτέρω αύξηση της συμμετοχής του κάθε τοπικού πληθυσμού στα δρώμενα

Έτσι με αυτό τον τρόπο θα επιτευχθούν δύο βασικοί στόχοι που αποτελούν και στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης όπως:

- a) Οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη
- b) Προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος

2.4.11 Πολιτιστικός τουρισμός – Φυσική & πολιτιστική κληρονομιά

Ο πολιτισμός αποτελεί για ένα τόπο, για ένα Δήμο ή για μια χώρα, το προσδιορισμό της ταυτότητας με όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που τη διαμορφώνουν. Χαρακτηριστικά όπως, η γλώσσα, η θρησκεία, η παιδεία, οι αξίες, τα ήθη και τα έθιμα, η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά στην οποία βασίζεται μια περιοχή για να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες του μέλλοντος. Ο πολιτισμός διαμορφώνεται σιγά – σιγά στο πέρασμα των χρόνων και έτσι δομείται με αυτό τον τρόπο η πολιτιστική ταυτότητα των ανθρώπων μιας περιοχής. Τα τελευταία χρόνια ο πολιτισμός της κάθε περιοχής παίρνει διαστάσεις αναγνώρισης. Μέσα από το τουρισμό ο πολιτισμός ξεπερνά τα σύνορα, αναγνωρίζεται και μελετάται, ενώ παράλληλα προσφέρει στη προσκείμενη περιοχή πολλά οφέλη.

Κατά τη εννοιολογική προσέγγιση, ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού που έχει σαν κύρια τουριστική δραστηριότητα την επαφή, τη γνωριμία, την απόλαυση των πολιτιστικών χαρακτηριστικών καθώς και τη συμμετοχή σε διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις ή απλώς την παρακολούθησή

³¹ Κομίλης Π.,(2001), «ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – Η εναλλακτική προοπτική αιεφόρου τουριστικής ανάπτυξης», Αθήνα: Προπομπός, σελ. 55.

τους³². Οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται με το πολιτιστικό τουρισμό είναι οι εξής:

- Επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους και διάφορα μνημεία
- Παρακολούθηση συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων και τοπικών εθίμων ανά την περιοχή
- Συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, φεστιβάλ και χορούς

Σαν απόρροια του πολιτιστικού τουρισμού, αποτελεί ο μορφωτικός τουρισμός, στον οποίο αναπτύσσονται οι πιο πάνω δραστηριότητες. Ο διαχωρισμός του μορφωτικού τουρισμού από τον πολιτιστικό τουρισμό είναι στο γεγονός ότι οι συγκεκριμένες δραστηριότητες στο μορφωτικό τουρισμό, έχουν σαν κύριο σκοπό τη μελέτη και τη μόρφωση των επισκεπτών – τουριστών³³.

Ο πολιτιστικός τουρισμός, αποτελεί τη πιο ισχυρή από όλες τις μορφές του εναλλακτικού τουρισμού, ιδιαίτερα για την Ελλάδα, επειδή δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί πλήρως. Έχει ακόμη πολλά οφέλη να δώσει και σε εκείνους που θα δραστηριοποιηθούν οικονομικά πάνω σε αυτόν και στην κοινωνία η οποία αποτελεί το κεντρικό κορμό ύπαρξης των στοιχείων που διαμορφώνουν τη πολιτιστική ταυτότητα μιας περιοχής αλλά και σε εκείνους που θα επισκεφθούν έναν τόπο και θα αναπτύξουν δραστηριότητες που συνδέονται με το πολιτιστικό τουρισμό και που μπορούν να αναδείξουν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά αυτού.

Η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά, διαμορφώνει και ενισχύει το πολιτιστικό τουρισμό που αναπτύσσεται ή μπορεί να αναπτυχθεί σε μια περιοχή, ενώ απαραίτητη κρίνεται και η συνεργασία όλων των πιο πάνω πλευρών, είτε πρόκειται για οικονομικούς παράγοντες, είτε πρόκειται για μεγαλύτερη συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού είτε πρόκειται για τον επισκεπτόμενο κάθε φορά πληθυσμό. Εξάλλου, η συνεργασία προτείνεται και από τη διεθνή χάρτα για τον πολιτιστικό

---

³² Σφακιανάκης Μ.,(2000), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Αθήνα: Έλλην – Έχει αναφερθεί στο: Πετροπούλου Α.,(2009 -2010), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Πάτρα: βιβλιοθήκη & κέντρο πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών, **Ιστοσελίδα:** http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2499/1/Nimertis_Petropoulou%28A%29.pdf , σελ. 147.

³³ Ηγουμενάκης Ν.-Καραβαρίτης Κ.-Λύτρας Π.,(1998), «**Εισαγωγή στο τουρισμό**», Αθήνα: INTERBOOK – Έχει αναφερθεί στο: Παπουτσάκη Κ.,(2010), «**Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού – Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων**», Ηράκλειο: Α.Τ.Ε.Ι Κρήτης, **Ιστοσελίδα:** <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2010/PapoutsakiKleio/attached-document-1268897887-978035-12135/Papoutsaki2010.pdf> , σελ. 87.

τουρισμό³⁴. Στην ουσία, προτρέπει σε συνεργασία όλους τους εμπλεκόμενους φορείς με το πολιτιστικό τουρισμό και όλα τα συγκρουόμενα συμφέροντα με τελικό σκοπό τη καλύτερη επίτευξη των προγραμματισμένων στόχων.

Σύμφωνα, με τη διεθνή χάρτα για το πολιτιστικό τουρισμό, φυσική και πολιτιστική κληρονομιά, αποτελούν “ένα υλικό και πνευματικό πόρο που προσφέρει την αφηγηματική μαρτυρία της ιστορικής εξέλιξης”. Επιπρόσθετα, ως φυσική κληρονομιά ορίζεται το σύνολο των φυσικών αντικειμένων και άυλων χαρακτηριστικών που μεταφέρονται από γενιά σε γενιά συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων όπως το τοπίο, το φυσικό περιβάλλον, η χλωρίδα και η πανίδα³⁵. Η κληρονομιά, καταλαμβάνει ένα σημαντικό ρόλο στη σύγχρονη ζωή και θα πρέπει να είναι φυσικά, είτε διανοητικά είτε συναισθηματικά προσπελάσιμη από το ευρύ κοινό³⁶. Επιπρόσθετα, οι τόποι σημαντικής φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς θα πρέπει να προστατεύονται και να αναπτύσσονται με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται η καλύτερη δυνατή επίτευξη των στόχων από όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές³⁷.

Σημαντικό επίσης είναι, τα έργα υποδομής στους τόπους φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, να μην αλλοιώσουν το πολιτιστικό προφίλ, και το μετατρέψουν σε ένα σύγχρονο τουριστικό και μόνο, περιβάλλον. Ο σχεδιασμός ενός χώρου και γενικότερα μιας περιοχής γίνεται με σκοπό την ανάδειξη της διαφορετικότητας του φυσικού περιβάλλοντος και των πολιτιστικών στοιχείων που διαθέτει. Πάνω απ’ όλα θα πρέπει η οποιαδήποτε ενέργεια παρέμβασης στο χώρο, να αποτελεί επιθυμία και ανάγκη του τοπικού πληθυσμού³⁸. Σε τελική ανάλυση, ο τοπικός πληθυσμός είναι αυτός που θα υλοποιήσει την όποια αναπτυξιακή στρατηγική και αν ακολουθηθεί, και είναι αυτός που θα έρθει σε επαφή με τον επισκεπτόμενο πληθυσμό και θα προσπαθήσει να μεταδώσει τις αξίες και τη κουλτούρα του πολιτισμού της περιοχής. Εξάλλου, η έννοια της παρέμβασης θα

---

³⁴ Δημητσάνου Κρεμέζη Α.,(2002), «**Η χάρτα του πολιτιστικού τουρισμού – Γενικές αρχές της χάρτας**», Αθήνα: ICOMOS, **Ιστοσελίδα:**

http://www.international.icomos.org/charters/tourism_greek.pdf, σελ. 5.

³⁵ Μπεριάτος Η. – Παπαγεωργίου Μ.,(2010), «**Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα (Ελλάδα – Μεσόγειος)**», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, σελ. 797.

³⁶ Δημητσάνου Κρεμέζη Α.,(2002), «**Η χάρτα του πολιτιστικού τουρισμού – Γενικές αρχές της χάρτας**», Αθήνα: ICOMOS, **Ιστοσελίδα:**

http://www.international.icomos.org/charters/tourism_greek.pdf, σελ. 7.

³⁷ Δημητσάνου Κρεμέζη Α.,(2002), «**Η χάρτα του πολιτιστικού τουρισμού – Γενικές αρχές της χάρτας**», Αθήνα: ICOMOS, **Ιστοσελίδα:**

http://www.international.icomos.org/charters/tourism_greek.pdf σελ. 9.

³⁸ Δημητσάνου Κρεμέζη Α.,(2002), «**Η χάρτα του πολιτιστικού τουρισμού – Γενικές αρχές της χάρτας**», Αθήνα: ICOMOS, **Ιστοσελίδα:**

http://www.international.icomos.org/charters/tourism_greek.pdf σελ. 12.

πρέπει να έχει μόνο ένα τελικό στόχο, αυτό της προστασίας της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς μιας περιοχής³⁹.

Ο προγραμματισμός που γίνεται ή που πρέπει να γίνεται στη σύγχρονη πραγματικότητα από οποιουδήποτε φορείς ή ομάδες συμφερόντων για τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά, θα πρέπει να επικεντρώνεται στη προστασία των μνημείων, των αρχαιολογικών χώρων και των ιστορικών τόπων.

- Ως μνημεία, ορίζονται τα πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στη πολιτιστική κληρονομιά της χώρας⁴⁰. Τα μνημεία διακρίνονται ως εξής:
  - I. Ως αρχαία μνημεία ή αρχαία, και ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς & μεταβυζαντινούς χρόνους έως και το 1830.
  - II. Ως νεότερα μνημεία που είναι μεταγενέστερα του 1830 και στα οποία η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής ή της επιστημονικής σημασίας τους.
  - III. Ως ακίνητα μνημεία, τα οποία συνδέονται με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό, στο βυθό της θάλασσας ή στο πυθμένα λιμνών και ποταμών. Χαρακτηριστικό αυτών είναι η αδυναμία μετακίνησής τους χωρίς βλάβη της αξίας τους.
  - IV. Ως κινητά μνημεία.
- Ως αρχαιολογικοί χώροι ορίζεται το σύνολο των εκτάσεων στη ξηρά, στη θάλασσα, στις λίμνες και στα ποτάμια, οι οποίες εκτάσεις περιέχουν ή υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται αρχαία μνημεία ή αποτέλεσαν ή υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν από τους αρχαίους χρόνους έως και το 1830 μνημειακά, οικιστικά ή ταφικά σύνολα⁴¹.
- Ως ιστορικοί τόποι, ορίζεται το σύνολο των εκτάσεων στη ξηρά, στη θάλασσα, στις λίμνες και στα ποτάμια, που αποτέλεσαν ή υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν χώρο εξαιρετών ιστορικών ή μυθικών γεγονότων, ή εκτάσεις που

---

³⁹ Ελληνική δημοκρατία, (Υπουργείο ανάπτυξης – Υπουργείο πολιτισμού – Υπουργείο οικονομίας και οικονομικών – Υπουργείο δικαιοσύνης – Υπουργείο περιβάλλοντος, χωροταξίας και δημοσίων έργων), «Για τη προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς», (Φ.Ε.Κ. 153Α/2002), Άρθρο 3, §1, σελ. 3004.

⁴⁰ Ελληνική δημοκρατία, (Υπουργείο ανάπτυξης – Υπουργείο πολιτισμού – Υπουργείο οικονομίας και οικονομικών – Υπουργείο δικαιοσύνης – Υπουργείο περιβάλλοντος, χωροταξίας και δημοσίων έργων), «Για τη προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς», (Φ.Ε.Κ. 153Α/2002), Άρθρο 2β, σελ 3003.

⁴¹ Ελληνική δημοκρατία, (Υπουργείο ανάπτυξης – Υπουργείο πολιτισμού – Υπουργείο οικονομίας και οικονομικών – Υπουργείο δικαιοσύνης – Υπουργείο περιβάλλοντος, χωροταξίας και δημοσίων έργων), «Για τη προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς», (Φ.Ε.Κ. 153Α/2002), Άρθρο 2γ, σελ. 3003.

περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται μνημεία μεταγενέστερα του 1830⁴².

Η προστασία τέλος, των μνημείων, των αρχαιολογικών χώρων και των ιστορικών τόπων, πρέπει να περιλαμβάνεται στους στόχους οποιουδήποτε επιπέδου χωροταξικού, αναπτυξιακού, περιβαλλοντικού και πολεοδομικού σχεδιασμού καθώς μόνο έτσι θα επέλθει το επιθυμητό αποτέλεσμα που δεν είναι άλλο παρά η περαιτέρω ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς δίνοντας έμφαση στη ποιότητα και την αιεφόρο ανάπτυξη⁴³.

2.4.12 Ιαματικός τουρισμός – Θερμαλισμός

Μια εναλλακτική μορφή του τουρισμού υγείας είναι ο ιαματικός τουρισμός, ο οποίος αναφέρεται στην χρησιμοποίηση των ιαματικών πηγών με σκοπό την χαλάρωση και την θεραπεία χρόνιων παθήσεων⁴⁴. Από την άλλη, ο θερμαλισμός αποτελεί το σύνολο των ενεργειών για τη θεραπεία του ανθρώπινου οργανισμού με τη χρησιμοποίηση των θερμομεταλικών νερών των ιαματικών πηγών⁴⁵. Στη διεθνή ορολογία έχει επικρατήσει ο όρος θερμαλισμός ενώ συνηθίζεται να χρησιμοποιείται και ο όρος υδροθεραπεία. Ο ιαματικός τουρισμός είναι η πρώτη μορφή τουρισμού υγείας, γνωστή από την αρχαιότητα. Ο πρώτος που αναφέρεται σε ιαματικά νερά είναι ο Ηρόδοτος και συνιστά τη λουτροθεραπεία, ενώ ο Ιπποκράτης είναι αυτός που καθορίζει τις παθήσεις για τις οποίες χρειάζονται τα ιαματικά νερά⁴⁶.

---

⁴² Ελληνική δημοκρατία,(Υπουργείο ανάπτυξης – Υπουργείο πολιτισμού – Υπουργείο οικονομίας και οικονομικών – Υπουργείο δικαιοσύνης – Υπουργείο περιβάλλοντος, χωροταξίας και δημοσίων έργων), «Για τη προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς», (Φ.Ε.Κ. 153Α/2002), Άρθρο 2δ, σ.σ. 3003-3004.

⁴³ Ελληνική δημοκρατία,(Υπουργείο ανάπτυξης – Υπουργείο πολιτισμού – Υπουργείο οικονομίας και οικονομικών – Υπουργείο δικαιοσύνης – Υπουργείο περιβάλλοντος, χωροταξίας και δημοσίων έργων), «Για τη προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς», (Φ.Ε.Κ. 153Α/2002), Άρθρο 3, §2, σελ. 3004.

⁴⁴ Σπαθή Σ.,(2000), «ΕΚΘΕΣΕΙΣ 29 – Ο ιαματικός τουρισμός και η ανάπτυξη του τουρισμού υγείας στην Ελλάδα», Αθήνα: Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, σελ.21.

⁴⁵ Σπαθή Σ.,(2000), «ΕΚΘΕΣΕΙΣ 29 – Ο ιαματικός τουρισμός και η ανάπτυξη του τουρισμού υγείας στην Ελλάδα», Αθήνα: Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, σελ. 21.

⁴⁶ Σπαθή Σ.,(2000), «ΕΚΘΕΣΕΙΣ 29 – Ο ιαματικός τουρισμός και η ανάπτυξη του τουρισμού υγείας στην Ελλάδα», Αθήνα: Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, σελ. 21.

ΜΕΡΟΣ 3^ο

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Η προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και ανάδειξη της χωρίς πρόσθετα μέτρα επιβάρυνσης του τοπίου, πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα των φορέων και των διαφόρων συμφερόντων που ασχολούνται με αυτήν. Η βάρβαρη επέλαση των σύγχρονων μηχανημάτων που στόχο έχουν την αναδιαμόρφωση περιοχών με προσυπογραμμένες πολιτικές σε κλεισμένα κυβερνητικά γραφεία, το μόνο που καταφέρνουν ή μπορούν να καταφέρουν είναι να καταστρέψουν τα πάντα στο βωμό των σύγχρονων έργων.

Ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός, είναι αυτός που μπορεί να δώσει τη δυνατότητα συντονισμού της πολύπλοκης διαδικασίας που παρατηρείται ανάμεσα σε φορείς, συμφέροντα και πολιτικές με μόνο στόχο την προστασία και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Αυτό θα πρέπει να αποτελεί κυρίαρχη στρατηγική όλων των εμπλεκόμενων όπως κοινωνία, οικονομία, πολιτική, νομοθεσία, καθώς έτσι θα μπορεί να επέλθει και να ισχυροποιηθεί και κάθε μορφή εναλλακτικού τουρισμού που βασίζεται στη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά⁴⁷.

Εκτός όμως από τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού, που συνδέονται με τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά, μέσω του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού δύναται να ενισχυθούν, το σύνολο των μορφών εναλλακτικού τουρισμού, καθώς αποτελεί ένα σύμπλεγμα διαφορετικών δραστηριοτήτων και χρειάζεται μια κεντρική κατευθυντήρια γραμμή για τον τρόπο με τον οποίο θα επιλέξει μία περιοχή να αναπτύξει το χώρο της. Εναλλακτικός τουρισμός και χώρος, συνδέονται άμεσα, καθώς όλες οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού έχουν επιδράσεις στο χώρο, είτε θετικές είτε αρνητικές. Οι επιδράσεις δεν επέρχονται από τη μορφή, αλλά από τη δραστηριοποίηση φορέων, φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων με τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού, και εκεί πρέπει να επικεντρωθεί ο στρατηγικός σχεδιασμός.

---

⁴⁷ Δημητσάνου Κρεμέζη Α.,(2002), «**Η χάρτα του πολιτιστικού τουρισμού – Γενικές αρχές της χάρτας**», Αθήνα: ICOMOS, **ιστοσελίδα:** http://www.international.icomos.org/charters/tourism_greek.pdf, σελ. 9.

ΜΕΡΟΣ 4^ο

Η ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η ανάπτυξη μιας οποιασδήποτε μορφής εναλλακτικού τουρισμού σε μια περιοχή, συνοδεύεται από αύξηση της απασχόλησης της τοπικής κοινωνίας γύρω από την μορφή εναλλακτικού τουρισμού καθώς και από την ανάπτυξη επαγγελμάτων που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τη μορφή ή τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Είναι επομένως κατανοητό πως η ανάπτυξη μιας περιοχής στραμμένης προς τον εναλλακτικό τουρισμό, δεν εξαρτάται τόσο από τη μορφή ή τις μορφές που θα αναπτυχθούν, όσο από την αποδοχή και ενασχόληση των ανθρώπων και δημιουργία θέσεων εργασίας στα επαγγέλματα που θα πλαισιώσουν αυτή καθ' αυτή τη μορφή εναλλακτικού τουρισμού.

Γύρω από κάθε μορφή ή μορφές εναλλακτικού τουρισμού, αναπτύσσονται επαγγέλματα ή ομάδες συμφερόντων που πρωτίστως θα δώσουν έμφαση στην ικανοποίηση φιλοδοξιών και συμφερόντων και δευτερευόντως στο σχεδιασμό, την οργάνωση, τη διαχείριση και προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης⁴⁸. Μέσα από αυτή τη διαδικασία μπορεί να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο ο εναλλακτικός τουρισμός καθώς υπάρχει το κίνητρο της ανταπόδοσης. Ο τοπικός πληθυσμός από την άλλη πλευρά, ενδιαφέρεται για δημιουργία θέσεων εργασίας και τη προστασία περιβάλλοντος ώστε να μπορεί να επιβιώνει και να δραστηριοποιείται στη καθημερινότητα με καλή ψυχική διάθεση, παράγοντας απαραίτητος και για την ανάπτυξη της οικονομίας γενικότερα.

Τα επαγγέλματα και οι ομάδες συμφερόντων μπορούν να είναι⁴⁹:

- Τουριστικές επιχειρήσεις εθνικού ή τοπικού επιπέδου
- Άτομα και εταιρίες που ασχολούνται με την τουριστική ανάπτυξη
- Φορείς εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής πολιτικής εκπροσώπησης
- Οργανώσεις που ασχολούνται με τη προστασία του περιβάλλοντος
- Η ανάπτυξη της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, μέσα από τη διάθεση προϊόντων δίνοντας κατά κύριο λόγο έμφαση στη ποιότητα
- Δημιουργία ή περεταίρω ανάπτυξη των μέσων μαζικής μεταφοράς

Επιπρόσθετα, είναι πολύ σημαντικό ότι, την κάθε μορφή εναλλακτικού τουρισμού την πλαισιώνουν ή βρίσκουν την ευκαιρία να δραστηριοποιηθούν διάφορα επαγγέλματα, και αυτό είναι πολύ καλό για την κάθε τοπική οικονομία και κοινωνία όσο και σε εθνικό επίπεδο. Με αυτό τον τρόπο αυξάνεται και το ενδιαφέρον για

⁴⁸ Κοκκώσης Χ. – Τσάρτας Π.,(2001), «Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον», Αθήνα: Κριτική, σ.σ. 44-45.

⁴⁹ Κοκκώσης Χ. – Τσάρτας Π.,(2001), «Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον», Αθήνα: Κριτική, σελ. 45.

επενδύσεις από επιχειρηματίες και ομίλους επιχειρήσεων σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο.

ΜΕΡΟΣ 5^ο

ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ – ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ο άνθρωπος του 21^{ου} αιώνα, είναι αναγκασμένος να διαχειριστεί δύο από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα της ανθρώπινης ιστορίας ανά τους αιώνες, την τεχνολογία και την ενέργεια, καθώς και να συμμορφωθεί σε αυτά. Η συμμόρφωση, αποτελεί ύστατη λύση, αφού μέχρι τώρα η χρησιμοποίηση τόσο της τεχνολογίας όσο και της ενέργειας έφερε καταστροφικά αποτελέσματα για τη ζωή του ανθρώπου, της χλωρίδας, της πανίδας, του επιφανειακού και του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα. Έτσι με αυτό τον τρόπο πλήγησαν και περιοχές στις οποίες δεν υπάρχει πουθενά ανθρώπινο αποτύπωμα. Εξάλλου, η συμμόρφωση απαιτείται, από το γεγονός ότι οι φυσικοί πόροι τους οποίους χρησιμοποιεί ο άνθρωπος, δεν είναι ανεξάντλητοι και η χρησιμοποίησή τους θα πρέπει να γίνεται μέχρι και το σημείο αντοχής τους⁵⁰.

Η καθημερινότητα του σήμερα, στηρίζεται κατά ένα πολύ μεγάλο βαθμό στο τρίπτυχο (τεχνολογία – ενέργεια – άνθρωπος), αφού τα πάντα κινούνται γύρω από αυτό. Η λειτουργία ενός νοικοκυριού, ενός αυτοκινήτου, τα Μ.Μ.Μ, τα διάφορα μηχανήματα, οι παραγωγικές μονάδες, η γεωργία, η κτηνοτροφία, οι μεταποιητικές μονάδες. Τα περισσότερα για να λειτουργήσουν χρειάζονται ενέργεια, μέσα τεχνολογικά σύγχρονα, καθώς και τη σωστή διαχείριση από τον άνθρωπο ώστε να επέλθει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Έτσι λοιπόν αφού όλα σχεδόν, λειτουργούν γύρω από αυτό το τρίπτυχο, χρειάζεται και ο απαραίτητος σχεδιασμός, ώστε να μην υπάρχει εξοστρακισμός και κατακερματισμός στις διάφορες εργασίες της καθημερινότητας που εκτελούνται και βασίζονται στο συνδυασμό τεχνολογίας, ενέργειας και ανθρώπου. Με αυτό τον τρόπο δεν θα κατασπαταλούνται άσκοπα πόροι, οι οποίοι είναι τόσο απαραίτητοι.

Η τεχνολογία επομένως, μπορεί να βοηθήσει και να στηρίξει τους άλλους δύο παράγοντες με τους εξής τρόπους:

- Βοηθά στο να βελτιώνονται ολοένα και περισσότερο οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

---

⁵⁰ Σιούτη Γ.,(2011), «Εγχειρίδιο δικαίου περιβάλλοντος», Αθήνα: ΣΑΚΚΟΥΛΑ, σελ. 141.

- Βελτιώνει τη καθημερινότητα του ανθρώπου μαζί με τη δική του βέβαια συμμετοχή και διαχείριση όπως, τηλεπικοινωνίες, μεταφορά, ηλεκτρονικός υπολογιστής⁵¹
- Ανάπτυξη περισσότερων τρόπων διασκέδασης και ψυχαγωγίας
- Η χρησιμοποίηση της τεχνολογίας βελτιώνει και βοηθά πάρα πολύ στην ιατρική και στις διάφορες έρευνες που γίνονται
- Αναβαθμίζει τη παιδεία και τη κάνει πιο προσιτή. Σε αυτό βοηθά πάρα πολύ ο ηλεκτρονικός υπολογιστής και το διαδίκτυο.

Η ενέργεια από την άλλη, είναι αυτή που θα δώσει ώθηση και κίνηση σε οτιδήποτε και αν γίνει προσπάθεια. Έτσι έχουμε τα εξής:

- Η λειτουργία του Η/Υ χρειάζεται ενέργεια
- Η καθημερινότητα ενός νοικοκυριού χρειάζεται ενέργεια όπως ηλεκτρισμό, φυσικό αέριο, πετρέλαιο
- Τα διάφορα μεταφορικά μέσα όπως αυτοκίνητα, τρένα, αεροπλάνα, πλοία, χρειάζονται ενέργεια για να κινηθούν
- Η παραγωγή και η μεταποίηση προϊόντων βασίζεται κατά κύριο λόγο στην ενέργεια και το μεγάλο ή μικρό κόστος αυτής καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τη πορεία γενικότερα της οικονομίας και της απασχόλησης

Τέλος, ο άνθρωπος αποτελεί βασικό παράγοντα και ταυτόχρονα συνδετικό κρίκο των δύο στοιχείων της τεχνολογίας και της ενέργειας. Μπορεί και πρέπει να θέσει την ισορροπία ανάμεσα στη χρησιμοποίηση των δύο άλλων παραγόντων καθώς αυτό επιτάσσει και η λογική της αιφόρου ανάπτυξης στην οποία πρέπει να δώσουμε μεγαλύτερη έμφαση σαν κοινωνία. Έμφαση στην αιφορία σημαίνει:

- Κατεύθυνση σε νέες και καινοτόμες ιδέες ανάπτυξης
- Κατεύθυνση σε νέες τεχνολογίες που θα βελτιώσουν το επίπεδο ζωής του ανθρώπου και γενικότερα του περιβάλλοντος
- Έμφαση στη ποιότητα των ανθρώπινων πόρων καθώς αυτό αποτελεί βασικό κίνητρο για όλες τις οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες⁵²

⁵¹ Χριστοφάκης Μ.,(2001), «**Τοπική ανάπτυξη και περιφερειακή πολιτική**», Αθήνα: Παπαζήση, σελ. 81.

⁵² Χριστοφάκης Μ.,(2001), «**Τοπική ανάπτυξη και περιφερειακή πολιτική**», Αθήνα: Παπαζήση, σελ. 81.

ΜΕΡΟΣ 6^ο

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΧΩΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

6.1 Σχεδιασμός

Ο σχεδιασμός γενικότερα, πρέπει να γίνεται πριν από τον προγραμματισμό και την έναρξη οποιωνδήποτε εργασιών για την αντιμετώπιση προβλημάτων ή την επίτευξη στόχων. Σκοπός πάντα είναι να επέλθει το επιθυμητό αποτέλεσμα είτε πρόκειται για Δήμο είτε πρόκειται για Περιφέρεια είτε πρόκειται για μία επιχείρηση. Ο σχεδιασμός επομένως, αποτελεί μία “ιδιαιτέρη λογική διαδικασία προς την επίτευξη μιας κατάστασης η οποία παρουσιάζει ορισμένα επιθυμητά χαρακτηριστικά⁵³”, και μπορεί τυπολογικά να διακριθεί σε δύο ομάδες⁵⁴:

α) Η ομάδα όπου τα διάφορα είδη σχεδιασμού καθορίζονται από μια αντίστοιχη πολιτική θεωρία ή την κυρίαρχη πολιτική άποψη αυτών που συμμετέχουν, επομένως εδώ τα είδη σχεδιασμού προκύπτουν βάσει εκείνης της πολιτικής άποψης που θα την στηρίξει η εκάστωτε πλειοψηφία.

β) Η ομάδα όπου τα διάφορα είδη σχεδιασμού, καθορίζονται ακολουθώντας μια πιο τεχνική προσέγγιση.

Μεταξύ αυτών των δύο ομάδων, υπάρχει ένας κοινός παρονομαστής που ονομάζεται “στρατηγικός σχεδιασμός”. Αποτελεί το πιο σύγχρονο είδος σχεδιασμού, ενώ παράλληλα μπορεί να υιοθετηθεί και να αναπτυχθεί, και από την ομάδα που επικρατεί η πολιτική αντίληψη και από την ομάδα που επικρατεί η τεχνική αντίληψη⁵⁵.

---

⁵³ Αραβαντινός Α.,(1997/2007), «Πολεοδομικός Σχεδιασμός για την βιώσιμη ανάπτυξη του Αστικού χώρου», Αθήνα: Συμμετρία – Έχει αναφερθεί στο: Αειχώρος,(2006), «Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Ιστοσελίδα: <http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>, σελ.5.

⁵⁴ Αειχώρος,(2006), «Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Ιστοσελίδα: <http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>, σελ.6.

⁵⁵ Αειχώρος,(2006), «Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Ιστοσελίδα: <http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>, σελ.6.

6.2 Στρατηγικός σχεδιασμός

Ο στρατηγικός σχεδιασμός, αποτελεί εναλλακτική πρόταση έναντι του ορθολογικού σχεδιασμού, η διαδικασία του οποίου, αναπτύσσεται με τη σειρά ως εξής⁵⁶:

- Έρευνα
- Διατύπωση του προβλήματος
- Προγραμματισμός
- Διαμόρφωση εναλλακτικών λύσεων
- Αξιολόγηση και επιλογή μίας από αυτές
- Εφαρμογή και παρακολούθηση της πορείας αυτής
- Επανατροφοδότηση των προηγούμενων σταδίων
- Επιστροφή στη διαδικασία και αναθεώρηση

Αντίθετα με την απόλυτη ακολουθία της διαδικασίας του ορθολογικού σχεδιασμού, ο στρατηγικός σχεδιασμός διαφοροποιείται και ενισχύεται βάσει των πιο κάτω στοιχείων⁵⁷:

- Προσανατολίζεται περισσότερο στην ανάληψη δράσης, την εφαρμογή και τα αποτελέσματα
- Προάγει ευρύτερη και μεγαλύτερη ποικιλία και συμμετοχή κατά τη διαδικασία του σχεδιασμού
- Δίνει περισσότερο έμφαση στη κατανόηση των παραγόντων που επηρεάζουν μια τοπική κοινωνία στο ευρύτερο περιβάλλον της, ορίζοντας τις ευκαιρίες και τις απειλές που προέρχονται από αυτό
- Ενθαρρύνει την ανταγωνιστικότητα για λογαριασμό των τοπικών κοινωνιών
- Δίνει επίσης έμφαση στην αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών μιας τοπικής κοινωνίας σε σχέση με τις ευκαιρίες και τις απειλές του ευρύτερου περιβάλλοντός της.

Βάσει των παραπάνω στοιχείων φαίνεται ότι, ο στρατηγικός σχεδιασμός, δίνει μεγαλύτερη προσοχή στην τοπική κοινωνία, έμφαση στη συμμετοχικότητα, αποφεύγει τον συντηρητισμό και την αυστηρότητα των διαδικασιών με σκοπό την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος.

---

⁵⁶ Αραβαντινός Α.,(1997/2007), «Πολεοδομικός Σχεδιασμός για την βιώσιμη ανάπτυξη του Αστικού χώρου», Αθήνα: Συμμετρία – Έχει αναφερθεί στο: Αειχώρος,(2006), «Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Ιστοσελίδα: <http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>, σελ. 9.

⁵⁷ Kaufman and Jacobs, (1987) – Έχει αναφερθεί στο: Αειχώρος,(2006), «Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Ιστοσελίδα: <http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>, σελ. 11.

Ιστορικά ο στρατηγικός σχεδιασμός, ξεκίνησε να υφίσταται για λόγους στρατιωτικούς, ενώ στη συνέχεια αναπτύχθηκε και χρησιμοποιήθηκε έντονα και από τις επιχειρήσεις⁵⁸. Από τις επιχειρήσεις εν συνεχεία, ο στρατηγικός σχεδιασμός πέρασε στις δημόσιες πολιτικές, τη στιγμή όπου το κεντρικό κράτος σταμάτησε να λειτουργεί ως παρεμβατικό και να έχει τον απόλυτο έλεγχο σε όλη την επικράτεια του⁵⁹. Από τη στιγμή εκείνη και μετά, ο στρατηγικός σχεδιασμός εισήχθη στους δημόσιους φορείς, δημόσιες πολιτικές και γενικότερες δράσεις του δημόσιου τομέα, ενώ παράλληλα μέσα από την λειτουργία του δημοσίου περνάει σαν αντίληψη στην ίδια την κοινωνία αφού το κράτος συνεχίζει να παρέχει υπηρεσίες οι οποίες λειτουργούν μέσα από το στρατηγικό σχεδιασμό.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, ως στρατηγικός σχεδιασμός μπορεί να οριστεί “μια διαδικασία προσδιορισμού εφικτών στόχων και υλοποίησης στρατηγικών με εφαρμογή σε ποικίλα πεδία ανάπτυξης δράσεων όπως: η συμμετοχή των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών, η ανάδειξη μιας περιοχής σε σχέση με άλλες ανταγωνιστικές μέσω των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της και η εξεύρεση στρατηγικών για την ανάπτυξη των εσωτερικών δυνατοτήτων με σκοπό την οργάνωση ενός οργανισμού και την εκμετάλλευση ευκαιριών στο περιβάλλον”⁶⁰. Επιπρόσθετα, ο στρατηγικός σχεδιασμός, έχει χρονική διάρκεια βραχυχρόνια και γίνεται προσπάθεια να αποφεύγεται η αοριστία και η συνεχόμενα μεταβαλλόμενη χρονική αναπροσαρμογή. Βασικά εργαλεία του στρατηγικού σχεδιασμού αποτελούν οι αναλύσεις⁶¹:

α) **SWOT** → **Strengths:** Αδυναμίες, **Weaknesses:** Δυνατότητες, **Opportunities:** Ευκαιρίες, **Threats:** Απειλές

β) **PEST** → **Political:** Πολιτικοί, **Economical:** Οικονομικοί, **Social:** Κοινωνικοί, **Technological:** Τεχνολογικοί.

---

⁵⁸ Miller D. και Holt-Jensen A.,(1997) «**Bergen and Seattle: a Tale of Strategic Planning in Two Cities**», European Planning Studies, 5, no.2,σς. 195-214 – **Έχει αναφερθεί στο:** Αειχώρος,(2006), «**Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης**», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, **Ιστοσελίδα:** <http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>, σελ. 11.

⁵⁹ Μπεριάτος Η. – Παπαγεωργίου Μ.,(2010), «**Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα (Ελλάδα – Μεσόγειος)**», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, σελ. 162.

⁶⁰ Λουκίσσας Φ.,(2000) «**Θεωρίες και Πρακτικές Προγραμματισμού, πανεπιστημιακές παραδόσεις, ΤΜΧΠΠΑ**», Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας **και** Kotler P., Asplund C., Rein I., Haider H.D. (επ.).(1999), «**Marketing Places Europe**», Harlow: Prentice Hall. – **Έχει αναφερθεί στο:** Αειχώρος,(2006), «**Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης**», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, **Ιστοσελίδα:** <http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>, σελ. 12.

⁶¹ Αειχώρος,(2006), «**Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης**», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, **Ιστοσελίδα:** <http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>, σελ. 12.

Ανάλυση:

α) Η ανάλυση **SWOT**, είναι ανάλυση μικροοικονομικού επιπέδου και αφορά την ανάδειξη των πλεονεκτημάτων και την αντιμετώπιση των αδυναμιών του εσωτερικού περιβάλλοντος, ενώ ταυτόχρονα δίνει έμφαση στην αναζήτηση και άντληση ευκαιριών και αποφυγή των απειλών του εξωτερικού περιβάλλοντος.

β) Η ανάλυση **PEST**, είναι η ανάλυση που γίνεται στο άμεσο εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον (π.χ. ενός Δήμου, μιας Περιφέρειας, μιας επιχείρησης), με σκοπό να μελετηθεί η επίδραση των πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και τεχνολογικών παραγόντων στο περιβάλλον μελέτης.

Για να μπορέσει τέλος να λειτουργήσει σωστά ο στρατηγικός σχεδιασμός, πρέπει να επέλθει μια σειρά συγκεκριμένων και συνεχιζόμενων βημάτων όπως τα εξής⁶²:

- a) Έρευνα περιβάλλοντος
- b) Προσδιορισμός του σκοπού και των στόχων του σχεδιασμού
- c) Διαμόρφωση στρατηγικής με τον προσδιορισμό των παραγόντων των αναλύσεων **SWOT** και **PEST**
- d) Επιλογή εναλλακτικής πρότασης
- e) Εφαρμογή αυτής
- f) Έλεγχος, αξιολόγηση, ανατροφοδότηση και αναθεώρηση

Τα παραπάνω βήματα λειτουργίας του στρατηγικού σχεδιασμού, είναι εκείνα που βοηθούν ώστε να συνδεθούν δύο σημαντικά στοιχεία, η σύλληψη της ιδέας με το τελικό αποτέλεσμα. Δηλαδή, να εφαρμοστεί σωστά το σχέδιο ώστε να επιτευχθεί ο προκαθορισμένος στόχος και να μην επέρχονται αλλαγές στη μέση της πορείας υλοποίησης.

6.3 Χωρικός σχεδιασμός

Αρχικά ο χωρικός σχεδιασμός αποτελεί σχεδιασμό, ο οποίος παράγεται μέσα από μια πληθώρα κυβερνητικών δράσεων με βασικό στόχο την υλοποίηση συγκεκριμένων στρατηγικών, πολιτικών και έργων υπό υλικής μορφής. Ο σχεδιασμός αυτός γίνεται βάση ενός συγκεκριμένου χώρου, όπου επιχειρείται η αναμόρφωσή του κυρίως μέσω των έργων⁶³. Αυτός ο χώρος μπορεί να είναι σε

⁶² Αειχώρος,(2006), «**Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης**», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, **Ιστοσελίδα:** <http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>, σελ. 13.

⁶³ Mastop H. και Faludi A.,(1997), «**Evaluation of Strategic Plans: the performance principle**», Environment and Planning B: Planning and Design, 34: 815-832 – **Έχει αναφερθεί στο:** Αειχώρος,(2006), «**Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης**», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, **Ιστοσελίδα:** <http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>, σ.σ. 19-20.

επίπεδο πόλης, σε επίπεδο Περιφέρειας ακόμα και σε εθνικό επίπεδο. Ο στρατηγικός σχεδιασμός του χώρου, δεν στοχεύει απλά και μόνο στην αναμόρφωσή του, αλλά προσβλέπει σε κάτι πιο σημαντικό όπως για παράδειγμα, στην προσέλευση επενδύσεων, στην επιβολή μέτρων προστασίας των χρήσεων γης και στην δημιουργία αρχών και κανονισμών για τη λειτουργία της⁶⁴.

Έτσι παρατηρείται μια βασική διαφοροποίηση ανάμεσα στο χωρικό σχεδιασμό και τον στρατηγικό σχεδιασμό η οποία είναι ότι, ο χωρικός σχεδιασμός δίνει περισσότερο έμφαση σε κάτι το υπαρκτό, δηλαδή της μορφής ενός υλικού αντικειμένου, ενός χώρου, όπου μέσω του σχεδιασμού θα υπάρξει και η διαφοροποίησή του σε σχέση με τον προγενέστερο χρόνο. Απ' την άλλη, ο στρατηγικός σχεδιασμός προσβλέπει σε μια πιο ολοκληρωμένη ανάδειξη, κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών στοιχείων και έτσι ξεπερνά την απλή επικέντρωση στις χρήσεις γης⁶⁵.

Όπως προελέχθη, ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός αφορά συνήθως θέματα αυξημένης σπουδαιότητας και είναι αναγκαίος για τους εξής κυρίως λόγους⁶⁶:

- Στην προσπάθεια εμπέδωσης της αειφόρου ανάπτυξης η οποία βασίζεται σε τρεις πυλώνες όπως, κοινωνία, οικονομία, περιβάλλον και είναι η μοναδική δύναμη που μπορεί να βοηθήσει στην χωρική ανάπτυξη, η οποία μπορεί να επέλθει μέσα από μια ολοκληρωμένη και συγκροτημένη προσπάθεια.
- Στην προσπάθεια συντονισμού των χωρικών σχεδίων, αφού παρατηρείται μια πολύπλευρη ενασχόληση από διαφορετικά συμφέροντα όπως την τοπική αυτοδιοίκηση, τον δημόσιο τομέα, τον ιδιωτικό τομέα. Ο συντονισμός προσβλέπει στο να βοηθήσει στην ανάδειξη της κοινής γραμμής από την περισυλλογή διαφορετικών και αντικρουόμενων απόψεων των διαφόρων συμφερόντων.
- Στο γεγονός ότι η ενέργεια και η τεχνολογία αποτελούν λειτουργικά στοιχεία για έναν χώρο και ότι ο άνθρωπος δεν αποτελεί απλός παρατηρητής αλλά ένας μαχόμενος ρυθμιστής, ώστε αυτά τα δύο στοιχεία να μπορούν να αναβαθμίσουν το χώρο προς όφελος των ανθρώπων του. Επομένως ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός, καλείται να συμπεριλάβει κατά τον σχεδιασμό τον άνθρωπο, ως μοναδικό εργαλείο διαχείρισης αυτών των δύο στοιχείων.

Συμπεραίνοντας τα παραπάνω, προκύπτει ότι ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός αποτελεί μια διαδικασία συντονισμού εταίρων και θεσμών σε χώρους που

⁶⁴ Μπεριάτος Η. – Παπαγεωργίου Μ.,(2010), «Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα (Ελλάδα – Μεσόγειος)», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, σελ. 163.

⁶⁵ Μπεριάτος Η. – Παπαγεωργίου Μ.,(2010), «Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα (Ελλάδα – Μεσόγειος)», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, σελ. 163.

⁶⁶ Μπεριάτος Η. – Παπαγεωργίου Μ.,(2010), «Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα (Ελλάδα – Μεσόγειος)», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, σ.σ. 163-164.

επικρατεί αβεβαιότητα, με βασικό στόχο την ενεργοποίησή τους ώστε να δραστηριοποιηθούν και να παρθούν αποφάσεις τόσο για την ανάδειξη και διαχείριση των χρήσεων γης, όσο και για την ίδια την επιβίωσή τους, η οποία πρέπει πάντα να βασίζεται σε πρακτικές αειφόρου ανάπτυξης.

ΜΕΡΟΣ 7^ο

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΓΟΥΣ - ΜΥΚΗΝΩΝ

7.1 Πληθυσμός

Ο Δήμος Άργους – Μυκηνών ως Καλλικρατικός Δήμος, αποτελείται από 8 Δημοτικές Ενότητες οι οποίες περιλαμβάνουν 38 δημοτικά διαμερίσματα. Ο νόμιμος πληθυσμός ανά δημοτικό διαμέρισμα όπως αυτός απογράφηκε το έτος 2011 για το Δήμο Άργους – Μυκηνών παρατίθεται στο παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3

Νόμιμος πληθυσμός του Δήμου Άργους – Μυκηνών ανά δημοτικό διαμέρισμα μέχρι το 2011.

<u>ΔΗΜ. ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ</u>	<u>ΔΗΜ. ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ</u>	<u>ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ</u>
ΑΡΓΟΣ	24357	ΜΥΚΗΝΕΣ	383
ΔΑΛΑΜΑΝΑΡΑ	610	ΛΙΜΝΕΣ	753
ΕΛΛΗΝΙΚΟ	327	ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙ	304
ΗΡΑ	305	ΜΠΟΡΣΑ	197
ΙΝΑΧΟΣ	702	ΝΕΟ ΗΡΑΙΟ	532
ΚΕΦΑΛΑΡΙ	620	ΠΡΟΣΥΜΝΗ	826
ΚΟΥΡΤΑΚΙ	217	ΦΥΧΤΙΑ	912
ΛΑΛΟΥΚΑ	611	ΛΥΡΚΕΙΑ	515
ΠΥΡΓΕΛΑ	406	ΓΥΜΝΟ	506
ΣΚΟΤΕΙΝΗ	366	ΚΑΠΑΡΕΛΙ	305
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	199	ΚΑΡΥΑ	811
ΑΛΕΑ	149	ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ	314
ΦΡΟΥΣΟΥΝΑ	89	ΝΕΟΧΩΡΙ	97
ΚΟΥΤΣΟΠΟΔΙ	2042	ΣΤΕΡΝΑ	183
ΒΡΟΥΣΤΙ	310	ΦΡΕΓΚΑΙΝΑ	184
ΜΑΛΑΝΤΡΕΝΙ	522	ΜΥΛΟΙ	730
ΣΧΙΝΟΧΩΡΙ	387	ΑΝΔΡΙΤΣΗ	57
ΑΧΛΑΔΟΚΑΜΠΟΣ	597	ΚΥΒΕΡΙ	872
ΝΕΑ ΚΙΟΣ	2505	ΣΚΑΦΙΔΑΚΙ	656
<u>ΣΥΝΟΛΟ:</u>	35321	<u>ΣΥΝΟΛΟ:</u>	9137
<u>ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ</u>		<u>44458⁶⁷</u>	

⁶⁷ ΕΛ.ΣΤΑΤ, (2011), « Απογραφή πληθυσμού – κατοικιών 2011, Νόμιμος πληθυσμός (δημότες)», Δικτυακός τόπος: <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>, Ιστοσελίδα: http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A1603&r_param=SAN21&y_param=2011_00&mytabs=0.

Από το παραπάνω (πίνακα 3), προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Μεγάλη συγκέντρωση του πληθυσμού στη περιοχή του Άργους το οποίο αποτελεί τη μοναδική μορφή αστικού τοπίου στο Δήμο. Το ποσοστό του πληθυσμού του Άργους αγγίζει το 54,7% του συνολικού πληθυσμού του Δήμου.
- Ο υπόλοιπος πληθυσμός είναι ισομετρικά κατανεμημένος στα άλλα δημοτικά διαμερίσματα.
- Το 7,53% του πληθυσμού του Δήμου διαμένει στις ορεινές περιοχές στο βορειοδυτικό τμήμα του δήμου, στις δημοτικές ενότητες Αλέας και Λυρκείας.
- Το 9,23% βρίσκεται στις παράκτιες περιοχές όπως Κυβέρι, Μύλοι και Νέα Κίος.
- Τα δημοτικά διαμερίσματα Νέας Κίου και Κουτσοποδίου διαθέτουν τους μεγαλύτερους πληθυσμούς του Δήμου μετά το Άργος. Αυτό εκτός των άλλων, δείχνει την επιλογή τους για να μείνουν εκεί, αλλά ενισχύει τη προτίμηση στο γεγονός ότι θέλουν να είναι κοντά στο κέντρο του Δήμου και να απολαμβάνουν τις ευκαιρίες και τις υπηρεσίες του κέντρου χωρίς να κατοικούν σε αυτό.

Γενικά, η κατοίκηση ενός πληθυσμού σε μια περιοχή δείχνει τις επιλογές του για το πώς θέλει να επέλθει η οικονομική και κοινωνική του ανάπτυξη αλλά και τον τρόπο που επιλέγει ώστε να επιβιώσει. Η κατοίκηση μιας οποιασδήποτε περιοχής, σημαίνει πως διαθέτει πολλά χαρακτηριστικά για να θρέψει και να προστατέψει το πληθυσμό της. Η μεγάλη διασπορά κατοίκησης στα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου Άργους – Μυκηνών και ορεινού και πεδινού υψομέτρου δείχνει τις μεγάλες αναπτυξιακές δυνατότητες αυτών.

7.2 Το ανάγλυφο ανά Δημοτική Ενότητα

7.2.1 Δ.Ε. Λέρνας – Δ.Ε. Νέας Κίου – Δ.Ε. Αχλαδόκαμπου⁶⁸

Οι περιοχές αυτές βρίσκονται στη νοτιοδυτική πλευρά του Δήμου. Οι δύο εξ' αυτών, η Δ.Ε. Λέρνας και η Δ.Ε. Νέας Κίου είναι οι μοναδικές περιοχές του Δήμου που έρχονται σε επαφή με τη θάλασσα ενώ ταυτόχρονα διαθέτουν και μια εύφορη πεδιάδα που συνορεύει με το Άργος και τις άλλες περιοχές του Δήμου. Η Δ.Ε. Αχλαδόκαμπου εκτός από μια μικρής έκτασης πεδιάδα, περιστοιχίζεται από βουνά, όχι ιδιαίτερα μεγάλου υψομέτρου. Επομένως, το ανάγλυφο των Δημοτικών Ενοτήτων στη νοτιοδυτική πλευρά του Δήμου αποτελείται από ορεινές περιοχές όχι

⁶⁸ Google maps, (2014), Δικτυακός τόπος: https://www.google.gr/?gws_rd=ssl, Ιστοσελίδα: <https://www.google.gr/maps/@37.5377282,22.6425248,19344m/data=!3m1!1e3>.

μεγάλου υψομέτρου, ημιορεινές και πεδινές περιοχές ενώ περιλαμβάνει και το μοναδικό σημείο σύνδεσης του Δήμου με το θαλάσσιο χώρο.

7.2.2 Δ.Ε. Άργους⁶⁹

Η Δημοτική Ενότητα Άργους, αποτελείται από δημοτικά διαμερίσματα των οποίων το υψόμετρο είναι σχεδόν μηδαμινό σε σχέση με την επιφάνεια της θάλασσας, αφού είναι στο σύνολό τους απόλυτα πεδινές περιοχές, ενώ περιλαμβάνει ελάχιστους λόφους και μερικά βουνά επίσης χαμηλού υψομέτρου. Η Δ.Ε. Άργους, βρίσκεται στη καρδιά του Δήμου. Περιλαμβάνει μια πολύ μεγάλης έκτασης πεδιάδα, γνωστή και ως "Αργολικός κάμπος", ενώ έτσι συνηθίζεται να λέγεται και το σύνολο του πεδινού εδάφους του Δήμου. Άρα, το ανάγλυφο της Δ.Ε. Άργους που βρίσκεται στο κέντρο του Δήμου Άργους – Μυκηνών, αποτελείται κυρίως από πεδινά τμήματα με το μεγαλύτερο τμήμα αυτών να καλλιεργούνται συστηματικά.

7.2.3 Δ.Ε. Κουτσοποδίου⁷⁰

Η Δ.Ε. Κουτσοποδίου, αποτελείται και από πεδινά τμήματα, όπου συνορεύουν με τη Δ.Ε. Άργους, από ημιορεινά και ορεινά τμήματα. Το μεγαλύτερο μέρος αυτής της περιοχής καλύπτεται από πεδιάδα, όμως όσο μεταφερόμαστε προς το βόρειο τμήμα του Δήμου, σιγά-σιγά συναντάμε περιοχές με μεγαλύτερο υψόμετρο όπως το δ.δ. Μαλαντρενίου που βρίσκεται στα 300μ. υψόμετρο και το δ.δ. Βρουσίου που βρίσκεται στα 660μ. υψόμετρο. Επίσης περιλαμβάνει βουνά όπου φτάνουν ακόμη και τα 1000μ. υψόμετρο. Όσο θα μεταφερόμαστε βορειοδυτικά του Δήμου το υψόμετρο θα ανεβαίνει και άλλο.

7.2.4 Δ.Ε. Λυρκείας⁷¹

Όπως προαναφέρθηκε και πιο πριν, όσο μεταφερόμαστε βορειοδυτικά στο Δήμο, τόσο το υψόμετρο θα ανεβαίνει. Έτσι, μπορεί να υπάρχουν τρία δ.δ. όπως η Στέρνα, η Λυρκεία και το Καπαρέλι, που να είναι στην ουσία δομημένα σε πεδινό τμήμα, ωστόσο το μεγαλύτερο τμήμα αυτής της περιοχής αποτελείται από μεγάλο

⁶⁹ Google maps, (2014), **Δικτυακός τόπος:** https://www.google.gr/?gws_rd=ssl , **Ιστοσελίδα:** <https://www.google.gr/maps/@37.6398157,22.7070695,9659m/data=!3m1!1e3> .

⁷⁰ Google maps, (2014), **Δικτυακός τόπος:** https://www.google.gr/?gws_rd=ssl , **Ιστοσελίδα:** <https://www.google.gr/maps/@37.6961045,22.7021772,4826m/data=!3m1!1e3> .

⁷¹ Google maps, (2014), **Δικτυακός τόπος:** https://www.google.gr/?gws_rd=ssl , **Ιστοσελίδες:** <https://www.google.gr/maps/@37.6997379,22.5402147,9651m/data=!3m1!1e3> & <https://www.google.gr/maps/@37.7214414,22.4913995,19296m/data=!3m1!1e3> .

υψομέτρου πεδιάδες γύρω στα 500μ όπου συντηρούνται καλλιέργειες που είναι περισσότερο ανθεκτικές κατά τους χειμερινούς μήνες. Επίσης, τα περισσότερα δ.δ., βρίσκονται σε υψόμετρο άνω των 600μ. ενώ περιλαμβάνει την μεγαλύτερη οροσειρά του Δήμου και μια από τις μεγαλύτερες της περιφέρειας Πελοποννήσου, τα όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο, όπου η πιο ψηλή κορφή βρίσκεται στα 1755μ. και έχει την ονομασία “Γούπατα” και φαίνεται στη παρακάτω εικόνα.

Εικόνα από κορυφή “Γούπατα” όρους Λύρκειο

Πηγή: Ίδια έρευνα

Επομένως, το ανάγλυφο αυτής της περιοχής, χαρακτηρίζεται από μεγάλα ορεινά και ημιορεινά τμήματα και ελάχιστα πεδινά τμήματα. Εκτός από τα όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο που αποτελούν εκτός των άλλων και φυσικά σύνορα της Αργολίδας και της Αρκαδίας, στη περιοχή υπάρχουν και άλλα όρη μικρότερου υψομέτρου που όμως είναι άνω των 1200μ. .

7.2.5 Δ.Ε. Αλέας⁷²

Σαν συνέχεια της Δ.Ε. Λυρκείας, αποτελεί η Δ.Ε. Αλέας, τα δ.δ. της οποίας δεν διαφέρουν σε τίποτα από αυτά της Δ.Ε. Λυρκείας. Αποτελούν οικισμούς δομημένους σε υψόμετρο άνω των 750μ. και διαθέτουν μεγάλου υψομέτρου πεδινές περιοχές και υψηλά όρη που όμως δεν είναι μεγαλύτερα των όρων Λύρκειο και Αρτεμισίου. Χαρακτηριστικό αυτής της Δ.Ε., είναι που συνορεύει με δύο νομούς, της Κορινθίας και της Αρκαδίας.

---

⁷² Google maps, (2014), **Δικτυακός τόπος:** https://www.google.gr/?gws_rd=ssl , **ιστοσελίδα:** <https://www.google.gr/maps/@37.7504254,22.4325197,9644m/data=!3m1!1e3> .

Εικόνα για τη πεδιάδα της Αλέας

Πηγή: Δικτυακός τόπος:

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7:%CE%9A%CF%8D%CF%81%CE%B9%CE%B1> , **Ιστοσελίδα:**

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a1/Alea_Argolidas.JPG .

7.2.6 Δ.Ε. Μυκηνών⁷³

Αυτή η περιοχή βρίσκεται βορειοανατολικά του Δήμου Άργους – Μυκηνών. Οι Μυκήνες αποτελούν τη συνέχεια του πεδινού τμήματος των Δ.Ε Άργους και Κουτσοποδίου, ενώ περιλαμβάνει και άλλα δημοτικά διαμερίσματα με ελάχιστα μεγαλύτερο υψόμετρο. Περιλαμβάνει και ελάχιστα βουνά, όχι όμως σημαντικού υψομετρικού μεγέθους. Από τα δ.δ. που εμπεριέχονται στη Δ.Ε. Μυκηνών, το δ.δ. Λιμνών βρίσκεται στο μεγαλύτερο υψόμετρο γύρω στα 500μ. . Επομένως, χαρακτηριστικό αυτής της περιοχής είναι ότι αποτελείται κυρίως από πεδινά τμήματα και ημιορεινά, όχι όμως ορεινά.

Συμπεραίνοντας τα παραπάνω, ο Δήμος Άργους – Μυκηνών αποτελείται από πεδινές και ημιορεινές περιοχές στη νοτιοανατολική και νοτιοδυτική πλευρά του, ενώ καθώς μεταφερόμαστε προς το βόρειο τμήμα του το υψόμετρο ανεβαίνει και φτάνει στη πιο ψηλή κορφή στο όρος Λύρκειον στα 1755μ. . Το όρος αυτό ταυτόχρονα αποτελεί και φυσικό σύνορο με το νομό Αρκαδίας. Επιπρόσθετα, το ανάγλυφο του Δήμου, περιλαμβάνει τους κατάλληλους γεωλογικούς σχηματισμούς,

⁷³ Google maps, (2014), **Δικτυακός τόπος:** https://www.google.gr/?gws_rd=ssl , **Ιστοσελίδα:** <https://www.google.gr/maps/@37.7208893,22.724579,4824m/data=!3m1!1e3> .

που βοηθούν στην ταχύτερη και ομαλή μετάβαση των υδάτων στον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα⁷⁴. Αυτό αποτελεί από τα πιο σημαντικά πλεονεκτήματα που έχει ο Δήμος, αν και όπως θα δούμε στη συνέχεια, ο υπόγειος υδροφόρος ορίζοντας έχει υποστεί φοβερές συνέπειες λόγω της αλόγιστης χρήσης λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων και διάνοιξης γεωτρήσεων σε μεγάλο εστιακό βάθος κυρίως τα προηγούμενα χρόνια.

7.3 Τομείς παραγωγής⁷⁵

Στο Δήμο Άργους – Μυκηνών, αναπτύσσονται και οι τρεις τομείς παραγωγής, όχι όμως με την ίδια δυναμικότητα. Τη πρωτιά καταλαμβάνει ο τριτογενής τομέας παραγωγής, όπου το 49,6% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού απασχολείται σε αυτόν, ενώ στη δεύτερη θέση ανέχεται ο πρωτογενής τομέας με το ποσοστό των απασχολούμενων του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου να αγγίζει το 31,2%. Στη Τρίτη θέση βρίσκεται ο δευτερογενής τομέας παραγωγής με συνολικό ποσοστό 19,2%. Επομένως, η δυναμική οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης του Δήμου βασίζεται στο πρωτογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής. Ο πίνακας που ακολουθεί περιλαμβάνει τη διανομή του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στις δημοτικές ενότητες του Δήμου ανά τομέα παραγωγής.

---

⁷⁴ Δήμος Άργους-Μυκηνών, «Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών», Άργος, Ιούνιος 2012, σελ. 52.

⁷⁵ Δήμος Άργους-Μυκηνών, «Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών», Άργος, Ιούνιος 2012, σ.σ. 85 – 86.

Πίνακας 4

Η απασχόληση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου Άργους – Μυκηνών ανά Δημοτική Ενότητα

<u>ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ</u>				ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (ΑΝΑ Δ.Ε)
<u>ΔΗΜ. ΕΝΟΤΗΤΕΣ</u>	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	
Δ.Ε. ΑΡΓΟΥΣ	2042	2324	6159	10525
Δ.Ε. ΜΥΚΗΝΩΝ	667	138	359	1164
Δ.Ε. ΚΟΥΤΣΟΠΟΔΙΟΥ	808	116	348	1272
Δ.Ε. ΛΥΡΚΕΙΑΣ	514	70	224	808
Δ.Ε. ΛΕΡΝΑΣ	533	142	262	937
Δ.Ε. ΝΕΑΣ ΚΙΟΥ	82	209	413	704
Δ.Ε. ΑΧΛΑΔΟΚΑΜΠΟΥ	140	13	42	195
Δ.Ε. ΑΛΕΑΣ	140	17	29	186
ΣΥΝΟΛΟ	4926	3029	7856	15791
%	31,2%	19,2%	49,6%	100%

Πηγή: Δήμος Άργους-Μυκηνών, «Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών», Άργος, Ιούνιος 2012, σ.σ. 85 – 88.

Από το παραπάνω πίνακα προκύπτει πως όντως ο τριτογενής τομέας παραγωγής ανέρχεται πρώτος και με διαφορά στη προτίμηση των πολιτών του Δήμου ώστε να απασχοληθούν σε αυτόν, ενώ ο πρωτογενής τομέας έρχεται δεύτερος. Επίσης προκύπτει πως ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται σε 15791 άτομα, δηλαδή αποτελεί το 35,5% του συνολικού πληθυσμού.

7.3.1 Πρωτογενής τομέας

Ο πρωτογενής τομέας παραγωγής του Δήμου, αναπτύσσεται βασιζόμενος στα εσπεριδοειδή όπως πορτοκάλια, λεμόνια, μανταρίνια καθώς και από τη καλλιέργεια και συντήρηση των ελαιόδεντρων. Την τελευταία δεκαετία έχουν αναπτυχθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό οι θερμοκηπιακές μονάδες, ενώ τους θερινούς μήνες παράγεται πλήθος κηπευτικών προϊόντων⁷⁶. Ο λόγος που ο πρωτογενής τομέας παραγωγής έρχεται δεύτερος, σύμφωνα με τα πιο πάνω ποσοστά, είναι ότι δεν υπάρχει οργάνωση ως προς τις καλλιέργειες, υπήρχε κατασπατάληση των υδάτινων πόρων τα προηγούμενα χρόνια και ότι υπήρξε μεγάλη μεταφορά του πληθυσμού από τα γύρω χωριά στο κέντρο του Δήμου δηλαδή το Άργος, όπως προκύπτει από το (πίνακα 3) που αναφέρεται στο πληθυσμό του Δήμου.

Το ήδη καλλιεργημένο έδαφος του Αργίτικου κάμπου, θεωρείται ότι είναι υπέρφορτωμένο σε κάποιες περιοχές, ενώ σε κάποιες άλλες είναι εμφανής η απουσία των επιλεγόμενων καλλιεργειών αφού οι υπάρχουσες είναι διάσπαρτες μέσα στα κτήματα. Αυτό, δείχνει έλλειψη οργάνωσης και ενδιαφέροντος, ενώ σαν αποτέλεσμα δεν ενδυναμώνεται η εικόνα του τοπίου αυτού με μια σωστή ανθρωπογενή παρέμβαση που θα στηρίξει τα χαρακτηριστικά του πολιτιστικού τοπίου που είδη διαθέτει. Επιπρόσθετα, ο μεγάλος ελαιώνας του Αργίτικου κάμπου χαρακτηρίζεται ως ξερικός, αφού κατά κύριο λόγο αποτελείται από ξερικές ελιές. Και εδώ, όπως και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας, παρατηρείται το φαινόμενο της διπλής χρονιάς παραγωγής ελαιολάδου, δηλαδή τα ελαιόδεντρα παράγουν καρπό κάθε δύο χρόνια. Αυτό, και μια σειρά παθογενειών από φυσική ή ανθρωπογενή πρόκληση έχουν σαν αποτέλεσμα, την επιβεβλημένη απαγκίστρωση από πρακτικές άναρχης και απρογραμματίστης παραγωγής αγροτικών προϊόντων. Είναι επίσης επιβεβλημένη η στροφή προς τη κατεύθυνση της ισόρροπης παραγωγής και να αντιληφθούν οι αγρότες τα όρια παραγωγικής αντοχής του εδάφους της καλλιεργούμενης έκτασης. Όσον αφορά την κτηνοτροφία και γενικότερα την ενασχόληση με τα ζώα, οι κτηνοτρόφοι επιλέγουν κυρίως να απασχοληθούν με τα πρόβατα και τις αίγες, ενώ σιγά-σιγά αυξάνεται και ο αριθμός των ανθρώπων που ασχολούνται με τη μελισσοκομία⁷⁷.

Ο πρωτογενής τομέας παραγωγής μελλοντικά, μπορεί να δώσει ώθηση στην ανάπτυξη του Δήμου, εφόσον οι κάτοικοι που θα ασχοληθούν ή που θα θελήσουν να ασχοληθούν με αυτόν, να δώσουν έμφαση στο προγραμματισμό και στην οργάνωση της οποιασδήποτε καλλιέργειάς τους και να αρχίσει σιγά-σιγά να καλλιεργείται περισσότερο και το μεγαλύτερο σε υψόμετρο καλλιεργήσιμο έδαφος όπως ο κάμπος του χωριού Κεφαλοβρύσου και Φρουσούνας οι οποίοι βρίσκονται

⁷⁶ Δήμος Άργους-Μυκηνών, «Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών», Άργος, Ιούνιος 2012, σελ. 85.

⁷⁷ Δήμος Άργους-Μυκηνών, «Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών», Άργος, Ιούνιος 2012, σελ. 85.

ανατολικά του όρους Λύρκειον, καθώς και η πεδιάδα του δ.δ. Αλέας και του δ.δ. Σκοτεινής.

Εικόνα για το κάμπο του Κεφαλόβρυσου

Πηγή: Ίδια έρευνα

7.3.2 Δευτερογενής τομέας

Ο δευτερογενής τομέας στο Δήμο Άργους – Μυκηνών, απασχολεί μόλις το 19,2% του συνολικού οικονομικά ενεργού πληθυσμού, δηλαδή 3029 άτομα όπως προκύπτει και από το παραπάνω (πίνακα 4). Στο δευτερογενή τομέα παραγωγής δεν απασχολείται μεγάλο μέρος του πληθυσμού διότι η μεταποιητικές μονάδες είναι λιγιστές και διασυνδέονται κυρίως με το πρωτογενή τομέα παραγωγής όπως είναι οι γαλακτοβιομηχανίες⁷⁸. Γενικά, ο Δήμος, διαθέτει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά για να μπορέσει να αναπτυχθεί και άλλο ο δευτερογενής τομέας όπως είναι:

- Η άμεση σύνδεση με το μοναδικό εθνικό οδικό δίκτυο της περιφέρειας Πελοποννήσου.
- Η άμεση πρόσβαση στο λιμάνι του Ναυπλίου
- Στη περιοχή υπάρχει ο ανανεωμένος σιδηροδρομικός άξονας αλλά έχει καταργηθεί η διέλευση του τρένου.

---

⁷⁸ Δήμος Άργους-Μυκηνών, «**Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών**», Άργος, Ιούνιος 2012, σελ. 85.

7.3.3 Τριτογενής τομέας

Στο τριτογενή τομέα παραγωγής, όπως φαίνεται και στο παραπάνω (πίνακα 4), απασχολείται το μεγαλύτερο ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου, το 49,6%, δηλαδή 7856 άτομα. Σε αυτόν το τομέα εντάσσονται οι διάφορες υπηρεσίες και κυρίως ο τουρισμός. Η ενασχόληση του μεγαλύτερου μέρους των κατοίκων του Δήμου, με το τουρισμό ή με τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού δείχνει πως για το Δήμο αποτελεί μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα, ενώ διαθέτει περιοχές στις οποίες θα αναφερθούμε αργότερα οι οποίες προσφέρονται για την ανάπτυξη μορφής ή περισσότερων μορφών εναλλακτικού τουρισμού.

Ο τουρισμός επομένως μπορεί να δώσει μεγάλη ώθηση στη περιοχή ή ακόμα και να ενισχύσει τη γεωγραφική θέση του Δήμου που σε συνδυασμό με τη παροχή πολλών και ποιοτικών υπηρεσιών, μπορεί να ενδυναμωθεί ακόμα πιο πολύ η θέση της περιοχής σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο⁷⁹. Υπάρχουν περιοχές μεγάλης πολιτιστικής αξίας αναγνωρισμένες σε διεθνές επίπεδο, αλλά διαθέτει και περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που μπορούν να δώσουν ένα διαφορετικό τουριστικό ενδιαφέρον και θα αναλυθούν στη συνέχεια. Βέβαια, ο τουρισμός που αναπτύσσεται στις περιοχές μεγάλης πολιτιστικής αξίας είναι ασύγκριτα μεγαλύτερος, αφού υπάρχει παροχή πολλών και ποιοτικών υπηρεσιών. Ο τριτογενής τομέας παραγωγής είναι κατά κύριο λόγο που δίνει το ερέθισμα ακόμα μεγαλύτερης ανάπτυξης του Δήμου μελλοντικά. Οι άνθρωποι που θα απασχοληθούν γύρω από αυτό το τομέα, θα πρέπει να δώσουν έμφαση στο σχεδιασμό, τον προγραμματισμό και την οργάνωση ώστε να υπάρξουν όχι μόνο μεγάλες ποσότητες τουριστών αλλά και υψηλή ποιότητα τουριστών και για κάθε μορφή τουρισμού.

7.4 Υδάτινοι πόροι – Προβλήματα υφαλμύρωσης

Η ύπαρξη νερού σε μια περιοχή αποτελεί το βασικό κριτήριο για να κατοικηθεί, να αναπτυχθεί και να δημιουργηθεί μια πολιτιστική οντότητα. Από την αρχαιότητα έως και σήμερα το νερό έπαιξε και παίζει σπουδαίο ρόλο στη συγκεκριμένη περιοχή. Τα τέσσερα σπουδαία κέντρα της εποχής εκείνης, που σήμερα αποτελούν τέσσερις Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Άργους – Μυκηνών, το Άργος, οι Μυκήνες, η Λέρνα και ο Αχλαδόκαμπος, έδιναν μεγάλη σημασία στην άμεση επαφή της περιοχής τους με άφθονες ποσότητες ύδατος. Το Άργος ήταν αποδέκτης ύδατος από τη πηγή της Λέρνας (γνωστή και από τη μυθολογία για τον άθλο του Ηρακλή με τη Λερναία ύδρα), την πηγή του δ.δ. Κεφαλαρίου, τον ποταμό Ίναχο (σημερινή

⁷⁹ Ελληνική Δημοκρατία (Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων έργων), «Έγκριση του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης» (Φ.Ε.Κ. 128Α/ 2008), Κεφάλαιο τρίτο, άρθρο 7Γ, Σελίδα 2286.

πάνιτσα) που πηγάζει από το όρος Λύρκειο και το μικρότερο όρος Κτενιάς όπου κατά τους χειμερινούς μήνες μεταφέρει μεγάλη ποσότητα ύδατος με κίνδυνο να καταστρέψει τμήμα του Αργολικού κάμπου παραπλεύρως του ποταμού, ενώ κατά τους θερινούς μήνες ξεραίνεται τελείως. Το αδριάνειο υδραγωγείο μήκους 30χλμ. μετέφερε το νερό της πηγής του Κεφαλοβρύσου και όχι μόνο, στο Άργος. Επίσης, και στις Μυκήνες έδιναν μεγάλη σημασία στο νερό. Τρανό παράδειγμα είναι η κατασκευή της υπόγειας δεξαμενής στο εσωτερικό της Ακρόπολης των Μυκηνών, πράγμα που δείχνει όχι μόνο την ικανότητα αξιοποίησης αλλά και την επιλεκτική μεταφορά του νερού.

Οι προαναφερθείσες πηγές, ακόμα και σήμερα παίζουν σπουδαίο ρόλο στην ανάπτυξη του Δήμου και στην ισχυροποίησή του στις διάφορες προκλήσεις της καθημερινότητας. Η πηγή από τη δημοτική ενότητα Λέρνας χρησιμοποιείται κυρίως για την υδροδότηση του αστικού κέντρου. Η πηγή από το δημοτικό διαμέρισμα Κεφαλαρίου όπως και τα επιφανειακά ύδατα μεταφερόμενα από τις γύρω περιοχές χρησιμοποιούνται για το πότισμα των διάφορων καλλιεργειών. Για αρδευτικούς λόγους επίσης χρησιμοποιούνται και οι γεωτρήσεις, μειωμένες πλέον σε αριθμό, ενώ σε περιόδους αντιμετώπισης έντονων προβλημάτων υδροδότησης των αστικών κέντρων χρησιμοποιούνται και για λόγους ύδρευσης⁸⁰.

Το πρόβλημα της υδροδότησης όχι μόνο του Άργους αλλά και των άλλων περιοχών του Δήμου, ξεκίνησε όταν επετράπη από τις παλαιότερες δημοτικές αρχές η διάνοιξη πολλών γεωτρήσεων⁸¹. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα, την ανάπτυξη προβλημάτων στο νερό της περιοχής όχι μόνο στη ποσότητά του αλλά και στη ποιότητα. Δημιουργήθηκε δηλαδή, το πρόβλημα της υφαλμύρωσης των υπόγειων υδάτων.

Γενικά, το πρόβλημα της υφαλμύρωσης σε μια περιοχή προέρχεται από⁸²:

- Φυσικούς παράγοντες
  - Γεωλογική εξέλιξη της ίδιας της περιοχής
  - Μεταβολές της στάθμης της θάλασσας
  - Από συνεχιζόμενη ξηρασία
- Ανθρωπογενείς παράγοντες
  - Χρήση λιπασμάτων

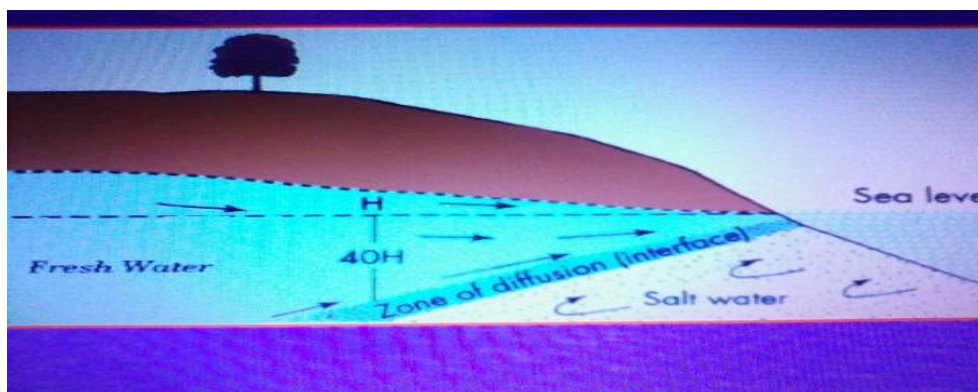
⁸⁰ Δήμος Άργους-Μυκηνών, «Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών», Άργος, Ιούνιος 2012, σελ. 53.

⁸¹ Δήμος Άργους-Μυκηνών, «Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών», Άργος, Ιούνιος 2012, σελ. 53.

⁸² Σταμάτης Γ.,(2012), «Υφαλμύρωση παράκτιων υδροφορέων και κλιματικών αλλαγών», Δικτυακός τόπος: <http://www.bankofgreece.gr/pages/el/klima/default.aspx> , Ιστοσελίδα: http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/EMEKA_Stamatis_21_3_2012.pdf , σελ. 8.

- Χρήση φυτοφαρμάκων
- Υπέρ-άντληση των υπόγειων υδάτων (γεωτρήσεις), λόγω της υπέρ-εκμετάλλευσης των πεδινών ζωνών

Οι γεωτρήσεις στη περιοχή τα προηγούμενα χρόνια έφτασαν τις 4300⁸³. Δημιούργησαν πολύ μεγάλο πρόβλημα στον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα καθώς και ανεπανόρθωτες βλάβες στις καλλιέργειες, στα επιφανειακά εδάφη και στο υπέδαφος⁸⁴.

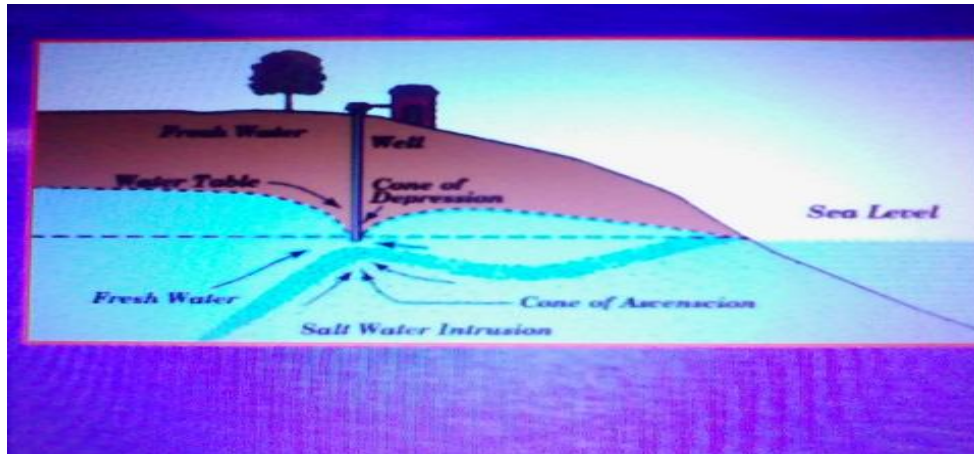
Εικόνα για υφαλμύρωση

Πηγή: Δικτυακός τόπος: <http://www.bankofgreece.gr/pages/el/klima/default.aspx> ,
Ιστοσελίδα: [http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/EMEKA Stamatis 21 3 2012.pdf](http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/EMEKA_Stamatis_21_3_2012.pdf), σελ. 16.

Όπως παρατηρούμε στην παραπάνω εικόνα το αλμυρό νερό εισχωρεί στο υπέδαφος και ενώνεται με το γλυκό νερό του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα το οποίο έχει τη φυσική δύναμη της αντίστασης και δημιουργείται αυτή η φυσική ζώνη διάχυσης και απώθησης του αλμυρού νερού.

⁸³ Κρητικός Γ., (2008), «Νερό - φάρμακι απειλεί τη ζωή στην Αργολίδα», Έθνος, **Δικτυακός τόπος:** <http://www.ethnos.gr/default.asp?catid=22733> , **Ιστοσελίδα:** <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=1512673> .

⁸⁴ Σταμάτης Γ.,(2012), «Υφαλμύρωση παράκτιων υδροφορέων και κλιματικών αλλαγών», **Δικτυακός τόπος:** <http://www.bankofgreece.gr/pages/el/klima/default.aspx> ,
Ιστοσελίδα: [http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/EMEKA Stamatis 21 3 2012.pdf](http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/EMEKA_Stamatis_21_3_2012.pdf), σελ. 22.

Εικόνα για υφαλμύρωση

Πηγή: Δικτυακός τόπος: <http://www.bankofgreece.gr/pages/el/klima/default.aspx> ,

Ιστοσελίδα:

http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/EMEKA_Stamatis_21_3_2012.pdf,

σελ. 17.

Όπως παρατηρούμε στην παραπάνω εικόνα, η δημιουργία γεώτρησης καταστρέφει την φυσική αντίσταση του γλυκού νερού έναντι του αλμυρού. Έτσι μαζί με το γλυκό νερό η γεώτρηση αντλεί και αλμυρό.

Χάρτης 2

Πηγή: Ιστοσελίδα: <http://invenio.lib.auth.gr/record/100838/files/gri-2008-1098.pdf>
σελ. 47.

Όπως παρατηρούμε στο (χάρτη 2), σε ολόκληρη την Ελλάδα υπάρχουν παράκτιες περιοχές που αντιμετωπίζουν προβλήματα υφαλμύρωσης. Όμως, στο Νομό Αργολίδας παρατηρείται σε μεγαλύτερη διάσταση. Πιο συγκεκριμένα, στη παράκτια ζώνη των δημοτικών ενοτήτων της Νέας Κίου και της Λέρνας, παρατηρούμε πως τα αλμυρά ύδατα έχουν εισέλθει σε μήκος πολλών χιλιομέτρων στον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα και έτσι το πρόβλημα στη περιοχή αυτή είναι εντονότερο.

Τέλος, ο Δήμος Άργους – Μυκηνών, διαθέτει επιφανειακές πηγές, ικανές σε ποσότητα και άξιες σε ποιότητα όπως είναι:

- Η πηγή του “αρχαίου ποταμού Ινάχου” στο δημοτικό διαμέρισμα Κεφαλοβρύσου σε υψόμετρο 780μ. που εξέρχεται από σπήλαιο οριζόντιου βάρθους περίπου 500 μέτρων.

Εικόνες για τη πηγή “αρχαίου ποταμού Ίναχου”

Πηγή: Ίδια έρευνα

- Η πηγή στο δημοτικό διαμέρισμα Φρουσούνας σε υψόμετρο 820μ. όπου η ποσότητά της κατά του θερινούς μήνες αρκεί για την υδροδότηση του χωριού αλλά και για το πότισμα των καλλιεργειών.
- Η πηγή στο όρος Λύρκειον με την ονομασία “Κανάλι”, σε υψόμετρο που ξεπερνά τα 1200μ. , όπου κατά τους χειμερινούς μήνες κυρίως, χρησιμοποιείται από τους κατοίκους του χωριού Κεφαλοβρύσου για την υδροδότησή του.
- Η μεγάλη πηγή στο δημοτικό διαμέρισμα Κεφαλαρίου όπου χρησιμοποιείται κυρίως για το πότισμα των καλλιεργειών του αργίτικου κάμπου.

7.5 Η σημασία της γεωγραφικής θέσης και προσπελασιμότητα

Ο Δήμος Άργους – Μυκηνών βρίσκεται στη καρδιά της Μεσογείου, σε μια θάλασσα που από τα αρχαία χρόνια έως και σήμερα αναπτύσσονται σπουδαίοι πολιτισμοί, αφού διαθέτει απίστευτο φυσικό και πολιτιστικό πλούτο. Η ανάδειξη

και η επικράτηση της γεωγραφικής θέσης του Δήμου σε εσωτερικό και διεθνές επίπεδο, αποτελεί συνάρτηση τριών παραγόντων.

1. Εκμετάλλευση και διαχείριση από τους κατοίκους του δήμου, αυτού του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου. Έτσι ο δήμος γίνεται ανταγωνιστικός σε εσωτερικό επίπεδο και αναδεικνύεται περισσότερο σε διεθνές επίπεδο.
2. Απαιτείται ο δήμος να είναι σε όλη την επικράτειά του προσπελάσιμος και να συνδέεται με σύγχρονα μέσα μαζικής μεταφοράς⁸⁵.
3. Δυνατή συνεργασία μεταξύ των δημοτικών ενοτήτων του δήμου, ώστε η κάθε μία να ωφελείται από τα πλεονεκτήματα της άλλης και έτσι να καλύπτονται αν γίνεται, εσωτερικές αδυναμίες.

ΑΝΑΛΥΣΗ

1. Η δραστηριοποίηση των ανθρώπων σε μια περιοχή, αποτελεί τον πιο βασικό παράγοντα για την ανάδειξη της γεωγραφικής θέσης και της επικράτησης αυτής σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Οι κάτοικοι δημιουργούν το πολιτισμό μιας περιοχής, τα ήθη και τα έθιμά της και αξιοποιούν την περιοχή τους για να μπορέσουν να αναπτυχθούν και να επιβιώσουν, στα πλαίσια πάντα των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης, δηλαδή η επιθυμία της παρούσας γενιάς να μην ξεπερνά τα όρια του εφικτού εμποδίζοντας τις επόμενες γενιές να πραγματοποιήσουν τις δικές τους επιθυμίες, επίσης μέσα στα όρια του εφικτού. Η γεωγραφική θέση του δήμου Άργους – Μυκηνών ξεχωρίζει επειδή:
  - a. Διαθέτει πολιτισμό πολύ μεγάλης αξίας αναγνωρισμένο σε διεθνές επίπεδο
  - b. Διαθέτει μεγάλης έκτασης πεδινά τμήματα διαφορετικού υψομετρικού επιπέδου
  - c. Οι κλιματολογικές συνθήκες είναι κατάλληλες για συνεχή και αδιάκοπη δραστηριότητα των κατοίκων όλες τις εποχές του χρόνου

Οι κάτοικοι του δήμου έχουν αξιοποιήσει και τα τρία αυτά δεδομένα και έτσι με αυτό το τρόπο επέρχεται η ανάπτυξη της περιοχής και η αξιοπρεπής επιβίωση αυτών. Ταυτόχρονα η εξωστρέφεια και η ισχυροποίηση της θέσης του

---

⁸⁵ Δήμος Άργους-Μυκηνών, “Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών”, Άργος, Ιούνιος 2012, Σελ. 54.

Δήμου σε διεθνές επίπεδο, βασίζεται στις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων και στο τουρισμό.

2. Η ποιοτική προσπελασιμότητα σε μια περιοχή δίνει ταυτόχρονα τις βάσεις της ανάπτυξής της. Έτσι μια περιοχή πρέπει να διαθέτει:

- a . Άριστο οδικό δίκτυο
- b . Άριστο και σύγχρονο σιδηροδρομικό δίκτυο
- c . Άμεση πρόσβαση σε λιμάνι και αεροδρόμιο

Η προσπελασιμότητα του δήμου Άργους – Μυκηνών βασίζεται μόνο στους οδικούς άξονες. Ο δήμος περιλαμβάνει και συνδέεται με την εθνική οδό Αθήνας – Καλαμάτας στην είσοδο της Νεμέας από Δερβενάκια και στην είσοδο του κόμβου της Στέρνας όπου απέχει 12 χλμ. από το κέντρο της πόλης του Άργους. Το δημοτικό διαμέρισμα του Κεφαλοβρύσου της δημοτικής ενότητας Λυρκείας καθώς και τα δημοτικά διαμερίσματα της δημοτικής ενότητας Αλέας συνδέονται με την προαναφερθείσα εθνική οδό μέσω της εισόδου που είναι 100μ. περίπου πριν από τη σήραγγα του Αρτεμισίου⁸⁶ προς Αρκαδία. Ο σιδηρόδρομος στο Δήμο μπορεί να είναι ανακαινισμένος πρόσφατα, παρόλα αυτά, δρομολόγια τρένων δεν γίνονται και έτσι ο κοντινότερος σιδηροδρομικός σταθμός απέχει 42χλμ., αυτός της Κορίνθου. Επίσης, ο Δήμος απέχει 115χλμ. από το λιμάνι του Πειραιά και 159χλμ. από το αεροδρόμιο “Ελευθέριος Βενιζέλος”. Έτσι το μοναδικό μέσω μαζικής μεταφοράς που φθάνει στη καρδιά του Δήμου είναι τα υπεραστικά λεωφορεία. Όπως γίνεται αντιληπτό, παρότι υπάρχει ένα επαρκές οδικό δίκτυο και σε πολλές περιπτώσεις καλό οδικό δίκτυο, εντούτοις δεν υπάρχει επαρκής προσπελασιμότητα στην περιοχή του δήμου. Αυτό αποτελεί ένα σοβαρό μειονέκτημα, στην προσπάθεια ισχυροποίησης της γεωγραφικής του θέσης καθώς και απειλή σε σχέση με το εξωτερικό του περιβάλλον.

3. Δυνατή συνεργασία μεταξύ των δημοτικών ενοτήτων , σημαίνει, προσπάθεια κάλυψης ανισοτήτων που υπάρχουν στη περιοχή του δήμου. Η συνεργασία σε πολλούς τομείς είναι επιβεβλημένη καθώς πολλοί Καλλικρατικοί Δήμοι αντιμετωπίζουν προβλήματα ανισοτήτων των περιοχών τους και έλλειψη αναπτυξιακών στρατηγικών.

Η μοναδικότητα της γεωγραφικής θέσης στην οποία βρίσκεται ο Δήμος Άργους – Μυκηνών, αναδεικνύεται και από το γεγονός ότι στο ίδιο σημείο περίπου από το 5000π.χ. αναπτύσσονται σπουδαίοι πολιτισμοί που έχουν αφήσει σπουδαία

---

⁸⁶ Δήμος Άργους-Μυκηνών, “Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών”, Άργος, Ιούνιος 2012, Σελ. 42.

πολιτιστική κληρονομιά και γνώσεις αναρίθμητης αξίας. Σήμερα είναι σπουδαία η θέση του επειδή:

- Βρίσκεται στο κέντρο τριών ηπείρων
- Μπορεί να αποτελέσει ένα από τα μέσα διάχυσης ξένων εμπορευμάτων σε ολόκληρη την Ευρώπη και όχι μόνο
- Λόγω των κλιματολογικών συνθηκών, μπορούν να αναπτυχθούν βάσει προγραμματισμού διάφορες μορφές εναλλακτικής ενέργειας

7.6 Μνημεία και πολιτισμός

Η πολιτιστική κληρονομιά του Δήμου Άργους – Μυκηνών είναι μεγάλης αξίας, όχι μόνο επειδή τα ευρήματά της έχουν μεγάλη αξία, αλλά επειδή έχουν πορευθεί στο πέρασ των αιώνων και έχουν παραμείνει σχεδόν αναλλοίωτα. Μετέφεραν στη σημερινή εποχή ομορφιά, πολιτισμό και γνώση, στοιχεία που μας είναι απαραίτητα για να κατανοήσουμε την ιστορία μας σαν λαός και να αντλήσουμε τη γνώση που απορρέει, με σκοπό την ανάπτυξη της προσωπικής καλλιέργειας, κοινωνικής κουλτούρας και παιδείας, και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής. Στις Δημοτικές Ενότητες (Μυκηνών, Λέρνας, Άργους και Αχλαδόκαμπου), υπάρχουν πολιτιστικά στοιχεία διεθνούς προβολής και αναγνώρισης.

Στο δημοτικό διαμέρισμα Μυκηνών βρίσκεται:

Η Ακρόπολη των Μυκηνών, όπου απορρέει με πολύ σαφήνεια, μεγάλο τμήμα της γνώσης του Μυκηναϊκού πολιτισμού. Η ανάδειξη της Ακρόπολης των Μυκηνών έγινε από τον Ερρίκο Σλήμαν το 1874μ.χ.. Χωροθετείται στην κορφή ενός λόφου με υψόμετρο 280μ. περίπου, περιτοιχισμένη με τα κυκλώπεια τείχη αποτελούμενη από (30) τριάντα στρέμματα⁸⁷.

---

⁸⁷ Αργολική αρχαιακή βιβλιοθήκη ιστορίας και πολιτισμού, (2008), **Δικτυακός τόπος:** <http://argolikivivliothiki.gr/> , **Ιστοσελίδα:** <http://argolikivivliothiki.gr/2008/10/25/mycenae-2/> .

Εικόνα για την Ακρόπολη των Μυκηνών

Πηγή: Δικτυακός τόπος: <http://mykhnes.wordpress.com/> , Ιστοσελίδα: <http://mykhnes.wordpress.com/2009/12/> .

Εντός της Ακρόπολης αναδεικνύονται:

- **Η είσοδος της υπόγειας δεξαμενής**

Βρίσκεται εντός της Ακρόπολης των Μυκηνών στη βορειοανατολική πλευρά της. Χρονολογείται στα τέλη του 13^{ου} π.χ. αιώνα ενώ χρήση αυτής γινόταν όταν οι κάτοικοι βρίσκονταν σε κατάσταση πολιορκίας και γι' αυτό το λόγο την έφτιαξαν εντός της Ακρόπολης. Το έργο αυτό θεωρείται ως ένα από τα "θαυμαστά μηχανικά Μυκηναϊκά έργα με γνήσια κυκλώπεια εκτέλεση"⁸⁸.

Εικόνα για την είσοδο της υπόγειας δεξαμενής

Πηγή: Δικτυακός τόπος: <http://erevna-enimerwsi.blogspot.gr/> , Ιστοσελίδα: http://erevna-enimerwsi.blogspot.gr/2011/07/blog-post_3595.html .

---

⁸⁸ Δήμος Άργους-Μυκηνών, "Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών", Άργος, Ιούνιος 2012, Σελ. 68.

- Η πύλη των Λεόντων

Θεωρείται το πρώτο παράδειγμα μνημειώδους γλυπτικής που γνωρίζουμε στην Ευρώπη⁸⁹.

Εικόνα για την πύλη των Λεόντων

Πηγή: Δικτυακός τόπος:

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7:%CE%9A%CF%8D%CF%81%CE%B9%CE%B1> , Ιστοσελίδα:

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7_%CF%84%CF%89%CE%BD_%CE%9B%CE%B5%CF%8C%CE%BD%CF%84%CF%89%CE%BD#mediaviewer/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:Lions-Gate-Mycenae.jpg .

- Το θρησκευτικό κέντρο των Μυκηνών

Βρίσκεται νοτιοδυτικά της Ακρόπολης και αποτελεί ένα συγκρότημα κτηρίων θρησκευτικού χαρακτήρα, ο οποίος επιβεβαιώνεται από αρχιτεκτονικά κατάλοιπα και από πλήθος ευρημάτων που βρέθηκαν εκεί και που τώρα εκτίθενται στο αρχαιολογικό μουσείο των Μυκηνών που βρίσκεται εντός της Ακρόπολης. Τα πιο γνωστά ευρήματα είναι:

- Ανθρωπόμορφα είδωλα, όπου απεικονίζουν θεότητες ή πιστούς που παίρνουν μέρος σε θρησκευτικές τελετές
- Ομοιώματα φιδιών που συμβολίζουν το θάνατο και τη ζωή, των κάτω κόσμου και τη γη⁹⁰

---

⁸⁹ Δήμος Άργους-Μυκηνών, “Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών”, Άργος, Ιούνιος 2012, Σελ. 75.

⁹⁰ Δήμος Άργους-Μυκηνών, “Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών”, Άργος, Ιούνιος 2012, σ.σ. 69 – 71.

- Αρχαιολογικό μουσείο των Μυκηνών

Σημαντικό έργο που έγινε εντός της Ακρόπολης των Μυκηνών είναι το αρχαιολογικό μουσείο. Χτίστηκε εσωτερικά της Ακρόπολης ώστε να εξυπηρετεί τόσο στη διαφύλαξη του υλικού που προέρχεται από τις ανασκαφές, όσο και στην ίδια την Ακρόπολη, ενώ ταυτόχρονα λειτουργεί ως εκθεσιακός χώρος προς άμεση ενημέρωση των επισκεπτών. Τη σύλληψη της ιδέας για την κατασκευή αυτού του μουσείου την είχε ο αρχαιολόγος Γεώργιος Μυλωνάς. Η κατασκευή του ξεκίνησε το 1985 και ολοκληρώθηκε το 1997⁹¹.

Εκτός της Ακρόπολης των Μυκηνών βρίσκονται:

➤ Ο θολωτός τάφος του Ατρέως

Βρίσκεται νοτιοδυτικά της Ακρόπολης των Μυκηνών, χρονολογείται μεταξύ 1350 – 1250π.χ. και πρόκειται για έναν από τους τελειότερους θολωτούς τάφους σε σύνολο 9 (εννέα) που έχουν βρεθεί καθώς και το πιο εντυπωσιακό. Μέχρι σήμερα ο θολωτός αυτός τάφος είναι γνωστός και ως “θησαυρός του Ατρέως” ή “τάφος του Αγαμέμνονα”⁹².

Εικόνα για το θολωτό τάφο του Ατρέως

Πηγή: Δικτυακός τόπος: <http://www.520greeks.com/>, Ιστοσελίδα:
<http://www.520greeks.com/sights/o-tholotos-tafos-toy-atreos/#!prettyPhoto> .

➤ Τα θεμέλια της συνοικίας του Λαδέμπορου

Η συνοικία αποτελείται από τέσσερα μεγάλα κτήρια, τη δυτική οικία, την οικία του Λαδέμπορου, την οικία των Σφηγκών και την οικία των Ασπίδων. Πιστεύεται πως το συγκρότημα αυτό ήταν η παραγωγική συνοικία του ανακτόρου. Έπειτα από τις ανασκαφές που έγιναν τη δεκαετία του 50, εκτός από ένα σύνολο σημαντικών

---

⁹¹ Υπουργείο πολιτισμού και αθλητισμού, (2012), «ΟΔΥΣΣΕΥΣ – πολιτιστική κληρονομιά», Δικτυακός τόπος: http://odysseus.culture.gr/index_gr.html , Ιστοσελίδα: http://odysseus.culture.gr/h/1/gh152.jsp?obj_id=7061 .

⁹² Δήμος Άργους-Μυκηνών, “Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών”, Άργος, Ιούνιος 2012, σελ. 66.

ευρημάτων βρέθηκαν και αγγεία από τα οποία αντλήθηκαν πληροφορίες για το πώς ήλεγχαν τη παραγωγή οι Μυκηναίοι⁹³.

Εικόνα για τα θεμέλια της συνοικίας του Λαδέμπορου

Πηγή: Δικτυακός τόπος:

<http://wikimapia.org/#lang=el&lat=37.983300&lon=23.733300&z=12&m=b> ,

Ιστοσελίδα: <http://wikimapia.org/11883112/el/Συνοικία-Λαδέμπορου> .

Στη δημοτική ενότητα Λέρνας Βρίσκεται:

Ο αρχαιολογικός χώρος της Λέρνας, όπου αποτελείται από ερείπια κτηρίων που λειτουργούσαν σαν αποθήκες και μαρτυρούν την εμπορική κίνηση στη περιοχή, και από τειχίσματα, διαδρόμους και μονοπάτια από το 2500π.χ.⁹⁴.

Εικόνες για τους αρχαιολογικούς χώρους της Λέρνας

Πηγή: Δικτυακός τόπος:

<http://hellas.teipir.gr/prefectures/greek/Argolidas/Argolidas.htm> , **Ιστοσελίδα:**

<http://hellas.teipir.gr/prefectures/greek/Argolidas/Lernaarxaiol.htm> .

⁹³ Δήμος Άργους-Μυκηνών, "Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών", Άργος, Ιούνιος 2012, σ.σ. 73 - 75.

⁹⁴ Δήμος Άργους-Μυκηνών, "Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών", Άργος, Ιούνιος 2012, σ.σ. 77 - 78.

Στο δημοτικό διαμέρισμα Αχλαδόκαμπου βρίσκεται:

Τα ερείπια της Ακρόπολης της αρχαίας πόλης Υσιαί ένα χιλιόμετρο νοτιοανατολικά του χωριού Αχλαδόκαμπος⁹⁵.

Στο δημοτικό διαμέρισμα Άργους βρίσκονται:

➤ Η αρχαία αγορά

Ήταν το κέντρο της πόλης του Άργους από το 700π.χ. έως το 400μ.χ. . Η αρχαία αγορά βρίσκεται ακριβώς δίπλα από το αρχαίο θέατρο του Άργους⁹⁶.

➤ Το αρχαίο θέατρο του Άργους

Το αρχαίο θέατρο κατασκευάστηκε στα τέλη του 5^{ου} π.χ. αιώνα από το Πολύκλειτο. Το πιο σημαντικό είναι ότι είναι σκαλισμένο πάνω σε βράχο, ενώ αποτελείται από 83 σειρές χωρητικότητας περίπου από 13000 έως 20000 θέσεις⁹⁷.

Εικόνα για το αρχαίο θέατρο του Άργους

Πηγή: Δικτυακός τόπος: http://www.panoramio.com/?no_redirect , Ιστοσελίδα: http://www.panoramio.com/photo_explorer#view=photo&position=148&with_photo_id=39885163&order=date_desc&user=1638807 .

➤ Στρατώνες του Καποδίστρια και αρχαιολογικό μουσείο του Άργους

Στο κέντρο του Άργους υπάρχουν οι Στρατώνες του Καποδίστρια και το αρχαιολογικό μουσείο του Άργους, δύο πολύ σημαντικά στοιχεία πολιτισμού και μεγάλης ιστορίας για τη περιοχή.

⁹⁵ Δήμος Άργους-Μυκηνών, “Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών”, Άργος, Ιούνιος 2012, σελ. 78.

⁹⁶ Δήμος Άργους-Μυκηνών, “Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών”, Άργος, Ιούνιος 2012, σελ. 82.

⁹⁷ Δήμος Άργους-Μυκηνών, “Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών”, Άργος, Ιούνιος 2012, σελ. 82.

Εικόνα για το αρχαιολογικό μουσείο του Άργους και τους Στρατώνες του Καποδίστρια

Πηγή: Δικτυακός τόπος: <http://anatolikanea.blogspot.gr/> , Ιστοσελίδα: <http://anatolikanea.blogspot.gr/2011/08/blog-post.html> .

➤ **Το κάστρο του Άργους**

Πάνω από τη πόλη του Άργους έχει χτιστεί το κάστρο του Άργους. Έχει δομηθεί με κυκλώπεια τείχη πάνω στα οποία έχουν τοποθετηθεί άλλα Ρωμαϊκά και άλλα Ενετικά τείχη. Το κάστρο έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο κατά την επανάσταση, επειδή καθυστέρησε και απασχόλησε μεγάλο μέρος του Οθωμανικού στρατού και έτσι η αντιμετώπιση του εχθρού στα Δερβενάκια έγινε πιο εύκολη⁹⁸.

Εικόνες για το κάστρο του Άργους

Πηγή: Δικτυακοί τόποι: <http://kastragr.blogspot.gr/> (Δεξιά εικόνα) - <http://argolikivivliothiki.gr/> (Αριστερή εικόνα) , Ιστοσελίδες: http://kastragr.blogspot.gr/2012/12/blog-post_5079.html (Δεξιά εικόνα) - <http://alphalinet.files.wordpress.com/2009/01/ceb1cf81ceb3cebfcf83-cebaceb1cf83cf84cf81cebf-cf86cf89cf84cebf-cebccf80cebbcebfceba1.jpg> (Αριστερή εικόνα)

⁹⁸ Δήμος Άργους-Μυκηνών, "Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών", Άργος, Ιούνιος 2012, σελ. 84.

Στον ίδιο λόφο υπάρχουν επίσης:

- Η Παναγία η πορτοκαλούσα (βρίσκεται κάτω από το κάστρο του Άργους χτισμένη στην άκρη του βράχου). Φαίνεται σαν να κρέμεται στην άκρη του γκρεμού. **(Αριστερή εικόνα)**
- Το μοναστήρι της Αγίας Μαρίας (βρίσκεται στη βορειοδυτική πλευρά του λόφου). Στη κορφή του λόφου σε υψόμετρο 289μ. έχει δομηθεί το κάστρο⁹⁹. **(Δεξιά εικόνα)**

➤ Το Νυμφαίο

Το Νυμφαίο αποτελείται από δύο δεξαμενές για νερό, σκαλισμένες μέσα στο βράχο, από τις οποίες ξεκινούσε το κεντρικό δίκτυο υδροδότησης του Άργους. Η συγκεκριμένη τεχνητή πηγή νερού είναι χτισμένη σχεδόν πάνω από το αρχαίο θέατρο του Άργους, με το οποίο συνδέεται σήμερα με ένα πλακόστρωτο μονοπάτι. Το Νυμφαίο δημιουργήθηκε το 2^ο μ.χ. αιώνα, την περίοδο δηλαδή αυτοκρατορίας του Ρωμαίου αυτοκράτορα Αδριανού. Το Νυμφαίο δημιουργήθηκε για τη περισυλλογή του νερού που μετέφερε το περίφημο “Αδριάνειο υδραγωγείο”¹⁰⁰.

Εικόνα για το Νυμφαίο

Πηγή: Δικτυακός τόπος: <http://argolikivivliothiki.gr/> , Ιστοσελίδα: <http://argolikivivliothiki.gr/2013/09/09/criterion/> .

➤ Το Αδριάνειο υδραγωγείο

Το συγκεκριμένο έργο, επίσης του αυτοκράτορα Αδριανού, δημιουργήθηκε στο βόρειο τμήμα από τη πόλη του Άργους, έχει μήκος 30χλμ. το οποίο είναι χτισμένο με πέτρες και κορασάνι (στεγανή λάσπη από τριμμένα κεραμικά) και μετέφερε τα νερά του σημερινού χωριού Κεφαλοβρύσου και των άλλων ορεινών περιοχών.

⁹⁹ Δήμος Άργους-Μυκηνών, “Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών”, Άργος, Ιούνιος 2012, σελ. 83.

¹⁰⁰ Αργολική αρχαιακή βιβλιοθήκη ιστορίας και πολιτισμού, (2013), «Το Κριτήριο του Άργους – Μνημείο με ιστορία που χάνεται στο μύθο», Δικτυακός τόπος: <http://argolikivivliothiki.gr/> , Ιστοσελίδα: <http://argolikivivliothiki.gr/2013/09/09/criterion/> .

Εικόνες για το Αδριάνειο υδραγωγείο

Πηγή: Ίδια έρευνα

Εικόνα για το Αδριάνειο υδραγωγείο

Πηγή: Δικτυακός τόπος: <http://www.argolikeseidhseis.gr/> , Ιστοσελίδα: http://www.argolikeseidhseis.gr/2012/10/blog-post_4696.html .

7.7 Φυσική και πολιτιστική κληρονομιά στη περιοχή του Δήμου

Με σκοπό την αντιμετώπιση μιας δυσοίωνης κατάστασης για τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά που προκαλεί ο σύγχρονος τρόπος ζωής, η διεθνής κοινότητα στις 16/11/1972 υπογράφει στο Παρίσι τη σύμβαση για τη προστασία της παγκόσμιας φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς¹⁰¹. Τα μνημεία που περιλαμβάνονται στη λίστα για τη παγκόσμια κληρονομιά εγκρίνονται βάσει της αξίας τους ως τα καλύτερα

¹⁰¹ Ελληνική εθνική επιτροπή UNESCO, (2014), «Παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά UNESCO», **Δικτυακός τόπος: <http://www.unesco-hellas.gr/gr/default.htm> , Ιστοσελίδα: http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_5_1.htm .**

παραδείγματα της δημιουργικής ευφυΐας του ανθρώπου. Παρέχουν μια μοναδική ή τουλάχιστον εξαιρετική μαρτυρία μιας πολιτιστικής παράδοσης ή ενός πολιτισμού που ζει ακόμα ή έχει εξαφανιστεί. Έχουν εξέχουσα οικουμενική αξία και αποτελούν τμήμα της κοινής κληρονομιάς της ανθρωπότητας επειδή είναι συνδεδεμένα με τις πολιτισμικές ρίζες μιας κοινωνίας και αποτελούν το μέσω ανταλλαγής πολιτισμικών στοιχείων μεταξύ λαών της υφηγίου.

Ο στόχος της UNESCO είναι να ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη ώστε να υπογράψουν τη σύμβαση του 1972 για να εξασφαλίσουν τη προστασία της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς τους, την άμεση προβολή της σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς και διεθνείς συνεργασίες με σκοπό τη καλύτερη διαφύλαξή της ώστε να περάσει αναλλοίωτη στις επόμενες γενιές. Βέβαια, η προστασία και η διαφύλαξη της κληρονομιάς δεν είναι δυνατό να επιτευχθεί χωρίς χρηματοδότηση.

Οι πηγές χρηματοδότησης μπορούν να είναι¹⁰²:

- Το Ταμείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς, οι πόροι του οποίου προέρχονται από τις υποχρεωτικές εισφορές των κρατών-μελών
- Εθελοντικές εισφορές
- Εισφορές κρατών για συγκεκριμένο ειδικό σκοπό
- Έσοδα από τις πωλήσεις βιβλίων, σχετικών με τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά

Η Ελλάδα υπέγραψε τη σύμβαση της UNESCO το 1981. Μέχρι και τον Ιούνιο του 2014, στο κατάλογο της παγκόσμιας φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς έχουν περιληφθεί 1007 θέσεις από τα 161 συμβαλλόμενα κράτη¹⁰³. Η Ελλάδα έχει εντάξει στο κατάλογο μόλις 17. Οι 15 είναι πολιτιστικές και οι δύο είναι μικτές. Μια εκ των πολιτιστικών θέσεων κατέχει και ο αρχαιολογικός τόπος των Μυκηνών όπου εντάχθηκε στο κατάλογο το 1999. Έτσι, παρότι ο συνολικός αριθμός ενταγμένων θέσεων στο κατάλογο της UNESCO για τη χώρα μας είναι πολύ μικρός, εντούτοις για το Δήμο Άργους – Μυκηνών αποτελεί θετικό πως ένα από τα πολιτιστικά μνημεία του εμπεριέχονται στο συγκεκριμένο κατάλογο χωρίς αυτό να σημαίνει πως είναι επαρκές.

Με βάσει την εννοιολογική προσέγγιση για τη φυσική κληρονομιά όπου συμπεριλαμβάνονται ως στοιχεία το τοπίο, το φυσικό περιβάλλον, η χλωρίδα και η πανίδα, η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία έχει αναδείξει μέχρι στιγμής το μοναδικό σημείο στο Δήμο Άργους – Μυκηνών τα όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο ως μοναδικές περιοχές αναπαραγωγής και επιβίωσης για ένα συγκεκριμένο είδος πτηνού με την

¹⁰² Ελληνική εθνική επιτροπή UNESCO, (2014), «Παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά UNESCO», **Δικτυακός τόπος:** <http://www.unesco-hellas.gr/gr/default.htm> , **Ιστοσελίδα:** http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_5_1.htm .

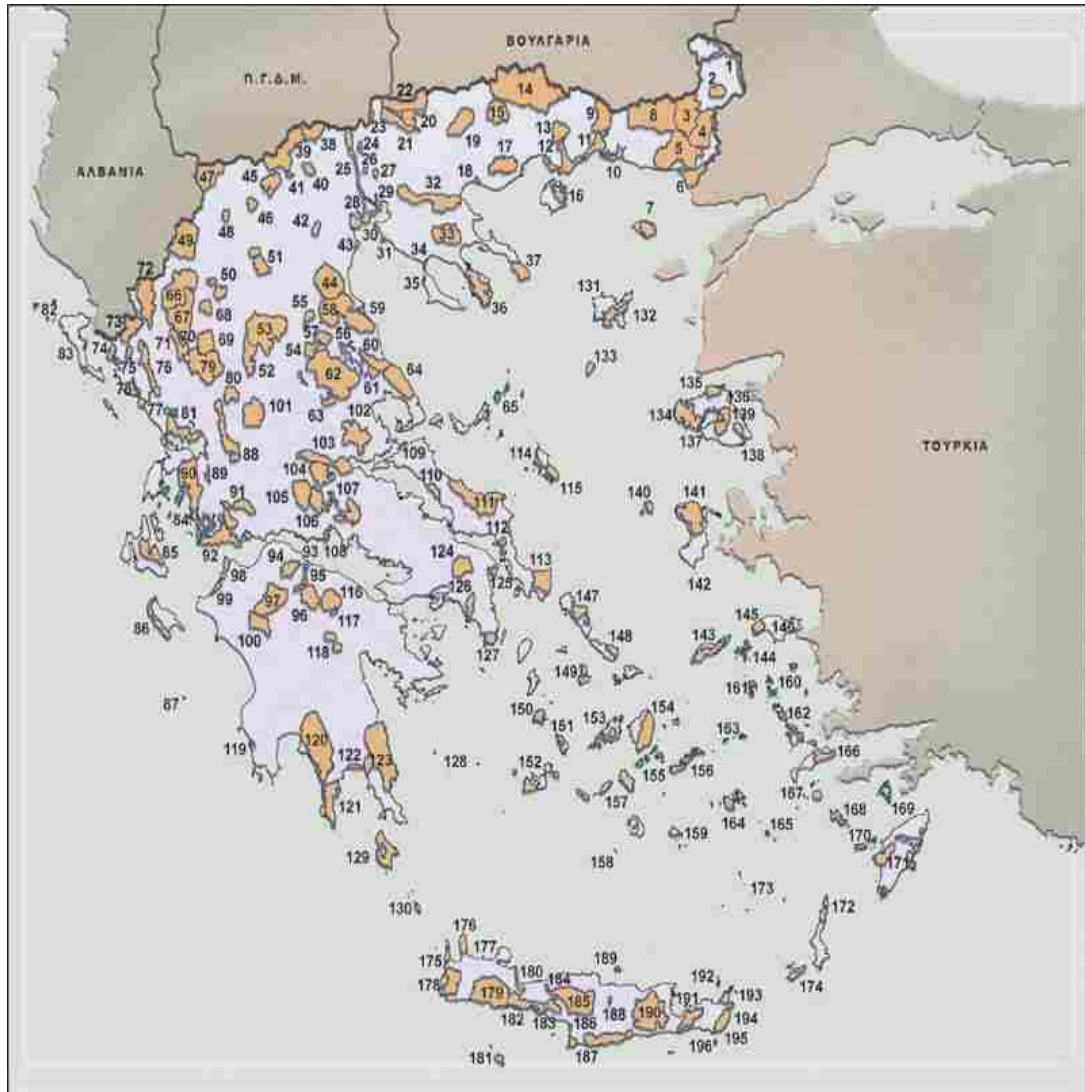
¹⁰³ UNESCO WORLD HERITAGE CENTRE, (2014), **Δικτυακός τόπος:** <http://whc.unesco.org/> , **Ιστοσελίδα:** <http://whc.unesco.org/en/list/> .

ονομασία “Μουστακοτσιροβάκος”¹⁰⁴. Περιοχή με βραχώδεις πλαγιές, θαμνώδες, γκρεμούς και ένα μικρό φαράγγι. Το υψόμετρο φθάνει στα 1755μ. και η κύρια δραστηριότητα σε αυτό το υψόμετρο είναι η κτηνοτροφία. Τα τελευταία χρόνια στο όρος Λύρκειο γίνεται προσπάθεια να αναπτυχθεί μια μορφή εναλλακτικής ενέργειας όπου είναι η δημιουργία ανεμογεννητριών¹⁰⁵. Από αυτή την ενέργεια που επιχειρείται, υπάρχει η απειλή – κίνδυνος της μείωσης του αριθμού των πτηνών (Μουστακοτσιροβάκος) ή ακόμα και της εξαφάνισής τους με αποτέλεσμα να χαθεί ένα είδος πανίδας. Επιπρόσθετα αυτό το είδος πτηνού, κινδυνεύει κάθε χρόνο κατά τη κυνηγετική περίοδο, παρόλο που δεν χρησιμοποιείται για τη τροφή του ανθρώπου. Στο παρακάτω (χάρτη 3) φαίνονται οι σημαντικές περιοχές για τα πουλιά στην Ελλάδα με κωδικούς. Ο κωδικός για τα όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο όπως φαίνεται στο χάρτη είναι (gr 118).

---

¹⁰⁴ Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, (2014), «gr 118 Όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο», Δικτυακός τόπος: <http://ornithologiki.gr/>, Ιστοσελίδα: http://ornithologiki.gr/page_iba.php?aID=118.

¹⁰⁵ Ελληνική Δημοκρατία, (Υπουργείο ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας), (2013), «Υπαγωγή της επιχείρησης «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΟΔΟΜΙΚΗ ΑΝΕΜΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ», με δ.τ. «ΕΛ.ΤΕΧ. ΑΝΕΜΟΣ Α.Ε.», στις διατάξεις του Ν. 3299/2004, όπως ισχύει, για την ενίσχυση επενδυτικού σχεδίου της με το κίνητρο της επιχορήγησης», Αθήνα, Ιστοσελίδα: www.koutipandoras.gr/sites/default/files/mpompolas.pdf.

Χάρτης 3

Πηγή: Δικτυακός τόπος: <http://www.ornithologiki.gr/> , **Ιστοσελίδα:** http://www.ornithologiki.gr/page_in.php?slD=68 .

7.8 Ανάλυση swot (1)

Συγκεντρώνοντας τα στοιχεία που απορρέουν από τα χαρακτηριστικά του Δήμου Άργους – Μυκηνών, γίνεται προσπάθεια να αποφευχθούν τυχόν αοριστίες και αναπροσαρμογές. Η ανάλυση SWOT, βοηθά στη καλύτερη μελέτη του εσωτερικού περιβάλλοντος αναδεικνύοντας τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες του, αξιοποιώντας παράλληλα με το καλύτερο δυνατό τρόπο τις ευκαιρίες από το εξωτερικό περιβάλλον μειώνοντας ταυτόχρονα τις απειλές που προκύπτουν. Έχοντας ως αφετηρία πως το αντικείμενο της ανάλυσης αφορά μια χωρική ενότητα – οντότητα όπως είναι ο Δήμος Άργους – Μυκηνών προκύπτει η πιο κάτω ανάλυση.

A) Εσωτερικό περιβάλλον

I. Πλεονεκτήματα

II. Αδυναμίες

B) Εξωτερικό περιβάλλον

I. Ευκαιρίες

II. Απειλές

Ανάλυση

A) I. Τα πλεονεκτήματα μπορεί να είναι:

- Το 45,3% του πληθυσμού είναι διάσπαρτα κατανεμημένο σε όλη την εμβέλεια του Δήμου, πράγμα που δείχνει πως έχει πολλές δυνατότητες ανάπτυξης σε όλα του τα δημοτικά διαμερίσματα
- 2 από τις 8 δημοτικές ενότητες του Δήμου, η Δ.Ε. Λέρνας και η Δ.Ε Νέας Κίου έρχονται σε επαφή με το θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον
- Οι 2 πιο πάνω δημοτικές ενότητες διαθέτουν ταυτόχρονα μεγάλα και εύφορα πεδινά τμήματα
- Η δημοτική ενότητα Άργους στο σύνολό της αποτελείται από ένα μεγάλο πεδινό τμήμα
- Η δημοτική ενότητα Άργους βρίσκεται στο κέντρο του Δήμου και έτσι μπορεί να έχει άμεση σύνδεση με όλες τις δημοτικές ενότητες του Δήμου
- Η βορειοδυτική πλευρά του Δήμου, διαθέτει πολλά πεδινά τμήματα μεγάλου υψομετρικού επιπέδου που δίνουν τη δυνατότητα ώστε να καλλιεργηθούν αγροτικά προϊόντα τα οποία είναι ανθεκτικά περισσότερο τους χειμερινούς μήνες
- Στο Δήμο περιλαμβάνεται μία από τις μεγαλύτερες οροσειρές της περιφέρειας Πελοποννήσου, αυτή του όρους Λύρκειο με υψόμετρο 1755 μέτρα
- Οι καλοί γεωλογικοί σχηματισμοί στην επικράτεια του Δήμου, βοηθούν στο ταχύτερο εμπλουτισμό του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα με άφθονα ύδατα
- Υπάρχει δραστηριοποίηση του πληθυσμού και στους τρεις τομείς παραγωγής

- Μεγάλη έμφαση στο τουρισμό και τη γεωργία – κτηνοτροφία
- Δίνεται έμφαση στη καλλιέργεια των εσπεριδοειδών
- Ανάπτυξη του κλάδου των μελισσοκόμων τα τελευταία χρόνια
- Η περιοχή διαθέτει πολλές και καλές γαλακτοβιομηχανίες
- Διαθέτει περιοχές στις οποίες αναπτύσσεται όλο και πιο πολύ ο τουρισμός ή οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού
- Διαθέτει περιοχές μεγάλης πολιτιστικής αξίας διεθνούς προβολής και αναγνώρισης
- Άφθονη ποσότητα υδάτων από διάφορες περιοχές του Δήμου
- Ποιοτικά επιφανειακά ύδατα σε μεγάλο υψομέτρου περιοχές
- Ο Δήμος βρίσκεται στο κεντρικότερο σημείο της μεσογείου ανάμεσα σε τρεις διαφορετικές ηπείρους
- Καλές κλιματολογικές συνθήκες όλες τις εποχές του έτους
- Διαθέτει ένα καλό οδικό δίκτυο
- Πολλά μνημεία μεγάλης πολιτιστικής αξίας τα οποία είναι διεθνώς αναγνωρισμένα

II. Οι αδυναμίες μπορεί να είναι:

- Μεγάλη συγκέντρωση του πληθυσμού του Δήμου στο μοναδικό αστικό τοπίο που διαθέτει, δηλαδή το Άργος . Το ποσοστό φτάνει στο 54,7%
- Αποτελεί επιλογή του πληθυσμού η διαμονή του στο μεγαλύτερο αστικό τοπίο και στις γύρω κοντινές περιοχές
- Η δημοτική ενότητα Αχλαδόκαμπου διαθέτει μικρά πεδινά τμήματα και περιστοιχίζεται από ένα σύνολο βουνών χαμηλού υψομέτρου
- Μόλις το 35,5% του συνολικού πληθυσμού του Δήμου είναι οικονομικά ενεργός
- Έλλειψη οργάνωσης και προγραμματισμού στο πρωτογενή τομέα παραγωγής
- Ελάχιστες μεταποιητικές μονάδες

- Στις περιοχές του Δήμου που είναι κοντά στη θάλασσα διαθέτουν κακής ποιότητας ύδατα λόγω της υφαλμύρωσης. Αυτό συμβαίνει για το λόγο της διάνοιξης πολλών γεωτρήσεων
- Καταστροφή των καλλιεργειών λόγω της αλμυρότητας των υδάτων
- Αλάτωση των εδαφών, ιδίως των περιοχών της Νέας Κίου και των Μύλων αφού είναι παράκτιες περιοχές
- Δε διαθέτει η περιοχή μέσα μαζικής μεταφοράς παρά μόνο τα υπεραστικά λεωφορεία
- Έλλειψη μελέτης και προγραμματισμού που έχουν σαν αποτέλεσμα να κινδυνεύει να χαθεί ένα σπάνιο είδος πανίδας που υπάρχει στην υψηλότερη κορφή του Δήμου στα όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο με την ονομασία “Γούπατα”. Αυτό είναι ένα είδος πτηνού με την ονομασία “Μουστακοτσιροβάκος”.

B) I. Οι ευκαιρίες μπορεί να είναι:

- Η ευφορία του αργίτικου κάμπου δίνει τεράστιες δυνατότητες εξαγωγής πολλών αγροτικών προϊόντων
- Στο Δήμο περιλαμβάνεται μία από τις μεγαλύτερες οροσειρές της περιφέρειας Πελοποννήσου αυτή του όρους Λύρκειον με υψόμετρο 1755 μέτρα
- Η ανάπτυξη και των τριών τομέων παραγωγής μπορεί να οδηγήσει στη προσέλκυση ποιοτικών επενδύσεων για το Δήμο
- Μεγάλη έμφαση στο τουρισμό και στη γεωργία – κτηνοτροφία
- Προσπάθεια σύνδεσης των μελισσοκόμων του Δήμου με τις αγορές του εξωτερικού περιβάλλοντος
- Ο δευτερογενής τομέας έχει δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης στο Δήμο και μπορεί να αποτελέσει το μέσω ισχυρής σύνδεσης με το εξωτερικό περιβάλλον
- Άντληση μεγάλου μέρους των τουριστών λόγω των πολλών και ισχυρών περιοχών στο τομέα των υπηρεσιών που υπάρχουν στο Δήμο
- Δίκτυο συνεργασίας περιοχών διεθνούς αναγνώρισης με μεγάλη πολιτιστική αξία
- Καλές κλιματολογικές συνθήκες όλες τις εποχές του έτους

- Σωστή εκμετάλλευση των πολιτιστικών μνημείων με στόχο την όσο το δυνατόν καλύτερη τουριστική αξιοποίησή τους

II. Οι απειλές μπορεί να είναι:

- Διαθέτει μια ελάχιστη δυναμικότητα ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό
- Μηδενική απασχόληση στη κτηνοτροφία ως προς την εκτροφή χοίρων και βοοειδών
- Χαμηλός ανταγωνισμός στο δευτερογενή τομέα μεταξύ του Δήμου έναντι άλλων περιοχών του εξωτερικού περιβάλλοντος
- Η εύκολη εισροή ξένων πολιτισμικών στοιχείων, κουλτούρας και συνηθειών, τα οποία ο τοπικός πληθυσμός τα ενστερνίζεται αμέσως, με αποτέλεσμα να αποξενώνεται από τα τοπικά ήθη, έθιμα και παραδόσεις
- Το μεγαλύτερο σε μέγεθος χερσαίο τμήμα που αντιμετωπίζει το πρόβλημα της υφαλμύρωσης σε ολόκληρη την Ελλάδα είναι αυτό της Νέας Κίου και των γύρω περιοχών
- Ο Δήμος δεν είναι προσπελάσιμος και έτσι υστερεί έναντι άλλων περιοχών του εξωτερικού περιβάλλοντος

ΜΕΡΟΣ 8^ο

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΡΓΟΥΣ - ΜΥΚΗΝΩΝ

8.1 Οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού ανά Δ.Ε

8.1.1 Δ.Ε. Άργους

1) Η Δημοτική Ενότητα Άργους αποτελείται από περιοχές στις οποίες μπορούν να αναπτυχθούν οι εξής μορφές εναλλακτικού τουρισμού:

- a.** Ο αθλητικός τουρισμός αναψυχής
- b.** Ο αγροτουρισμός
- c.** Ο οινοτουρισμός
- d.** Τουρισμός υγείας και ευεξίας – θεραπευτικός τουρισμός
- e.** Θρησκευτικός τουρισμός
- f.** Πολιτιστικός τουρισμός

2) Σε καμιά περίπτωση στη Δημοτική Ενότητα Άργους δεν μπορούν να αναπτυχθούν οι εξής μορφές εναλλακτικού τουρισμού:

- a.** Ο θαλάσσιος τουρισμός, αφού τα όρια της δημοτικής ενότητας Άργους δεν έρχονται σε επαφή με το θαλάσσιο χώρο
- b.** Ο τουρισμός υπαίθρου, αφού στο σύνολό της η δημοτική ενότητα αποτελείται από πεδινά τμήματα
- c.** Ο ιαματικός τουρισμός – θερμαλισμός, επειδή δε διαθέτει σε κανένα σημείο ιαματικές πηγές

Ανάλυση:

1)

a. Σύμφωνα με την εννοιολογική προσέγγιση ο αθλητικός τουρισμός αναψυχής μπορεί να αναπτυχθεί σε οποιαδήποτε περιοχή θελήσει να δώσει έμφαση σε αυτή τη μορφή τουρισμού. Πέρα από τα είδη του αθλητικού τουρισμού (μαζικός λαϊκός αθλητισμός, αθλητισμός επιδόσεων και ελιτίστικος αθλητισμός) η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού έχει στόχο κυρίως την άθληση και την ψυχική αναζωογόνηση του επισκέπτη – τουρίστα. Έτσι τα είδη των αγωνισμάτων έρχονται σε δεύτερη μοίρα. Όμως μια περιοχή σαν τη δημοτική ενότητα Άργους που αποτελεί το κέντρο του Δήμου για να θεωρείται ότι έχει αναπτύξει τη μορφή εναλλακτικού τουρισμού που λέγεται αθλητικός τουρισμός πρέπει να παρέχει όλα τα είδη των αγωνισμάτων ώστε να μπορεί να καλύψει τις απαιτήσεις των επισκεπτών. Στη δημοτική ενότητα Άργους μπορεί να αναπτυχθεί αυτή η μορφή τουρισμού για τους εξής λόγους:

- i. Οι κλιματολογικές συνθήκες είναι κατάλληλες τις περισσότερες μέρες του έτους για την ανάπτυξη οποιωνδήποτε αθλημάτων
- ii. Αποτελείται στο σύνολό της από πεδινά τμήματα. Έτσι μπορούν να αναπτυχθούν το κυνήγι, και η ποδηλασία από τον μαζικό λαϊκό αθλητισμό ακόμα και οι αθλοπαιδιές. Οι διεθνείς αγώνες μεταξύ των εθνικών ομάδων, διάφορα ολυμπιακά αγωνίσματα και αγώνες αθλοπαιδιών όπως (το ποδόσφαιρο, το μπάσκετ και το βόλεϊ) από τον αθλητικό τουρισμό επιδόσεων. Απαραίτητη προϋπόθεση στην ανάπτυξη αυτών των αγωνισμάτων είναι η δημιουργία των κατάλληλων κάθε φορά αθλητικών κέντρων για τη καλύτερη υποστήριξη των αθλημάτων και των αθλητών επίδοσης.

Ο αθλητικός τουρισμός αναψυχής, χρησιμοποιείται από μεγάλες και μικρές ξενοδοχειακές μονάδες με στόχο την προσέλκυση περισσότερων τουριστών. Έτσι τα τουριστικά καταλύματα χρησιμοποιούν κάποια αίθουσα εντός του ξενοδοχείου τους για την εξυπηρέτηση των πελατών τους ή διοργανώνουν κάποια προγράμματα αθλητισμού διαφόρων αγωνισμάτων σε εξωτερικούς χώρους. Δυστυχώς η χρησιμοποίηση αυτής της μορφής τουρισμού για κερδοσκοπικούς σκοπούς από τα τουριστικά καταλύματα, διαστρεβλώνει τις εντυπώσεις των ανθρώπων οι οποίοι αποθαρρύνονται εντελώς και στρέφονται αλλού για την κάλυψη της ανάγκης τους για ψυχαγωγία.

b. Δεδομένου ότι, τα περισσότερα δημοτικά διαμερίσματα της δημοτικής ενότητας Άργους, είναι αγροτογενείς περιοχές, ο αγροτουρισμός αποτελεί τη καλύτερη δυνατή λύση ώστε να επέλθει μέσα από αυτόν μία τουριστική

ανάπτυξη στα πλαίσια της βιωσιμότητας. Οι κάτοικοι θα αποκτήσουν ένα επιπλέον εισόδημα με την ενασχόλησή τους στον αγροτουρισμό και κυρίως τα τοπικά αγροτικά προϊόντα θα αποκτήσουν μεγαλύτερη αξία αφού θα χρησιμοποιηθούν για τη κάλυψη των αναγκών των τουριστών. Με αυτό τον τρόπο αναβαθμίζεται σημαντικά και ο πρωτογενής τομέας της περιοχής.

- c.** Σε πολλές περιοχές της δημοτικής ενότητας Άργους έχουν αναπτυχθεί διάφορα οινοποιεία. Σκοπός αυτών δεν είναι μόνο η αναζήτηση κερδών από τη πώληση των κρασιών, αλλά και οι διάφορες περιηγήσεις εντός του οινοποιείου και εκτός αυτού στους διάφορους αμπελώνες. Ένα από αυτά είναι και το οινοποιείο “ΠΑΠΑΝΤΩΝΗ” που βρίσκεται στο Άργος και ιδρύθηκε το 1993¹⁰⁶. Αυτό είναι ένα από τα οινοποιεία που κυρίως τα Σαββατοκύριακα αφιερώνεται στην ενημέρωση και στην ξενάγηση των επισκεπτών, σχετικά με τον τρόπο εμφιάλωσης του κρασιού στο συγκεκριμένο οινοποιείο.
- d.** Ο τουρισμός υγείας και ευεξίας είναι μία από τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού όπου δεν χρειάζεται κάτι ιδιαίτερο για να αναπτυχθεί σε μία περιοχή. Πάνω απ’ όλα χρειάζεται οι ίδιοι κάτοικοι και κυρίως κάποιες ομάδες συμφερόντων όπως διατροφολόγοι, γυμναστές, κέντρα αισθητικής και ομορφιάς, καταστήματα αναψυχής κ.τ.λ., όπου θα ενισχύσουν με το ρόλο τους την προσπάθεια ανάπτυξης αυτής της μορφής εναλλακτικού τουρισμού. Έτσι τα άτομα που πάσχουν από κάποιας μορφής ασθένεια ή όχι, θα έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν όλες τις ανάγκες τους συμπεριλαμβανομένων και εκείνων αυτής της μορφής εναλλακτικού τουρισμού. Σύμφωνα με τις παραπάνω, όλα τα δημοτικά διαμερίσματα της δημοτικής ενότητας Άργους μπορούν να δώσουν ώθηση σε αυτή τη μορφή τουρισμού.
- e.** Στις περιοχές της δημοτικής ενότητας Άργους, ο θρησκευτικός τουρισμός αναπτύσσεται κυρίως κατά τις μέρες εορτασμού των πολιούχων της κάθε περιοχής. Έτσι οι κεντρικές εκκλησίες αλλά και τα μοναστήρια της περιοχής αυτής γεμίζουν από κόσμο κατά τον εορτασμό τους είτε από ανθρώπους που θέλουν να προσκυνήσουν είτε από εκείνους που απλά θέλουν να συνοδεύσουν τη βόλτα τους με τη περιήγηση σε τόπους θρησκευτικής λατρείας. Μεγάλη βαρύτητα κυρίως στη πόλη του Άργους έχει για το θρησκευτικό τουρισμό, ο πολιούχος αυτής (Ναός του Αγίου Πέτρου) ο οποίος εορτάζεται στις 3 Μαΐου, ημέρα αργίας για όλους σχεδόν σε όλη την Αργολίδα. Εκκλησίες επίσης με μεγάλη επισκεψιμότητα στη περιοχή είναι αυτές της “Παναγίας της πορτοκαλούσας” και το μοναστήρι της “Αγίας Μαρίνας” στο λόφο Λάρισα κάτω από το κάστρο του Άργους.

---

¹⁰⁶ NEMEA WINES, (2014), «Οινοποιεία Παπαντώνη», Δικτυακός τόπος: <http://www.nemeawines.gr/index.html>, ιστοσελίδα: http://www.nemeawines.gr/oinoparagogo/oinopoiia_papantone.html.

f. Η συγκεκριμένη περιοχή, περιλαμβάνει πολιτιστικά στοιχεία μεγάλης αξίας που η ιστορία τους ξεκινά χιλιάδες χρόνια πριν. Μόνο και μόνο ότι η περιοχή πρωτοκατοικήθηκε περίπου 7000 χρόνια πριν, σημαίνει πως αποτελεί πηγή γνώσεων για πολλά θέματα που αφορούν τις εποχές εκείνες. Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στη περιοχή δεν αποτέλεσε από κάποιον έξυπνη ιδέα, ήταν κάτι το αναμενόμενο, αν σκεφτεί κανείς τον πολιτιστικό πλούτο και τα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς που φθάσανε στο σήμερα σχεδόν στην αρχική τους μορφή. Στοιχεία όπως, το αρχαίο θέατρο του Άργους, η αρχαία αγορά, διάφορα αντικείμενα που μαζεύονται από τις ανασκαφές που γίνονται σε πολλές γειτονιές κυρίως του Άργους σε βάθος μόλις 2 με τρία μέτρα και διάφορες ιστορίες που απορρέουν από τη μυθολογία.

Ο πολιτιστικός τουρισμός εκτός του ότι μπορεί να δώσει οικονομική ανάπτυξη στη περιοχή, μπορεί να προστατέψει και να αναδείξει το πολιτισμό της περιοχής ακόμα πιο πολύ. Στη σύγχρονη πραγματικότητα όμως πολιτιστικός τουρισμός δεν σημαίνει μόνο αναφορά στα αρχαιολογικά μνημεία, αλλά και συμμετοχή και ανάπτυξη σε διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις και φεστιβάλ.

Έτσι έχουμε¹⁰⁷:

- Συναυλίες από το δημοτικό ωδείο Άργους
- Φεστιβάλ Άργους – Μυκηνών που περιλαμβάνει διάφορες θεατρικές παραστάσεις στο αρχαίο θέατρο του Άργους
- Φεστιβάλ Ελληνικών παραδοσιακών χορών

Έτσι με αυτό τον τρόπο ενισχύεται ο μορφωτικός τουρισμός με αποτέλεσμα οι επισκέπτες – τουρίστες να αποκτούν ιδιαίτερα σημαντικές γνώσεις και να αναβαθμίζουν το επίπεδο παιδείας τους.

8.1.2 Δ.Ε. Αλέας

1) Στη Δημοτική Ενότητα Αλέας μπορούν να αναπτυχθούν οι εξής μορφές εναλλακτικού τουρισμού:

- a. Αθλητικός τουρισμός αναψυχής
- b. Τουρισμός υπαίθρου
- c. Αγροτουρισμός

---

¹⁰⁷ Argolida portal, (2014), **Δικτυακός τόπος:** <http://www.argolidaportal.gr/>, **Ιστοσελίδα:** <http://www.argolidaportal.gr/tags/dimoys-argoys-mykinon?page=3> .

d. Οικοτουρισμός – Αειφόρος τουρισμός

2) Στη συγκεκριμένη Δημοτική Ενότητα δεν μπορούν να αναπτυχθούν οι εξής μορφές εναλλακτικού τουρισμού:

- a. Θαλάσσιος τουρισμός, αφού κανένα από τα δημοτικά διαμερίσματα δεν έρχεται σε επαφή με τη θάλασσα
- b. Οινοτουρισμός, αφού η περιοχή αυτή δεν διαθέτει αμπελώνες και οινοποιεία, ενώ είναι πολύ δύσκολο να δημιουργήσει αμπελώνες λόγω του ότι η χημική σύσταση των εδαφών δεν βοηθά στην ανάπτυξή τους
- c. Τουρισμός υγείας, και ευεξίας – θεραπευτικός τουρισμός, αφού η δημοτική ενότητα Αλέας αποτελείται μόνο από χωριά και δεν μπορεί να στηρίξει αυτή τη μορφή τουρισμού με τις κατάλληλες υπηρεσίες οι οποίες είναι απαραίτητες
- d. Ιαματικός τουρισμός, επειδή δεν διαθέτει ιαματικές πηγές.
- e. Θρησκευτικός τουρισμός, επειδή δεν διαθέτει θρησκευτικούς ναούς ιδιαίτερης αξίας με σκοπό την τουριστική εκμετάλλευση

Ανάλυση του (1):

- a. Η δημοτική ενότητα Αλέας, λόγω του υψομέτρου των δημοτικών διαμερισμάτων από τα οποία αποτελείται, θεωρείται η πλέον κατάλληλη περιοχή για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στον αθλητικό τουρισμό. Τα δημοτικά διαμερίσματα κατά μέσο όρο βρίσκονται στα 600 – 700 μέτρα υψόμετρο σαν οικισμοί, ενώ διαθέτουν όρη τα οποία ξεπερνούν τα 1400 μέτρα, αφού βρίσκονται στη βορειοδυτική πλευρά του Δήμου με το πλέον μεγαλύτερο υψόμετρο από όλες τις περιοχές αυτού. Παράλληλα και λόγω των κλιματολογικών συνθηκών, είναι δυνατή η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού όλο το έτος, για το μεγαλύτερο μέρος των αθλημάτων του αθλητικού τουρισμού αναψυχής.

Τα αθλήματα τα οποία μπορούν να αναπτυχθούν είναι:

- Από το μαζικό λαϊκό αθλητισμό τα εξής:
  - Αθλοπαιδιές
  - Το κυνήγι ή το άθλημα της σκοποβολής

- Ποδηλασία, είτε στο πεδινό τμήμα είτε σαν μέσω ανάβασης σε ορεινά σημεία
  - Περιπτώσεις του χειμερινού τουρισμού όπως χιονοδρομικός τουρισμός, υπαίθριος αθλητικός τουρισμός ιδίως τους χειμερινούς μήνες, ορειβατικός τουρισμός και τουρισμός αναρρίχησης στα όρη της περιοχής
- Από τον ελιτίστικο αθλητισμό τα εξής:
- Ιππασία
  - Γκολφ, με τη δημιουργία ενός συμβατού με τη δεδομένα της περιοχής γηπέδου γκολφ
  - Αγώνες τένις εθνικού και υπερεθνικού επιπέδου
- Από τον αθλητικό τουρισμό επιδόσεων, μπορούν να αναπτυχθούν τα αγωνίσματα των αθλοπαιδιών με σκοπό όμως κάποια διάκριση είτε ηθική είτε υλική
- b. Λόγω του ότι η περιοχή της Δημοτικής Ενότητας Αλέας βρίσκεται σε αρκετά μεγάλο υψόμετρο, υπερτερεί συγκριτικά με άλλες περιοχές του Δήμου για την ανάπτυξη του υπαίθριου τουρισμού. Επιπρόσθετα, δεν περιλαμβάνει υψηλή ανθρωπογενή παρουσία, διαθέτει ένα φυσικό περιβάλλον άξιο παρατήρησης όπου μπορεί πολύ εύκολα κανείς να το θαυμάσει από τις υψηλές κορυφές της περιοχής όπως για παράδειγμα από το όρος της Αρμενιάς. Επίσης στην περιοχή αναπτύσσεται ιδιαίτερα ο περιπατητικός τουρισμός αφού πολλοί ορειβατικοί σύλλογοι διοργανώνουν πεζοπορίες και περιπάτους χαμηλού επιπέδου για να είναι προσιτοί για τις αντοχές όλων των ανθρώπων. Ο τουρισμός περιήγησης, όπου αυτή η μορφή τουρισμού χρησιμοποιείται σαν μια μονοήμερη εκδρομή από άτομα, ομάδες ατόμων και οικογένειες με σκοπό την διαμονή τους στο φυσικό περιβάλλον ενός τόπου ή να βρεθούν μαζί με άλλους ανθρώπους σε μια τοπική μάζωξη.
- c. Τα δημοτικά διαμερίσματα της δημοτικής ενότητας Αλέας αποτελούν μόνο αγροτογενείς περιοχές και έτσι είναι δυνατή η ανάπτυξη του αγροτουρισμού. Η δημιουργία μικρών αγροτικών καταλυμάτων μικρού επιπέδου, μπορεί να δώσει μια τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή, να βοηθήσει το πρωτογενή τομέα, να αναπτυχθεί μέσα από τη διάθεση των τοπικών αγροτικών προϊόντων και να ωφελήσει εν τέλη τους κατοίκους της περιοχής στο να αποκτήσουν ένα συμπληρωματικό εισόδημα με σκοπό την αξιοπρεπή διαβίωση. Παράλληλα με αυτό, οι επισκέπτες θα μπορούν εκτός του να μαθαίνουν για τις αγροτικές, τις κτηνοτροφικές εργασίες και να κατανοούν τη τοπική παράδοση, μπορούν να

βοηθούν σημαντικά το τοπικό πληθυσμό σαν βοηθητικό προσωπικό στις διάφορες καθημερινές εργασίες τους χωρίς να ξεπερνιούνται τα όρια της απλής μεταχείρισης.

- d. Το κυριότερο στοιχείο του οικοτουρισμού είναι η απόλαυση και η γνωριμία των οικοτουριστών με το φυσικό περιβάλλον των τουριστικών προορισμών. Η ελάχιστη ανθρωπογενή παρουσία στη περιοχή αλλά και η έλλειψη ανάπτυξης σύγχρονων δραστηριοτήτων δίνουν τη δυνατότητα στο να αναπτυχθεί και να γιγαντωθεί ο οικολογικός τουρισμός.

Μπορεί κανείς να παρατηρήσει τα εξής:

- Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλους
- Σπήλαια
- Παρθένους φυσικούς χώρους όπως (βουνά, κοιλάδες, πηγές και δάση)
- Άγριες, απρόσιτες και απάτητες περιοχές
- Παραδοσιακούς οικισμούς

Η ανάπτυξη του οικοτουρισμού, που αποτελεί μία υπέρ-σύνδεση των μορφών τουρισμού όπως πολιτιστικός, μορφωτικός, περιπέτειας και αγροτουρισμού, σημαίνει πως ενισχύεται πιο πολύ η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και όχι μόνο. Έτσι, η λογική της αειφορίας στο τουρισμό πρέπει να εμπεδωθεί και από τους επισκέπτες και από το τοπικό πληθυσμό ο οποίος αναζητά ευκαιρίες για οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη της περιοχής του.

8.1.3 Δ.Ε. Νέας Κίου

(1) Η Δημοτική Ενότητα Ν. Κίου αποτελεί ένα από τα δύο σημεία στα οποία ο δήμος έρχεται σε επαφή με τη θάλασσα. Η περιοχή αυτή μπορεί να συνδυάσει πρωτογενή τομέα και τριτογενή τομέα παραγωγής ιδίως στο κομμάτι του τουρισμού. Η μεγαλύτερη ευλογία για κάθε τόπο, όπου στη συγκεκριμένη περίπτωση έχει μετατραπεί σε κατάρα αφού λόγω της αλόγιστης εξόρυξης υπόγειων υδάτων από τον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα της περιοχής έχει επιτρέψει την εισροή των υφάλμυρων υδάτων στο μεγαλύτερο γεωγραφικό πλάτος της. **(βλέπε χάρτη 2).** Η Νέα Κίος αποτελείται στο σύνολό της από πεδιάδα χωρίς να διαθέτει πουθενά ημιορεινό και ορεινό τμήμα.

Έτσι στη Δημοτική Ενότητα Νέας Κίου αναπτύσσονται ή μπορούν να αναπτυχθούν οι εξής μορφές εναλλακτικού τουρισμού:

- a. Ο αθλητικός τουρισμός αναψυχής
- b. Ο θαλάσσιος τουρισμός - Ο ιαματικός τουρισμός
- c. Ο αγροτουρισμός
- d. Ο γαστρονομικός τουρισμός
- e. Ο τουρισμός υγείας και ευεξίας – Θεραπευτικός τουρισμός
- f. Ο επαγγελματικός τουρισμός

(2) Στη δημοτική ενότητα Νέας Κίου δεν μπορούν να αναπτυχθούν οι εξής μορφές εναλλακτικού τουρισμού:

- Ο τουρισμός υπαίθρου, αφού δεν διαθέτει πουθενά κατά μήκος του γεωγραφικού της πλάτους ορεινές περιοχές
- Ο θρησκευτικός τουρισμός, αφού στη συγκεκριμένη περιοχή δεν υπάρχουν θρησκευτικοί τόποι και ναοί άξιοι προς παρατήρηση
- Ο οικοτουρισμός – αειφόρος τουρισμός, αφού στο σύνολό της η Δ.Ε. Νέας Κίου αναπτύσσεται βασιζόμενη σε σύγχρονους μεθόδους όπως η μαζική παραγωγή, η αλόγιστη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας και της ενέργειας προς κάθε χρήση

Ανάλυση του (1):

a. Λόγω της επίπεδης γεωγραφικής επιφάνειας της περιοχής, των καλών κλιματολογικών συνθηκών που επικρατούν καθ' όλη τη διάρκεια των εποχών του έτους και της αμεσότητας όσο αναφορά την επαφή με το παράκτιο και θαλάσσιο χώρο, η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού μπορεί να γίνει με καλές προδιαγραφές.

Από το μαζικό λαϊκό αθλητισμό μπορούν να αναπτυχθούν οι πιο κάτω αθλητικές δραστηριότητες:

- αθλοπαιδιές (ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ), τοπικού κυρίως χαρακτήρα
- διάφορα ναυτικά αγωνίσματα λόγω της εκμετάλλευσης του παράκτιου και του θαλάσσιου χώρου όπως (κολύμβηση, κωπηλασία, ιστιοπλοΐα, καταδύσεις, αγώνες σκαφών και διάφορα αγωνίσματα παράκτιου χώρου)
- η αλιεία

- η ποδηλασία, ως τρόπος αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου των κατοίκων και ως μέσω εκγύμνασης και περιήγησης των τουριστών στη περιοχή
- η ιππασία

Από τον αθλητισμό επιδόσεων μπορούν να αναπτυχθούν οι πιο κάτω αθλητικές δραστηριότητες:

- αγωνίσματα στίβου όπως (σκυταλοδρομίες, άλματα, ρίψεις)
- αγωνίσματα ενόργανης γυμναστικής όπως (μονόζυγα, δίζυγα, κρίκους και ίππους)
- βαριά αθλήματα όπως (πάλη, πυγμαχία και άρση βαρών)
- σκοπευτικά αγωνίσματα όπως (τοξοβολία και σκοποβολή)
- αθλοπαιδιές κυρίως για κάποια διάκριση είτε ηθικής είτε υλικής μορφής

Τα αγωνίσματα του αθλητισμού επιδόσεων για να μπορέσουν να αναπτυχθούν χρειάζεται απαραίτητα η δημιουργία των κατάλληλων αθλητικών κέντρων που θα στηρίζει πρωτίστως τις προσπάθειες των αθλητών για κάποια διάκριση και δευτερευόντως την προσπάθεια ισχυροποίησης του αθλητικού τουρισμού. Η δημοτική ενότητα Νέας Κίου λόγω των προαναφερθέντων προτερημάτων μπορεί να δώσει μεγάλη έμφαση στον αθλητικό τουρισμό και να τα καταφέρει.

b. Η Νέα Κίος είναι μία περιοχή από τις ελάχιστες που διαθέτει ο Δήμος Άργους – Μυκηνών όπου μπορεί να δώσει έμφαση στο θαλάσσιο τουρισμό. Όλη η νότια πλευρά της περιοχής έρχεται σε επαφή με τη παράκτια ζώνη και συνεπώς με τη θάλασσα. Ο θαλάσσιος τουρισμός μπορεί να μεγιστοποιηθεί αφού μέχρι στιγμής δεν έχει επιβαρυνθεί η παράκτια ζώνη και δεν υπάρχει ισχυρή ιδιωτική ή δημόσια εκμετάλλευση του θαλάσσιου χώρου.

Το γεγονός ότι δεν έχουν ακόμα μεταβεί μεγάλα οικονομικά συμφέροντα στη συγκεκριμένη περιοχή, έχει δώσει τη δυνατότητα στο να αναπτυχθεί ισόρροπα στο μεγαλύτερο μέρος της παράκτιας ζώνης η λουτροθεραπεία, καθώς η συγκεκριμένη ακτή θεωρείται μία από τις καλύτερες στα ιαματικά λασπόλουτρα¹⁰⁸. Η Νέα Κίος, αποτελεί τη μοναδική περιοχή σε ολόκληρο το Δήμο Άργους – Μυκηνών όπου μπορεί να αναπτυχθεί ο ιαματικός τουρισμός σε συνδυασμό δε με θαλάσσιες δραστηριότητες. Άνθρωποι από όλα τα μέρη της Ελλάδας αλλά και του εξωτερικού μεταβαίνουν κάθε καλοκαίρι στο συγκεκριμένο σημείο με σκοπό τη θεραπεία χρόνιων παθήσεων που τους ταλανίζουν.

¹⁰⁸ Pelopnews, (2013), «Ιαματικά λασπόλουτρα στη Νέα Κίο», Δικτυακός τόπος: <http://www.pelopsnews.gr/>, Ιστοσελίδα: <http://www.pelopsnews.gr/news.php?id=3558> .

c. Η περιοχή της Νέας Κίου θεωρείται αγροτογενής και λόγω της μορφολογίας του εδάφους της, δηλαδή το γεγονός ότι αποτελείται μόνο από πεδινά τμήματα με εδάφη που έχουν δεχθεί μεγάλες ποσότητες υφάλμυρων υδάτων, μπορεί και πρέπει να δώσει έμφαση στον αγροτουρισμό.

Η στροφή των κατοίκων προς αυτή τη μορφή τουρισμού θα φέρει σαν αποτέλεσμα:

- την απόκτηση συμπληρωματικού εισοδήματος στους ίδιους τους κατοίκους
- περαιτέρω ενδυνάμωση του τριτογενούς τομέα παραγωγής
- εισροή διαφόρων πολιτιστικών στοιχείων από διάφορες περιοχές του κόσμου

Η δημιουργία μικρών αγροτικών καταλυμάτων σε συνδυασμό με τις άλλες δραστηριότητες αγροτικές και μη στις οποίες μπορούν να στραφούν οι επισκέπτες – τουρίστες του αγροτουρισμού, θα δώσει τη δυνατότητα να διακινηθούν περισσότερες συναλλαγές κάθε είδους και να γίνει η περιοχή πιο γνωστή σε διεθνές επίπεδο.

d. Τα τελευταία χρόνια, όπως σε όλη την Ελλάδα, έτσι και στη Νέα Κίο έχουν αρχίσει δειλά-δειλά να γίνονται βήματα προς την ανάπτυξη του γαστρονομικού τουρισμού. Πιο συγκεκριμένα με τη δημιουργία κάποιων εκδηλώσεων γίνεται προσπάθεια να παρακινήσουν τον κόσμο για να ασχοληθεί με τη διαδικασία της δημιουργικότητας που δίνει πάντα η προετοιμασία κάποιων γεύσεων αλλά και με τη γευσίγνωσία. Για πρώτη φορά το 2014 στη Νέα Κίο έχει προγραμματιστεί να πραγματοποιηθεί φεστιβάλ με κύριο θέμα το γαστρονομικό τουρισμό¹⁰⁹. Τέτοιου είδους εκδηλώσεις, εκτός από τη παρακίνηση των ανθρώπων και την ένταξη της περιοχής σε προορισμούς εναλλακτικών μορφών τουρισμού, δίνει τη δυνατότητα:

- i. Σε συνεργασίες μεταξύ παραγωγών, προμηθευτών και επιχειρηματιών στη καλύτερη διάθεση και επεξεργασία των τοπικών αγροτικών και μη προϊόντων
- ii. Στην εισροή τουριστών, επαγγελματιών σε σχέση με τα προϊόντα, επαγγελματιών σε σχέση με τη δημιουργία γεύσεων, μέσω μαζικής ενημέρωσης που δίνουν μεγαλύτερη διάσταση σε τέτοιου είδους ενέργειες, με σκοπό τη καλύτερη και πιο οργανωμένη ανάπτυξη του γαστρονομικού τουρισμού.
- iii. Στο να ωθήσουν προς την ίδια κατεύθυνση και τις άλλες περιοχές του Δήμου και όχι μόνο σε τέτοιες ενέργειες.

---

¹⁰⁹ Argos press, (2014), «ΚΕΡNAME ΕΛΛΑΔΑ στη Νέα Κίο», Δικτυακός τόπος: <http://argospress.blogspot.gr/>, Ιστοσελίδα: http://argospress.blogspot.gr/2014/06/blog-post_2447.html.

ε. Το γεγονός ότι η ακτογραμμή της Νέας Κίου προσφέρεται κυρίως για λουτροθεραπεία, δίνει τη δυνατότητα ανάπτυξης αυτής της μορφής τουρισμού. Πιο συγκεκριμένα άτομα ηλικίας 45 ετών και άνω μεταβαίνουν στη συγκεκριμένη παραλία με σκοπό να κάνουν λασποθεραπεία. Συνδυάζοντας το πλεονέκτημα αυτό της περιοχής με άλλες δραστηριότητες αυτής της μορφής τουρισμού όπως:

- Πρόγραμμα υγιεινής διαβίωσης και υγιεινής διατροφής
- Προγράμματα άθλησης
- Προγράμματα περιποίησης εξωτερικής εμφάνισης

μπορεί να επέλθει η ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού και η ισχυροποίησή της, κάτι που είναι πολύ θετικό για την περιοχή.

φ. Η κοντινή απόσταση της Νέας Κίου από το μεγαλύτερο κέντρο (ως προς τις υπηρεσίες) του Δήμου, το Άργος, η άμεση επαφή της με τη θάλασσα και η τεράστιες δυνατότητές της στο τριτογενή τομέα (τουρισμός), της δίνουν τη δυνατότητα στο να αναπτύξει δραστηριότητες του επαγγελματικού τουρισμού. Η διοργάνωση συνεδρίων και εκθέσεων σε κατάλληλους χώρους στη περιοχή, έχουν σαν αποτέλεσμα, οι επισκεπτόμενοι αυτών να ασχολούνται και με άλλες τουριστικές δραστηριότητες και όχι μόνο σε αυτή τη περιοχή. Έτσι σιγά-σιγά θα ενδυναμώνεται και άλλο αυτή η μορφή εναλλακτικού τουρισμού.

Η δημοτική ενότητα Νέας Κίου, αν και είναι η μικρότερη σε γεωγραφική έκταση σε σχέση με άλλες περιοχές του Δήμου, εντούτοις παρατηρούμε ότι μπορεί να αναδείξει πάρα πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Έχει τεράστιες δυνατότητες σαν περιοχή αν και ακόμα οι συγκεκριμένες μορφές τουρισμού που αναφέρθηκαν, ή βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης ή ακόμα δεν έχουν αναπτυχθεί. Το σίγουρο είναι πως οποιαδήποτε στιγμή θελήσουν οι κάτοικοι και οι διάφοροι εξωτερικοί παράγοντες να επενδύσουν σε αυτές τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού, θα ανταμειφθούν πάραυτα.

8.1.4 Δ.Ε. Αχλαδόκαμπου

Ο Αχλαδόκαμπος αποτελεί το μοναδικό δημοτικό διαμέρισμα της Δημοτικής Ενότητας Αχλαδόκαμπου. Λόγω της μορφολογίας του εδάφους, το γεγονός ότι δεν περιβάλλεται από θάλασσα, δύναται να αναπτύξει μόνο δύο μορφές εναλλακτικού τουρισμού κάτι που μέχρι στιγμής δεν γίνεται.

Οι δυο αυτές μορφές εναλλακτικού τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν είναι:

- a) Ο τουρισμός υπαίθρου
- b) Ο αγροτουρισμός

Ανάλυση (a) και (b):

Η δραστηριοποίηση του τοπικού πληθυσμού σε αυτές τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού είναι μάλλον επιβεβλημένη αφού:

- Η περιοχή δεν έχει πολλές δυνατότητες ανάπτυξης άλλων μορφών εναλλακτικού τουρισμού
- Πολλοί τουρίστες αναζητούν πλέον περιοχές που να μην είναι πολύ-διαφημιζόμενες και να είναι έντονο το στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος με ελάχιστη παρέμβαση
- Ο Αχλαδόκαμπος βρίσκεται κοντά στο Άργος, στο κεντρικό σημείο του Δήμου Άργους – Μυκηνών, πράγμα απαραίτητο για τη χρησιμοποίηση διαφόρων υπηρεσιών που στηρίζουν το τουρισμό και όχι μόνο (κέντρα μέσων μαζικής μεταφοράς κυρίως ο κεντρικός σταθμός των υπεραστικών λεωφορείων, τουριστικά καταλύματα για τους επισκέπτες – τουρίστες του τουρισμού υπαίθρου, διάφορες δημόσιες υπηρεσίες)
- Είναι κυρίως αγροτογενής περιοχή και οι περισσότεροι κάτοικοι δραστηριοποιούνται στο πρωτογενή τομέα παραγωγής

Από τις κατηγορίες του τουρισμού υπαίθρου μπορούν να αναπτυχθούν οι εξής:

- Ο φυσιολατρικός τουρισμός
- Ο περιπατητικός τουρισμός
- Ο περιηγητικός τουρισμός

Και οι τρεις αυτές κατηγορίες του υπαίθριου τουρισμού μπορούν να αναπτυχθούν καθώς είναι έντονο το στοιχείο της φύσης στη περιοχή και το γεγονός ότι η ανθρώπινη παρέμβαση είναι ελάχιστη έναντι αυτής.

Η δημιουργία μικρών αγροτικών καταλυμάτων θα δώσουν τη δυνατότητα στους κατοίκους της περιοχής να αποκτήσουν ένα συμπληρωματικό εισόδημα, οι τουρίστες του αγροτουρισμού θα γνωρίσουν από κοντά την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα της περιοχής και έτσι με αυτό τον τρόπο θα γίνει περισσότερο γνωστή στον εθνικό και διεθνή περίγυρο. Ο αγροτουρισμός, είναι η μορφή τουρισμού μέσα από την οποία μπορεί να αναδειχθεί ο τοπικός πληθυσμός της περιοχής και να

δικτυωθεί πιο πολύ με το εξωτερικό περιβάλλον. Οι αγρό-τουρίστες εκτός του ότι θα βρεθούν σε ένα περιβάλλον κυρίως αγροτικό, θα έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν την ιστορία και το πολιτισμό του συγκεκριμένου τόπου καθώς στην αρχαιότητα αποτελούσε ένα από τα τέσσερα σημαντικά κέντρα της σημερινής γεωγραφικής έκτασης του Δήμου Άργους – Μυκηνών. Επίσης θα έχουν τη δυνατότητα να μεταβαίνουν σύντομα προς το Άργος για τυχόν μετάβασή τους στο κεντρικό νοσοκομείο, και για την ικανοποίηση άλλων προσωπικών τους αναγκών.

8.1.5 Δ.Ε. Κουτσοποδίου – Δ.Ε. Λυρκείας

Όπως προελέχθη, καθώς μεταφερόμαστε από το κέντρο του Δήμου προς βορειοδυτικά, το υψόμετρο αρχίζει και μεγαλώνει. Έτσι, ενώ στις περιοχές της Δημοτικής Ενότητας Κουτσοποδίου κυριαρχούν τα πεδινά τμήματα με ελάχιστα ορεινά μέρη, στη Δημοτική Ενότητα Λυρκείας, κυριαρχούν οι ορεινές περιοχές με ελάχιστα πεδινά τμήματα τα οποία συνορεύουν με τη Δημοτική Ενότητα Κουτσοποδίου. Επομένως, όπως γίνεται αντιληπτό, τα πεδινά τμήματα αυτών των δύο Δ.Ε. αποτελούν ένα ενιαίο κομμάτι, ενώ περιλαμβάνουν και ορεινά μέρη που όσο προχωράμε βορειοδυτικά το υψόμετρο αυτών μεγαλώνει. Άρα οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν σε αυτές τις Δημοτικές Ενότητες χωρίζονται σε δύο μέρη:

- α) Αυτές που μπορούν να αναπτυχθούν στο πεδινό τμήμα
- β) Αυτές που μπορούν να αναπτυχθούν στο ορεινό τμήμα

Ανάλυση των (α) και (β)

α) Οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν στο πεδινό τμήμα είναι:

i. Ο αθλητικός τουρισμός αναψυχής, κυρίως τα αθλήματα του μαζικού λαϊκού αθλητισμού όπως:

- Οι αθλοπαιδιές τοπικού επιπέδου
- Το κυνήγι
- Η ποδηλασία

ii. Ο αγροτουρισμός

iii. Ο οινοτουρισμός, αφού στο πεδινό τμήμα του δημοτικού διαμερίσματος Μαλαντρενίου της δημοτικής ενότητας Κουτσοποδίου, υπάρχουν αμπελώνες όχι μεγάλης έκτασης που όμως παράγουν εξαιρετικής ποιότητας κρασί.

β) Οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν στο ορεινό τμήμα είναι:

i. Οι αθλητικός τουρισμός αναψυχής, κυρίως τα αθλήματα του μαζικού λαϊκού αθλητισμού όπως:

- Το κυνήγι
- Τα αθλήματα του χειμερινού τουρισμού όπως πεζοπορία στο χιόνι και μαθήματα αντοχής
- Τα ορειβατικά αγωνίσματα όπως είναι η απλή πεζοπορία και η ορειβάσια στα όρη της περιοχής. Στα μεγαλύτερα όρη αυτών των δημοτικών ενοτήτων, τα όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο, καθώς και σε μικρότερα όρη, προγραμματίζονται συνεχώς από ορειβατικούς συλλόγους πεζοπορίες και αναβάσεις στα όρη. Ένας από αυτούς τους ορειβατικούς συλλόγους είναι και αυτός της Κορίνθου που πραγματοποιεί συχνά επισκέψεις σε αυτές τις περιοχές¹¹⁰.

ii. Ο τουρισμός υπαίθρου, όπου από αυτή τη μορφή μπορούν να αναπτυχθούν και οι τέσσερις κατηγορίες όπως:

- Φυσιολατρικός τουρισμός, αφού σχεδόν σε όλες τις ορεινές περιοχές κυρίως της Δημοτικής Ενότητας Λυρκείας υπάρχει ελάχιστη ανθρωπογενή παρουσία και ανάπτυξη σύγχρονων δραστηριοτήτων και έτσι ο επισκέπτης – τουρίστας μπορεί να γευτεί το φυσικό περιβάλλον
- Ο τουρισμός παρατήρησης χλωρίδας και πανίδας, κυρίως στις κορυφές των Αρτεμισίου και Λύρκειου, όπου εκεί κανείς μπορεί να παρατηρήσει ένα σπάνιο είδος πτηνού στην Ελλάδα με την ονομασία “μουστακοτσιροβάκος” που αναπαράγεται και επιβιώνει σε αυτά τα όρη με βάση την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. Επίσης άξιοι παρατήρησης είναι και οι απότομοι

---

¹¹⁰ Ορειβατικός σύλλογος Κορίνθου, (2011), «Όρος Λύρκειο – Αργολίδα», **Δικτυακός τόπος:** <http://www.eoskorinthou.gr/> , **Ιστοσελίδα:** <http://www.eoskorinthou.gr/ορειβασία/71-οροσ-λυρκειο,-αργολιδα> .

γκρεμοί που υπάρχουν πάνω ακριβώς από το δημοτικό διαμέρισμα Κεφαλοβρύσου.

Εικόνα για το σπάνιο πτηνό "Μουστακοτσιροβάκος

Πηγή: Δικτυακός τόπος: <http://www.poulia.info/> , Ιστοσελίδα:

<http://www.poulia.info/2012/04/sylvia-rueppelli.html> .

- Ο περιπατητικός τουρισμός, αφού όπως προελέχθη πολλοί ορειβατικοί σύλλογοι διοργανώνουν πεζοπορίες και περιπάτους σε αυτές τις ορεινές περιοχές.
- Ο περιγητικός τουρισμός

iii. Ο αγροτουρισμός

iv. Ο οικοτουρισμός, αφού περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένοι και επιδιώκοντας να έρθουν πιο κοντά στη φύση, ολοένα και περισσότεροι ταξιδιώτες επιλέγουν το πράσινο τουρισμό. Στην Ελλάδα ο οικολογικός τουρισμός δεν είναι και τόσο διαδεδομένος, όμως υπάρχουν περιοχές με μεγάλο οικολογικό ενδιαφέρον. Κάποιες από αυτές τις περιοχές περιλαμβάνονται και στη Δημοτική Ενότητα Λυρκείας, κυρίως στα ορεινά τμήματα αυτής. Ολόκληρο το βορειοδυτικό τμήμα του Δήμου Άργους – Μυκηνών αποτελείται από μικρούς οικισμούς που ακολουθούν άλλες φορές από ανάγκη και άλλες από επιλογή, το παραδοσιακό τρόπο ζωής και αυτό παρουσιάζει μεγάλο οικολογικό ενδιαφέρον.

Στη Δημοτική Ενότητα Κουτσοποδίου και στη Δημοτική Ενότητα Λυρκείας δεν μπορούν να αναπτυχθούν οι εξής μορφές εναλλακτικού τουρισμού:

- Ο θαλάσσιος τουρισμός, αφού οι συγκεκριμένες δημοτικές ενότητες δεν περικλείονται από θάλασσα
- Ο ιαματικός τουρισμός, αφού σε αυτές τις δημοτικές ενότητες δεν περιλαμβάνονται ιαματικές πηγές

8.1.6 Δ.Ε. Μυκηνών – Δ.Ε. Λέρνας

Οι δύο αυτές Δημοτικές Ενότητες, παρότι αποτελούν διαφορετικές περιοχές ως προς το γεγονός ότι η Δημοτική Ενότητα Λέρνας βρίσκεται σε επαφή με το θαλάσσιο χώρο και η Δημοτική Ενότητα Μυκηνών δεν βρίσκεται, διαθέτουν περίπου τα ίδια χαρακτηριστικά, ως προς το γεωλογικό τους ανάγλυφο, δίνουν και οι δύο έμφαση στο πρωτογενή τομέα ενώ λόγω του ότι διαθέτουν μεγάλη και διεθνούς αναγνώρισης πολιτιστική κληρονομιά όπου τα τελευταία χρόνια αποτελεί αντικείμενο διαχείρισης και εκμετάλλευσης αναπτύσσεται ταυτόχρονα και ο τριτογενής τομέας παραγωγής και πιο συγκεκριμένα ο τουρισμός (**βλέπε πίνακα 4**). Οι δύο αυτές περιοχές δεν διαθέτουν μόνο πολιτιστικά στοιχεία όπου μπορούν να αναδείξουν μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού όπως ο πολιτιστικός, διαθέτουν και άλλα χαρακτηριστικά όπου σύμφωνα με τα οποία μπορούν να αναπτυχθούν και άλλες μορφές τουρισμού. Διαθέτουν μεγάλα πεδινά τμήματα, υπάρχει επαφή με τη θάλασσα και κυριαρχούν καλές κλιματολογικές συνθήκες όλες τις εποχές τους έτους και έτσι μπορούν να αναπτυχθούν πάρα πολλές δραστηριότητες.

1) Στη Δημοτική Ενότητα Μυκηνών μπορούν να αναπτυχθούν οι εξής μορφές εναλλακτικού τουρισμού:

- α) Αθλητικός τουρισμός αναψυχής
- β) Αγροτουρισμός
- γ) Πολιτιστικός τουρισμός

2) Στη Δημοτική Ενότητα Λέρνας μπορούν να αναπτυχθούν οι εξής μορφές εναλλακτικού τουρισμού:

- α) Αθλητικός τουρισμός αναψυχής
- β) Αγροτουρισμός
- γ) Πολιτιστικός τουρισμός
- δ) Θαλάσσιος τουρισμός

Ανάλυση του (1) και (2) ανά μορφή εναλλακτικού τουρισμού:

α) Μπορεί να γίνει η ανάπτυξη των αγωνισμάτων του μαζικού κυρίως λαϊκού αθλητισμού όπως:

- Αθλοπαιδιές τοπικού επιπέδου (ποδόσφαιρο, μπάσκετ και βόλεϊ)
- Διάφορα ναυτικά αγωνίσματα (στη Δ.Ε. Λέρνας)
- Ποδηλασία
- Ιππασία
- Κυνήγι

β) Επειδή είναι και οι δύο περιοχές κυρίως αγροτογεννείς που προσπαθούν να δώσουν έμφαση και στο τριτογενή τομέα, ο αγροτουρισμός, είναι εκείνη η μορφή τουρισμού που συνδυάζει αυτά τα δύο δεδομένα. Είναι αυτή η μορφή τουρισμού, που μπορεί να ενώσει τους δύο τομείς παραγωγής και να τους δώσει ώθηση ανάπτυξης ενώ παράλληλα μέσα από αυτή τη προσπάθεια δύναται να βοηθηθούν και οι άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού και όχι μόνο.

γ) Ο πολιτιστικός τουρισμός, αποτελεί μια μορφή τουρισμού, όπου έχει πάρει σάρκα και οστά τις τελευταίες δεκαετίες στις δύο αυτές περιοχές καθώς αποτελούν σπουδαία κέντρα πολιτισμού σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Σημαντικό στοιχείο ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού αποτελεί η επισκεψιμότητα και οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους και στο αρχαιολογικό μουσείο Μυκηνών . Έως και το Νοέμβριο του 2013, ο αριθμός των επισκεπτών στον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης των Μυκηνών έφθασε τους 7684 ενώ οι εισπράξεις για το ίδιο διάστημα έφτασαν τις 276949€¹¹¹. Αυτό αποδεικνύει τη διάθεση που υπάρχει από το τοπικό πληθυσμό να δώσουν έμφαση στο πολιτιστικό τουρισμό και που μέσα από αυτόν θα ενισχυθεί πιο πολύ και ο μορφωτικός τουρισμός που είναι προς όφελος του επισκεπτόμενου πληθυσμού. Η διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας των περιοχών αυτών, αποτελεί κάτι παραπάνω από καθήκον για το τοπικό πληθυσμό, τους τοπικούς φορείς και τη κεντρική διοίκηση ώστε να διατηρηθεί στο ακέραιο, έπειτα από την εισροή πολλών ξενικών πολιτιστικών στοιχείων.

δ) Η δεύτερη δημοτική ενότητα του Δήμου Άργους Μυκηνών μετά τη Νέα Κίο που έρχεται σε επαφή με το παράκτιο και θαλάσσιο περιβάλλον, είναι αυτή της Λέρνας. Δύο από τα δημοτικά διαμερίσματα της Δημοτικής αυτής Ενότητας, οι Μύλοι και το

---

¹¹¹ ΕΛ.ΣΤΑΤ, (2014), «Κίνηση μουσείων και αρχαιολογικών χώρων – Νοέμβριος 2013», Δικτυακός τόπος: <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE> , Ιστοσελίδα: http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A1802&r_param=SCI21&y_param=2013_11&mytabs=0 , σ.σ. 1 – 3.

Κυβέρι, αποτελούν παραθαλάσσιες περιοχές. Παρότι έχουν ήδη αναπτυχθεί δραστηριότητες θαλάσσιου τουρισμού, υπάρχουν ακόμα πολλά περιθώρια ισχυροποίησής του. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι η συγκεκριμένη παράκτια ζώνη δεν έχει επιβαρυνθεί από την ανάπτυξη μεγάλων τουριστικών καταλυμάτων που θα είχε ως αποτέλεσμα τη περιβαλλοντική επιβάρυνση κυρίως του θαλάσσιου χώρου. Ως εκ τούτου, δύναται να αναπτυχθούν περαιτέρω δραστηριότητες θαλάσσιου τουρισμού σε αυτές τις περιοχές.

8.2 Επαγγέλματα και επιχειρήσεις που μπορούν να αναπτυχθούν μαζί με τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού

Η κάθε μορφή εναλλακτικού τουρισμού, αποτελεί επένδυση σε ένα ξεχωριστό τομέα, σε ένα ξεχωριστό κλάδο επαγγελμάτων. Η ισχυροποίηση μιας μορφής εναλλακτικού τουρισμού δεν επέρχεται δίνοντας έμφαση μόνο σε διαδικασίες ενδυνάμωσής της. Επέρχεται μέσα από την ανάπτυξη διαφόρων επαγγελμάτων και επιχειρήσεων που θα τη πλαισιώνουν, θα τη στηρίζουν και που η ίδια θα ενισχύει. Τη κάθε μορφή εναλλακτικού τουρισμού τη στηρίζουν διαφορετικά επαγγέλματα και επιχειρήσεις. Έτσι, αφού στο Δήμο Άργους – Μυκηνών μπορούν να αναπτυχθούν όλες οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού, τότε μπορούν να στηριχθούν πολλά επαγγέλματα και επιχειρήσεις και αυτό να φανεί εν τέλει στη πραγματική οικονομία.

Πιο κάτω θα δούμε ανά μορφή εναλλακτικού τουρισμού, ποια επαγγέλματα και επιχειρήσεις μπορούν να αναπτυχθούν.

- Αθλητικός τουρισμός αναψυχής
  - Εμπορικά καταστήματα με είδη ρουχισμού και αθλητισμού
  - Καταστήματα εμπορίας, κατασκευής και συντήρησης ποδηλάτων
  - Φυσικοθεραπευτές
  - Δημιουργία ή βελτίωση υπηρεσιών δημόσιας και ιδιωτικής ιατρικής περίθαλψης
  - Γέννηση πιο πολλών συλλόγων και σωματείων διαφόρων αθλημάτων και αγωνισμάτων
  - Ανάπτυξη του κλάδου των γυμναστών και άρα δημιουργία περισσότερων και ποιοτικότερων κέντρων εκγύμνασης

- Δημιουργία μεγάλων κέντρων άθλησης. Αυτό σημαίνει, εύρεση εργασίας για ανθρώπους που εργάζονται στα επαγγέλματα που χρειάζονται για μια ανέγερση οικοδομής και στη συνέχεια άνθρωποι που θα χρειαστούν για τη συντήρηση αυτών των κέντρων
- Θαλάσσιος τουρισμός
  - Τουριστικά καταλύματα που θα δείχνουν σεβασμό στο περιβάλλον και έτσι θα αναπτυχθεί και άλλο ο κλάδος των ξενοδοχοϋπαλλήλων
  - Αύξηση της ζήτησης των μαγείρων στα τουριστικά καταλύματα και στα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος καθώς και των ατόμων ως βοηθητικό προσωπικό και προσωπικό σερβιρίσματος
  - Δημιουργία ή και βελτίωση (της ποιότητας) μέσω μαζικής μεταφοράς
  - Δημιουργία (από τους τοπικούς φορείς) διαφόρων θαλάσσιων και παράκτιων δραστηριοτήτων με σεβασμό πάντα στο περιβάλλον αυτών αλλά και στους διάφορους οικισμούς στο περίγυρο
  - Δημιουργία κέντρων ναυαγοσωστών ανά παράκτια περιοχή
  - Αναβάθμιση του λιμενικού σώματος με στόχο να γίνονται περισσότεροι και ποιοτικότερη έλεγχοι στις παράκτιες ζώνες
  - Δημιουργία και λειτουργία καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος αναψυχής – μαζικής εστίασης πρόχειρου και πλήρους γεύματος
- Τουρισμός υπαίθρου – Αγροτουρισμός
  - Δημιουργία μικρών αγροτικών καταλυμάτων
  - Ανάδειξη και ανάπτυξη του επαγγέλματος των ξεναγών ιδίως όταν αφορά την ανάβαση στα διάφορα όρη
  - Δημιουργία και συντήρηση μικρών φυτώριων και περιβολιών με σκοπό την εκμάθηση και ψυχαγωγία των τουριστών
  - Δημιουργία μικρών μουσειακών οικισμών με στόχο να δειχθεί ο παραδοσιακός τρόπος ζωής και επιβίωσης και να εκτεθούν διάφορα εργαλεία κάθε είδους, των παλαιότερων γενεών
  - Δημιουργία καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, που θα έχουν ως στόχο όμως τη διάθεση τοπικών παραδοσιακών γευμάτων σε κάθε περιοχή

- Περαιτέρω ζήτηση για δασολόγους και περιβαλλοντολόγους
- Οικοτουρισμός – Αειφόρος τουρισμός
  - Ειδική δασική προστασία
  - Ξεναγοί εθνικών δρυμών
  - Μελισσοκόμοι (βιολογικής μελισσοκομίας)
  - Μηχανικός περιβάλλοντος
  - Καταστήματα πώλησης οικολογικών τροφίμων
  - Επόπτης, φύλακας φυσικού περιβάλλοντος
  - Γεωργός, βιολογικής γεωργίας
  - Κτηνοτρόφος, βιολογικής κτηνοτροφίας
- Γαστρονομικός τουρισμός - Οινοτουρισμός
  - Οινολόγοι – Δημιουργία οινοποιείων
  - Γευσιγνώστες
  - Δοκιμαστές κρασιών
  - Χημικοί αναλυτές
  - Μάγειρες
  - Διαιτολόγοι – Διατροφολόγοι
  - Δημιουργία κατάλληλων εκθεσιακών χώρων
- Τουρισμός υγείας και ευεξίας – Θεραπευτικός τουρισμός Ιαματικός τουρισμός – Θερμαλισμός
  - Δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων που θα έχουν ως σκοπό τη παροχή υπηρεσιών υγείας, περιποίησης και φροντίδας
  - Δημιουργία κέντρων περιποίησης, αναζωογόνησης και αποτοξίνωσης

- Δημιουργία κέντρων παροχής διατροφικών συμπληρωμάτων – βιολογικών καλλυντικών
- Δημιουργία κέντρων επιμόρφωσης για παροχή υπηρεσιών υγείας και ευεξίας
- Πολιτιστικός τουρισμός
  - Δημιουργία θεάτρων και στεγασμένων χώρων για συναυλίες
  - Αύξηση της ζήτησης για ξεναγούς στους πολιτιστικούς τόπους
  - Βελτίωση στη ποιότητα και στην επάρκεια των μέσων μαζικής μεταφοράς
  - Ανάπτυξη και αύξηση των εμπορικών καταστημάτων και των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος
  - Αρχαιολόγοι
  - Ιστορικοί
  - Εργαζόμενοι συντήρησης
  - Δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων

8.3 Η ενέργεια στο Δήμο Άργους - Μυκηνών

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί συνέπεια της αλόγιστης σπατάλης κυρίως των φυσικών πόρων από το περασμένο αιώνα έως και σήμερα. Οι επιπτώσεις ανυπολόγιστες, στα ύδατα, στη βιοποικιλότητα, στις κοινωνίες. Η επιβάρυνση του περιβάλλοντος οδήγησε στην αναζήτηση νέων μορφών ενέργειας όπως η αιολική ενέργεια, η ηλιακή ενέργεια κ.τ.λ.. Όμως το γεγονός ότι, σαν ενέργεια, κατά τη κατανάλωσή της φέρεται φιλικά προς το περιβάλλον, κατά τη παραγωγή της όμως δημιουργεί διάφορα προβλήματα τα οποία δεν είναι ορατά με μια πρώτη ματιά. Για παράδειγμα, η έντονη χρησιμοποίηση μεγάλων εκτάσεων για τη δημιουργία φωτοβολταϊκών πάρκων, συμβάλει στη καταστροφή πολλών ειδών δέντρων και αύξηση της θερμοκρασίας από τη τοποθέτηση πολλών πάνελ. Η χρησιμοποίηση πολλών κορυφογραμμών για τη δημιουργία αιολικών πάρκων δημιουργεί προβλήματα στη χλωρίδα, καθώς καταστρέφονται μεγάλες εκτάσεις γης και στη πανίδα ιδίως στα πτηνά που ζουν και αναπαράγονται σε αυτά τα μέρη. Τα πτηνά, παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στη λειτουργία των χερσαίων οικοσυστημάτων και η ισορροπία του πληθυσμού τους συμβάλει στη γενικότερη οικολογική ισορροπία και στη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Απ' την άλλη, η ανάγκη για κατανάλωση ενέργειας, οδηγεί στο γεγονός της δημιουργίας όλο και περισσότερων σταθμών ανανεώσιμης ενέργειας παραγόμενης από τον ήλιο και τον αέρα. Όμως, παρότι η τεχνολογία έχει συμβάλει στο να αναπτυχθούν τέτοιες μορφές ενέργειας, στις περισσότερες περιοχές η χρησιμοποίηση του πετρελαίου, του φυσικού αερίου και του λιγνίτη βρίσκεται σε πολύ μεγάλο επίπεδο. Έτσι, αντί να υπάρξει ένας σωστός σχεδιασμός που θα βοηθήσει στη δημιουργία μιας ενεργειακής πολιτικής που να ικανοποιεί τις ανάγκες της ανθρωπότητας και που θα βάζει όρια στη κατασπατάληση φυσικών πόρων μη ανανεώσιμων, περνάμε στη λογική της άντλησης ενέργειας από όποια πηγή και αν βρούμε, ανανεώσιμη ή μη.

Στο Δήμο Άργους – Μυκηνών, τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια να αναπτυχθούν διάφορες μορφές ενέργειας, όπου με τη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών να μπορεί να γίνεται αποδεκτή σε κάθε νοικοκυριό, σε κάθε επιχείρηση και σε κάθε προσπάθεια ανθρώπινης δραστηριότητας στη καθημερινότητα. Έτσι έχουμε:

1. Κατασκευή αγωγού φυσικού αερίου σε διάφορα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου¹¹²
2. Δημιουργία αιολικού πάρκου στο όρος Λύρκειον στη κορυφή με την ονομασία "Γούπατα"¹¹³
3. Δημιουργία αιολικού πάρκου στο όρος Κτενιάς¹¹⁴
4. Δημιουργία φωτοβολταϊκού πάρκου στη θέση "Λέκανα"¹¹⁵

---

¹¹² Ελληνική Δημοκρατία – Περιφέρεια Πελοποννήσου, (2012), «Καθορισμός της συνολικής αποζημίωσης των θιγόμενων ακινήτων και επικειμένων από την διαδρομή και εγκατάσταση του Αγωγού Φυσικού Αερίου Υψηλής Πίεσης «Αγ. Θεόδωροι – ΔΕΗ Μεγαλόπολης» στις περιοχές του Δήμου Άργους – Μυκηνών της Περιφερειακής Ενότητας Αργολίδας της Περιφέρειας Πελοποννήσου», Τρίπολη, Ιστοσελίδα: <https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%924%CE%9C77%CE%9B1-%CE%93%CE%A51>, σελ. 1.

¹¹³ Ελληνική Δημοκρατία – Υπουργείο ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας, (2013), «Υπαγωγή της επιχείρησης «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΟΔΟΜΙΚΗ ΑΝΕΜΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ», με διακριτικό τίτλο «ΕΛ.ΤΕΧ. ΑΝΕΜΟΣ Α.Ε.», στις διατάξεις του Ν. 3299/2004, όπως ισχύει, για την ενίσχυση επενδυτικού σχεδίου της με το κίνητρο της επιχορήγησης», Αθήνα, Ιστοσελίδα: www.koutipandoras.gr/sites/default/files/mpompolas.pdf.

¹¹⁴ Ελληνική τεχνοδομική Άνεμος, (2014), <ΕΡΓΑ>, Δικτυακός τόπος <http://www.eltechanemos.gr/index.html>, Ιστοσελίδα: <http://www.eltechanemos.gr/projects.html>

¹¹⁵ Ελληνική τεχνοδομική Άνεμος, (2014), <ΕΡΓΑ>, Δικτυακός τόπος: <http://www.eltechanemos.gr/index.html>, Ιστοσελίδα: <http://www.eltechanemos.gr/projects.html>

Ανάλυση:

1. Ο αγωγός φυσικού αερίου «Άγ. Θεόδωροι – Δ.Ε.Η. Μεγαλόπολης», θα περάσει μέσα από περιοχές του Δήμου Άργους – Μυκηνών στη βόρεια πλευρά του και θα εξαχθεί από αυτόν στη δυτική πλευρά του.

2. Στα 1755μ. υψόμετρο επιχειρείται να σχηματιστεί ένα αιολικό πάρκο με ισχύ 39,6MW, το μεγαλύτερο στο Δήμο και στις γύρω περιοχές. Το έργο βρίσκεται υπό κατασκευή, δηλαδή έχει ολοκληρωθεί μόνο η διάνοιξη του δρόμου. Η συγκεκριμένη διάνοιξη εκτός του ότι κατέστρεψε ένα μεγάλο κομμάτι γης δημιούργησε και άλλα πολλά προβλήματα όπως ότι, γέμισε με μεγάλους βράχους τα διάφορα βοσκοτόπια, δημιούργησε πολλά προβλήματα στα εκτρεφόμενα ζώα τα οποία κατά τους θερινούς μήνες ζουν ελεύθερα σε αυτό το όρος, άλλαξε τον τρόπο ζωής και επιβίωσης στην πανίδα της περιοχής. Η συγκεκριμένη διάνοιξη του δρόμου δεν συνοδεύτηκε τέλος από σφράγιση της εισόδου κατά το πρώτο έτος, με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί το παράνομο λαγοκυνήγι τις νυχτερινές ώρες όχι μόνο στο όρος Λύρκειον αλλά και στο όρος Αρτεμίσιο¹¹⁶. Στα προαναφερθέντα όρη όπως έχει ειπωθεί και προγενέστερα, ζει και επιβιώνει ένα σπάνιο είδος πτηνού, “ο Μουστακοτσιροβάκος”. Η δημιουργία αιολικού πάρκου μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στην αναπαραγωγή και επιβίωση του συγκεκριμένου είδους¹¹⁷. Επίσης, η δημιουργία αιολικού πάρκου καταστρέφει την όποια μελλοντική προσπάθεια ανάπτυξης των κατηγοριών του υπαίθριου τουρισμού στη περιοχή.

---

¹¹⁶ Kynoclub, (2014), <Τσοπάνηδες – Λαθροθήρες!!!>, **Δικτυακός τόπος:** <http://kynoclub.gr/>, **Ιστοσελίδα:** <http://kynoclub.gr/2012/12/28/τσοπανηδες-λαθροθηρες/> .

¹¹⁷ Δημαλέξης Τ., (2014), <Οδηγίες για την ειδική Ορνιθολογική μελέτη αιολικών πάρκων>, **Δικτυακός τόπος:** <http://www.ornithologiki.gr/> , **Ιστοσελίδα:** http://www.ornithologiki.gr/page_cn.php?tID=2661&aID=1115 .

Εικόνες για το “όρος Λύρκειον”

Πηγή: Ίδια έρευνα

3. Στο συγκεκριμένο όρος, το οποίο εκτός του ότι αποτελεί ένα φυσικό σύνορο μεταξύ Αργολίδας και Αρκαδίας σε υψόμετρο που φτάνει στα 1597μ., αποτελεί και τμήμα της ευρύτερης οροσειράς που περιλαμβάνει και τα όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο με τα οποία συνορεύει. Στο συγκεκριμένο όρος έχει εγκατασταθεί αιολικό πάρκο με ισχύ 23MW.

Εικόνα για το αιολικό πάρκο στο “όρος Κτενιάς”

Πηγή: Δικτυακός τόπος: <http://www.eltechanemos.gr/index.html> ,

Ιστοσελίδα: http://www.eltechanemos.gr/wind_ktenias.html .

4. Στη θέση αυτή έχει τοποθετηθεί φωτοβολταϊκό πάρκο με ισχύ 2MW.

Εικόνα για το φωτοβολταϊκό πάρκο στη τοποθεσία “Λέκανα”

Πηγή: Δικτυακός τόπος: <http://www.eltechanemos.gr/index.html> ,

Ιστοσελίδα: http://www.eltechanemos.gr/pv_lekana.html .

Η μέχρι τώρα προσπάθεια για ενεργειακή κάλυψη του Δήμου βασίζεται σε πολλές και διαφορετικές μορφές ενέργειας. Η διαδικασία ένταξης περιοχών προς εκμετάλλευσή τους από ιδιωτικές εταιρείες με σκοπό τη παραγωγή ή τη μεταφορά ενέργειας, δεν λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητές τους ή τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα σε άλλους τομείς όπως για παράδειγμα στην ανάπτυξη μορφών εναλλακτικού τουρισμού. Η κοινωνία της περιοχής είναι αυτή που θα πρέπει να επιλέξει για το πώς θέλει να πορευτεί στο μέλλον και κυρίως για το ποιες περιοχές θα χρησιμοποιηθούν για τη παραγωγή ή τη μεταφορά ενέργειας. Το γεγονός ότι η εξέλιξη της τεχνολογίας συμβάλει στο να καλυτερεύσουν τα προϊόντα παραγωγής ενέργειας, δε σημαίνει ότι η τοποθέτησή τους στο χώρο δε συμβάλει αρνητικά στο φυσικό περιβάλλον. Απαιτείται να υπάρξει ο σωστός σχεδιασμός με σκοπό να μην θίγονται τόσο η οποιαδήποτε προσπάθεια ανάπτυξης της κάθε περιοχής από

δραστηριότητες των κατοίκων της όσο και η προστασία του περιβάλλοντος, της χλωρίδας και της πανίδας που το αποτελούν.

8.4 Ανάλυση swot (2)

Στη συγκεκριμένη SWOT ανάλυση, το αντικείμενο της μελέτης αφορά στο πως ένας τομέας όπως είναι οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού ή η ενέργεια, αναπτύσσονται ή μπορούν να αναπτυχθούν καλύτερα σε μία χωρική ενότητα όπως είναι οι Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Άργους – Μυκηνών. Έτσι, βάσει της μελέτης των δυνατοτήτων ανάπτυξης της χωρικής ενότητας του Δήμου που προηγήθηκε, γίνεται προσπάθεια να προσδιοριστούν σύμφωνα με την ανάλυση SWOT, τα πλεονεκτήματα και οι αδυναμίες του εσωτερικού περιβάλλοντος καθώς και οι ευκαιρίες και οι απειλές του εξωτερικού περιβάλλοντος που θα προκύψουν, με την ανά δημοτική ενότητα ανάπτυξη μορφών εναλλακτικού τουρισμού και την προσπάθεια παραγωγής και μεταφοράς ενέργειας σε κάποιες από αυτές.

A) Εσωτερικό περιβάλλον

- I. Πλεονεκτήματα
- II. Αδυναμίες

B) Εξωτερικό περιβάλλον

- I. Ευκαιρίες
- II. Απειλές

Ανάλυση

A) I. Τα πλεονεκτήματα μπορεί να είναι:

- Μπορούν να αναπτυχθούν όλες οι προαναφερθείσες μορφές εναλλακτικού τουρισμού
- Οι καλές κλιματολογικές συνθήκες επιτρέπουν την ανάπτυξη μορφών εναλλακτικού τουρισμού
- Ο αγροτουρισμός που αποτελεί μια περίπτωση ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης και συνδυάζει το πρωτογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής (στο Δήμο δίνεται έμφαση σε αυτούς τους δύο παραγωγικούς τομείς της

οικονομίας), μπορεί να αναπτυχθεί σε όλες ανεξαρτήτως τις περιοχές του Δήμου

- Σε ένα τμήμα της παράκτιας ζώνης του Δήμου, αυτό της δημοτικής ενότητας Νέας Κίου, οι επισκέπτες – τουρίστες κάνουν λασποθεραπεία. Το σημαντικό είναι πως στο συγκεκριμένο αυτό κομμάτι δεν έχει εμπλακεί σε σύγχρονες μορφές και γρήγορους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης.
- Παρόλο που ο Δήμος Άργους – Μυκηνών, είναι κυρίως αγροτογενής περιοχή, πρωτίστως δίνεται έμφαση στο τριτογενή τομέα
- Η ύπαρξη στοιχείων, αντικειμένων και οικισμών, μεγάλης πολιτιστικής αξίας αναγνωρισμένης σε διεθνές επίπεδο, δίνει τη δυνατότητα για περαιτέρω ώθηση του πολιτιστικού τουρισμού
- Η επιβίωση και η αναπαραγωγή ενός είδους πανίδας, ένα σπάνιο για την Ελλάδα πτηνό που βρίσκεται σε ελάχιστα όρη αυτής, δύο εξ αυτών τα όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο
- Η βορειοδυτική πλευρά του Δήμου, αποτελεί μια περιοχή όπου η παρέμβαση του ανθρώπου στο περιβάλλον είναι ελάχιστη και έτσι αποτελεί το μοναδικό σημείο ανάπτυξης του οικολογικού τουρισμού
- Οι περιοχές του Δήμου έχουν τη δυνατότητα να στηριχθούν σε πολλές πηγές ενεργειακής κάλυψης

II. Οι αδυναμίες μπορεί να είναι:

- Έλλειψη σε υποδομές που αφορούν τον αθλητισμό σε πολλές περιοχές του Δήμου. Αυτό δε βοηθά στο να δοθεί περαιτέρω έμφαση στον αθλητικό τουρισμό και στο να μπορεί ο κάθε τοπικός πληθυσμός να αθλείται σωστά
- Παρότι οι περισσότερες περιοχές του Δήμου είναι αγροτογενής, εντούτοις δίνεται περισσότερο έμφαση στο τριτογενή τομέα
- Σε μια εποχή που ο θρησκευτικός τουρισμός αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς όλες τις εποχές του έτους, στη περιοχή του Δήμου ο θρησκευτικός τουρισμός υφίσταται μόνο κατά τις ημέρες εορτής του πολιούχου κάθε περιοχής
- Χρησιμοποιείται μια περιοχή όπως το “όρος Λύρκειο”, μεγάλης αξίας ως προς τη χλωρίδα και τη πανίδα, για τη παραγωγή αιολικής ενέργειας. Από αυτό συμπεραίνεται πως υπάρχει αδιαφορία, έλλειψη προγραμματισμού και οργάνωσης ενεργειακής πολιτικής.

B) I. Οι ευκαιρίες μπορεί να είναι:

- Πρέπει να δοθεί περισσότερη έμφαση στο γαστρονομικό τουρισμό και στον οινοτουρισμό, καθώς γεωγραφικά ο Δήμος βρίσκεται στη καρδιά της Μεσογείου, μια περιοχή που είναι διεθνώς αναγνωρισμένη για τα παραγόμενα προϊόντα (κρασί) και για τη πολύ-αναφερόμενη μεσογειακή διατροφή (διάφορες γαστρονομικές γεύσεις)

II. Οι απειλές μπορεί να είναι:

- Ο Δήμος δεν είναι αρκετά ανταγωνιστικός ως προς τον εναλλακτικό τουρισμό έναντι άλλων περιοχών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

8.5 Στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός για το Δήμο Άργους - Μυκηνών

Ένα από τα πιο βασικά εργαλεία δημιουργίας στρατηγικών χωρικού σχεδιασμού, είναι η ανάλυση SWOT. Με αυτό το σύστημα μπορούν να αναδειχθούν οι δυνατότητες από το εσωτερικό περιβάλλον και οι ευκαιρίες από το εξωτερικό περιβάλλον. Ταυτόχρονα θα μπορεί να επέρχεται η καλύτερη αντιμετώπιση των αδυναμιών και των απειλών αντίστοιχα, άμεσα και με το λιγότερο δυνατό κόστος. Η σημαντικότητα του στρατηγικού σχεδιασμού έγκειται στο γεγονός της σύνδεσης των βημάτων υλοποίησης ενός σχεδίου από τη σύλληψη της ιδέας έως και το τελικό αποτέλεσμα.

Η εφαρμογή και υλοποίηση στρατηγικών χωρικού σχεδιασμού στη περιοχή του Δήμου, θα φέρει ως συνέπεια μεγάλες αλλαγές σε πολλούς τομείς και διαδικασίες και γι' αυτό θα πρέπει από την αρχή να γίνουν οι εξής ενέργειες:

- Να αποσαφηνιστεί το όραμα και η σύλληψη της ιδέας με σκοπό να κατανοηθεί καλύτερα από τους ανθρώπους που βρίσκονται στο πεδίο εφαρμογής
- Μέσα από τη κατανόηση του οράματος θα μπορέσουν οι τοπικές αρχές, οι τοπικοί φορείς και ο τοπικός πληθυσμός να ενασχοληθούν στο πλαίσιο της εφαρμογής και έτσι να αναπτυχθεί περισσότερο η συμμετοχικότητα κυρίως και μέσα από την ανάπτυξη πρωτοβουλιών
- Να επικεντρωθεί η προσπάθεια σε πρακτικές αιφόρου ανάπτυξης και ο σχεδιασμός που θα γίνει θα πρέπει να είναι τέτοιος που να δίνει έμφαση σε αυτή τη προσπάθεια χωρίς παρεκκλίσεις

- Να καθοριστεί από την αρχή το πλαίσιο της ενεργειακής πολιτικής, ιδίως σε αυτές τις εποχές που ζούμε, αφού σχεδόν όλες οι δραστηριότητες της καθημερινότητάς μας βασίζονται στη κατανάλωση ενέργειας

Το γεγονός ότι ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός αποτελεί μια συλλογική προσπάθεια στην αναδιοργάνωση μιας πόλης, μιας περιφέρειας, μιας ευρύτερης περιοχής, στη προσέλευση επενδύσεων, στην επιβολή μέτρων προστασίας των χρήσεων γης, στη δημιουργία υποδομών που θα επιτρέψουν την ομαλή μετάβαση σε συνθήκες αιεφόρου ανάπτυξης, στην ανάπτυξη και συντήρηση διαφορετικών μορφών εναλλακτικού τουρισμού ανά περιοχή, μπορούν να αναδειχθούν δύο κατευθύνσεις με βάση τις αναλύσεις SWOT που έχουν ήδη προηγηθεί.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

1. Αφορά τη καλύτερη ανάδειξη του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος μιας χωρικής ενότητας – οντότητας όπως είναι ο Δήμος Άργους – Μυκηνών. {ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT (1)}
2. Αφορά την καλύτερη ανάδειξη του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος των τομέων του εναλλακτικού τουρισμού και της ενέργειας σε μια χωρική ενότητα όπως αυτής του Δήμου Άργους – Μυκηνών. {ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT (2)}

Ανάλυση

1.

Η ανάπτυξη και η λειτουργικότητα ενός χώρου, δεν επέρχεται μέσα από ξεχωριστές ατομικές ενέργειες, αλλά μέσα από μια ενιαία συλλογική προσπάθεια η οποία θα βασίζεται πάντα σε ένα κεντρικό σχεδιασμό, όπως είναι ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός. Αυτό θα πρέπει να γίνεται ώστε να ελαχιστοποιείται η αβεβαιότητα και κατακερματισμός. Σκοπός πάντα, είναι η επιδίωξη της βιώσιμης χωρικής ανάπτυξης που βασίζεται στο τρίπτυχο περιβάλλον, οικονομία και κοινωνία. Αυτό είναι που θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε στη συνέχεια.

Για να μπορέσει να επέλθει η βιώσιμη χωρική ανάπτυξη στο Δήμο Άργους – Μυκηνών, θα πρέπει σαν περιοχή να είναι σε όλο το μήκος και το πλάτος της προσπελάσιμη. Δηλαδή να τη διασχίζουν μέσα μαζικής μεταφοράς γρήγορα, τεχνολογικά εξελιγμένα και οικονομικά ως προς το κόστος. Αυτή τη στιγμή ο Δήμος δεν είναι προσπελάσιμος καθώς βασίζεται μόνο στο οδικό δίκτυο. Τα μέσα μαζικής μεταφοράς που μπορούν να βοηθήσουν στο να αναπτυχθεί μια περιοχή ισόρροπα και βιώσιμα είναι τα πλοία, τα αεροπλάνα και κυρίως τα τρένα. Η σύνδεση του

Δήμου με το εξωτερικό περιβάλλον μπορεί να γίνει και με τα τρία αυτά μέσα μαζικής μεταφοράς, αφού διαθέτει μεγάλες πεδινές εκτάσεις ικανές για τη δημιουργία ενός αερολιμένα, δύο δημοτικές ενότητες που συνδέονται με το θαλάσσιο χώρο και άρα μπορεί να δημιουργηθεί ένα καλό και αξιόπιστο λιμάνι, και κυρίως, διαθέτει ήδη ένα ανακαινισμένο σιδηροδρομικό δίκτυο που διασχίζει τις περισσότερες περιοχές του Δήμου, αλλά όμως αυτή τη στιγμή δε τη διασχίζουν τρένα.

Η επαρκής προσπελασιμότητα σε μια περιοχή όπως ο Δήμος Άργους – Μυκηνών, μπορεί να δώσει:

- Την άνετη, γρήγορη , οικονομική και με ασφάλεια μεταφορά των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα στο άμεσο και ευρύτερο εξωτερικό περιβάλλον. Αυτό θα δημιουργήσει και περισσότερες συναλλαγές με το εξωτερικό περιβάλλον
- Την ευκαιρία σε επενδυτές, να δημιουργήσουν μεταποιητικές μονάδες και κάθε είδους επιχειρήσεις αφού θα ξέρουν από την αρχή πως το προϊόν τους θα μεταφέρεται γρήγορα προς πάσα κατεύθυνση
- Τη δυνατότητα περαιτέρω ανάπτυξης του τριτογενούς τομέα και ιδίως του τουρισμού. Για να αυξηθεί η επισκεψιμότητα σε μια περιοχή, πρέπει αυτή να είναι προσπελάσιμη. Το γεγονός ότι ο Δήμος, βρίσκεται κοντά στη πρωτεύουσα της χώρας και αφού έχει δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης, σίγουρα θα αποτελέσει σαν περιοχή από τις πρώτες επιλογές των επισκεπτών – τουριστών για να την επισκεφθούν.

Βάσει της μελέτης του ανάγλυφου της περιοχής του Δήμου, προκύπτει πως διαθέτει στο μισό περίπου πεδιάδες διαφόρων υψομετρικών επιπέδων και ορεινές περιοχές πολύ μεγάλου υψομέτρου. Η μελέτη ως προς το ανάγλυφο μιας περιοχής δε θα μπορούσε να μην εμπεριέχει την έντονη αναφορά στα ύδατα αυτής, καθώς το νερό διέρχεται πάνω και μέσα στο έδαφος όπως οι φλέβες που μεταφέρουν το αίμα στους ζώντες οργανισμούς. Έτσι, όπως η διάνοιξη μιας πληγής σε έναν οργανισμό καταστρέφει ένα τμήμα του, το ίδιο συμβαίνει και στο περιβάλλον, καθώς η συνεχόμενη διάνοιξη πληγών στο έδαφος (γεωτρήσεις) θα επιφέρει πολλαπλά τραύματα και στο νερό και στο έδαφος.

Όπως προελέχθη ο Δήμος διαθέτει δύο τουλάχιστον υψομετρικών επιπέδων πεδιάδες. Το ένα υψομετρικό επίπεδο περιλαμβάνει το μεγάλο πεδινό τμήμα των δημοτικών ενοτήτων Λέρνας, Άργους, Μυκηνών, Κουτσοποδίου και Νέας Κίου όπου το υψόμετρο είναι μηδαμινό σε σχέση με τη θάλασσα. Το δεύτερο υψομετρικό επίπεδο περιλαμβάνει πιο μικρού αλλά σημαντικού μεγέθους πεδινά τμήματα των δημοτικών ενοτήτων Λυρκείας και Αλέας όπου το υψόμετρο ανέρχεται στα 500 με

700 μέτρα περίπου από την επιφάνεια της θάλασσας. Έτσι στις περιοχές αυτές του Δήμου μπορούν ταυτόχρονα να αναπτυχθούν διαφορετικού τύπου καλλιέργειες και βάσει των καλών κλιματολογικών συνθηκών που επικρατούν, να έχουν καλές αποδόσεις. Αυτό θα ενδυναμώσει ακόμα πιο πολύ των πρωτογενή τομέα καθώς και τις προσπάθειες περαιτέρω σύνδεσης με αγορές του εξωτερικού περιβάλλοντος.

Τα προηγούμενα χρόνια, διανοίχτηκαν πολλές γεωτρήσεις στο πεδινό τμήμα που βρίσκεται σε μηδαμινό υψόμετρο από την επιφάνεια της θάλασσας. Αυτό έγινε για να καλυφθούν οι ανάγκες σε νερό αφού υπήρχε έντονη δραστηριότητα σε αυτά τα πεδινά εδάφη. Αποτέλεσμα αυτού, ήταν η υφαλμύρωση των υπόγειων υδάτων και η αλάτωση μεγάλων εκτάσεων γης. Η περιοχή της Νέας Κίου και οι γύρω κοντινές περιοχές, έχουν πληγεί ανεπανόρθωτα. Για να μπορέσει να αντιμετωπιστεί αυτό, θα πρέπει οι καλλιεργητές να στηριχθούν πολύ περισσότερο στη χρησιμοποίηση των επιφανειακών υδάτων και πολύ λιγότερο έως και καθόλου στη χρησιμοποίηση των υπόγειων υδάτων για ένα πάρα πολύ μεγάλο διάστημα. Κάποιες πληγές του εδάφους ίσως να μην κλείσουν ποτέ. Αυτό σημαίνει ότι σε κάποιες περιοχές το πρόβλημα αυτό να μη λυθεί καθόλου. Σε κάποιες περιοχές όμως το πρόβλημα ίσως αντιμετωπισθεί πιο άμεσα καθώς οι καλοί γεωλογικοί σχηματισμοί επιτρέπουν την άμεση απορρόφηση των γλυκών υδάτων προς τους υπόγειους υδροφόρους ορίζοντες.

Το πιο σημαντικό στοιχείο για μια χωρική ενότητα – οντότητα, αποτελεί ο πληθυσμός της. Οι επιλογές του πληθυσμού ως προς την ανάπτυξη και επιβίωσή του, καθορίζουν στο μεγαλύτερο βαθμό για το πώς θα επέλθει η βιώσιμη χωρική ανάπτυξη σε μια περιοχή. Οι επιλογές του πληθυσμού μπορούν να δώσουν ή όχι ταυτότητα σε ένα τόπο, όπως επίσης μπορούν να κάνουν ένα χώρο, ένα δημοτικό διαμέρισμα, μία δημοτική ενότητα ή ένα Δήμο να είναι λειτουργικοί. Η υλοποίηση του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού βασίζεται κυρίως στη συλλογικότητα και απαιτεί συμμετοχικότητα ώστε να αποφεύγονται οι αοριστίες και ο κατακερματισμός. Οι μέχρι τώρα επιλογές του πληθυσμού του Δήμου δεν έχουν δείξει πως επιθυμεί να στηρίξει τα πιο πάνω δεδομένα. Αυτό όμως δεν αποτελεί μόνιμη κατάσταση.

Αυτό αποδεικνύεται αφού:

- Το 54,7% ζει και επιβιώνει μόνο στο δημοτικό διαμέρισμα Άργους
- Καθώς στο σύνολό του, ο Δήμος Άργους – Μυκηνών αποτελεί κυρίως αγροτογενής περιοχή με ιδιαίτερα συγκριτικά πλεονεκτήματα, το 49,6% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου εργάζεται ή μπορεί να εργαστεί στο τριτογενή τομέα

- Η ενασχόληση με τη κτηνοτροφία κυρίως προβάτων και αιγών είναι ελάχιστη ενώ είναι μηδενική η απασχόληση με τη κτηνοτροφία ως προς την εκτροφή χοίρων και βοοειδών

Το γεγονός όμως, ότι το 31,2% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ασχολείται στο πρωτογενή τομέα, δίνει την ελπίδα της περαιτέρω μελλοντικής ανάπτυξής του. Από την άλλη πλευρά, σαν Δήμος διαθέτει ένα πολύ μικρό οικονομικά ενεργό πληθυσμό αφού αποτελεί μόλις το 35,5% του συνολικού πληθυσμού. Αυτό δείχνει πως κυριαρχούν οι ομάδες ηλικιών από 0 έως 18 και από 65 ετών και άνω, δηλαδή ηλικίες μη παραγωγικές. Δείχνει επίσης πως δεν έχει πολλές δυνατότητες ως προς τη παραγωγική ηλικία και δεν θα πρέπει να σπαταλιέται παραγωγικά οπουδήποτε.

Ο πληθυσμός μιας κοινωνίας θα πρέπει ή να εκπροσωπεί ή να δημιουργεί πολιτισμό στη περιοχή του και να προσπαθεί να το μεταλαμπαδεύσει σε άλλους ανθρώπους οι οποίοι την επισκέπτονται. Θα πρέπει να γνωρίζει καλά την ιστορία της περιοχής στην οποία μεγάλωσε και κατοικεί, τις ρίζες του, τα ήθη και τα έθιμα που επικρατούν ανά τις γενιές, τις παραδόσεις, ώστε να μην είναι ευάλωτος σε κάθε τι το οποίο προσπαθεί να διεισδύσει, να αποτελέσει μόδα και να φέρει νέα δεδομένα και νέες αξίες. Η βιώσιμη χωρική ανάπτυξη τέλος, δεν επέρχεται μόνο μέσα από την εφαρμογή κάποιου τοπικού σχεδιασμού, αλλά επέρχεται κυρίως από τη συλλογικότητα και τη συμμετοχική διάθεση του πληθυσμού ο οποίος δραστηριοποιείται και επιβιώνει στη χωρική ενότητα – οντότητα.

2.

Η οποιαδήποτε ανάπτυξη μορφών εναλλακτικού τουρισμού δεν μπορεί να γίνει μόνο μέσα από ατομικές ενέργειες και προσπάθειες διασκορπισμένες ανά περιοχή. Ο ξεχωριστός σχεδιασμός σε κάθε προσπάθεια που γίνεται ή που μπορεί να γίνει στο μέλλον, δεν περιλαμβάνει τα στοιχεία της συλλογικότητας, της συμμετοχικότητας και της ανάπτυξης πρωτοβουλιών ώστε να υλοποιηθεί ένας κεντρικός στόχος, που είναι η ανάπτυξη και η ισχυροποίηση του εναλλακτικού τουρισμού. Ο εναλλακτικός τουρισμός αλλάζει τη συμπεριφορά των ανθρώπων, των οικονομικών παραγόντων και των θεσμών απέναντι στο περιβάλλον στο οποίο ζουν και στο οποίο δραστηριοποιούνται. Έτσι, μπορούν να ισχυροποιηθούν όλο και πιο πολύ οι περιοχές της χωρικής αυτής ενότητας και να αλλάξει εντελώς ο αναπτυξιακός της χαρακτήρας. Η σωστή αξιοποίηση της παραγόμενης μελλοντικά βιώσιμης ενέργειας με τον απαιτούμενο πάντα σεβασμό απέναντι στο περιβάλλον (χλωρίδα και πανίδα), μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στο να αξιοποιηθούν με το καλύτερο δυνατό τρόπο τα πλεονεκτήματα του εσωτερικού περιβάλλοντος και οι ευκαιρίες του εξωτερικού περιβάλλοντος. Για να μπορέσει ένας χώρος ή μια

περιοχή να αναπτυχθεί, δεν πρέπει πάντα να αλλάζει, αλλά να επιχειρείται ώστε να δοθεί έμφαση σε αυτό που τη κάνει ξεχωριστή, σωστά και υπεύθυνα.

Παρότι στο σύνολό του ο Δήμος Άργους – Μυκηνών αποτελεί μια αγροτογενής περιοχή, δίνεται περισσότερο έμφαση στο τομέα του τουρισμού. Αυτό δείχνει την αδυναμία από τη μια, οργάνωσης και περαιτέρω ενασχόλησης με το πρωτογενή τομέα και από την άλλη, μια λυσσαλέα προσπάθεια στο να ενδυναμωθεί όλο και πιο πολύ ο τριτογενής τομέας ιδίως στο κέντρο του Δήμου (Άργος) και στις γύρω από αυτό περιοχές. Ο αγροτουρισμός, είναι η μορφή εκείνη εναλλακτικού τουρισμού όπου μπορεί να φέρει σε επαφή το πρωτογενή με το τριτογενή τομέα παραγωγής. Δεδομένου ότι, ο αγροτουρισμός μπορεί να αναπτυχθεί σε όλες ανεξαιρέτως τις περιοχές του Δήμου, μπορεί να βοηθήσει στα εξής:

- Στο να αναπτυχθούν οι περιοχές αυτές, ισόρροπα και βιώσιμα αφού στηρίζουν εν μέρη την αναπτυξιακή τους πορεία σε αυτή τη μορφή τουρισμού
- Στο να δοθεί περισσότερη έμφαση στο πρωτογενή τομέα παραγωγής, μιας και ο αγροτουρισμός σαν μορφή τουρισμού στηρίζεται στην ανάπτυξη και ισχυροποίηση αυτού
- Στο να παραχθούν πλήθος αγροτικών προϊόντων με ποιοτικά χαρακτηριστικά και που θα χρησιμοποιηθούν και στην εσωτερική κατανάλωση (τοπικός πληθυσμός και αγρό-τουρίστες) και στην εξωτερική κατανάλωση (εξαγωγές)
- Λόγω των καλών κλιματολογικών συνθηκών που επικρατούν στη περιοχή, ο αγροτουρισμός μπορεί να υφίσταται και να αναπτύσσεται όλες τις εποχές του έτους, δίνοντας έμφαση κάθε φορά στα νέα δεδομένα που φέρνει στο περιβάλλον η αλλαγή εποχής.

Επιπρόσθετα, η σύνδεση του πρωτογενούς τομέα με το τριτογενή, μπορεί να γίνει και μέσα από την ανάπτυξη δύο άλλων μορφών εναλλακτικού τουρισμού, του γαστρονομικού τουρισμού και του οινοτουρισμού. Είναι και αυτές οι μορφές τουρισμού που στηρίζονται στη παραγωγή προϊόντων κυρίως του πρωτογενούς τομέα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση αυτών. Βέβαια, η ανάπτυξη του γαστρονομικού τουρισμού και του οινοτουρισμού δεν θα κάνει καλό μόνο σε αυτούς που δραστηριοποιούνται στους προαναφερθέντες τομείς παραγωγής, αλλά και σε αυτούς που ασχολούνται στο δευτερογενή τομέα, αφού χρησιμοποιούνται διάφορα προϊόντα που εξέρχονται από αυτή όπως (διάφορα τεχνολογικά μηχανήματα, ενέργεια, μεταφορικά μέσα, έπιπλα, αποθηκευτικοί χώροι ψύξης κυρίως για τη συντήρηση των προϊόντων).

Παρόλο που ο Δήμος Άργους – Μυκηνών δεν διαθέτει πολλές περιοχές που να έρχονται σε επαφή με τη θάλασσα, εντούτοις είναι σημαντικό πως μπορεί να αναπτυχθεί ο θαλάσσιος τουρισμός και ο ιαματικός τουρισμός (λασποθεραπεία).

Νοτιοδυτικά του Δήμου, οι Δημοτικές Ενότητες Νέας Κίου και Λέρνας, είναι οι μοναδικές περιοχές που μπορούν να αναπτυχθούν οι δύο πιο πάνω μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Το σημαντικό είναι πως επικρατούν ομαλές συνθήκες ανάπτυξης αυτών μέχρι στιγμής, χωρίς να έχουν εμπλακεί ισχυρά οικονομικά συμφέροντα. Έτσι πρέπει να παραμείνει. Δεδομένου ότι ο ιαματικός και ο θαλάσσιος τουρισμός δεν μπορούν να αναπτυχθούν πουθενά αλλού στη χωρική ενότητα του Δήμου, θα πρέπει να προσεχθεί στο να μην επιβαρυνθούν αυτές οι περιοχές με άλλες δραστηριότητες που να μην συνδέονται με αυτές τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Βέβαια, θα πρέπει να δοθεί έμφαση και σε άλλους τομείς ανάπτυξης όμως να μην υπάρξει προσήλωση σε αυτούς μιας και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα συνδέονται με αυτές τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Επίσης, ελάχιστη παρέμβαση του ανθρώπου έχει και θα πρέπει να συνεχίσει να έχει στις περιοχές της βορειοδυτικής πλευράς του Δήμου. Είναι μοναδικές περιοχές στις οποίες μπορεί να αναπτυχθεί ο οικοτουρισμός καθώς και ο υπαίθριος τουρισμός, αφού σε αυτές τις περιοχές αναπτύσσεται εν μέρει ο παραδοσιακός τρόπος ζωής (παραδοσιακοί οικισμοί, καλλιέργεια μικρών περιβολιών, μικρές κτηνοτροφικές μονάδες, ελάχιστη επιβάρυνση του περιβάλλοντος). Η βιώσιμη ανάπτυξη, ως τρόπος ενίσχυσης των μορφών εναλλακτικού τουρισμού, ενισχύεται όλο και πιο πολύ από τη ισχυροποίηση αυτών των μορφών εναλλακτικού τουρισμού.

Ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός δεν αποτελεί μόνο το μέσω οργάνωσης του εναλλακτικού τουρισμού ώστε να γίνει πιο ισχυρός, αποτελεί τον τρόπο ώστε να γίνει η χωρική ενότητα του Δήμου πιο ανταγωνιστική σε αυτόν το τομέα αλλά και γενικά σε οτιδήποτε μπορεί να δοθεί έμφαση ανάπτυξης με βάσει τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα. Μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα για τη χωρική ενότητα του Δήμου αποτελούν η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά του. Τα αρχαιολογικά ευρήματα, τα αρχαιολογικά μνημεία, η ιστορία, η παράδοση, η μυθολογία, η τέχνη, η χλωρίδα και η πανίδα, ο τρόπος αξιοποίησης του χώρου, είναι στοιχεία που δίνουν ώθηση ανάπτυξης στη σύγχρονη πραγματικότητα. Σε ένα «σήμερα» που γίνεται προσπάθεια ώστε να διατηρηθεί ο πολιτισμός μας και να περάσει στις επόμενες γενιές άθικτος. Η σύγχρονη πραγματικότητα επιτάσσει την υποταγή του ανθρώπου στα επιτεύγματά του, την ενέργεια και τη τεχνολογία. Από αυτή την υποταγή πρέπει να ξεφύγει ο άνθρωπος για να προστατέψει το πολιτισμό του και οτιδήποτε επιβιώνει μαζί του όπως είναι η χλωρίδα και η πανίδα. Έτσι, στο Δήμο θα πρέπει να υπάρξει εκείνος ο σχεδιασμός ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες οι οποίες βασίζονται αποκλειστικά και μόνο από την ενέργεια και την τεχνολογία και να μην επιβαρύνονται τα στοιχεία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς τα οποία συνυπάρχουν μέσα σε μια χωρική ενότητα – οντότητα μαζί με τους ανθρώπους.

ΜΕΡΟΣ 9^ο

ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

9.1 Συνεντεύξεις

Δήμαρχος Δήμου Άργους – Μυκηνών, κ. Δημήτριος Καμπόσος

1. Τι είναι εκείνο που κάνει τη περιοχή μας να είναι τόσο σημαντική ώστε από την αρχαιότητα έως και σήμερα αναπτύσσονται σπουδαίοι πολιτισμοί;

Στο Δήμο μας περιλαμβάνονται δύο περιοχές όπως το Άργος και οι Μυκήνες στις οποίες κατά τη πορεία των χρόνων αναπτύχθηκαν σπουδαίοι πολιτισμοί και έτσι γύρω από αυτά τα κέντρα αναπτύχθηκαν και άλλες περιοχές. Ο Δήμος μας είναι διεθνώς αναγνωρισμένος για τη πολιτιστική του κληρονομιά. Τα στοιχεία που βοηθούν τη περιοχή μας ώστε να αναπτύσσονται σπουδαίοι πολιτισμοί είναι οι άφθονες ποσότητες ύδατος, η εύφορη πεδιάδα του Αργίτικου κάμπου, η άμεση επαφή με τη θάλασσα (αυτό βοηθά πολύ στην ανάπτυξη του εμπορίου) και το μεσογειακό κλίμα το οποίο είναι μοναδικό σε ολόκληρο τον κόσμο.

2. Το γεγονός ότι για τις μεταφορές αγροτικών προϊόντων, τουριστών, του τοπικού πληθυσμού, ο Δήμος βασίζεται μόνο στο οδικό δίκτυο, δίνει επάρκεια για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, μια περιοχή που βασίζεται οικονομικά στο πρωτογενή και τριτογενή τομέα;

Η οικονομική ανάπτυξη της περιοχής μας βασίζεται κυρίως στις χερσαίες μεταφορές. Διαθέτουμε ένα καλό οδικό δίκτυο που ολοένα και περισσότερο βελτιώνεται. Αυτό όμως δεν φτάνει. Η περιοχή μας χρειάζεται δρομολόγια τρένων. Το τρένο είναι εκείνο το μέσω μαζικής μεταφοράς που σε ένα δρομολόγιό του μπορεί να περιλαμβάνει και ανθρώπους και προϊόντα, είναι γρήγορο, είναι φιλικό προς το περιβάλλον με χαμηλά ποσοστά επικινδυνότητας. Είναι κρίμα στο Δήμο να υπάρχει ένας καλός σιδηρόδρομος αλλά να μην έρχονται τρένα. Στο μέλλον οι προσπάθειές μας θα γίνουν πιο έντονες προς αυτή τη κατεύθυνση.

3. Το μεγαλύτερο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου μας δραστηριοποιείται στο τριτογενή τομέα παραγωγής και πιο πολύ με το τουρισμό. Η κάθε δημοτική ενότητα διαθέτει ξεχωριστά συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη μορφής ή μορφών εναλλακτικού τουρισμού. Ποια είναι η δική σας άποψη πάνω σε αυτό το θέμα;

Ο κλασικός τουρισμός εμπεριέχει το στοιχείο της μαζικοποίησης. Ο μαζικός τουρισμός δεν μπορεί να αναπτυχθεί παντού και είναι δύσκολα εκμεταλλεύσιμος

από το κάθε τοπικό πληθυσμό. Οι περιοχές του Δήμου μας αποτελούν ιδανικές περιπτώσεις για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού. Κυριαρχούν το αγρόκτηνοτροφικό στοιχείο, το πολιτιστικό στοιχείο και το θρησκευτικό στοιχείο. Άρα ο αγροτουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός και ο θρησκευτικός τουρισμός είναι αυτές οι μορφές που μπορούν σε πρώτο στάδιο να αναπτυχθούν και έπειτα να ακολουθήσουν και άλλες.

Με την ανάπτυξη μορφών εναλλακτικού τουρισμού σε μια περιοχή μπορεί να γίνουν τα εξής:

- Θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας
- Θα ενισχυθεί το εισόδημα του τοπικού πληθυσμού που τόσο έχει ανάγκη
- Η κάθε τοπική κοινωνία θα έρθει σε επαφή και με ξένους ανθρώπους από άλλες χώρες και έτσι με αυτό τον τρόπο θα γνωρίσουν καινούργιους πολιτισμούς

Με λίγα λόγια θα ξαναζωντανέψουν τα χωριά μας και οι ακριτικές περιοχές του τόπου μας. Αυτό έχουμε ανάγκη σήμερα για να ξεφύγουμε λίγο από τα μεγάλα αστικά κέντρα.

4. Όπως τα περισσότερα γύρω μας για να κινηθούν θέλουν ενέργεια, έτσι και ο εναλλακτικός τουρισμός για να αναπτυχθεί χρειάζεται ενέργεια, για τη μεταφορά των τουριστών, για τη διαμονή τους στη περιοχή και γενικά για την ικανοποίηση της κάθε ανάγκης. Το σημαντικό είναι πως στο Δήμο μας δεν καταναλώνουμε μόνο, παράγουμε και ενέργεια. Ποια είναι η προσωπική σας θέση απέναντι σε αυτό το θέμα;

Βαδίζουμε σε ένα μέλλον που όπως όλα δείχνουν η ενέργεια θα αποτελέσει το κεντρικό σημείο συμφωνιών και διαφωνιών σε τοπικό – εθνικό και διακρατικό επίπεδο. Τη στιγμή που στη γειτονιά μας στη μεσόγειο επικρατεί αναστάτωση και για το θέμα της ενέργειας, η χωρική ενότητα του Δήμου μας, εκτός του ότι καταναλώνει ενέργεια, παράγει κιόλας. Παράγει ενέργεια φιλική προς το περιβάλλον όπως ηλιακή ενέργεια, αιολική ενέργεια, και γίνονται και άλλα βήματα προς αυτή τη κατεύθυνση.

Πρέπει όμως πάνω απ' όλα τα προσέξουμε τα εξής:

- Το φυσικό περιβάλλον, καθώς αυτό είναι που έδινε, δίνει και θα δίνει τη διαφορετικότητα στη περιοχή και μας βοηθά στο να επιβιώνουμε
- Να γίνουμε πιο συνειδητοποιημένοι καταναλωτές ενέργειας, γιατί δεν καταναλώνουμε, υπέρ-καταναλώνουμε και σπαταλούμε ενεργειακούς πόρους οι οποίοι δεν είναι ανανεώσιμοι

Έτσι δεν κερδίζει μόνο η παρούσα γενιά, κερδίζουν και οι επόμενες γενιές καθώς θα έχουν και αυτές ανάγκη για κατανάλωση ενέργειας.

5. Το νερό. Σε τι κατάσταση βρίσκεται ο Δήμος ως προς τα υδάτινα αποθέματα.

Σαν περιοχή διαθέτουμε εξαιρετικές επιφανειακές και υπόγειες υδάτινες πηγές. Το νερό είναι ο καθοριστικός παράγοντας ύπαρξης ζωής και ανάπτυξης πολιτισμού σε ένα τόπο. Είναι μια πηγή ανανεώσιμη που όμως θέλει την απαιτούμενη προσοχή. Τα παλαιότερα χρόνια δεν συμπεριφερθήκαμε υπεύθυνα απέναντι στο νερό. Η διάνοιξη γεωτρήσεων, η αλόγιστη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, οδήγησε στο να εισβάλει από τη μια το θαλασσινό νερό στις παράκτιες περιοχές και από την άλλη να αλατισθούν μέχρι πρότινος γόνιμα εδάφη. Τώρα πλέον γίνεται προσπάθεια να επανέλθουμε σε προγενέστερες καταστάσεις και ήδη φαίνονται τα πρώτα θετικά αποτελέσματα.

6. Ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός αφορά συνήθως αναπτυξιακά θέματα αυξημένης σπουδαιότητας. Η πιο συνηθισμένη μορφή αυτού είναι τα στρατηγικά σχέδια ανάπτυξης και σχεδιασμού του χώρου. Η επιτυχία αυτού καθορίζεται από τα επίπεδα συλλογικότητας των ενεργειών υλοποίησης και συμμετοχικότητας του κάθε τοπικού πληθυσμού. Ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος της δημοτικής αρχής έναντι του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού;

Ο σχεδιασμός αποτελεί το πιο σημαντικό παράγοντα ώστε να υλοποιηθεί σωστά ένας στόχος και να επιτευχθεί ένας σκοπός. Η δουλειά του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού είναι να ενώσει τις διάσπαρτες και χωρίς σχεδιασμό ενέργειες που αφορούν τον ίδιο σκοπό και να τις οδηγήσει σε ένα καλό αποτέλεσμα. Βέβαια, για να γίνει αυτό χρειάζεται χρόνο, κόστος, έρευνα και επεξήγηση της υπάρχουσας κατάστασης στο τοπικό πληθυσμό. Αυτό θα οδηγήσει τον κόσμο στο να συμμετάσχει σε μια συλλογική προσπάθεια. Όταν αισθανθεί πως κάτι που γίνεται είναι για το καλό του και πως οι διάφορες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές αρχές γύρω του τον υπολογίζουν τότε βαίνουμε προς το επιθυμητό αποτέλεσμα. Εξάλλου τα αυξημένης σπουδαιότητας αναπτυξιακά έργα για να υλοποιηθούν χρειάζονται την έγκριση των πολιτών. Και ο εναλλακτικός τουρισμός είναι ένας σπουδαίος αναπτυξιακός τομέας που για να επιτευχθεί σαν σκοπός χρειάζεται ο απαραίτητος σχεδιασμός. Η δημοτική αρχή πρέπει να έχει ενεργητικό ρόλο, να ενστερνίζεται τα οποιαδήποτε θετικά αποτελέσματα έρθουν από μια τέτοια συλλογική προσπάθεια. Είμαι πεπεισμένος πως όταν οι Έλληνες συνεργαζόμαστε όλοι μαζί για ένα θέμα, τα καταφέρνουμε περίφημα. Τα θετικά αποτελέσματα δεν αφορούν μόνο πρόσωπα, αφορούν και θεσμούς, νέα βελτιωμένα ήθη και κάθε

προσπάθεια προόδου. Πρέπει να πάμε μπροστά χωρίς όμως να χάσουμε τη ταυτότητά μας. Αυτό δεν αφορά μόνο πρόσωπα. Αφορά και θεσμούς και φορείς και οικονομικούς παράγοντες. Όλοι χρειάζονται για να πάμε μπροστά σαν τόπος και σαν έθνος.

Υπάλληλος δασικής υπηρεσίας Νομού Αργολίδας, κ. Γεώργιος Παπαναστασίου

1. Τι σημαίνει η φράση “προστασία του περιβάλλοντος” για τη δασική υπηρεσία;

Προστασία του περιβάλλοντος σημαίνει ότι πρέπει να είμαστε σε συνεχή εγρήγορση 365 μέρες το χρόνο. Στη δική μας δουλειά δεν υπάρχουν Κυριακές και αργίες, Χριστούγεννα και Πάσχα. Κάνουμε περιπολίες και ελέγχους πιο πολύ τις βραδινές ώρες. Έλεγχο δεν κάνουμε μόνο για τη χλωρίδα μιας περιοχής αλλά και για την άγρια πανίδα αυτής αφού δάσος δε σημαίνει πως αποτελείται μόνο από δέντρα και φυτά. Αποτελείται και από ζώα τα οποία κρατούν σε ισορροπία το φυσικό περιβάλλον.

2. Στη περιοχή μας γίνεται προσπάθεια να παραχθεί ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές όπως από τον ήλιο και τον αέρα. Όμως για να φτιαχτούν οι σταθμοί παραγωγής ενέργειας καταστρέφονται περιοχές που έχουν τεράστια αξία ως προς τη χλωρίδα και την πανίδα και έχουν μια απίστευτη ομορφιά όπως τα όρη Λύρκειο και Κτενιάς. Η δασική υπηρεσία δεν έχει λόγο πάνω σε αυτό;

Η δουλειά μας έχει να κάνει ως προς τον έλεγχο για τη προστασία μιας δασικής περιοχής. Προστασία για να μην προκληθεί πυρκαγιά, για τη παράνομη υλοτόμηση και απομάκρυνση των κτηνοτροφικών μονάδων από περιοχές που δεν αποτελούν βοσκοτόπια. Τώρα για το που θα φτιαχτούν οι σταθμοί παραγωγής ενέργειας δεν έχει λόγο η δασική υπηρεσία αφού σε πολλές περιπτώσεις αποτελούν και ιδιοκτησίες. Για παράδειγμα όλη η κορυφογραμμή στο “όρος Λύρκειο” ανήκει στην εκκλησία. Περιλαμβάνει καλλιεργήσιμες εκτάσεις που έως και τη δεκαετία του 60’ τις αξιοποιούσε. Τις μίσθωνε σε διάφορους φτωχούς αγρότες στα γύρω χωριά όπως Κεφαλόβρυσο, Σάγκα κ.τ.λ..

3. Κάποιες από τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού όπως τουρισμός υπαίθρου, αγροτουρισμός, οικολογικός τουρισμός, έρχονται σε άμεση επαφή με το φυσικό

περιβάλλον. Ποια πρέπει να είναι η στάση της υπηρεσίας ώστε να ενισχυθούν όλο και πιο πολύ αυτές οι μορφές τουρισμού;

Να αυξηθεί η παρουσία του προσωπικού της υπηρεσίας ανά τη περιοχή που αναπτύσσονται αυτές οι μορφές τουρισμού. Έτσι θα προστατεύονται καλύτερα οι περιοχές, ο κάθε τοπικός πληθυσμός θα έχει τη στήριξη μιας δημόσιας υπηρεσίας και οι τουρίστες θα έχουν την αίσθηση πως βρίσκονται σε ένα μέρος ασφαλές. Η παρουσία του προσωπικού όμως θα πρέπει να είναι σε κάθε περίπτωση διακριτική.

4. Ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός αποτελεί μια διαδικασία συντονισμού εταιρών και θεσμών με βασικό στόχο την ενεργοποίησή τους ώστε να δραστηριοποιηθούν και να παρθούν αποφάσεις σε διάφορα θέματα. Απαιτείται να υπάρχει συλλογικότητα και συμμετοχικότητα ακόμα και από τον κάθε τοπικό πληθυσμό. Ποια πρέπει να είναι η στάση της δασικής υπηρεσίας απέναντι σε αυτό;

Είναι πολύ δύσκολο να συντονίσει κάποιος πολλές και διαφορετικές ομάδες ή θεσμούς και δημόσιες υπηρεσίες για να παρθούν αποφάσεις. Πόσο μάλλον όταν περιλαμβάνει και τη συμμετοχή του κόσμου. Είναι θετικό να δουλεύουν συνδυαστικά όλοι μαζί για ένα καλό αποτέλεσμα. Η δασική υπηρεσία πρέπει να συμμετέχει σε ένα τέτοιο γεγονός. Μπορεί να προσφέρει και πρέπει να το κάνει.

Καθηγήτρια χορού – Χορογράφος – Πρόεδρος του Ελληνικού Πολιτιστικού & Αθλητικού Συλλόγου (Ελ.Π.Α.Σ) – Περιφερειάρχης νοτίου Πελοποννήσου της Εθνικής Χορό-αθλητικής Ομοσπονδίας Ελλάδας "Ε.Χ.Ο.Ε" κ. Αγγελοπούλου Αμαλία.

1. Ο πολιτισμός, αποτελεί ή όχι κατά τη γνώμη σας ένα από τα πιο ισχυρά όπλα μιας κοινωνίας για να προστατέψει και να ισχυροποιήσει τη συνοχή της;

Οπωσδήποτε και αποτελεί ισχυρό όπλο της κοινωνίας μας για να ισχυροποιήσει τη συνοχή της, αλλά δεν έχει μόνο αυτό σαν όπλο. Η παιδεία μας, ο τρόπος με τον οποίο δραστηριοποιούμαστε στη καθημερινότητά μας, το ενδιαφέρον για τους συνανθρώπους μας και για το περιβάλλον γύρω μας. Είναι και αυτά στοιχεία που ενδυναμώνουν τη συνοχή μιας κοινωνίας.

2. Ο εναλλακτικός τουρισμός αποτελεί μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης για μια περιοχή;

Η φράση "βιώσιμη ανάπτυξη", δηλώνει πως το κάθε τι που χρησιμοποιούμε για να καταφέρουμε να αναπτυχθούμε σαν τόπος, δεν μας ανήκει, το δανειζόμαστε από

τα παιδιά μας, από τις μελλοντικές γενιές. Ο εναλλακτικός τουρισμός αποτελεί έναν τομέα με τον οποίο ισχυροποιείται η βιώσιμη ανάπτυξη και μπορεί έτσι μια περιοχή να αναπτυχθεί ισόρροπα με σεβασμό στο περιβάλλον.

3. Ποιες μορφές εναλλακτικού τουρισμού γνωρίζετε;

Οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού που γνωρίζω είναι:

- Ο πολιτιστικός τουρισμός
- Ο γαστρονομικός τουρισμός
- Ο αθλητικός τουρισμός
- Ο ιαματικός τουρισμός
- Ο αγροτουρισμός

4. Ποια είναι εκείνα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που μπορούν να δώσουν ώθηση στη προσπάθεια ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού στη περιοχή του Δήμου Άργους – Μυκηνών;

Διαθέτει ωραία μέρη, αρχαιολογικούς τόπους, αρχαιολογικά μνημεία, ωραίες και καθαρές παραλίες, χωριά γεμάτα παραδοσιακούς οικισμούς και άλλα πολλά. Διαθέτει ένα ικανοποιητικά καλό οδικό δίκτυο που μπορεί κανείς να πάει οπουδήποτε. Διαθέτει φιλόξενους ανθρώπους πράγμα σπουδαίο για το πληθυσμό μιας περιοχής.

5. Αποτελεί ή όχι ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός εργαλείο ώστε να υλοποιηθούν και να έρθουν σε πέρας συνδυαστικοί στόχοι;

Όταν σχεδιάζουμε κάτι, πρέπει να σκεφτόμαστε πως έχουμε να κάνουμε με μια συντονισμένη προσπάθεια έτσι ώστε να ενωθούν διάφορες μεμονωμένες ενέργειες ατομικών και διακριτών συμφερόντων σε μια νέα συλλογική προσπάθεια ώστε να προκύψει από αυτό ένα ικανοποιητικά θετικό αποτέλεσμα.

6. Με ποιον τρόπο μπορεί να βοηθήσει ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού;

Όπως προείπα, ο σχεδιασμός είναι αυτός που δίνει τις περισσότερες φορές θετικά αποτελέσματα λόγω της συλλογικής προσπάθειας. Έτσι και στη ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού και του τουρισμού γενικότερα, χρειάζεται ο σχεδιασμός για να μπορέσει να επιτευχθεί με σταθερά και συνεχή βήματα. Η Αργολίδα και ολόκληρη η Ελλάδα χρειάζεται το τουρισμό για να αναπτυχθούν, αλλά αυτό για να γίνει χρειάζεται συνέπεια, προγραμματισμός και πάνω απ' όλα σεβασμός στο περιβάλλον.

7. Ο χορός μας δείχνει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μιας κοινωνίας όπως τα ήθη και τα έθιμα, τις παραδόσεις και τη κουλτούρα. Με ποιον τρόπο μπορεί να βοηθήσει η ανάδειξη των ειδών χορού της κάθε τοπικής κοινωνίας στην ανάπτυξη του τουρισμού γενικότερα;

Οι διάφοροι τοπικοί χοροί ανά περιοχή μπορούν να αναπτύξουν τον τουρισμό γενικότερα μέσα από τα εξής:

- Από τη δημιουργία διαφόρων πολιτιστικών εκδηλώσεων με θέμα το χορό
- Από προγράμματα εκμάθησης τοπικών παραδοσιακών χορών για νέους
- Από συμμετοχή των συλλόγων χορού της κάθε περιοχής σε εθνικούς και διεθνείς διαγωνισμούς με σκοπό να αναδειχθούν σαν σύλλογοι, θα αναδείξουν το τοπικό πολιτισμό μέσα από το χορό και θα αποκομίσουν εμπειρίες που διαφορετικά δε θα μπορούσαν να το κάνουν
- Προσέλκυση του κόσμου προς ενασχόληση με το χορό μέσα από τη χρησιμοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης καθώς τώρα πια η τεχνολογία έχει μπει για τα καλά στη ζωή μας και είναι πιο εύκολο να πεισθεί ο κόσμος μέσα από αυτά

9.2 Αποτελέσματα έρευνας πεδίου εφαρμογής μέσω ερωτηματολογίου

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε όλες τις Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Άργους – Μυκηνών, έχει ως στόχο να καταγράψει την άποψη των πολιτών αυτού, για τον εναλλακτικό τουρισμό και τον στρατηγικό χωρικό σχεδιασμό. Αυτή η διαδικασία ολοκληρώνεται μέσα από δύο φάσεις. Σε πρώτη φάση γίνεται η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων και σε δεύτερη φάση γίνεται η απόδοση των

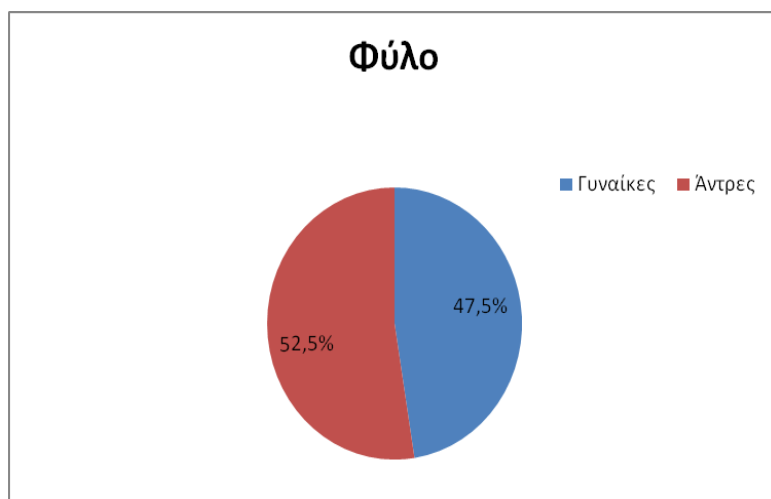

αποτελεσμάτων σε κείμενα, πίνακες και διαγράμματα, ανάλογα τι βοηθάει κάθε φορά στη καλύτερη κατανόηση του αποτελέσματος.

Μοιράστηκαν συνολικά 60 ερωτηματολόγια. Συμπληρώθηκαν και συλλέχτηκαν συνολικά 40 από αυτά. Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε κυρίως με τη δική μας παρουσία καθώς οι περισσότεροι ήθελαν να απαντούν χωρίς να γράφουν. Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε τρία διαφορετικά μέρη και περιλαμβάνει ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου. Οι ερωτήσεις του (Α' μέρους) αφορούν τους ίδιους τους ερωτώμενους, οι ερωτήσεις του (Β' μέρους) έχουν να κάνουν σε σχέση με τον εναλλακτικό τουρισμό ενώ οι ερωτήσεις του (Γ' μέρους) έχουν να κάνουν με το στρατηγικό χωρικό σχεδιασμό. Συνολικά οι ερωτήσεις και στα τρία μέρη είναι 25. Η δημιουργία των πινάκων έγινε μέσα από το Microsoft Office Word 2007 ενώ για τα σχήματα – διαγράμματα έγινε μέσα από το Microsoft Office Excel 2007.

Μέρος Α'

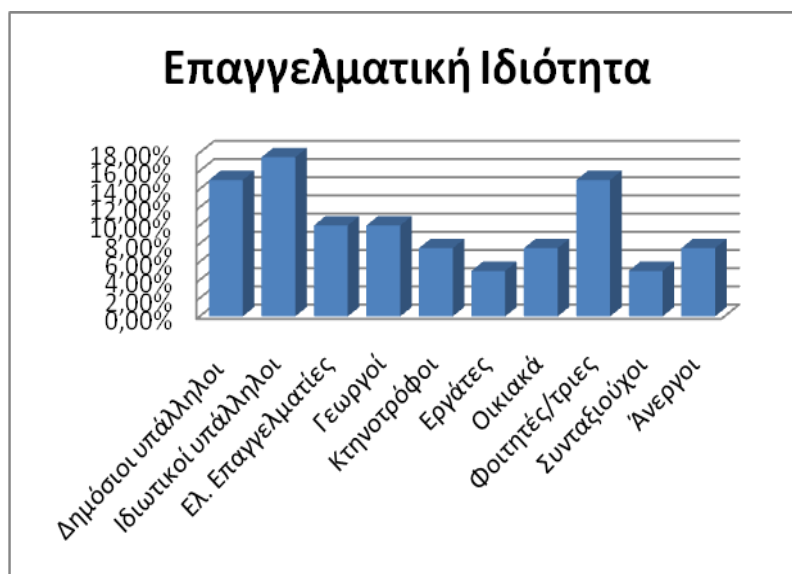
1) Από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων για το φύλο τους, προέκυψε πως τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από 21 άντρες και 19 γυναίκες. Δηλαδή το 47,5% ήταν γυναίκες και το 52,5% ήταν άντρες.

Διάγραμμα 1: Ποσοστό φύλου ερωτηθέντων

Πηγή: Ίδια έρευνα

2) Στην ερώτηση για την επαγγελματική ιδιότητα των ερωτηθέντων οι απαντήσεις έχουν ως εξής:

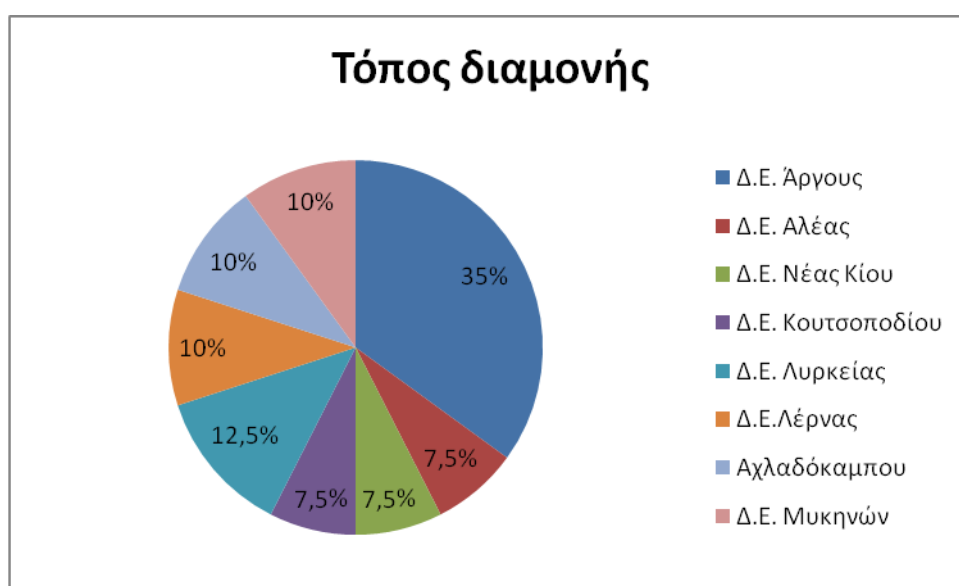

Διάγραμμα 2: Ποσοστά επαγγελματικής ιδιότητας

Πηγή: Ίδια έρευνα

Από το παραπάνω διάγραμμα φέεται για άλλη μια φορά πως έχει αποδυναμωθεί σημαντικά ο πρωτογενής τομέας σε μια περιοχή που είναι κυρίως αγροτογενής.

3) Η ερώτηση αυτή αφορούσε το τόπο διαμονής των ερωτόμενων με Δημοτικές Ενότητες. Οι απαντήσεις φαίνονται παρακάτω:

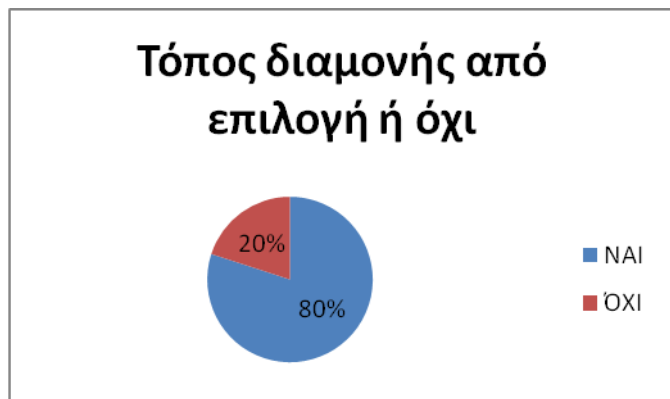

Διάγραμμα 3: Ποσοστά τόπων διαμονής

Πηγή: Ίδια έρευνα

Το πιο σημαντικό που απορρέει από αυτό εδώ το διάγραμμα είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού διαμένει στη Δ.Ε. Άργους και γύρω από αυτή.

4) Η ερώτηση αυτή είχε ως σκοπό να καταγράψει για το αν η περιοχή διαμονής των ερωτηθέντων αποτελεί επιλογή τους ή όχι. Οι απαντήσεις φαίνονται παρακάτω.

Διάγραμμα 4: Ποσοστά επιλογής (ΝΑΙ ή ΟΧΙ) ως προς το τόπο διαμονής

Πηγή: Ίδια έρευνα

Από το διάγραμμα προκύπτει πως οι άνθρωποι δεν αναγκάζονται να ζουν και να επιβιώνουν στο κέντρο του Δήμου και γύρω από αυτό. Αποτελεί επιλογή τους.

5) Η ερώτηση αφορά την ποιοτικά οικονομική κατάσταση των ερωτηθέντων. Οι απαντήσεις φαίνονται παρακάτω:

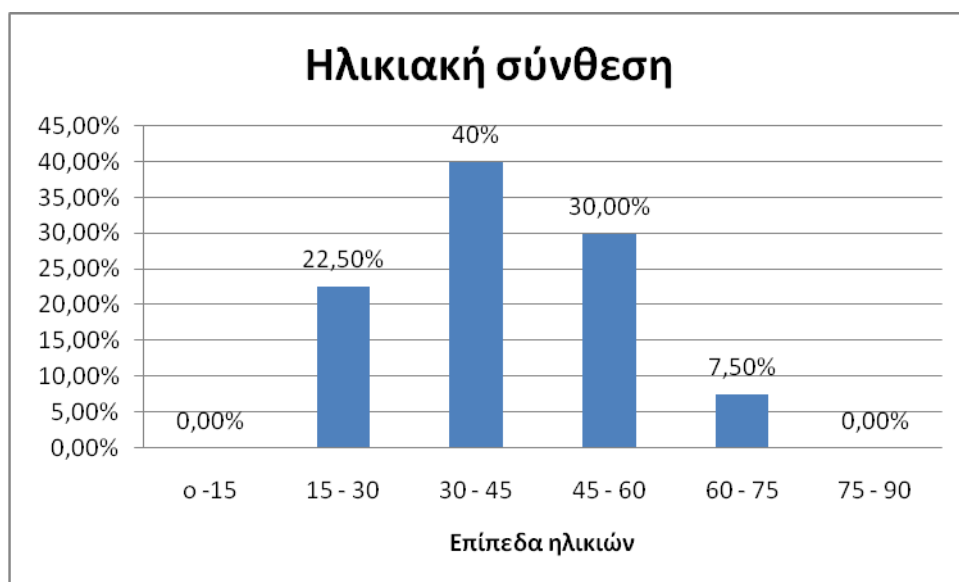

Διάγραμμα 5: Ποσοστά ποιοτικής οικονομικής κατάστασης

Πηγή: Ίδια έρευνα

Από το παραπάνω διάγραμμα προκύπτει πως στην απάντηση “Μέτρια” συγκεντρώνεται το 40% των ερωτηθέντων. Ισοψηφούν με 30% οι απαντήσεις (Πολύ καλή & καλή) και (Κακή & πολύ κακή).

6) Η ερώτηση αυτή έχει να κάνει με την ηλικιακή σύνθεση των ερωτηθέντων και οι απαντήσεις φαίνονται παρακάτω:

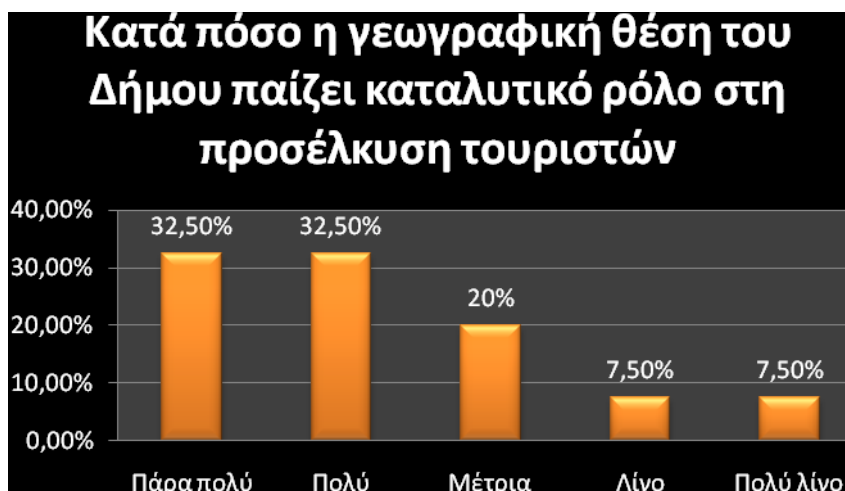
Διάγραμμα 6: Ποσοστά ηλικιακών επιπέδων

Πηγή: Ίδια έρευνα

Από το παραπάνω διάγραμμα προκύπτει πως οι ερωτηθέντες ήταν ηλικίας από 15 έως και 75 ετών, με το μεγαλύτερο ποσοστό να συγκεντρώνεται στο επίπεδο ηλικίας 30-45 ετών με 40%.

Μέρος Β΄

1) Αυτή η ερώτηση έχει να κάνει με την άποψη των ερωτηθέντων ως προς τη γεωγραφική θέση του Δήμου, αν βοηθάει στη προσέλκυση τουριστών. Οι απαντήσεις είναι οι ακόλουθες:

Διάγραμμα 7: Ποσοστά απόψεων για το κατά πόσο η γεωγραφική θέση του Δήμου βοηθά στη προσέλκυση τουριστών.

Πηγή: Ίδια έρευνα

Από το παραπάνω διάγραμμα προκύπτει η θετική άποψη για το γεγονός ότι η γεωγραφική θέση στην οποία βρίσκεται ο Δήμος Άργους – Μυκηνών μπορεί να βοηθήσει στη προσέλκυση τουριστών. Οι θετικές απαντήσεις (Μέτρια, Πολύ, Πάρα πολύ), καταλαμβάνουν το 85% των συνολικά ερωτηθέντων.

2) Η ερώτηση αυτή αφορά για το πόσοι από τους ερωτηθέντες γνωρίζουν τις παρακάτω αναφερόμενες μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Δείχνει τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού και τον αριθμό των ερωτηθέντων που τις γνωρίζουν.

ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	ΑΡΙΘ. ΑΤΟΜΩΝ	%	ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	ΑΡΙΘ. ΑΤΟΜΩΝ	%
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜ.	16	40	ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡ.	15	37,5
ΥΠΑΙΘΡΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜ.	7	17,5	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	14	35
ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	7	17,5	ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	4	10
ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	7	17,5	ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	11	27,5
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	3	7,5	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	3	7,5
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	9	22,5	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	1	4,5
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	15	37,5	ΟΛΕΣ	15	37,5
ΚΑΜΙΑ	6	15	<u>ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΙ</u>		

Πηγή: Ίδια έρευνα

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτουν τα εξής σημαντικά συμπεράσματα:

- Οι 15, γνωρίζουν όλες τις αναφερόμενες μορφές τουρισμού
- Οι 6, δεν γνωρίζουν καμία μορφή τουρισμού
- Από τους υπόλοιπους 19, ο καθένας ήξερε κάποιες από τις αναφερόμενες μορφές τουρισμού και έτσι προκύπτουν τα πιο πάνω ποσοστά.

3) Η ερώτηση αφορά για το από ποιες πηγές ενημερώθηκαν οι ερωτώμενοι για τις μορφές τουρισμού που γνωρίζουν. Οι απαντήσεις φαίνονται στο παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Δείχνει τις πηγές ενημέρωσης των ερωτώμενων ως προς τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού

<u>ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ</u>	<u>ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ</u>	<u>%</u>
ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ	12	30
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	30	75
ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ	8	20
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ	4	10
ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	23	57,5
ΦΙΛΟΙ	18	45
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ	1	2,5
ΑΦΙΣΣΕΣ	1	2,5

Πηγή: Ίδια έρευνα

Ο παραπάνω πίνακας μας δείχνει τη μεγάλη επιρροή της τηλεόρασης και του διαδικτύου γενικά στους ανθρώπους αλλά που όμως αποτελούν τα μόνα μέσα ενημέρωσης αυτή τη στιγμή για συλλογή ταυτοχρόνως πολλών πληροφοριών για ένα καινούργιο γεγονός. Αυτά τα δύο μέσα πληροφοριών κυριαρχούν και ακολουθούν με τη σειρά τα εξής, οι φίλοι και οι εφημερίδες.

4) Στην ερώτηση αυτή ζητείται η άποψη των ερωτώμενων για το ποια ή ποιες από τις παρακάτω αναφερόμενες μορφές εναλλακτικού τουρισμού μπορούν να αναπτυχθούν στο Δήμο Άργους – Μυκηνών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Δείχνει τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού και τον αριθμό των ατόμων που πιστεύουν πως μπορούν να αναπτυχθούν στις περιοχές του Δήμου Άργους – Μυκηνών.

ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	ΑΡΙΘ. ΑΤΟΜΩΝ	%	ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	ΑΡΙΘ. ΑΤΟΜΩΝ	%
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜ.	6	15	ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡ.	6	15
ΥΠΑΙΘΡΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜ.	6	15	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	7	17,5
ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	4	10	ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	3	7,5
ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	4	10	ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	5	12,5
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	0	0	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	1	2,5
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	2	5	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	1	2,5
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	7	17,5	ΟΛΕΣ	27	67,5
ΔΕΝ ΞΕΡΩ	6	15	<u>ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΙ</u>		

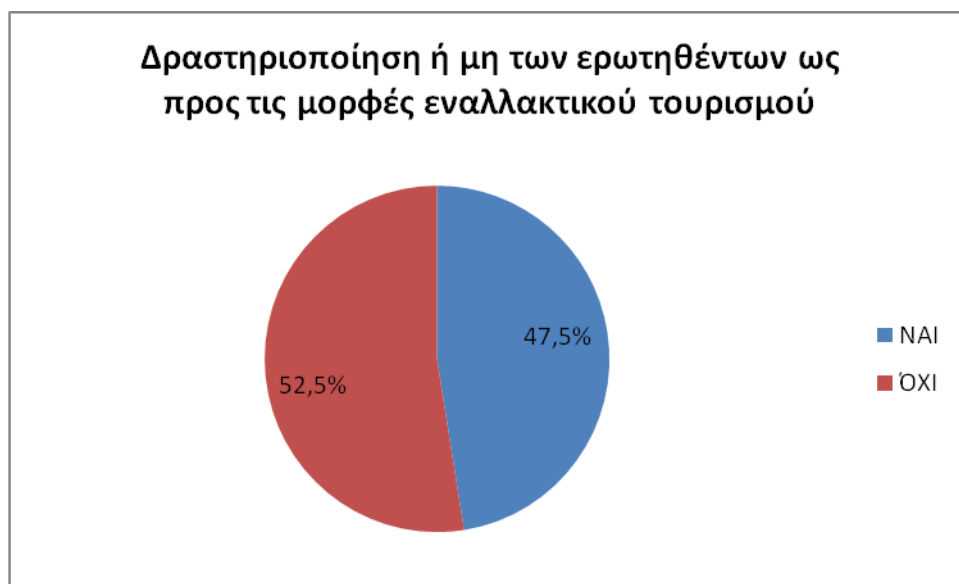
Πηγή: Ίδια έρευνα

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτουν τα εξής:

- Το 67,5% των ερωτηθέντων πιστεύει πως όλες οι αναφερόμενες μορφές τουρισμού μπορούν να αναπτυχθούν στη περιοχή του Δήμου
- Το 15% δε γνωρίζει αν μπορούν ή όχι να αναπτυχθούν αυτές οι μορφές τουρισμού στη περιοχή του Δήμου
- Το υπόλοιπο 17,5% απάντησε επιλέγοντας ξεχωριστά μορφές τουρισμού που πιστεύει πως μπορούν να αναπτυχθούν. Ξεχωρίζουν, ο αγροτουρισμός και ο πολιτιστικός τουρισμός που τις επέλεξαν το 100% του 17,5%.

5) Η ερώτηση αυτή αφορά για το αν οι ερωτηθέντες έχουν ή όχι ακολουθήσει κάποια από τις προαναφερθείσες μορφές τουρισμού.

Διάγραμμα 8: Ποσοστά των ερωτηθέντων που έχουν ή όχι ακολουθήσει μορφές εναλλακτικού τουρισμού

Πηγή: Ίδια έρευνα

6) Η ερώτηση αυτή αφορά μόνο το 52,5% των ερωτηθέντων που στην ερώτηση 5 απάντησε αρνητικά. Έτσι προκύπτει ο παρακάτω πίνακας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Δείχνει τους λόγους ανά άτομο σύμφωνα με τους οποίους δεν έχουν δραστηριοποιηθεί με τις προαναφερθείσες μορφές εναλλακτικού τουρισμού

ΛΟΓΟΙ ΑΡΝΗΤΙΚΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	%
<i>Δεν το είχατε σκεφτεί</i>	5	23,8
<i>Δεν τα καταφέρατε μέχρι τώρα</i>	5	23,8
<i>Δεν σας ενδιαφέρουν</i>	7	33,4
<i>Όλα τα παραπάνω</i>	2	9,5
<i>Οικονομική κρίση</i>	2	9,5

Πηγή: Ίδια έρευνα

7) Η ερώτηση αυτή αφορά μόνο το 47,5% των ερωτηθέντων που στην ερώτηση 5 απάντησε θετικά. Έτσι προκύπτει ο παρακάτω πίνακας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Δείχνει τους λόγους ανά άτομο σύμφωνα με τους οποίους έχουν δραστηριοποιηθεί με τις προαναφερθείσες μορφές εναλλακτικού τουρισμού

ΛΟΓΟΙ ΘΕΤΙΚΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	%
<i>Ενδιαφέρον</i>	11	57,8
<i>Εμπειρία</i>	8	42,1
<i>Το ακούσατε από άλλους και θέλατε να δοκιμάσετε</i>	5	26,3
<i>Χωρίς κάποιο ιδιαίτερο λόγο</i>	2	10,52
<i>Όλα τα παραπάνω</i>	0	0

Πηγή: Ίδια έρευνα

7α – 7δ) Οι ερωτήσεις από 7α έως 7δ, αφορούν επίσης μόνο αυτούς που απάντησαν θετικά στην ερώτηση 5, στο αν έχουν ακολουθήσει κάποια ή κάποιες από τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

7α) Η ερώτηση 7α, έχει να κάνει με το σε ποια ή ποιες μορφές εναλλακτικού τουρισμού δραστηριοποιήθηκαν οι ερωτώμενοι που απάντησαν θετικά. Έτσι προκύπτει ο παρακάτω πίνακας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

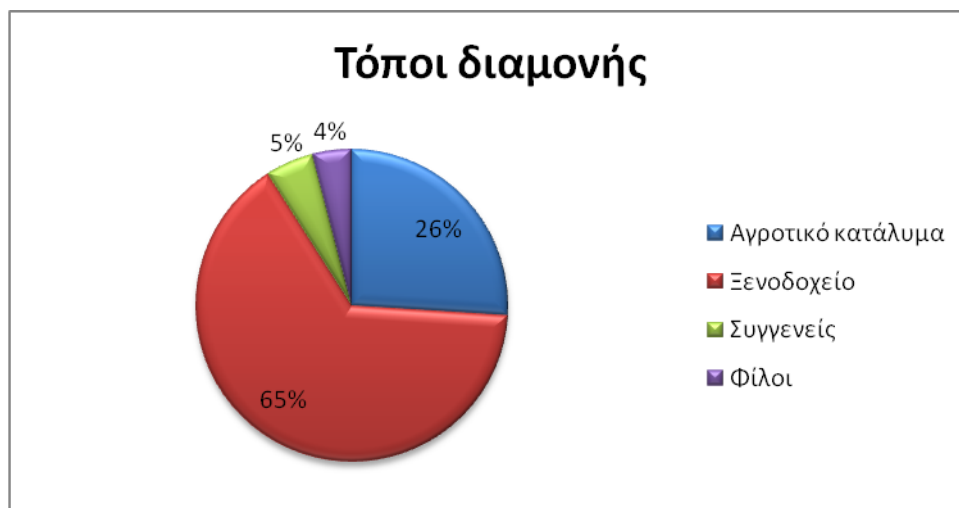
Δείχνει τον αριθμό των ατόμων ανά μορφή ή μορφές εναλλακτικού τουρισμού στις οποίες δραστηριοποιήθηκαν

ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	ΑΡΙΘ. ΑΤΟΜΩΝ	%	ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	ΑΡΙΘ. ΑΤΟΜΩΝ	%
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜ.	11	57,90	ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡ.	14	73,68
ΥΠΑΙΘΡΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜ.	10	52,63	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	9	47,36
ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	5	26,31	ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	2	10,52
ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	1	5,26	ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	4	21,05
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	4	21,05	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	5	26,31
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	6	31,57	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	2	10,52
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡ.	13	68,42	ΟΛΕΣ	0	0,00

Πηγή: Ίδια έρευνα

Από το παραπάνω πίνακα προκύπτει κυρίως πως κάποιες μορφές τουρισμού όπως Αθλητικός, Υπαίθρου, Πολιτιστικός, Θαλάσσιος & Αγροτουρισμός, είναι πολύ ψηλά στη ζήτηση του κόσμου για δραστηριοποίησή του με αυτές.

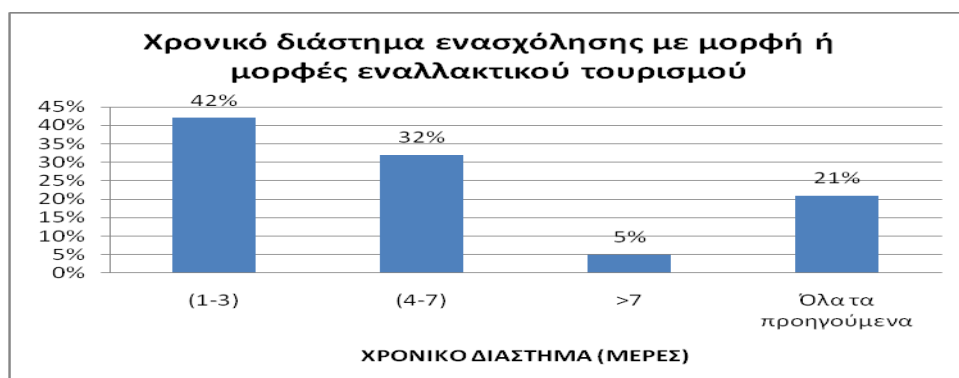
7β) Η ερώτηση αυτή αφορά για το που διέμειναν αυτοί που δραστηριοποιήθηκαν με τις παραπάνω μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Οι απαντήσεις φαίνονται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 9: Ποσοστά τόπων διαμονής για τους θετικά απαντήσαντες ως προς την ενασχόληση με τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού

Πηγή: Ίδια έρευνα

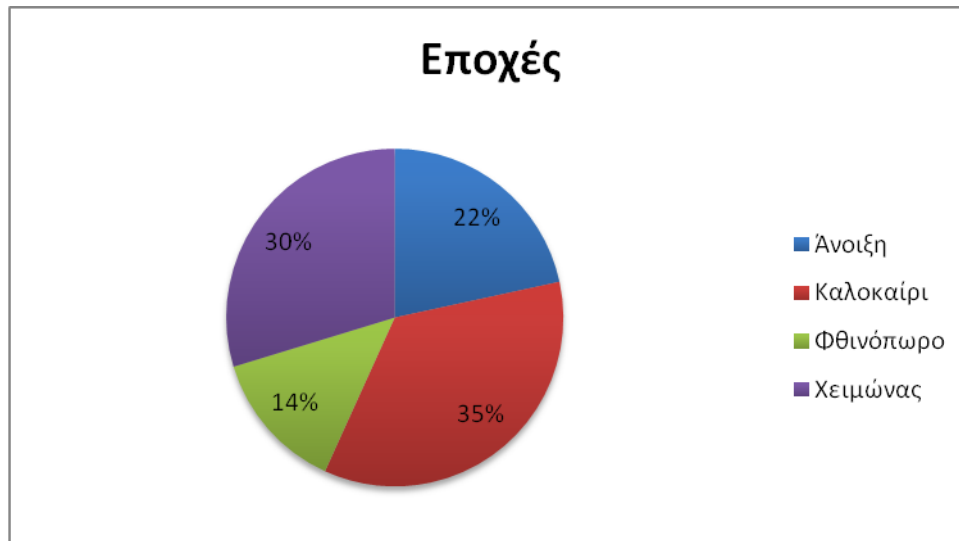
7γ) Η ερώτηση αυτή αφορά το χρονικό διάστημα διαμονής αυτών που δραστηριοποιήθηκαν στις μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 10: Ποσοστά χρονικού διαστήματος διαμονής

Πηγή: Ίδια έρευνα

7δ) Η ερώτηση αυτή έχει ως στόχο να δείξει ποια ή ποιες εποχές του έτους δραστηριοποιήθηκαν με τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

Διάγραμμα 11: Ποσοστά εποχών διαμονής των τουριστών εναλλακτικού τουρισμού

Πηγή: Ίσια έρευνα

Το καλοκαίρι και ο χειμώνας είναι κυρίως οι εποχές του έτους που δραστηριοποιήθηκαν πιο πολύ με τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

8) Ο πίνακας που ακολουθεί δείχνει τα χαρακτηριστικά εκείνα που ενδυναμώνουν τη περιοχή του Δήμου Άργους – Μυκηνών ώστε να αναπτυχθεί σε αυτήν ο εναλλακτικός τουρισμός καθώς και τον αριθμό των ατόμων που τα επέλεξαν. Θέλει εν-ολίγοις να δείξει τι είναι εκείνο κατά τι γνώμη των ερωτώμενων που ενδυναμώνει τη περιοχή του Δήμου ώστε να μεταβούν τουρίστες – επισκέπτες και να τη γνωρίσουν από κοντά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Δείχνει τα χαρακτηριστικά ενίσχυσης της περιοχής του Δήμου Άργους – Μυκηνών που βοηθούν περισσότερο στη ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού καθώς και στην αύξηση της επισκεψιμότητας.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ
ΤΟΠΙΟ/ΦΥΣΗ	9
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	9
ΘΑΛΑΣΣΑ	5
ΚΛΙΜΑ	6
ΑΣΦΑΛΕΙΑ	0
ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ	5
ΙΣΤΟΡΙΑ/ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ	9
ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	5
ΌΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	27

Πηγή: Ίδια έρευνα

Αυτό που απορρέει από αυτό το πίνακα και είναι πιο σημαντικό είναι πως οι 27 από τους 40 ερωτηθέντες πιστεύουν πως όλα αυτά τα χαρακτηριστικά μπορούν να ενδυναμώσουν τη περιοχή του Δήμου και να αναπτυχθεί πιο πολύ ο εναλλακτικός τουρισμός.

9) Η ερώτηση αυτή έχει ως στόχο να καταγράψει την άποψη του κόσμου για το αν η κεντρική διοίκηση ή η τοπική αυτοδιοίκηση με ενέργειές τους βοηθούν στην ενδυνάμωση του εναλλακτικού τουρισμού.

Προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Το 62,5%, δηλαδή 25 ερωτηθέντες πιστεύουν πως δεν έχουν γίνει ενέργειες για την ενίσχυση του εναλλακτικού τουρισμού
- Το 22,5%, δηλαδή 9 ερωτηθέντες πιστεύουν πως έχουν γίνει ενέργειες για την ενίσχυση του εναλλακτικού τουρισμού

- Το 15% δήλωσε ότι δε γνωρίζει αν έχουν γίνει ή όχι προσπάθειες ενδυνάμωσης του εναλλακτικού τουρισμού από τη κεντρική ή τη τοπική αυτοδιοίκηση.

Μέρος Γ΄

Ενώ στα προηγούμενα δύο μέρη (A & B), χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις κλειστού τύπου, στο τρίτο μέρος χρησιμοποιήσαμε ερωτήσεις κυρίως ανοιχτού τύπου. Το τρίτο μέρος όπως προελέχθη, αφορά στην έρευνα ως προς τον στρατηγικό χωρικό σχεδιασμό. Δεδομένου ότι ο απλός κόσμος δε θα είχε γνώσεις αναλυτικές σχετικά με το θέμα, πράγμα το οποίο διαπιστώθηκε κατά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων στην επιτόπια έρευνα. Επιλέξαμε τη χρησιμοποίηση των ανοιχτών κυρίως ερωτήσεων με σκοπό να καταγραφεί αυτό που είχαν οι ερωτώμενοι στο μυαλό τους για το στρατηγικό χωρικό σχεδιασμό.

Η ερώτηση 1 του 3^{ου} μέρους έχει σκοπό να καταγράψει το ποσοστό των ατόμων που γνωρίζουν κάτι σχετικά με το στρατηγικό χωρικό σχεδιασμό. Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων με 87,5% δήλωσαν αρνητικά για το αν γνώριζαν κάτι με το συγκεκριμένο θέμα. Μόνο 12,5% γνώριζε λίγα πράγματα που τείνουν προς την εννοιολογική προσέγγιση του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού, χωρίς όμως να δίνουν επαρκείς απαντήσεις. Πιο συγκεκριμένα, 5 άτομα που δήλωσαν πως γνώρισαν το θέμα, καλούνταν στη δεύτερη ερώτηση, να πουν τι ακριβώς ήταν αυτό που γνώριζαν. Η διαπίστωση που έγινε ήταν ότι, οι απαντήσεις τους είχαν να κάνουν με τεχνικά ζητήματα, δηλαδή πώς να δομηθεί καλύτερα ο χώρος. Οι απαντήσεις δηλαδή στάθηκαν μόνο στην ενεργοποίηση των έργων που θα αλλάξουν το χώρο που επιβιώνουν. Στην ερώτηση 3, η οποία είχε να κάνει με το αν χρειάζεται γενικά ο σχεδιασμός ή όχι για την υλοποίηση ενός στόχου και την επίτευξη ενός σκοπού. Το 97,5% δήλωσε θετικά ενώ το 2,5% δήλωσε αρνητικά.

Οι τρεις τελευταίες ερωτήσεις εμπεριέχουν στοιχεία τα οποία απορρέουν από την εννοιολογική προσέγγιση του στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού. Στοιχεία όπως η συλλογικότητα, η συμμετοχικότητα και η ανάπτυξη πρωτοβουλιών, ενώ ζητήθηκε επίσης στη τελευταία ερώτηση, ποια κατά τη γνώμη τους είναι εκείνα ιδιαίτερα πλεονεκτήματα στα οποία μπορεί να υπερτερεί ο Δήμος Άργους – Μυκηνών έναντι άλλων περιοχών.

Τα αποτελέσματα λοιπόν είναι τα εξής:

- Το 82,5% δήλωσε πως οι συλλογικές ενέργειες φέρνουν τα καλύτερα αποτελέσματα ενώ το 17,5% οι ατομικές ενέργειες. Πάντως οι απαντήσεις των ερωτηθέντων δεν περιείχαν αιτιολογήσεις.
- Η πλειοψηφία δήλωσε πως Ελληνικός λαός γενικότερα δεν έχει συμμετοχική διάθεση
- Επέρριψαν ευθύνες στους πολιτικούς και γενικά στο τρόπο με τον οποίο λειτουργεί ο κρατικός μηχανισμός σχετικά με τα όσα έχουν συμβεί στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια
- Η κοινή γραμμή όλων των απαντήσεων στο γεγονός ότι για την ανάληψη πρωτοβουλιών απαιτείται η ώθηση από κάποιον άλλο παράγοντα (οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό)
- Σχετικά με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Δήμου έναντι άλλων περιοχών, οι απαντήσεις είναι οι εξής:
  - Πρωτογενής τομέας
  - Τριτογενής τομέας
  - Ιστορία και πολιτισμός
  - Φυσικό περιβάλλον

Συμπεραίνοντας από τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου προκύπτει ότι:

- Πιστεύουν πως η γεωγραφική θέση του Δήμου είναι καλή και πως αυτό θα βοηθήσει στην ανάπτυξη μορφών εναλλακτικού τουρισμού
- Γνωρίζουν πράγματα σχετικά με τον εναλλακτικό τουρισμό και πως οι πηγές τους είναι κυρίως η τηλεόραση και το διαδίκτυο με μεγάλη διαφορά σε σχέση με τα άλλα μέσα ενημέρωσης και πληροφόρησης
- Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Δήμου, αποδεικνύεται εμπράκτως πως είναι ο πρωτογενής τομέας, ο πολιτισμός και το φυσικό περιβάλλον
- Η έλλειψη συμμετοχικής διάθεσης φάνηκε και στη συμπλήρωση των ανοιχτών ερωτήσεων στο τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου καθώς οι απαντήσεις τους ήταν σύντομες και περιεκτικές με ελάχιστες εξαιρέσεις

ΜΕΡΟΣ 10^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η περιοχή του Δήμου Άργους –Μυκηνών, πορεύτηκε ανά τους αιώνες αφήνοντας στη σημερινή εποχή μεγάλη παρακαταθήκη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Είναι καθήκον μας να τη διαφυλάξουμε και χρέος μας να την παραδώσουμε στις επόμενες γενεές αναλλοίωτη. Η περιοχή ήταν κάποτε το κέντρο του κόσμου, και όχι άδικα με τα πρώτα σημάδια κατοίκησης να φαίνονται γύρω στο 5.000 π.χ.. Το Άργος, οι Μυκήνες, η Λέρνα, ο Αχλαδόκαμπος, αποτελούσαν σπουδαία κέντρα ανάπτυξης πολιτισμού, εμπορίου και τεχνών την εποχή εκείνη. Σήμερα ο Δήμος περιλαμβάνει ονομαστικά τις ίδιες περιοχές και η σημαντικότητά του έγκειται στο στρατηγικής σημασίας σημείο που βρίσκεται πάνω στο χάρτη στο κεντρικότερο σημείο της Μεσογείου ανάμεσα σε τρεις διαφορετικές ηπείρους.

Η εποχή, μας επιτάσσει να λειτουργήσουμε με διαφορετική νοοτροπία από τους προγόνους μας. Η αειφόρος ανάπτυξη δεν είναι μια απλή φράση της σημερινής εποχής ως μόδα. Είναι, και πρέπει να γίνει τρόπος ζωής. Τρόπος δραστηριοποίησης, τρόπος επιβίωσης, μέθοδος σωστής και λειτουργικής αξιοποίησης των ανθρώπινων και περιβαλλοντικών πόρων. Οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού αποτελούν το τομέα εκείνο της βιώσιμης και ισόρροπης οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης. Τους τρεις πυλώνες δηλαδή στους οποίους βασίζεται η αειφόρος ανάπτυξη.

Η σωστή αξιοποίηση και ανάδειξη του εναλλακτικού τουρισμού στο Δήμο Άργους – Μυκηνών, δεν επέρχεται λέγοντας ότι θα στηριχτεί στη λογική της αειφορίας. Επέρχεται βασιζόμενος σε ένα σχεδιασμό που θα βάλει σε προτεραιότητα τις ανάγκες και επιθυμίες του τοπικού πληθυσμού, θα συντονίσει τις προσπάθειες διαφόρων εταίρων και θεσμών που είναι προς την ίδια κατεύθυνση με σκοπό να αποφευχθούν η αοριστία, η αβεβαιότητα, ο κατακερματισμός, οι σπατάλες των πόρων και να ισχυροποιηθεί η αναπτυξιακή προοπτική. Η περιοχή του Δήμου αποτελεί το χώρο πάνω στον οποίο αναπτύσσεται ή θα αναπτυχθεί ο εναλλακτικός τουρισμός. Ο στρατηγικός σχεδιασμός του χώρου, δεν αφορά απλά τη μεταμόρφωσή του σε κάτι άλλο μέσα από έργα υποδομής και ανάπτυξης. Αφορά κυρίως το γεγονός της ανάδειξης εκείνων των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής όπου μέσα από το σχεδιασμό θα μπορέσουν να δυναμώσουν το αναπτυξιακό προφίλ του Δήμου το οποίο βασίζεται κυρίως στον αγρό-κτηνοτροφικό τομέα και στον τουρισμό. Ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός είναι εκείνο το μέσω ώστε να συντονιστούν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς που έχουν σχέση με τον τουρισμό και πιο συγκεκριμένα με τον εναλλακτικό τουρισμό ώστε μέσα από τη δραστηριοποίησή τους να προκύψει το επιθυμητό αποτέλεσμα το οποίο δεν είναι άλλο από τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη μέσα από την ανάδειξη των μορφών εναλλακτικού τουρισμού.

Στην χωρική ενότητα του Δήμου, βάσει της μελέτης συγκεκριμένων χαρακτηριστικών όπως του πληθυσμού, του ανάγλυφου, των τομέων παραγωγής, των υδάτινων πόρων, της γεωγραφικής θέσης, της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, της ιστορίας, μπορούν να αναπτυχθούν όλες οι υπό μελέτη μορφές εναλλακτικού τουρισμού αυτής της εργασίας. Το κάθε δημοτικό διαμέρισμα του δήμου μπορεί να στηρίξει κάποια ή κάποιες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Αυτό σημαίνει πως σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα μπορεί να στηριχτεί χάρης στον εναλλακτικό τουρισμό η απασχόληση και η επιχειρηματικότητα, στοιχεία απαραίτητα για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του δήμου.

Σημαντικό στοιχείο επίσης στο να επέλθει σωστά και αξιόπιστα η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη στη περιοχή του Δήμου είναι η αυτοδιαχείριση και η κάλυψη των αναγκών (καταναλωτικών και αναπτυξιακών) στους τομείς της τεχνολογίας και της ενέργειας. Το κυριότερο δεδομένο που μπορεί να επηρεάσει θετικά την αξιοποίηση αυτών των δύο στοιχείων είναι για μια ακόμη φορά ο σωστός σχεδιασμός. Ο σχεδιασμός αυτός κοιτάζει προς δύο κατευθύνσεις. Τη κατεύθυνση της παραγωγής ενέργειας θέτοντας τους σωστούς περιβαλλοντικούς κανόνες καθώς στην περιοχή του Δήμου γίνονται προσπάθειες για παραγωγή εναλλακτικών μορφών ενέργειας. Και στη κατεύθυνση της με μέτρο κατανάλωσης ενέργειας και χρησιμοποίησης τεχνολογίας καθώς η εποχή μας χαρακτηρίζεται ως "η εποχή της μανιώδους κατανάλωσης". Η ενέργεια κυρίως αποτελεί το λειτουργικό μοχλό σε ένα χώρο, και αυτό με την κατάλληλη διαχείριση είναι προς όφελος της κάθε κοινωνίας σε όποιο τομέα και αν στρέφεται.

Σκοπός πάντα είναι η επιδίωξη της βιώσιμης χωρικής ανάπτυξης στις περιοχές του Δήμου. Ο στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός αποτελεί το κλειδί με το οποίο ανοίγουν οι θήρες ευκαιριών ανάπτυξης βασισμένες στον εναλλακτικό τουρισμό. Η μελέτη του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος δίνει το στίγμα των πλεονεκτημάτων και των ευκαιριών αντίστοιχα ώστε από την αξιοποίησή τους μέσα από τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες να αποτυπωθεί εν τέλει η αναπτυξιακή στρατηγική της περιοχής στη σύγχρονη πραγματικότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δήμος Άργους-Μυκηνών, «**Επιχειρησιακός σχεδιασμός (2012-2014) δήμου Άργους-Μυκηνών**», Άργος, Ιούνιος 2012
- Κοκκώσης Χ. – Τσάρτας Π.,(2001), «**Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον**», Αθήνα: Κριτική
- Κομίλης Π.,(2001), «**ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – Η εναλλακτική προοπτική αιεφόρου τουριστικής ανάπτυξης**», Αθήνα: Προπομπός
- Μπεριάτος Η. – Παπαγεωργίου Μ.,(2010), «**Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα (Ελλάδα – Μεσόγειος)**», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας
- Παπακωνσταντινίδης Λ.,(1993), «**Αγροτουρισμός σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη**», Αθήνα: Δωρικός
- Σιούτη Γ.,(2011), «**Εγχειρίδιο δικαίου περιβάλλοντος**», Αθήνα: ΣΑΚΚΟΥΛΑ
- Σπαθή Σ.,(2000), «**ΕΚΘΕΣΕΙΣ 29 – Ο ιαματικός τουρισμός και η ανάπτυξη του τουρισμού υγείας στην Ελλάδα**», Αθήνα: Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών
- Φ.Ε.Κ., Τεύχος Α΄, Αρ. φύλλου 128/2008
- Φ.Ε.Κ., Τεύχος Α΄, Αρ. φύλλου 153/2002
- Φ.Ε.Κ., Τεύχος Β΄, Αρ. φύλλου 3110/2011
- Χριστοφάκης Μ.,(2001), «**Τοπική ανάπτυξη και περιφερειακή πολιτική**», Αθήνα: Παπαζήση

- Ceballos – Lascurain H.,(1996), «**Tourism, Ecotourism and Protected Areas, IUCN (World Conservation Union) – Έχει αναφερθεί στο:** Κομίλης Π.,(2001), «**ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – Η εναλλακτική προοπτική αιεφόρου τουριστικής ανάπτυξης**», Αθήνα: Προπομπός
- Mięczkowski Z.,(1995), «**Enviromental Issues of tourism and recreation, University Press of America, Lantars, Maryland – Έχει αναφερθεί στο:** Κομίλης Π.,(2001), «**ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – Η εναλλακτική προοπτική αιεφόρου τουριστικής ανάπτυξης**», Αθήνα: Προπομπός
- Mowforth M.,(1993), «**Eco-tourism: terminology and definitions**», Research Report Series, No 1, Dept. of Geographical Sciences University of Plymouth – Έχει αναφερθεί στο: Κομίλης Π.,(2001), «**ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – Η εναλλακτική προοπτική αιεφόρου τουριστικής ανάπτυξης**», Αθήνα: Προπομπός

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Αειχώρος,(2006), «**Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης**», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, **Ιστοσελίδα:**
<http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>
- Ανδριώτης Κ.,(2006), «**Αειφορία. Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Ηράκλειο: Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό ίδρυμα Κρήτης, **Έχει αναφερθεί στο:**
Παπουτσάκη Κ.,(2010), «**Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού – Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων**», Ηράκλειο: Α.Τ.Ε.Ι Κρήτης, **Ιστοσελίδα:**
<http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2010/PapoutsakiKleio/attached-document-1268897887-978035-12135/Papoutsaki2010.pdf>
- Αραβαντινός Α.,(1997/2007), «**Πολεοδομικός Σχεδιασμός για την βιώσιμη ανάπτυξη του Αστικού χώρου**», Αθήνα: Συμμετρία – **Έχει αναφερθεί στο:**
Αειχώρος,(2006), «**Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης**», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, **Ιστοσελίδα:**
<http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>
- Αργολική αρχαιική βιβλιοθήκη ιστορίας και πολιτισμού, (2008), **Δικτυακός τόπος:** <http://argolikivivliothiki.gr/> , **Ιστοσελίδα:**
<http://argolikivivliothiki.gr/2008/10/25/mycenae-2/>
- Αργολική αρχαιική βιβλιοθήκη ιστορίας και πολιτισμού, (2013), «**Το Κριτήριο του Άργους – Μνημείο με ιστορία που χάνεται στο μύθο**», **Δικτυακός τόπος:**
<http://argolikivivliothiki.gr/> , **Ιστοσελίδα:**
<http://argolikivivliothiki.gr/2013/09/09/criterion/>
- Ατσαλάκης Μ.,(2003), «**Αθλητικός τουρισμός (σημειώσεις)**» - **Έχει αναφερθεί στο:** Πετροπούλου Α.,(2009 -2010), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Πάτρα: βιβλιοθήκη & κέντρο πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών, **Ιστοσελίδα:**
http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2499/1/Nimertis_Petropoulou%28A%29.pdf
- Δημαλέξης Τ., (2014), <**Οδηγίες για την ειδική Ορνιθολογική μελέτη αιολικών πάρκων**>, **Δικτυακός τόπος:** <http://www.ornithologiki.gr/> , **Ιστοσελίδα:**
http://www.ornithologiki.gr/page_cn.php?tID=2661&aID=1115
- Δημητσάνου Κρεμέζη Α.,(2002), «**Η χάρτα του πολιτιστικού τουρισμού – Γενικές αρχές της χάρτας**», Αθήνα: ICOMOS, **Ιστοσελίδα:**
http://www.international.icomos.org/charters/tourism_greek.pdf
- Ελληνική εθνική επιτροπή UNESCO, (2014), «**Παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά UNESCO**», **Δικτυακός τόπος:** <http://www.unesco-hellas.gr/gr/default.htm> , **Ιστοσελίδα:** http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_5_1.htm

- Ελληνική Δημοκρατία – Περιφέρεια Πελοποννήσου, (2012), «Καθορισμός της συνολικής αποζημίωσης των θιγόμενων ακινήτων και επικειμένων από την διαδρομή και εγκατάσταση του Αγωγού Φυσικού Αερίου Υψηλής Πίεσης «Αγ. Θεόδωροι – ΔΕΗ Μεγαλόπολης» στις περιοχές του Δήμου Άργους – Μυκηνών της Περιφερειακής Ενότητας Αργολίδας της Περιφέρειας Πελοποννήσου», Τρίπολη, Ιστοσελίδα:
<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%924%CE%9C77%CE%9B1-%CE%93%CE%A51>
- Ελληνική Δημοκρατία, (Υπουργείο ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας), (2013), «Υπαγωγή της επιχείρησης «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΟΔΟΜΙΚΗ ΑΝΕΜΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ», με δ.τ. «ΕΛ.ΤΕΧ. ΑΝΕΜΟΣ Α.Ε.», στις διατάξεις του Ν. 3299/2004, όπως ισχύει, για την ενίσχυση επενδυτικού σχεδίου της με το κίνητρο της επιχορήγησης», Αθήνα, Ιστοσελίδα: www.koutipandoras.gr/sites/default/files/mpompolas.pdf
- ΕΛ.ΣΤΑΤ, (2011), « Απογραφή πληθυσμού – κατοικιών 2011, Νόμιμος πληθυσμός (δημότες)», Δικτυακός τόπος:
<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE> , Ιστοσελίδα:
http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A1603&r_param=SAN21&y_param=2011_00&mytabs=0
- ΕΛ.ΣΤΑΤ, (2014), «Κίνηση μουσείων και αρχαιολογικών χώρων – Νοέμβριος 2013», Δικτυακός τόπος: <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE> , Ιστοσελίδα: http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A1802&r_param=SCI21&y_param=2013_11&mytabs=0
- Ελληνική τεχνοδομική Άνεμος , (2014), <ΕΡΓΑ>, Δικτυακός τόπος
<http://www.eltechanemos.gr/index.html> , Ιστοσελίδα:
<http://www.eltechanemos.gr/projects.html>
- Ηγουμενάκης Ν.-Καραβαρίτης Κ.-Λύτρας Π.,(1998), «Εισαγωγή στο τουρισμό», Αθήνα: INTERBOOK – Έχει αναφερθεί στο: Παπουτσάκη Κ.,(2010), «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού – Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων», Ηράκλειο: Α.Τ.Ε.Ι Κρήτης, Ιστοσελίδα:
<http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2010/PapoutsakiKleio/attached-document-1268897887-978035-12135/Papoutsaki2010.pdf>
- Κρητικός Γ., (2008), «Νερό - φαρμάκι απειλεί τη ζωή στην Αργολίδα», Έθνος, Δικτυακός τόπος: <http://www.ethnos.gr/default.asp?catid=22733> , Ιστοσελίδα:
<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=1512673>
- Λουκίσσας Φ.,(2000) «Θεωρίες και Πρακτικές Προγραμματισμού, πανεπιστημιακές παραδόσεις, ΤΜΧΠΠΑ», Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας και Kotler P., Asplund C., Rein I., Haider H.D. (επ.).(1999), «Marketing Places Europe», Harlow: Prentice Hall. – Έχει αναφερθεί στο: Αειχώρος,(2006), «Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Ιστοσελίδα:

<http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>

- Ορειβατικός σύλλογος Κορίνθου, (2011), «**Όρος Λύρκειο – Αργολίδα**», **Δικτυακός τόπος:** <http://www.eoskorinthou.gr/> , **Ιστοσελίδα:** <http://www.eoskorinthou.gr/ορειβασία/71-οροσ-λυρκειο,-αργολιδα>
- Σταμάτης Γ.,(2012), «**Υφαλμύρωση παράκτιων υδροφορέων και κλιματικών αλλαγών**», **Δικτυακός τόπος:** <http://www.bankofgreece.gr/pages/el/klima/default.aspx> , **Ιστοσελίδα:** http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/ΕΜΕΚΑ_Stamatis_21_3_2012.pdf
- Σφακιανάκης Μ.,(2000), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Αθήνα: Έλλην – **Έχει αναφερθεί στο:** Πετροπούλου Α.,(2009 -2010), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Πάτρα: βιβλιοθήκη & κέντρο πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών, **Ιστοσελίδα:** http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2499/1/Nimertis_Petropoulou%28A%29.pdf
- Σφακιανάκης Μ.,(2000), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Αθήνα: Έλλην – **Έχει αναφερθεί στο:** Παπουτσάκη Κ.,(2010), «**Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού – Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων**», Ηράκλειο: Α.Τ.Ε.Ι Κρήτης, **Ιστοσελίδα:** <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2010/PapoutsakiKleio/attached-document-1268897887-978035-12135/Papoutsaki2010.pdf>
- Σφακιανάκης Μ.,(2000), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Αθήνα: Έλλην – Καραβαρίτη Κ.,(1992), «**Επαγγελματικός τουρισμός**», Αθήνα: INTERBOOK – **Έχει αναφερθεί στο:** Πετροπούλου Α.,(2009 -2010), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Πάτρα: βιβλιοθήκη & κέντρο πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών, **Ιστοσελίδα:** http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2499/1/Nimertis_Petropoulou%28A%29.pdf
- Σφακιανάκης Μ.,(2000), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Αθήνα: Έλλην – Μοίρα Π., «**Από το προσκυνητή στον θρησκευτικό τουρίστα**», τουριστική επιστημονική θεώρηση, INTERBOOKS – **Έχει αναφερθεί στο:** Πετροπούλου Α.,(2009 -2010), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Πάτρα: βιβλιοθήκη & κέντρο πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών, **Ιστοσελίδα:** http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2499/1/Nimertis_Petropoulou%28A%29.pdf
- Σφακιανάκης Μ.,(2000), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Αθήνα: Έλλην – Ηγουμενάκης Ν.-Καραβαρίτης Κ.-Λύτρας Π.,(1998), «**Εισαγωγή στο τουρισμό**», Αθήνα: INTERBOOK – **Έχει αναφερθεί στο:** Πετροπούλου Α.,(2009 -2010), «**Εναλλακτικές μορφές τουρισμού**», Πάτρα: βιβλιοθήκη & κέντρο πληροφόρησης – Πανεπιστήμιο Πατρών, **Ιστοσελίδα:** http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/2499/1/Nimertis_Petropoulou%28A%29.pdf

- Υπουργείο πολιτισμού και αθλητισμού, (2012), «**ΟΔΥΣΣΕΥΣ – πολιτιστική κληρονομιά**», **Δικτυακός τόπος:** http://odysseus.culture.gr/index_gr.html , **Ιστοσελίδα:** http://odysseus.culture.gr/h/1/gh152.jsp?obj_id=7061

- Argos press, (2014), «**ΚΕΡNAME ΕΛΛΑΔΑ στη Νέα Κίο**», **Δικτυακός τόπος:** <http://argospres.blogspot.gr/> , **Ιστοσελίδα:** http://argospres.blogspot.gr/2014/06/blog-post_2447.html
- Argolida portal, (2014), **Δικτυακός τόπος:** <http://www.argolidaportal.gr/> , **Ιστοσελίδα:** <http://www.argolidaportal.gr/tags/dimoys-argouys-mykinon?page=3>
- Google maps, (2014), **Δικτυακός τόπος:** https://www.google.gr/?gws_rd=ssl , **Ιστοσελίδα:** <https://www.google.gr/maps/@37.5377282,22.6425248,19344m/data=!3m1!1e3>
Ιστοσελίδα: <https://www.google.gr/maps/@37.6398157,22.7070695,9659m/data=!3m1!1e3>
Ιστοσελίδα: <https://www.google.gr/maps/@37.6961045,22.7021772,4826m/data=!3m1!1e3>
Ιστοσελίδες: <https://www.google.gr/maps/@37.6997379,22.5402147,9651m/data=!3m1!1e3>
&
<https://www.google.gr/maps/@37.7214414,22.4913995,19296m/data=!3m1!1e3>
Ιστοσελίδα: <https://www.google.gr/maps/@37.7504254,22.4325197,9644m/data=!3m1!1e3>
Ιστοσελίδα: <https://www.google.gr/maps/@37.7208893,22.724579,4824m/data=!3m1!1e3>
- Kaufman and Jacobs, (1987) – **Έχει αναφερθεί στο:** Αειχώρος,(2006), «**Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης**», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, **Ιστοσελίδα:** <http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>
- Kynoclub, (2014), <**Τσοπάνηδες – Λαθροθήρες!!!**>, **Δικτυακός τόπος:** <http://kynoclub.gr/> , **Ιστοσελίδα:** <http://kynoclub.gr/2012/12/28/τσοπανηδες-λαθροθηρες/>
- Lindberg & McKercher,(1997) – **Έχει αναφερθεί στο:** Παπουτσάκη Κ.,(2010), «**Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού – Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Χανίων**», Ηράκλειο: Α.Τ.Ε.Ι Κρήτης, **Ιστοσελίδα:** <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2010/PapoutsakiKleio/attached-document-1268897887-978035-12135/Papoutsaki2010.pdf>
- Mastop H. και Faludi A.,(1997), «**Evaluation of Strategic Plans: the performance principle**», Environment and Planning B: Planning and Design, 34: 815-832 – **Έχει αναφερθεί στο:** Αειχώρος,(2006), «**Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και**

- ανάπτυξης», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Ιστοσελίδα:**
<http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>
- Miller D. και Holt-Jensen A.,(1997) «**Bergen and Seattle: a Tale of Strategic Planning in Two Cities**», European Planning Studies, 5, no.2,σς. 195-214 – **Έχει αναφερθεί στο:** Αειχώρος,(2006), «**Κείμενα πολεοδομίας, χωροταξίας και ανάπτυξης**», Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, **Ιστοσελίδα:**
<http://www.aeihoros.gr/download/article/o-stratigikos-sxediasmos-os-tupos-sxediasmou-kai-os-ergaleio-apotelesmatikis-astikis-diaxeirisis>
  - NEMEA WINES, (2014), «**Οινοποιεία Παπαντώνη**», **Δικτυακός τόπος:**
<http://www.nemeawines.gr/index.html> , **Ιστοσελίδα:**
http://www.nemeawines.gr/oinoparagogohi/oinopoiia_papantone.html
  - Pelopnews, (2013), «**Ιαματικά λασπόλουτρα στη Νέα Κίο**», **Δικτυακός τόπος:**
<http://www.pelopsnews.gr/> , **Ιστοσελίδα:**
<http://www.pelopsnews.gr/news.php?id=3558>
  - UNESCO WORLD HERITAGE CENTRE, (2014), **Δικτυακός τόπος:**
<http://whc.unesco.org/> , **Ιστοσελίδα:** <http://whc.unesco.org/en/list/>

Ιστοσελίδες για εικόνες

- <http://www.in2greece.com/xartes/argolidas.htm>
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a1/Alea_Argolidas.JPG
- http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/EMEKA_Stamatis_21_3_2012.pdf
- <http://invenio.lib.auth.gr/record/100838/files/gri-2008-1098.pdf>
- <http://mykhnes.wordpress.com/2009/12/>
- http://erevna-enimerwsi.blogspot.gr/2011/07/blog-post_3595.html
- http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7_%CF%84%CF%89%CE%BD_%CE%9B%CE%B5%CF%8C%CE%BD%CF%84%CF%89%CE%BD#mediaviewer/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:Lions-Gate-Mycenae.jpg
- <http://www.520greeks.com/sights/o-tholotos-tafos-toy-atreos/#!/prettyPhoto>
- <http://wikimapia.org/11883112/el/Συνοικία-Λαδέμπορου>
- <http://hellas.teipir.gr/prefectures/greek/Argolidas/Lernaarxaiol.htm>
- http://www.panoramio.com/photo_explorer#view=photo&position=148&with_photo_id=39885163&order=date_desc&user=1638807
- <http://anatolikanea.blogspot.gr/2011/08/blog-post.html>
- http://kastragr.blogspot.gr/2012/12/blog-post_5079.html
- <http://alphalinenet.files.wordpress.com/2009/01/ceb1cf81ceb3cebfcf83-cebaceb1cf83cf84cf81cebf-cf86cf89cf84cebf-cebccf80cebbcebfceba1.jpg>
- <http://argolikivivliothiki.gr/2013/09/09/criterion/>

- http://www.argolikeseidhseis.gr/2012/10/blog-post_4696.html
- http://www.ornithologiki.gr/page_in.php?SID=68
- <http://www.poulia.info/2012/04/sylvia-rueppelli.html>
- http://www.eltechanemos.gr/wind_ktenias.html
- http://www.eltechanemos.gr/pv_lekana.html

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΛΟΓΙΟ

Τα ονόματά μας είναι (Νίκα Αθανασία – Παπαναστασίου Δημήτρης), είμαστε φοιτητές του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων & Οργανισμών – Κατεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Α.Τ.Ε.Ι. Πελοποννήσου στη Καλαμάτα και διενεργούμε έρευνα για τη πτυχιακή μας εργασία με θέμα «Ο Δήμος Άργους – Μυκηνών του χθες και του σήμερα: στρατηγικός χωρικός σχεδιασμός και εναλλακτικός τουρισμός». Στηριζόμαστε στις δικές σας απαντήσεις που θα προέλθουν από τις πιο κάτω ερωτήσεις για να αποτυπώσουμε με το καλύτερο δυνατό τρόπο την άποψη της κοινωνίας του Δήμου πάνω σε αυτό το θέμα. Το ερωτηματολόγιο το συμπληρώνετε ανώνυμα και οι απαντήσεις σας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για τη σωστή δόμηση αυτής της πτυχιακής εργασίας.

Ερωτήσεις:

Μέρος Α΄

1. Φύλο:

Άντρας Γυναίκα

2. Επαγγελματική ιδιότητα:

Δημόσιος υπάλληλος	☐	Συνταξιούχος	☐
Ιδιωτικός υπάλληλος	☐	Άνεργος	☐
Ελεύθερος επαγγελματίας	☐		
Γεωργός	☐		
Κτηνοτρόφος	☐		
Εργάτης	☐		
Οικιακά	☐		
Φοιτητής/τρια	☐		

3. Τόπος διαμονής:

Δ.Ε. Άργους	☐	Δ.Ε. Μυκηνών	☐	Ε. Λέρνας	☐
Δ.Ε. Λυρκείας	☐	Δ.Ε. Αλέας	☐	Ε. Ν. Κίου	☐

Δ.Ε. Αχλαδόκαμπου

Δ.Ε. Κουτσοποδίου

4. Η περιοχή στη οποία διαμένετε αποτέλεσε λύση επιλογής;

Ναι

Όχι

5. Ποιοτικά η οικονομική σας κατάσταση;

Πολύ καλή

Καλή

Μέτρια

Κακή

Πολύ κακή

6. Επίπεδο Ηλικίας;

0 – 15

15 – 30

30 – 45

45 – 60

60 – 75

75 – 90

Μέρος Β΄

1. Πιστεύετε πως η γεωγραφική θέση του Δήμου παίζει καταλυτικό ρόλο στη προσέλκυση τουριστών;

Πάρα πολύ

Πολύ

Μέτρια

Λίγο

Καθόλου

2. Ποια από τις παρακάτω μορφές εναλλακτικού τουρισμού γνωρίζετε;

(Μπορείτε να συμπληρώσετε και παραπάνω από μία επιλογές)

Αθλητικός τουρ.	☐	Θαλάσσιο τουρ.	☐
Τουρισμός υπαίθρου	☐	Αγροτουρισμός	☐
Γαστρονομικός τουρ.	☐	Οινοτουρισμός	☐
Θεραπευτικός τουρ.	☐	Ιαματικός τουρ.	☐
Επαγγελματικός τουρ.	☐	Θρησκευτικός τουρ.	☐
Κοινωνικός τουρ.	☐	Οικολογικός τουρ.	☐
Πολιτιστικός τουρ.	☐	Όλες	☐

Άλλο: .....

3. Από πού ενημερωθήκατε για αυτά τα είδη τουρισμού;

(Μπορείτε να συμπληρώσετε και παραπάνω από μία επιλογές)

Εφημερίδες	☐	Περιοδικά	☐	αδιόφωνο	☐
Τηλεόραση	☐	Διαδίκτυο	☐	Λίστες	☐
Συγγενείς	☐	Φίλοι	☐	Άλλο:	

4. Ποια από τις παρακάτω μορφές εναλλακτικού τουρισμού αναπτύσσεται ή μπορεί να αναπτυχθεί στο Δήμο Αργους – Μυκηνών;

(Μπορείτε να συμπληρώσετε και παραπάνω από μία επιλογές)

Αθλητικός τουρ.	☐	Θαλάσσιο τουρ.	☐
Τουρισμός υπαίθρου	☐	Αγροτουρισμός	☐
Γαστρονομικός τουρ.	☐	Οινοτουρισμός	☐
Θεραπευτικός τουρ.	☐	Ιαματικός τουρ.	☐
Επαγγελματικός τουρ.	☐	Θρησκευτικός τουρ.	☐

Κοινωνικός τουρ. Οικολογικός τουρ.
Πολιτιστικός τουρ. Όλες
Άλλο: .....

5. Έχετε ακολουθήσει κάποιες δραστηριότητες που να αφορούν τις προαναφερθείσες μορφές εναλλακτικού τουρισμού;

Ναι Όχι

6. Αν όχι, για πιο λόγο;

Δεν το είχατε σκεφτεί

Δεν τα καταφέρατε μέχρι τώρα

Δεν σας ενδιαφέρουν

Όλα τα παραπάνω

Άλλο: .....

7. Αν ναι, για πιο λόγο;

Ενδιαφέρον

Εμπειρία

Το ακούσατε από άλλους και θέλατε να δοκιμάσετε

Χωρίς κάποιο ιδιαίτερο λόγο

Όλα τα παραπάνω

Άλλο: .....

7α. Σε ποια από τις παρακάτω μορφές εναλλακτικού τουρισμού δραστηριοποιηθήκατε;

(Μπορείτε να συμπληρώσετε και παραπάνω από μία επιλογές)

Αθλητικός τουρ.	☐	Θαλάσσιο τουρ.	☐
Τουρισμός υπαίθρου	☐	Αγροτουρισμός	☐
Γαστρονομικός τουρ.	☐	Οινοτουρισμός	☐
Θεραπευτικός τουρ.	☐	Ιαματικός τουρ.	☐
Επαγγελματικός τουρ.	☐	Θρησκευτικός τουρ.	☐
Κοινωνικός τουρ.	☐	Οικολογικός τουρ.	☐
Πολιτιστικός τουρ.	☐	Όλες	☐

Άλλο: .....

7β. Που διαμένετε συνήθως;

- Αγροτικό κατάλυμα
- Ξενοδοχείο

Άλλο: .....

7γ. Πόσο χρονικό διάστημα διαρκεί συνήθως η διαμονή σας;

- 1 – 3 μέρες
- 4 – 7 μέρες
- 7 μέρες & πάνω
- Όλα τα παραπάνω

Άλλο: .....

7δ. Ποια ποιες εποχές του έτους;

- Φθινόπωρο
- Χειμώνας

Άνοιξη

Καλοκαίρι

8. Ποιο από τα παρακάτω πιστεύετε αποτελεί κίνητρο για τους τουρίστες του εναλλακτικού τουρισμού ώστε να μεταβούν σε μια περιοχή του Δήμου Άργους - Μυκηνών;

Τοπίο/Φύση Κλίμα Ιστορία/Κουλτούρα

Περιβάλλον Ασφάλεια Φιλοξενία κατοίκων

Θάλασσα Διασκέδαση Όλα τα παραπάνω

Άλλο: .....

9. Κατά τη γνώμη σας έχουν γίνει προσπάθειες είτε από την κεντρική διοίκηση είτε από τη τοπική αυτοδιοίκηση για την ενίσχυση του εναλλακτικού τουρισμού;

Ναι Όχι

Μέρος Γ'

1. Γνωρίζετε κάτι σχετικά με το στρατηγικό χωρικό σχεδιασμό;

Ναι Όχι

2. Αν ναι, τι ακριβώς γνωρίζετε;

.....
.....
.....
.....
.....

3. Χρειάζεται γενικά ο σχεδιασμός για την υλοποίηση ενός στόχου και την επίτευξη ενός σκοπού;

Ναι Όχι

4. Πιστεύετε πως οι ατομικές ενέργειες ή η συλλογικότητα φέρνει τα καλύτερα αποτελέσματα και γιατί;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Τι είναι εκείνο που μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη της συμμετοχικότητας του κάθε τοπικού πληθυσμού και να αναλάβει πρωτοβουλίες για τη καλύτερη υλοποίηση οποιουδήποτε στόχου;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Ποια είναι εκείνα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα κατά τη γνώμη σας με τα οποία υπερτερεί ο Δήμος Άργους – Μυκηνών έναντι άλλων περιοχών;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ